Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Sliač na roky 2026-2032

Názov:	**Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Sliač na roky 2026-2032**
Územné vymedzenie:	Mesto Sliač
Územný plán mesta schválený (A/N):	Áno
Dátum schválenia PHSR:	11.12.2025, uznesením č. 124/2025
Dátum platnosti:	Od 01.01.2026 do 31.12.2032
Verzia[1]:	1.1
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

[1] Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

Erb a vlajka mesta

Erb mesta

vlajka mesta

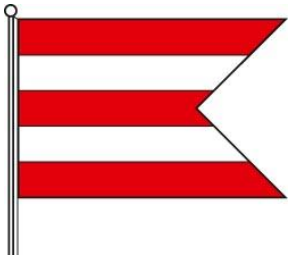

Blazón erbu:
V červenom štíte dvoma rybami s privrátenými chvostami obopätý pravošikmý luk s uvoľnenou tetivou, prekrížený šípom, to všetko prevýšené nízkym kalichom s dvoma a dvoma z neho vyvierajúcimi odvrátenými prúdikmi - všetko strieborné.

Komentár:
Nový erb, v ktorom sa spojili symboly bývalých obcí Hájniky, Rybáre a kúpeľov, ktoré sa v roku 1959 spojili v jednu obec Sliač, ktorá získala 1. marca 1969 štatút mesta.

Základné údaje o meste

Samosprávny kraj:	.....	Banskobystrický
Okres:	.....	Zvolen
Poloha mestského úradu:	.....	48.616334°N, 19.136021°E
Nadm. výška pri mest. úrade:	.....	299 m.n.m.
Rozloha katastra:	.....	3 983 ha k 31.12.2024
Počet obyvateľov:	.....	4 788 k 31.12.2024
Hustota obyvateľstva:	.....	120 obyv./km^2
PSČ:	.....	962 31
Evidenčné číslo vozidiel:	.....	ZV (do 31.12.2022)

Oficiálne kontakty mesta

	.....	Mesto Sliač
Adresa:	.....	Letecká 232/1
	.....	962 31 Sliač
Web:	.....	www.sliac.sk
Email:	.....	msu@sliac.sk
Telefón:	.....	045 / 202 17 11
IČO:	.....	00320277

Údaje o spracovateľovi dokumentu

Názov	.....	Dokumenty pre obce s.r.o.
IČO:	.....	55 934 765
Odborný garant spracovania:	.....	RNDr. Radomír Babiak, PhD.

OBSAH

ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV 6
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR 9
ÚVOD 10
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA SLIAČ NA ROKY 2026-2032 11
ANALYTICKÁ ČASŤ 14
A.I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA 15
VYMEDZENIE ÚZEMIA 15
STRUČNÁ HISTÓRIA MESTA 21
ÚZEMNÝ PLÁN MESTA 22
RIADENIE SAMOSPRÁVY 22
Hospodárenie samosprávy 22
Finančné zdravie 22
Intenzita investovania a dlh 23
Prehľad majetku a zdrojov 25
Príjmy a výdavky mesta 26
Mestské organizácie 29
Projektová aktivita 29
Bezpečnosť v meste 29
Riadenie samosprávy – sumarizácia 31
HOSPODÁRSKA OBLASŤ 32
Hospodárstvo v území 32
Polohová atraktivita územia 32
Organizačná štruktúra ekonomiky, zamestnanosť a mzdy 33
Poľnohospodárstvo, priemysel a služby 37
Cestovný ruch 40
Nezamestnanosť 44
Dopravná infraštruktúra 49
Napojenie mesta na dopravnú infraštruktúru, miestne cesty 49
Pešia a cyklistická doprava 51
Technická infraštruktúra 54
Vodovod a kanalizácia 54
Elektrická energia, telekomunikácie, plyn 54
Hospodárska oblasť – sumarizácia 55
SOCIÁLNA OBLASŤ 57
Demografická charakteristika 57
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva 57
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku 61

Národnostná a konfesionálna štruktúra ... 64
Vzdelanostná štruktúra a školstvo ... 65
Sociálna infraštruktúra ... 67
Domový a bytový fond ... 67
Občianska vybavenosť ... 69
Zdravotníctvo a sociálne služby ... 71
Kultúra, kultúrno-spoločenský život a šport ... 73
Administratívno-správne služby ... 78
Sociálna oblasť – sumarizácia ... 79
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ ... 81
Prírodné pomery ... 81
Ochrana prírody a krajiny ... 84
Ochrana pred povodňami ... 85
Odpadové hospodárstvo ... 86
Environmentálne záťaže ... 92
Kvalita ovzdušia ... 96
Zmena klímy ... 98
Environmentálna oblasť – sumarizácia ... 99
VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU ... 100
Výsledky prieskumu ... 100
Súhrnné zhodnotenie kľúčových zistení ... 113
EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR ... 114
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA ... 115
ŠTRUKTURÁLNE FONDY V PROGRAMOVOM OBDOBÍ 2021-2027 ... 117
STEEP ANALÝZA ... 119
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA ... 120
SWOT ANALÝZA ... 120
KĽÚČOVÉ FAKTORY A DISPARITY ÚZEMIA ... 123
B-STRATEGICKÁ ČASŤ ... 124
VÍZIA MESTA DO ROKU 2032 ... 126
KĽÚČOVÉ ROZVOJOVÉ VÝZVY ... 126
ROZVOJOVÁ STRATÉGIA MESTA, DEFINOVANIE CIEĽOV A PRIORÍT ... 128
ZDÔVODNENIE VÝBERU PRIORÍT ... 134
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ ... 138
OPATRENIA A AKTIVITY, VRÁTANE ICH PRIRADENIA K JEDNOTLIVÝM CIEĽOM A PRIORITÁM ... 139

SÚBOR MERATEĽNÝCH UKAZOVATEĽOV 163
D-REALIZAČNÁ ČASŤ 175
AKČNÝ PLÁN MESTA 176
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR 187
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE 187
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA 188
E-FINANČNÁ ČASŤ 189
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN 190
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA 191
ZÁVER 193
PRÍLOHY 194
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR 195
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT 196
NAKLADANIE S KOMUNÁLNYM ODPADOM V ROKOCH 2020-2024 197

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapy:

Mapa 1: Poloha mesta Sliač v administratívnych celkoch SR ... 15
Mapa 2: Poloha mesta – širšie vzťahy ... 16
Mapa 3: Poloha mesta voči susediacim obciam ... 17
Mapa 4: Nadmorská výška v katastri mesta ... 18
Mapa 5: Typy krajinnej štruktúry ... 19
Mapa 6: Fyzická štruktúra krajiny v katastri mesta ... 20
Mapa 7: Časová dostupnosť obcí a miest zo Sliača ... 33
Mapa 8: Sklon svahov v katastri mesta ... 38
Mapa 9: Kvalita poľnohospodárskej pôdy ... 39
Mapa 10: Vybrané prírodné a kultúrnohistorické pamiatky v okolí Sliača ... 43
Mapa 11: Dopravná infraštruktúra na území mesta ... 53
Mapa 12: Občianska vybavenosť ... 70
Mapa 13: Geologická stavba územia ... 82
Mapa 14: Mapa povodňového ohrozenia v meste Sliač ... 86
Mapa 15: Environmentálne záťaže a chránené územia v katastri mesta ... 95
Mapa 16: Koncepty urbánneho rozvoja EÚ ... 115

Tabuľky:

Tabuľka 1: Celkové skóre finančného zdravia mesta Sliač v roku 2023 ... 22
Tabuľka 2: Celkové finančné zdravie mesta v období 2009-2023 ... 23
Tabuľka 3: Bilancia aktív v rokoch 2022-2024 (eur, netto) ... 25
Tabuľka 4: Bilancia pasív v rokoch 2022-2024 (eur, netto) ... 25
Tabuľka 5: Náklady a výnosy v rokoch 2022-2024 (€) ... 27
Tabuľka 6: Počet realizovaných priestupkových konaní v meste v období 2020-2024 ... 30
Tabuľka 7: Subjekty podľa právnej formy v meste Sliač ... 34
Tabuľka 8: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch a organizáciách s 20 a viac zamestnancami (€) ... 36
Tabuľka 9: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2024; v ha) ... 37
Tabuľka 10: Vývoj nezamestnanosti v meste ... 44
Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2024 ... 45
Tabuľka 12: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2024 ... 48
Tabuľka 13: Počet a štruktúra UoZ znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z. ... 49
Tabuľka 14: Vybavenie mesta technickou infraštruktúrou ... 54
Tabuľka 15: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva Sliača ... 60
Tabuľka 16: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva ... 62
Tabuľka 17: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín ... 63
Tabuľka 18: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti ... 64
Tabuľka 19: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania ... 64
Tabuľka 20: Vývoj počtu detí/žiakov v školách v meste ... 66
Tabuľka 21: Počet domov podľa typu domu ... 67
Tabuľka 22: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky ... 67
Tabuľka 23: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému ... 68
Tabuľka 24: Byty podľa obytných miestností ... 68
Tabuľka 25: Domy podľa obdobia výstavby ... 68
Tabuľka 26: Infraštruktúra kultúry a športu ... 78
Tabuľka 27: Spádovosť mesta k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb ... 78
Tabuľka 28: Liečivé minerálne pramene v kúpeľoch Sliač ... 83

Tabuľka 29: Porovnanie produkcie zmesového KO na 1 obyvateľa (kg) ... 88
Tabuľka 30: Frekvencia zberu komunálneho odpadu v roku 2025 ... 92
Tabuľka 31: Environmentálne záťaže v meste Sliač ... 94
Tabuľka 32: Kľúčové rozvojové výzvy ... 126
Tabuľka 33: Sústava rozvojových cieľov, priorít a opatrení ... 139
Tabuľka 34: Štruktúra priorít a strategických cieľov PHSR BBSK 2022-2030 ... 143
Tabuľka 35: Matica vzájomných väzieb medzi opatreniami PHSR mesta Sliač a prioritami a strategickými cieľmi PHSR BBSK 2022-2030 ... 144
Tabuľka 36: Kľúčové výkonnostné ukazovatele ... 163
Tabuľka 37: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov ... 196
Tabuľka 38: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát ... 197
Tabuľka 39: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2020 ... 198
Tabuľka 40: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2021 ... 200
Tabuľka 41: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2022 ... 202
Tabuľka 42: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2023 ... 204
Tabuľka 43: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2024 ... 206

Grafy:

Graf 1: Intenzita investovania samosprávy mesta Sliač v rokoch 2006-2023 ... 24
Graf 2: Vývoj celkového dlhu mesta v rokoch 2009-2023 ... 24
Graf 3: Čistý majetok mesta v rokoch 2009-2023 ... 26
Graf 4: Bilancia bežného účtu v rokoch 2006-2023 ... 28
Graf 5: Okamžitá likvidita v rokoch 2006-2023 ... 28
Graf 6: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch a organizáciách s 20 a viac zamestnancami (€) ... 36
Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2015-2024 (k 31.12.) ... 45
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2024 ... 46
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2024 ... 46
Graf 10: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2024 ... 47
Graf 11: Vývoj počtu obyvateľov mesta Sliač ... 57
Graf 12: Medziročné prírastky / úbytky obyvateľstva ... 58
Graf 13: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024 ... 59
Graf 14: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024 ... 59
Graf 15: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024 ... 60
Graf 16: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2015 a k 31.12.2024 ... 62
Graf 17: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania ... 65
Graf 18: Celková produkcia komunálneho odpadu na 1 obyvateľa ... 87
Graf 19: Vývoj celkového množstva produkovaných KO a množstva zmesového KO v meste Sliač v období 2020-2024 ... 88
Graf 20: Vývoj množstva vybraných vytriedených zložiek KO v meste ... 89
Graf 21: Miera recyklácie a úroveň vytriedenia komunálneho odpadu ... 89
Graf 22: Miera skládkovania komunálneho odpadu ... 90
Graf 23: Vzájomný pomer zhodnocovaného a zneškodňovaného odpadu v Sliači v rokoch 2020-2024 ... 91
Graf 24: Veková štruktúra respondentov ... 100
Graf 25: Štruktúra respondentov podľa ekonomickej aktivity ... 101
Graf 26: Celková spokojnosť so životom v meste Sliač ... 101
Graf 27: Najvyššia SPOKOJNOSŤ s vybranými oblasťami života mesta ... 103
Graf 28: Najvyššia NESPOKOJNOSŤ s vybranými oblasťami života mesta ... 104
Graf 29: Oblasť, ktorá by sa mala v meste riešiť prioritne ... 106
Graf 30: Vyhovuje Vám súčasný systém zberu zmesového odpadu (TKO)? ... 107

Graf 31: Súhlasili by ste so zavedením motivačného systému zberu zmesového odpadu a poplatkov za odpad (tzv. „plať za to, čo vyhodíš“)? 108
Graf 32: Súhlasíte s výstavbou obchvatu mesta tak, ako je aktuálne naplánovaný (že sa bude končiť v centre mesta)? 109
Graf 33: Priestory a miesta v meste, kde sa respondenti necítia bezpečne 109
Graf 34: Najčastejšie uvádzané priestory / budovy / miesta, ktorým sa navrhuje iné využitie 111

Obrázky:

Obrázok 1: Hlavné smery odchádzky za prácou z mesta Sliač 35
Obrázok 2: Dom kultúry - Kino Hron 73
Obrázok 3: Pomník padlým letcom v SNP 75
Obrázok 4: Rizikové obce v Banskobystrickom kraji, určené metódou integrovaného posúdenia pre rok 2023 96
Obrázok 5: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027 117
Obrázok 6: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027 118
Obrázok 7: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Banskobystrického kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027 129

Formuláre:

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR 11
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR 12
Formulár 3 (Ú3): Metódy zapojenia verejnosti do spracovania PHSR 13
Formulár 4 (A8): STEEP analýza 119
Formulár 5 (A10): SWOT analýza 120
Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov 131
Formulár 7 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov podľa jednotlivých priorít a opatrení PHSR 168
Formulár 8 (R1): Akčný plán podľa priorít a opatrení 176
Formulár 9 (R1): Akčný plán podľa časového harmonogramu 182
Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania 188
Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia 190
Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica 191
Formulár 13 (Z1): Schválenie PHSR 193

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce
AZE	Alternatívne zdroje energie
BaPCP	Bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky
b.j.	Bytové jednotky
BBSK	Banskobystrický samosprávny kraj
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad
CDB	Cestná databanka
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)
CR	Cestovný ruch
ČOV	Čistička odpadových vôd
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo
EIB	Európska investičná banka
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce
ha	Hektár
CHA	Chránený areál
IBV	Individuálna bytová výstavba
IUI	Integrovaná územná investícia
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
KZAM	Klasifikácia zamestnaní
MAS	Miestna akčná skupina
MOK	Maloobjemový kontajner
MSP	Malí a strední podnikatelia
MŽP	Ministerstvo životného prostredia
NFP	Nenávratný finančný príspevok
NPR	Národná prírodná rezervácia
OCHÚ	Obecné chránené územie
OcÚ	Obecný úrad
o. i.	Okrem iného
OOCR	Oblastná organizácia cestovného ruchu
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PA	Povodňová aktivita
PP	Prírodná pamiatka
PR	Prírodná rezervácia
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
SPR	Strategicko-plánovací región
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TIC	Turistické informačné centrum
ÚEV	Územie európskeho významu
ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚSES	Územný systém ekologickej stability
UZPF	Ústredný zoznam pamiatkového fondu
TTP	Trvalé trávne porasty
UoZ	Uchádzač o zamestnanie
VÚC	Vyšší územný celok
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
ZPOZ	Zbor pre občianske záležitosti

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénií a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, mesta zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Sliač na roky 2026-2032“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja mesta. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania mesta. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja mesta v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, doplňovaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov mesta, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít mesta (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Sliač na roky 2026-2032

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Sliač na roky 2026-2032
Forma spracovania	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Sliač na roky 2026-2032 (ďalej len „PHSR 2026-2032“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov mestského úradu, poslancov MsZ, širokej verejnosti a externých odborníkov. PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja.
Riadenie procesu spracovania	Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov mesta a zhotoviteľa. **Členmi riadiaceho tímu sú**: **Za mesto:** <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Ing., Mgr. et Mgr. Ľubica Balgová – primátorka mesta <u>Členovia riadiaceho tímu</u> Ing. Dušan Hruška – prednosta mestského úradu **Za zhotoviteľa:** <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník Riadiaci tím zodpovedá za: - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2026-2032, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti,

	- finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie. Pre účely spracovania dokumentu bude zriadená **pracovná skupina**. Členovia pracovnej skupiny za mesto budú nominovaní primátorkou mesta, príp. mestským zastupiteľstvom. Členstvo v pracovnej skupine pre partnerské organizácie a pre zainteresovanú verejnosť bude ponúknuté na báze dobrovoľnosti. Úlohou pracovnej skupiny je: - prerokovanie východísk pre strategickú časť, - formulácia strategickej vízie mesta, - návrh strategických cieľov a opatrení, - špecifikácia opatrení, návrh aktivít. Spracovanie PHSR bude prebiehať v úzkej komunikácii s verejnosťou a ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi. Verejnosť aj partneri budú pravidelne informovaní o priebežných výstupoch prostredníctvom webovej stránky mesta. Názory verejnosti budú zozbierané formou dotazníkového prieskumu.
Obdobie spracovania	Február - september 2025
Financovanie spracovania	Z rozpočtu mesta.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2025)												
Mesiac	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**
Úvod		X										
Analytická časť		X	X	X	X	X	X	X				
Strategická časť							X	X	X			
Programová časť							X	X	X			
Realizačná časť							X	X	X			
Finančná časť							X	X	X			
Záver								X	X			

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú3): Metódy zapojenia verejnosti do spracovania PHSR

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Internetové stránky	áno	áno	áno
Mestské noviny	áno		
Mestský rozhlas	áno		
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi		áno	áno
Návšteva v území	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	áno	áno	áno
Dotazník pre širokú verejnosť	áno	áno	áno
Pracovné skupiny	áno	áno	áno
Nezávislí experti poskytujúci poradenské služby	áno	áno	áno

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie mesta s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa mesto nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja mesta. Sú v nej prezentované odhady budúceho vývoja mesta, ako aj možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia.

A.I Analýza vnútorného prostredia

Vymedzenie územia

Mesto Sliač leží na strednom Slovensku, administratívne je začlenené do okresu Zvolen v Banskobystrickom kraji. Rozloha k. ú. mesta predstavuje 3 983 ha (39,83 km^2). Na severe Sliač susedí s obcami Sielnica a Veľká Lúka, na východe a juhu s mestom Zvolen, na juhovýchode s obcou Lieskovec, na juhu a juhozápade s obcami Kováčová, Turová a Tŕnie a na západe s obcou Železná Breznica. Súčasťou územia mesta Sliač je aj samostatné, od ostatného územia Sliača priestorovo oddelené katastrálne územie Sampor. Toto katastrálne územie susedí s obcami Veľká Lúka, Lukavica a Sebedín-Bečov, ako aj s mestom Zvolen.

Mapa 1: Poloha mesta Sliač v administratívnych celkoch SR

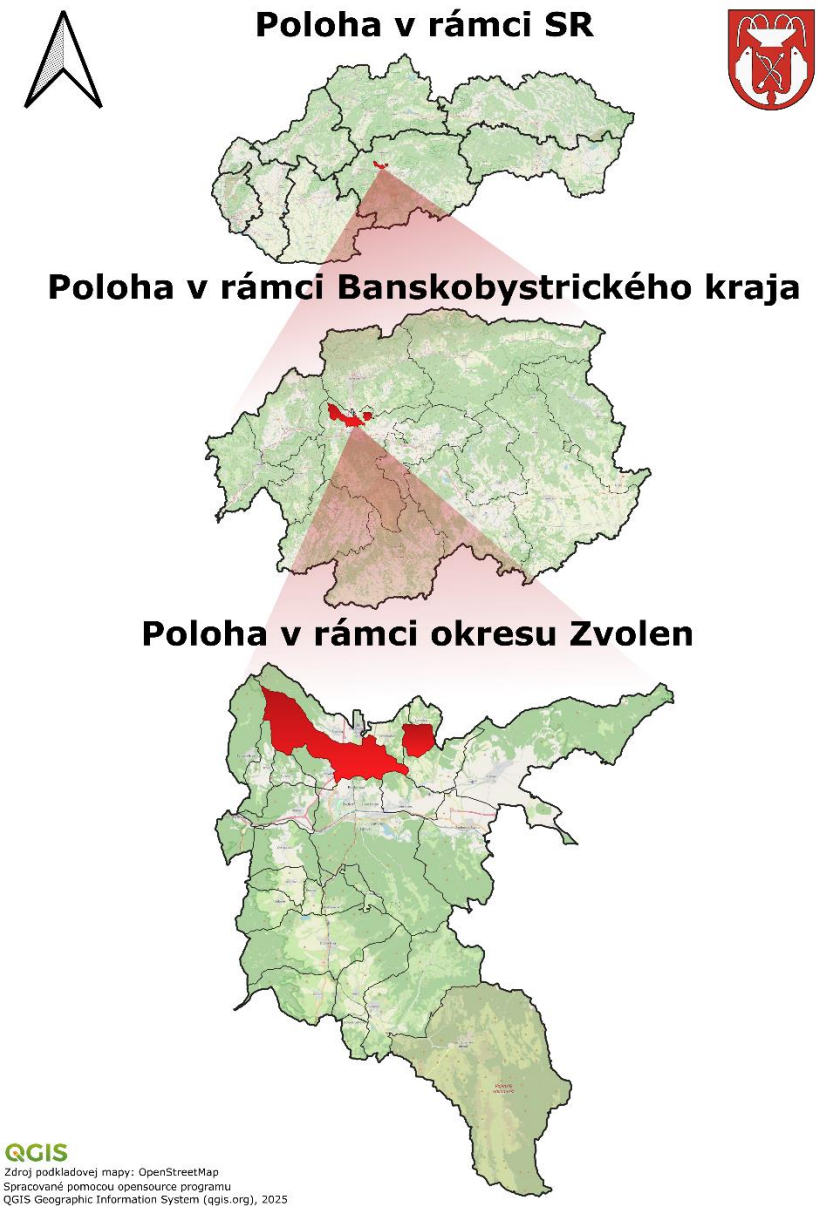

Zdroj: vlastné spracovanie

Mapa 2: Poloha mesta – širšie vzťahy

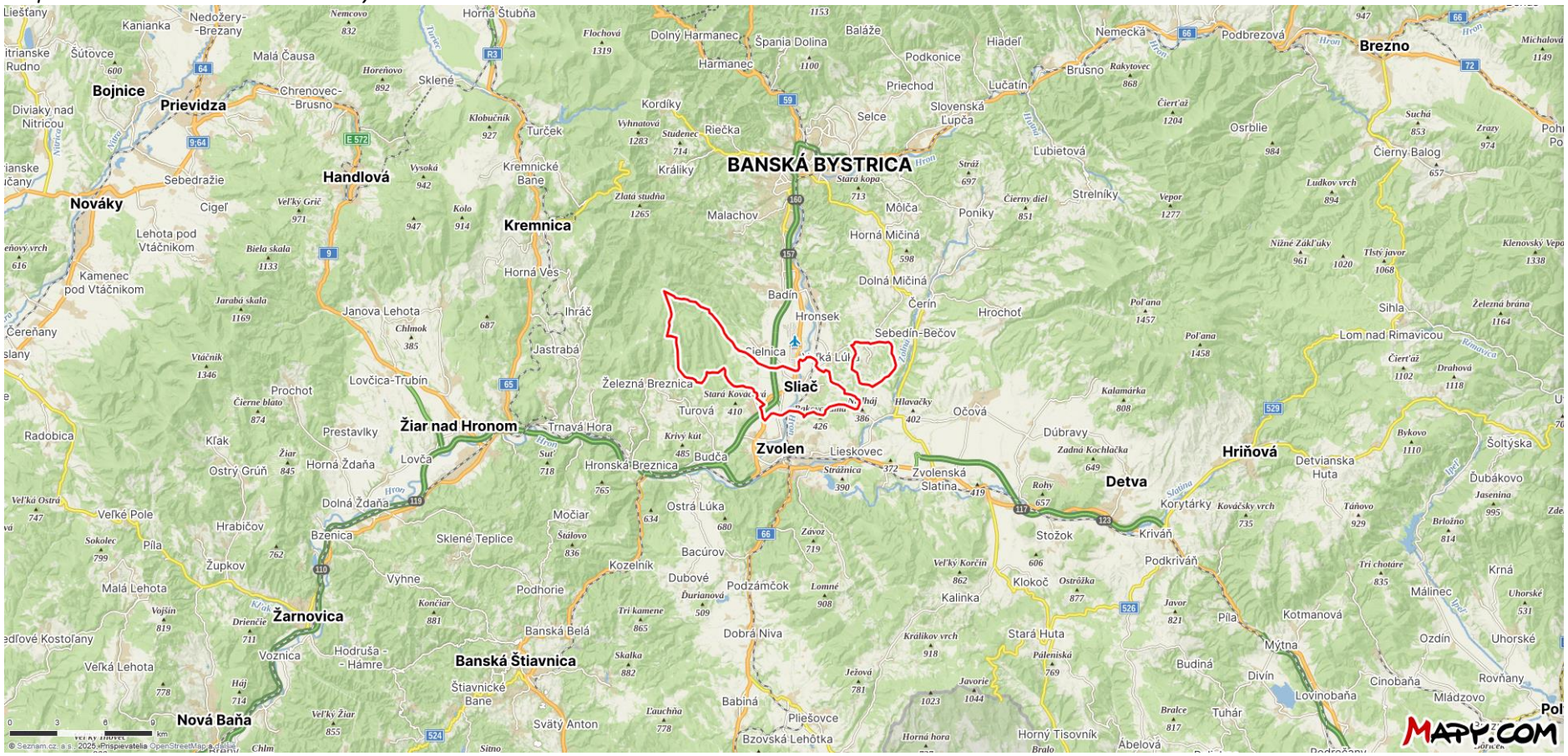

Zdroj: mapy.cz

Mapa 3: Poloha mesta voči susediacim obciam

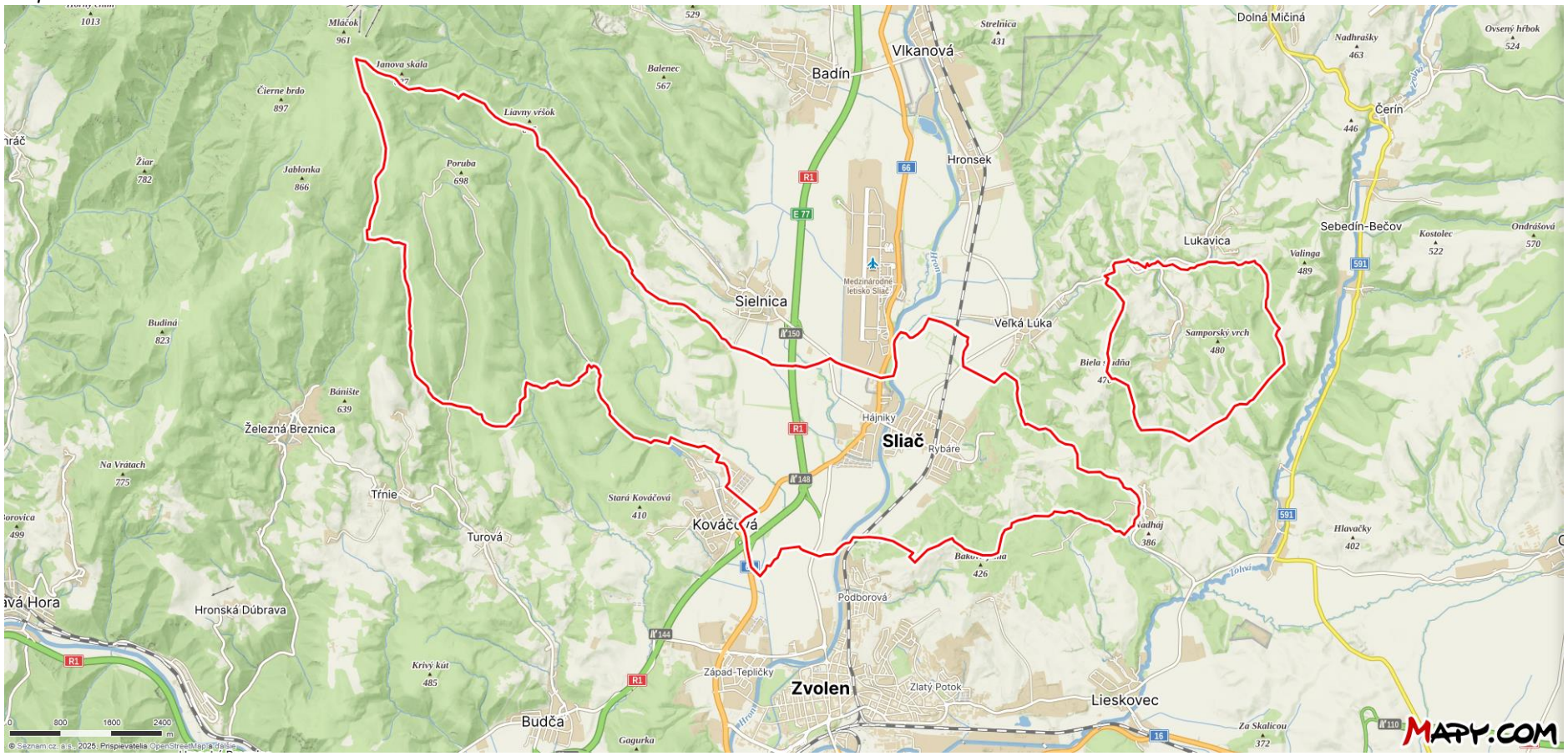

Zdroj: mapy.cz

Väčšina územia mesta leží vo Zvolenskej kotline, jeho západná (vyššie položená) časť leží v Kremnických vrchoch. Najnižšie položené časti katastra mesta sa nachádzajú v centrálnej časti, v povodí rieky Hron. Tu je situované aj zastavané územie mesta (okrem časti Sampor, ležiacej východne od samotného mesta). Smerom k západnej hranici katastra nadmorská výška prudko stúpa – z cca 290 m. n. m. v najnižšie položených častiach až na cca 800 m. n. m. V zastavanom území mesta sa nadmorská výška pohybuje na úrovni okolo 290-320 m. n. m., len kúpele Sliač sú vyššie položené (okolo 360 m. n. m.).

Mapa 4: Nadmorská výška v katastri mesta

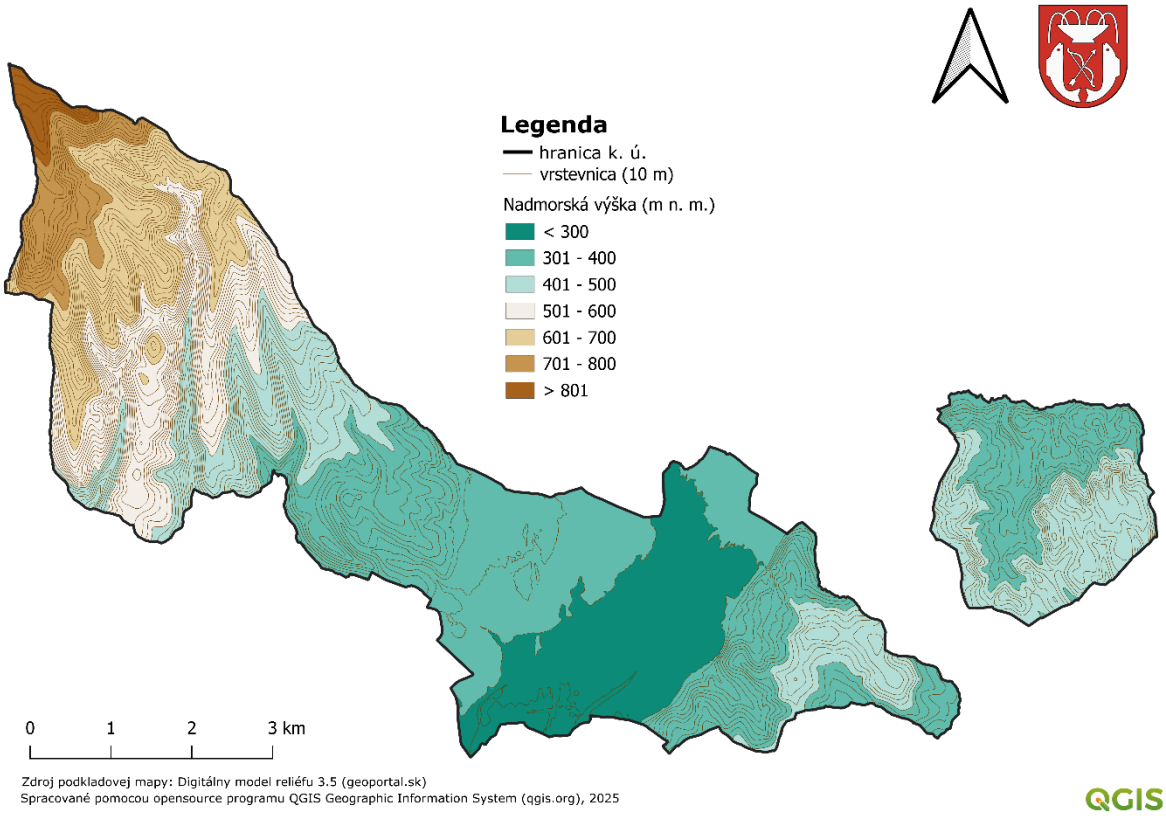

Zdroj: vlastné spracovanie

Zastavané územie sa sústreďuje v centrálnej časti katastra mesta, popri rieke Hron a pozdĺž (bývalej) **hlavnej cestnej komunikácie medzi Zvolenom a Banskou Bystricou.** Takmer polovicu plôch katastrálneho územia mesta tvorí odlesnená krajina (cca 47 % celkovej rozlohy katastra). Najväčšiu časť katastra mesta zaberajú lesné pozemky (2 105 ha, cca 53 %), nachádzajú sa tu však aj pomerne rozsiahle plochy trvalých trávnatých porastov (819 ha) a ornej pôdy (657 ha). Lesy sa nachádzajú najmä v západnej časti katastra, v oblasti Kremnických vrchov, menšie plochy sa však nachádzajú aj v nižšie položenej Zvolenskej kotline.

Mapa 5: Typy krajinnej štruktúry

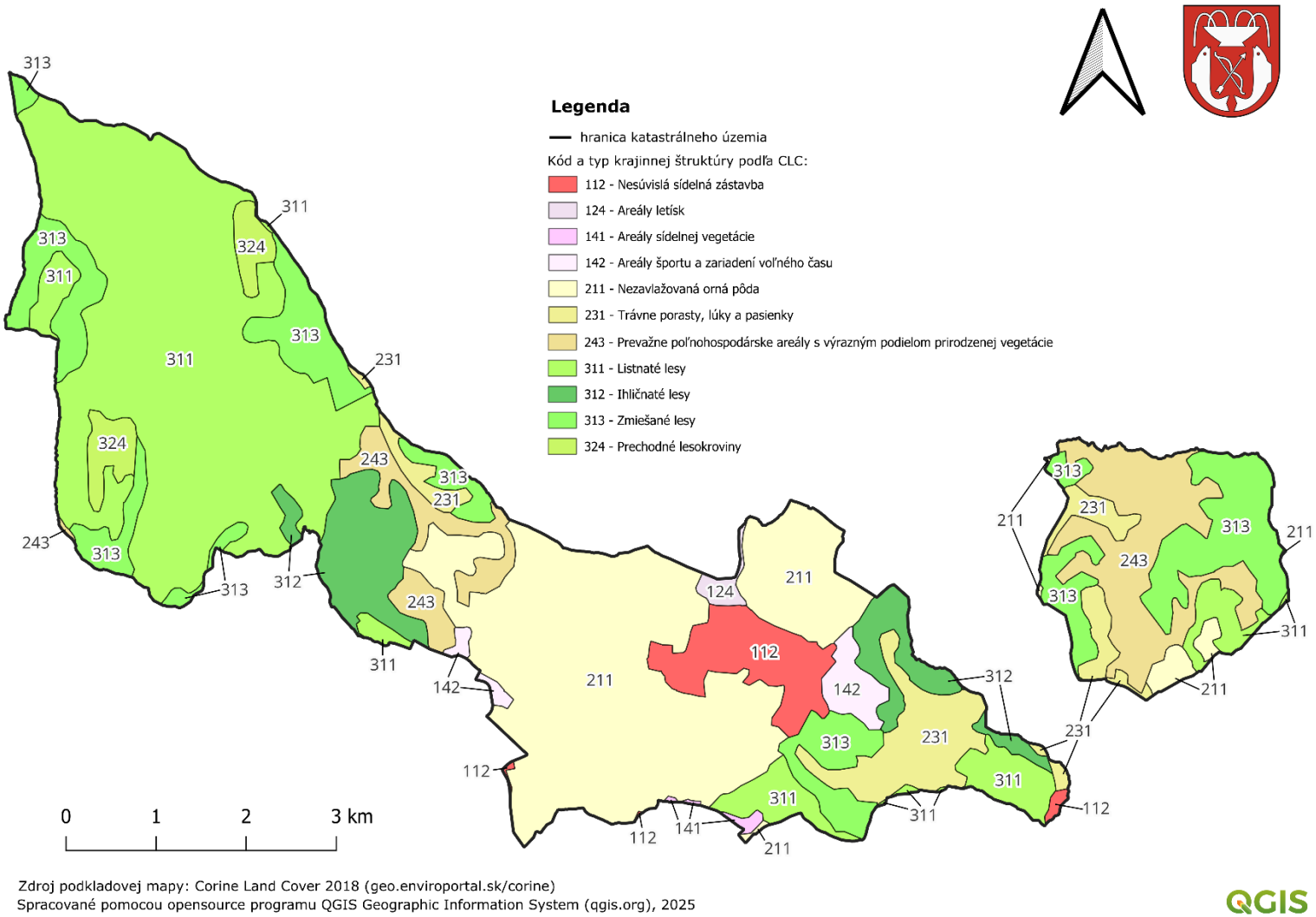

Zdroj podkladovej mapy: Corine Land Cover 2018 (geo.enviroportal.sk/corine)
Spracované pomocou opensource programu QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2025

Zdroj: vlastné spracovanie

Mapa 6: Fyzická štruktúra krajiny v katastri mesta

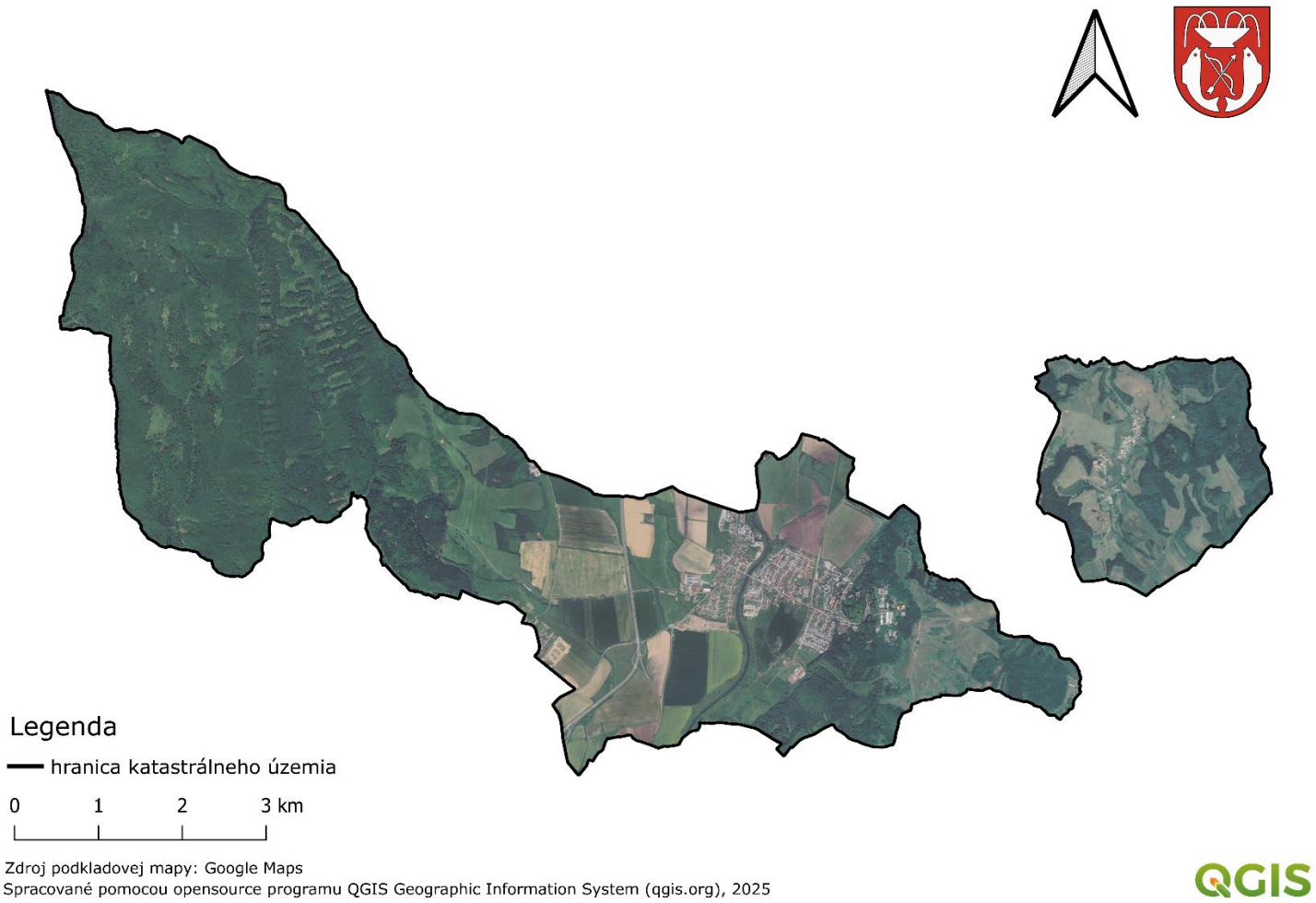

Zdroj: vlastné spracovanie

Stručná história mesta

Mesto Sliač sa síce zaraďuje medzi najmenšie a najmladšie mestá na Slovensku, no jeho bohatá a slávna história ďaleko prekračuje túto skutočnosť. História dnešného mesta sa začala písať v druhom storočí nášho letopočtu. Archeologický výskum dokázal prvotné osídlenie Slovanmi, o čom svedčia viaceré archeologické vykopávky najmä v lokalite Horné zeme.

Prvá písomná zmienka o sliačskych minerálnych prameňoch pochádza z roku 1244, v čase, keď kráľ Belo IV. obnovil mestské práva neďalekému Zvolenu. V týchto sa pri opise okolia a hraníc spomínajú i pramene, ktoré vyvierajú neďaleko zvolenského panstva. Od stredoveku sa dejiny Sliača viažu na pôvodné osady − Hájniky a Rybáre, ktoré existovali ako samostatné hospodárske a politické celky až do vzniku spoločnej obce v roku 1959. Ich pôvod zasahoval do predveľkomoravského obdobia. Od 13. storočia boli tieto osady pod vplyvom Zvolenského hradu. Hájničania boli známi ako dobrí hrnčiari a kupci s obilím. Rybárčania pracovali väčšinou v poľnohospodárstve, chovali hovädzí dobytok a ovce. V chotári boli umiestnené aj panské chmeľnice.

Najstaršou architektonickou pamiatkou v meste je ranogotický rímskokatolícky Kostol sv. Mikuláša so zvonicou z 13. storočia, v ktorom sa nachádza jeden z najstarších a najväčších zvonov na Slovensku. Zo 16. a následných storočí je známe na Sliači pôsobenie zemianskych rodov Bezeghovcov, Kalauzovcov, Dúbravskovcou, Turánských a Žoldošovcov, ktorí tu mali postavené kaštiele, respektíve kúrie. V rokoch 1884-1887 pracovala v Rybároch továreň na majoliku známa v celom Uhorsku. Medzi ďalšie významné historické pamiatky patria: ranorenesančný kaštieľ rodu Bezeghovcov, bezeghovská kúria, klasicistická Kaplnka sv. Hildegardy, historické kúpeľné domy, viacero pamätných tabúľ a pomníkov pripomínajúcich pobyt známych osobností.

Významnú úlohu zohralo počas Slovenského národného povstania legendárne letisko Tri Duby. Ihneď po vypuknutí tejto dejinnej udalosti tu vznikla povstalecká základňa, na ktorej denno-denne pristávali sovietske lietadlá s vojenským materiálom, vojakmi a potravinami na pomoc odboju. Obce Hájniky a Rybáre boli oslobodené 19. marca 1945.

Od skončenia vojny sa Sliač veľmi zmenil. Vyrástli nové ulice i nové štvrte. Zväčša svojpomocne sa postavili objekty mestskej vybavenosti. V 50.-80. rokoch sa v obci vytvárajú podmienky na rozvoj individuálnej i komplexnej bytovej výstavby, modernizujú sa mnohé objekty v meste. V roku 1969 bol Sliaču udelený štatút mesta a tým začala v jeho dejinách nová etapa.

V kultúrnej oblasti má najdlhšiu tradíciu Sliačske kultúrne leto s pestrou programovou paletou. Ide o pôvodné Národopisné slávnosti, ktoré si pripomenuli v roku 2007 svoje päťdesiate výročie. Dlhoročnú tradíciu mali aj viaceré divadelné predstavenia rôznych ochotníckych skupín, najmä školopovinnej mládeže, cirkvi, kúpeľných zamestnancov a miestnych obyvateľov. Prvé ochotnícke predstavenia sa hrali od roku 1910. Historický význam pre slovenské ľudové umenie má i niekdajší hotel Hron, v ktorom sa v roku 1949 zrodil zásluhou P. Tonkoviča, E. Rusku a A. Moyzesa prvý slovenský profesionálny tanečno-spevácky súbor SĽUK. Pri svojich začiatkoch mal asi 100 členov a na Sliači nacvičoval svoj prvý repertoár.

Sliač je známy aj pobytom viacerých osobností zvučných mien z domácej, ale i zahraničnej sféry. Pôvab miestnej fauny i flóry v spojení s liečivými účinkami prameňov a historickými pamiatkami pútali na seba plynutím času mnoho predstaviteľov politického, kultúrneho a športového života, ale aj ľudí z oblasti umenia, či vedy. Medzi najvýznamnejšie osobnosti patrili: básnici Andrej Sládkovič a Ján Kollár, rakúsky dramatik Franz Grillparzer, spisovatelia Pavol O. Hviezdoslav, Božena Němcová, hudobný skladateľ Ján Cikker, maliar Ľudovít Fulla a politici Tomáš G. Masaryk, Lajos Kossuth, Nikita S. Chruščov, Alexander Dubček, kambodžský princ Norodom Sihanuk a mnohí ďalší.

Územný plán mesta

Mesto Sliač má schválený územný plán mesta, ten sa menil už 11-krát. Všeobecne záväzné nariadenie č. 25/2005 o záväzných častiach územného plánu mesta Sliač bolo schválené Mestským zastupiteľstvom v Sliači na zasadnutí dňa 26.04.2005. To bolo pôvodné VZN, ktorým bol schválený pôvodný územný plán mesta. Od toho času sa územný plán z rôznych dôvodov menil až 11-krát. Posledná aktualizácia územného plánu mesta – Zmeny a doplnky č. 11 – bola schválená prostredníctvom Dodatku č. 11 k VZN č. 25/2005, a to dňa 24.09.2024. Tento Dodatok č. 11 nadobudol účinnosť dňa 01.11.2024.

Okrem ÚPN-M má Sliač schválené aj viaceré územné plány zón. Samostatne (v oveľa väčšej miere detailu) má teda mesto Sliač prostredníctvom územných plánov zón riešené aj niektoré špecifické lokality – konkrétne: územie Hájniky, časť Trebuľa, ďalej územie Rybáre – Juh a tiež centrálnu mestskú zónu. V týchto územných plánoch zón (ktoré sú, samozrejme, v súlade s územným plánom mesta), sú podrobnejšie riešené podmienky priestorového usporiadania a funkčného využívania jednotlivých priestorovo-funkčných celkov a pozemkov. Územný plán zóny pre Hájniky, časť Trebuľa a tiež ÚP/ centrálnej mestskej zóny boli už taktiež jedenkrát menené.

Z hľadiska funkčného využitia územia prevažujú v intraviláne mesta plochy individuálnej a hromadnej bytovej zástavby. Plochy občianskej vybavenosti sú koncentrované najmä v centrálnej mestskej zóne (obchody, administratíva, služby, polyfunkčné objekty, mestský úrad...) a v okolí základnej školy. V okrajových častiach mesta, na jeho západnej strane, sú vymedzené plochy pre poľnohospodársku a priemyselnú výrobu. Na opačnej strane, východne od sídelnej zástavby, sú vyčlenené plochy liečebných kúpeľov a plošne rozsiahleho kúpeľného parku.

Územný plán mesta počíta do budúcna s rozvojom bývania tak v rámci existujúcej zástavby (napr. zahusťovaním zástavby – na záhradách rodinných domov, príp. zbúraním starého domu a výstavbou nového), **ako aj postupným rozširovaním existujúcej zástavby** (napr. predĺžením existujúcich ulíc, príp. nadväzujúcou výstavbou nových plôch IBV a HBV a pod.)**.**

Riadenie samosprávy

Hospodárenie samosprávy

Finančné zdravie

Celkové skóre finančného zdravia mesta je výborné. Celkové finančné zdravie mesta ohodnotila organizácia Inštitút pre ekonomické a sociálne otázky (INEKO) za rok 2023 (posledný dostupný údaj v čase spracovania tohto PHSR) počtom bodov 5,2 (zo 6 možných).

Tabuľka 1: Celkové skóre finančného zdravia mesta Sliač v roku 2023

Zložka finančného zdravia	Získané skóre na stupnici od 0 po 6[2]
Celkový dlh	5,9
Dlhová služba	5,5
Bilancia bežného účtu	3,7
Záväzky po splatnosti k príjmom	6,0

[2] Zdroj: INEKO (2025). Čím vyššie skóre, tým lepšie. Dostupné na: http://www.hospodarenieobci.sk

Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti	6,0
Celkové finančné zdravie[3]	**5,2**

Zdroj: INEKO

Celkové finančné zdravie mesta sa takmer po celú dobu sledovania tohto ukazovateľa pohybuje v pásme „výborné“ (okrem roku 2013, kedy sa znížilo na 4,9, čo znamenalo „dobré“ finančné zdravie). Od roku 2009 sa teda celkové finančné zdravie mesta Sliač takmer neustále drží v tom najlepšom pásme – „výborné“. Zároveň sa po celú dobu drží nad priemernou hodnotou za celú SR (ktorá sa počas tohto obdobia pohybovala v rozmedzí 4,1-5,0).

Tabuľka 2: Celkové finančné zdravie mesta v období 2009-2023

Hodnotené obdobie (roky)	**Celkové finančné zdravie** (skóre)
2009	5,4
2010	5,2
2011	5,1
2012	5,0
2013	4,9
2014	5,0
2015	5,2
2016	5,3
2017	5,2
2018	5,3
2019	5,3
2020	5,3
2021	5,2
2022	5,2
2023	5,2

Zdroj: INEKO

Intenzita investovania a dlh

Intenzita investovania v Sliači je priaznivá, pričom sa dlhodobo pohybuje okolo úrovne priemeru miest Slovenska. Počas sledovaného obdobia bola dokonca 3x výrazne vyššia, ako priemer miest SR (2006, 2012 a 2023). Mesto teda dokáže svoj majetok zveľaďovať.

[3] Počíta sa na základe údajov za 4 po sebe idúce roky ako kombinácia (funkcia) piatich vybraných indikátorov finančnej stability.

Graf 1: Intenzita investovania samosprávy mesta Sliač v rokoch 2006-2023

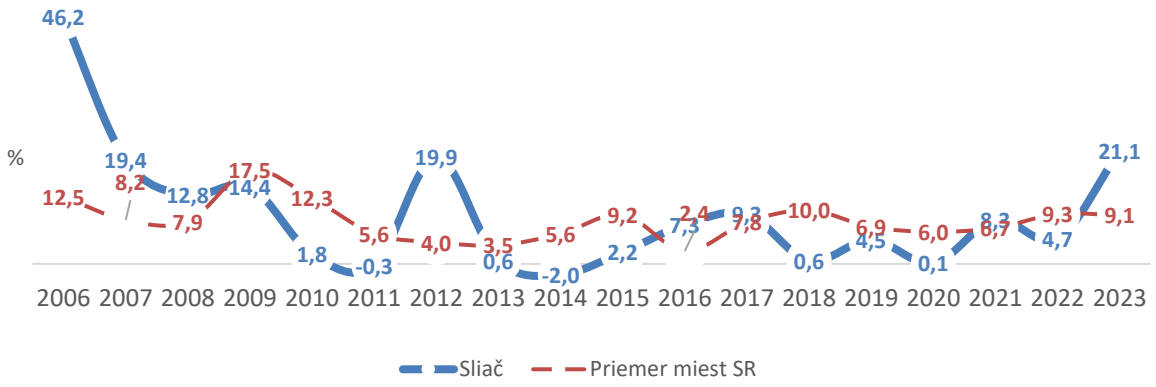

Vysvetlenie grafu:
Ukazovateľ „intenzita investovania“ informuje, akú časť bežných príjmov samospráva v danom roku preinvestovala. Vypovedá teda o tom, ako dokáže samospráva hospodáriť (koľko zo svojich bežných príjmov si dokáže odložiť) a následne tieto prostriedky využiť na zveľaďovanie majetku. Vypočítava sa nasledovne: Intenzita investovania = (kapitálové výdavky – kapitálové príjmy) / (bežné príjmy). Ak je hodnota ukazovateľa záporná, znamená to, že kapitálové príjmy boli vyššie ako kapitálové výdavky. Inak povedané, samospráva za daný rok predala viac majetku ako obstarala.
ZDROJ: INEKO

Celkový dlh mesta je na minimálnej úrovni, pričom takým bol počas celého sledovaného obdobia. Z pohľadu finančného zdravia je teda mesto mimoriadne zdravé, dlhmi v podstate zaťažené nie je takmer vôbec (resp. len nepatrne).

Graf 2: Vývoj celkového dlhu mesta v rokoch 2009-2023

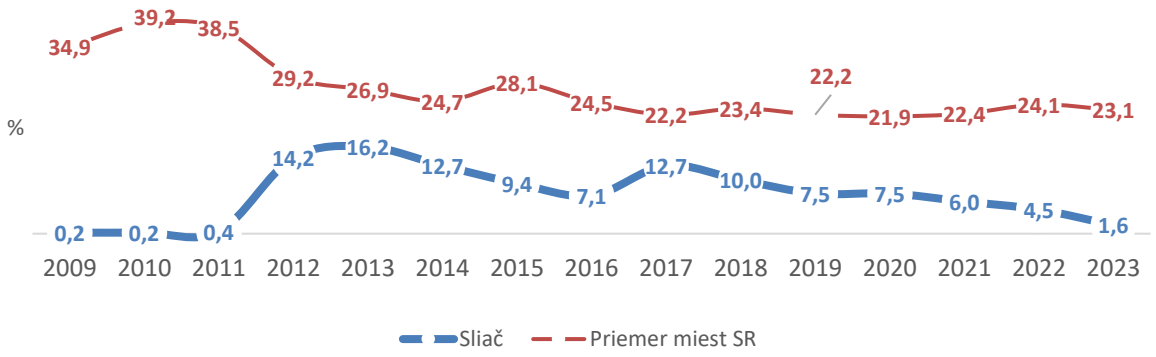

Vysvetlenie grafu:
1: Pri celkovom dlhu ide o údaj podľa tzv. „zákonného kritéria“, teda o dlh podľa § 17 ods. 8 zákona 583/2004 Z. z. (do celkového dlhu sa nezapočítavajú záväzky z úverov poskytnutých z bývalých štátnych fondov a Štátneho fondu rozvoja bývania a tiež záväzky z návratných zdrojov financovania prijatých na zabezpečenie predfinancovania eurofondov). Po roku 2014 sa podľa zákona začali do dlhu započítavať aj investičné dodávateľské úvery. Dlh je uvádzaný v pomere k bežným príjmom za predchádzajúci rok a podľa zákona by nemal presiahnuť úroveň 60 % (akonáhle celkový dlh mesta presiahne hranicu 50 %, mesto je povinné prijať tzv. „ozdravné“ opatrenia). Údaje do roku 2011 sú (kvôli nedostupnosti vstupných dát) aproximované.
2: V uvádzanom dlhu nemusí byť zachytené celé zadlženie mesta – a to v prípade, ak mesto svoj dlh „skrýva“ (napr. prostredníctvom dcérskych firiem či PPP projektov).
3: Z pohľadu finančného zdravia je mesto najzdravšie vtedy, ak jeho dlh je čo najnižší.
ZDROJ: INEKO

Prehľad majetku a zdrojov

Hodnota majetku mesta Sliač v ostatných 3 rokoch rástla. Hodnota dlhodobého majetku mesta k 31.12.2024 bola 8 475 917,66 €, čo znamená, že v dlhodobom majetku má mesto viazaných 80 % všetkých zdrojov. Výrazne dominantnú zložku tvorí dlhodobý hmotný majetok (6 817 728,35 €), a to najmä vo forme stavieb – viac ako 5 mil. eur (menej vo forme pozemkov a v iných formách). Pomerne výrazné zdroje má mesto aj v dlhodobom finančnom majetku (1 653 983,31 € - takmer celý objem v realizovateľných cenných papieroch a podieloch) a v obežnom majetku (takmer 2,2 mil. eur).

Tabuľka 3: Bilancia aktív v rokoch 2022-2024 (eur, netto)

	2022	2023	2024
Neobežný majetok spolu	**6 294 723,15**	**8 435 923,37**	**8 475 917,66**
Dlhodobý nehmotný majetok	9 571,00	4 949,00	4 206,00
Dlhodobý hmotný majetok	4 922 877,10	6 781 991,06	6 817 728,35
Dlhodobý finančný majetok	1 362 275,05	1 648 983,31	1 653 983,31
Obežný majetok spolu	**1 739 114,53**	**871 692,83**	**2 164 090,37**
Zásoby	8 664,33	9 497,63	8 993,67
Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy	159 571,29	154 353,32	145 094,64
Dlhodobé pohľadávky	0,00	14 589,51	25 385,20
Krátkodobé pohľadávky	142 823,38	98 785,85	128 029,17
Finančné účty	1 428 055,53	594 466,52	1 856 587,69
Poskytnuté návratné fin. výpomoci dlhodobé	0,00	0,00	0,00
Poskytnuté návratné fin. výpomoci krátkodobé	0,00	0,00	0,00
Časové rozlíšenie	**11 844,12**	**4 908,76**	**11 464,80**
Vzťahy k účtom klientov Štátnej pokladnice	**0,00**	**0,00**	**0,00**
SPOLU MAJETOK	**8 045 681,80**	**9 312 524,96**	**10 651 472,83**

Zdroj: Súvaha mesta Sliač za roky 2022, 2023 a 2024

Hodnota záväzkov v ostatných 3 rokoch poklesla. Celkové záväzky mesta k 31.12.2024 boli vo výške 1 531 404,19 €. Krátkodobé záväzky (voči dodávateľom, zamestnancom, poisťovniam, daňovému úradu a pod.) boli k uvedenému dátumu vo výške 335 487,85 €, dlhodobé záväzky (v rámci nich tvorili dominantný podiel úvery zo ŠFRB) vo výške 943 362,49 €. Mesto k 31.12.2024 evidovalo bankové úvery vo výške 58 444,39 €.

Tabuľka 4: Bilancia pasív v rokoch 2022-2024 (eur, netto)

	2022	2023	2024
Vlastné imanie	**4 755 245,78**	**5 549 472,92**	**5 953 555,27**
Oceňovacie rozdiely	21 327,30	0,00	0,00
Fondy	0,00	0,00	0,00
Výsledok hospodárenia	4 733 918,48	5 549 472,92	5 953 555,27
Záväzky	**1 781 226,52**	**1 518 588,15**	**1 531 404,19**
Rezervy	69 365,07	73 490,00	73 910,00
Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy	117 970,79	101 608,88	120 199,46
Dlhodobé záväzky	1 108 517,19	1 032 582,60	943 362,49
Krátkodobé záväzky	245 351,03	110 121,15	335 487,85
Bankové úvery a výpomoci	240 022,44	90 785,52	58 444,39
Časové rozlíšenie	**1 509 209, 50**	**2 244 463,89**	**3 166 513,37**
Vzťahy k účtom klientov Štátnej pokladnice	**0,00**	**0,00**	**0,00**
VLASTNÉ IMANIE A ZÁVÄZKY	**8 045 681,80**	**9 312 524,96**	**10 651 472,83**

Zdroj: Súvaha mesta Sliač za roky 2022, 2023 a 2024

Výška čistého majetku mesta Sliač je v porovnaní so slovenskými mestami síce podpriemerná, stále je však priaznivá. Ukazovateľ „čistý majetok mesta“ informuje o výške majetku samosprávy (po očistení o jej zadlženie) v pomere k jej bežným príjmom za rok.

Graf 3: Čistý majetok mesta v rokoch 2009-2023

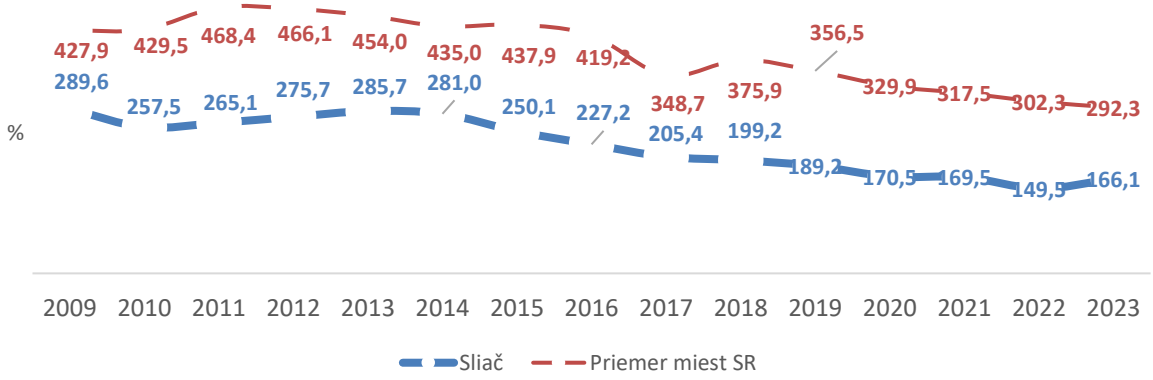

Vysvetlenie grafu:
Od roku 2012 (do roku 2011 sa počítal mierne odlišným spôsobom) sa čistý majetok mesta počíta ako: [neobežný majetok + finančné účty - (bankové úvery a výpomoci + dlhodobé záväzky - úvery od ŠFRB - záväzky z predfinancovania eurofondov)] / (bežné príjmy za predchádzajúci rok).
ZDROJ: INEKO

Príjmy a výdavky mesta

Napriek zvýšenému rastu výdavkov mesto v jednotlivých rokoch každoročne dosahovalo pozitívny výsledok hospodárenia, čo vytvára priestor na tvorbu rezerv pre prípadné použitie (napr.na kapitálové investície) v budúcnosti. Výdavky samosprávy v ostatných 3 rokoch každoročne rástli. No na druhej strane, narástli aj jej príjmy – a to dokonca vo vyššej miere ako výdavky (kým výdavky v roku 2023 oproti roku 2021 narástli zaokrúhlene o 400 tisíc eur, príjmy mesta sa v tom istom období zvýšili o viac ako 670 tis. eur).

Celkové príjmy mesta v roku 2024 boli vo výške 4 952 289,62 €. Dominantnú zložku tejto sumy predstavovali najmä daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov cca 3 450 000 € (a v rámci nich predovšetkým podielové dane – cca 3 020 000 €). Na druhej strane, celkové výdavky mesta v roku 2024 boli vo výške 4 583 858,73 €. Najväčšiu časť tejto sumy (cca 40 %) tvorili výdavky na transfery (v rámci nich najmä pre rozpočtové a príspevkové organizácie mesta), ďalších cca 29 % tvorili osobné náklady (mzdy a odvody zamestnancov mesta) vo výške cca 1 329 576,06 €. Prevádzkové výdavky mesta za spotrebované nákupy a služby sa držali na pomerne vyrovnanej úrovni. Tieto výdavky (za spotrebované nákupy, služby a výdavky na osobné náklady) predstavujú finančné zdroje na bežný chod samosprávy.

Tabuľka 5: Náklady a výnosy v rokoch 2022-2024 (€)

Náklady	**2022**	**2023**	**2024**
Spotrebované nákupy	208 533,19	223 364,55	204 989,55
Služby	604 258,12	592 205,30	655 416,93
Osobné náklady	1 101 630,18	1 211 880,27	1 329 576,06
Dane a poplatky	5 467,82	2 280,72	2 910,98
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	50 885,53	53 748,93	50 785,73
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	492 002,63	422 437,24	456 225,71
Finančné náklady	41 647,44	37 235,96	32 308,37
Mimoriadne náklady	0,00	0,00	0,00
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	1 677 336,90	1 869 726,04	1 851 645,40
Spolu	**4 181 761,81**	**4 412 879,01**	**4 583 858,73**
Výnosy	**2022**	**2023**	**2024**
Tržby za vlastné výkony a tovar	267 308,25	240 800,14	249 233,48
Zmena stavu vnútroorganizačných zásob	-35,00	0,00	0,00
Aktivácia	0,00	0,00	0,00
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	3 070 176,88	3 375 250,57	3 453 563,87
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	242 820,88	393 221,57	296 924,50
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	10 585,81	1 910,72	4 620,00
Finančné výnosy	6,00	280 478,50	1 553,62
Mimoriadne výnosy	0,00	0,00	0,00
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v meste a v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených mestom	687 438,78	915 446,59	946 394,15
Spolu	**4 278 301,60**	**5 207 108,09**	**4 952 289,62**
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA po zdanení	**96 538,65**	**794 227,14**	**368 428,84**

Zdroj: Výkaz ziskov a strát mesta Sliač za roky 2022, 2023 a 2024

Mesto Sliač každoročne vytvára na svojom bežnom účte prebytky, čo mu vytvára zdroje na budúce investície. Nasledujúci graf naznačuje, že mesto bez problémov dokáže zo svojich bežných príjmov pokrývať svoje bežné výdavky. Mesto dokonca dokáže spravidla vytvárať vyššie prebytky, ako priemer miest SR.

Graf 4: Bilancia bežného účtu v rokoch 2006-2023

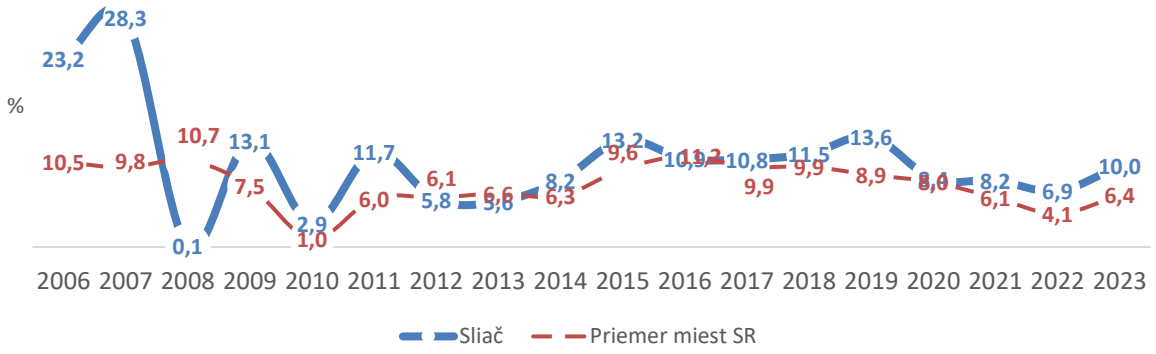

Vysvetlenie grafu:
Bilancia bežného účtu mesta je počítaná ako (bežné príjmy - bežné výdavky) / (bežné príjmy). Ak je bilancia bežného účtu mesta na mínusovej úrovni, ide o negatívne deficitné hospodárenie. So zvyšujúcou sa bilanciou bežného účtu klesá pre mesto riziko hospodárenia (teda čím vyššie kladné číslo, tým lepšie). Pri bilancii bežného účtu na úrovni cca +20 % ide o vynikajúce hospodárenie. Hodnota bilancie bežného účtu vypovedá teda o tom, ako dokáže samospráva pokrývať svoje bežné výdavky (na chod samosprávy) zo svojich bežných príjmov (napr. z daňových príjmov). Ak samospráva vytvorí na svojom bežnom účte prebytok (plusová hodnota), môže ho následne využiť na investovanie (obnova či zveľaďovanie majetku), na zníženie dlhu, prípadne na tvorbu rezerv.
ZDROJ: INEKO

Okamžitá likvidita mesta Sliač je dlhodobo na vysokej (pozitívnej) úrovni. Ukazovateľ vypovedá o tom, do akej miery dostupné prostriedky na finančných účtoch mesta postačujú na splácanie jeho krátkodobých záväzkov.

Graf 5: Okamžitá likvidita v rokoch 2006-2023

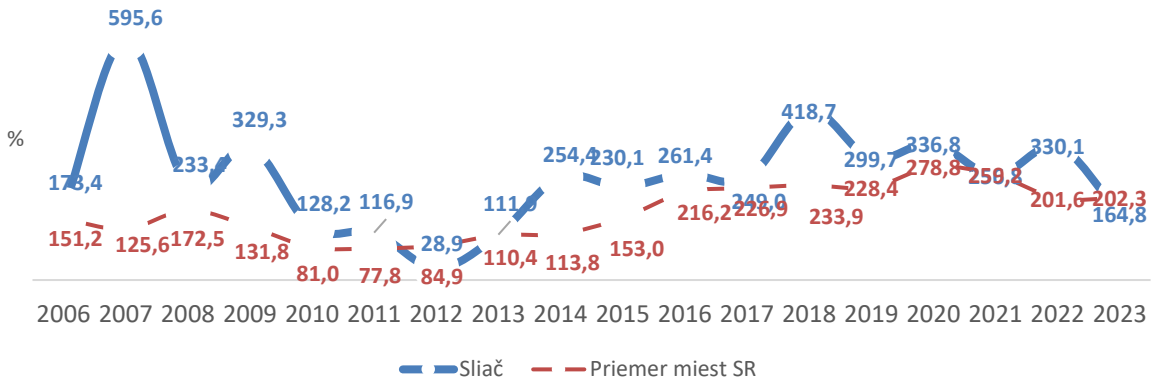

Vysvetlenie grafu:
Okamžitá likvidita mesta je počítaná ako (finančné účty) / (krátkodobé záväzky). Pri okamžitej likvidite na úrovni 100 % ide v podstate o vyrovnané hospodárenie (tzn. čo má mesto na účte, to mu stačí na splácanie svojich krátkodobých záväzkov). Hodnota rovná alebo vyššia ako 200 % predstavuje pre mesto v podstate bezproblémové hospodárenie, kedy má mesto výrazný dostatok financií na splácanie krátkodobých záväzkov.
ZDROJ: INEKO

Mestské organizácie

Sliač je zriaďovateľom viacerých rozpočtových organizácií a jednej príspevkovej organizácie, založený má aj mestský podnik. V rámci rozpočtových organizácií sa jedná o Základnú školu A. Sládkoviča (ktorá má viaceré organizačné zložky), ďalej Základnú umeleckú školu a Materskú školu J. Cikkera. Príspevkovou organizáciou mesta je Mestské kultúrne stredisko Sliač, ktoré sa zameriava na realizáciu rôznych aktivít v kultúrno-spoločenskej oblasti. Okrem týchto subjektov má mesto založenú aj jednu obchodnú spoločnosť – Mestský podnik Sliač s.r.o. Tento mestský podnik bol založený v roku 2024, zatiaľ žiadnu aktivitu nevykonáva.

Projektová aktivita

Aktivita mesta Sliač ohľadom prípravy/podávania/realizácie projektov je dobrá. Sliač sa dlhodobo zapája do rôznych výziev na podávanie projektov, čo v konečnom dôsledku má priaznivý efekt pre rozvoj mesta (za predpokladu úspešnosti podaných projektov). Samospráva mesta podáva spravidla niekoľko projektov ročne. Ide o priaznivú aktivitu, ktorá si síce vyžaduje zvýšené nároky (a najmä výdavky) na zamestnancov, na projektovú prípravu, manažment projektov a pod., v konečnom dôsledku je však pre rozvoj mesta jednoznačne (a výrazne) prospešná. Mestu sa takto podarilo (darí) realizovať rôzne investičné zámery v oblasti dopravy, športu, školstva, obnovy budov, sociálnych služieb a pod. Samozrejme, mesto Sliač nerealizuje investičné akcie len z externých zdrojov, niektoré projekty implementuje aj z vlastných zdrojov.

Bezpečnosť v meste

Mesto Sliač za účelom zvýšenia bezpečnosti a ochrany svojich obyvateľov zriadilo mestskú políciu. Tá sídli v budove Mestského úradu v Sliači, na ul. Letecká 232/1. Aktuálne má dvoch členov. Mestská polícia sa v rámci príslušnej legislatívy a zákonom vyhradených kompetencií zameriava na kontrolu dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov na území mesta. Zriadená bola rozhodnutím Mestského zastupiteľstva v Sliači z r. 1991. Neskôr, v r. 2016, mesto v súlade so zákonom o obecnom zriadení a zákonom o obecnej polícii vydalo VZN č. 45/2016 o zriadení Mestskej polície Sliač. Okrem mestskej polície sa priamo v meste nachádza aj obvodné oddelenie Polície SR (štátna polícia).

Mesto a Mestská polícia Sliač počas roka realizujú pomerne veľké množstvo rôznych priestupkových konaní, najviac v súvislosti s porušovaním pravidiel cestnej premávky. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, v Sliači na úseku priestupkov dochádza k porušovaniu rôznych zákonov. Okrem porušení, ktoré majú vplyv na bezpečnosť obyvateľov (drobné krádeže, verejný poriadok...; pozri ďalšie odseky), rieši totižto samospráva mesta priestupkovým konaním najmä priestupky na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, ktoré tvoria dokonca najvyšší podiel medzi všetkými priestupkami (až 88 %). V rámci bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky rieši Mestská polícia Sliač najmä priestupky ohľadom porušovania zákazu zastavenia a státia.

Na úseku bezpečnosti sa v Sliači riešia najmä priestupky v súvislosti s porušovaním verejného poriadku a voľným pohybom psov. Na základe dát o riešených priestupkových konaniach za ostatných 5 rokov možno konštatovať, že mesto (resp. mestská polícia) každoročne riešili viacero priestupkov súvisiacich s ohrozením bezpečnosti osôb a ich majetku. Najviac priestupkov (30) bolo riešených z dôvodu porušenia verejného poriadku, ďalších 25 priestupkov bolo riešených z dôvodu porušenia zákazu voľného pohybu psov. Okrem toho sa riešilo aj 14 priestupkov proti majetku (drobné krádeže, poškodenie majetku a pod.).

Nižší pocit bezpečnosti vyvoláva najmä okolie železničnej stanice a neosvetlené chodníky a miesta v meste. Železničná stanica s jej bezprostredným okolím predstavuje esteticky nepríťažlivé prostredie, kde majú obyvatelia mesta spravidla znížený pocit bezpečia. Taktiež na viacerých úsekoch chodníkov nie je v dostatočnej miere zabezpečené verejné osvetlenie, čo taktiež vplýva na úroveň bezpečnosti v meste a vnímanie obyvateľov.

V Sliači je zavedený monitorovací kamerový systém. Súčasťou tohto kamerového systému je aktuálne cca 35 kamier. Jednotlivé kamery monitorujú najmä niektoré verejné priestranstvá, ako aj budovy v majetku mesta (a im priľahlé priestory). Z hľadiska prevencie kriminality, prípadného protispoločenského správania a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania prípadných porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v intraviláne mesta rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Mesto má na úseku prevencie kriminality prijatý koncepčný dokument – Stratégiu prevencie kriminality. Vlastný názov dokumentu je „Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v meste Sliač“, vydaný bol v r. 2019. Táto stratégia si kladie viaceré ciele, ako napr. ochrana mládeže pred omamnými a psychotropnými látkami, ochrana mládeže pred narastajúcim extrémizmom, tiež prevencia na úseku ochrany dôchodcov, ochrana majetku alebo dopravná výchova. Na dosiahnutie cieľov má stratégia zadefinované viaceré aktivity, ktoré sú realizované prostredníctvom Mestskej polície v Sliači, Mestského úradu, ako aj Mestského kultúrneho strediska.

Tabuľka 6: Počet realizovaných priestupkových konaní v meste v období 2020-2024

Priestupky podľa zákonov	2020	2021	2022	2023	2024	**Spolu**
VOĽNÝ POHYB PSOV § 7 ods. 1 písm. f) zák. č. 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov	5	6	6	3	5	**25**
INÉ KONANIE, KTORÝM BOL PORUŠENÝ VŠEOBECNE ZÁVÄZNÝ PREDPIS O BaPCP § 22 ods. 1 písm. l) zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch	94	102	113	138	75	**522**
OCHRANA ŽP § 46 zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch	2	1		1	1	**5**
PRIESTUPKY PROTI VEREJNÉMU PORIADKU § 47 zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch	8	7	8	2	5	**30**
PRIESTUPKY PROTI MAJETKU (spravidla drobné krádeže) § 50 zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch	6		3	3	2	**14**
Spolu	**115**	**116**	**130**	**147**	**88**	**596**

Zdroj: Mestský úrad Sliač

Riadenie samosprávy – sumarizácia

Riadenie samosprávy – sumarizácia:

Samospráva mesta Sliač si dlhodobo udržiava výborné finančné zdravie. Intenzita investovania je priaznivá, pohybuje sa zhruba na úrovni priemeru miest SR. Celkový dlh mesta je na minimálnej úrovni (v r. 2023 len 1,6 %), pričom nízkym bol počas celého sledovaného obdobia (od r. 2009). Z pohľadu finančného zdravia je teda mesto mimoriadne zdravé. Sliač má vysokú finančnú likviditu a na svojom bežnom účte vytvára výrazné prebytky. To znamená, že má disponibilné finančné prostriedky na prípadné spolufinancovanie finančne náročnejších investičných projektov (resp. na realizáciu projektov a aktivít z vlastných zdrojov). Výška čistého majetku mesta Sliač je v porovnaní so slovenskými samosprávami síce podpriemerná, stále je však priaznivá.

Mesto Sliač vykazuje pomerne dobrú aktivitu v otázke podávania a implementácie projektov. Každoročne implementuje viacero rôznych projektov, pričom o ďalšie projekty sa uchádza. To je výrazne pozitívna skutočnosť, nakoľko na realizáciu svojich investičných zámerov potrebuje zo svojho rozpočtu spravidla len zlomok celkových nákladov (podľa miery spolufinancovania). Aj táto skutočnosť výrazne napomáha mestu udržiavať si výborné finančné zdravie za súčasnej realizácie viacerých projektov.

Samospráva a mestská polícia riešia každoročne viacero rôznych priestupkov (spravidla 100 a viac) – jednoznačne najviac na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky (takmer 90 % všetkých priestupkov). Priestupky, ktoré predstavujú ohrozenie obyvateľov mesta z hľadiska ich bezpečnosti a tiež ohrozenie ich majetku (napr. drobné krádeže, priestupky proti verejnému poriadku, voľný pohyb psov a pod.) tvoria menej ako 10 % ročne riešených priestupkov (spravidla 10 až 20 priestupkov ročne).

Kľúčové rozvojové výzvy:

- riešenie bezpečnosti obyvateľov.

Hospodárska oblasť

Hospodárstvo v území

Polohová atraktivita územia

Makropolohová atraktivita mesta Sliač je pomerne priaznivá. V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá[4] (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod). Makropolohová atraktivita mesta Sliač, ležiaceho na strednom Slovensku medzi Zvolenom a Banskou Bystricou, je teda z aspektu jeho potenciálu pre pritiahnutie investícií do priemyselnej výroby, resp. do prevádzok s vysokým počtom zamestnancov (napr. rôzne centrálne veľkosklady a pod.) priaznivá.

Mezopoloha mesta je extrémne výhodná. Rovnako ako má mesto z makropolohového hľadiska výhodnú polohu v pomerne rozvinutom regióne Zvolenskej kotliny, aj z mezopolohového hľadiska je jeho lokalizácia výhodná (a to dokonca v oveľa vyššej miere). Poloha mesta vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrám a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu (prítomnosť ktorej významne zvyšuje lokalizačný potenciál územia pre rôzne investície) je totižto mimoriadne priaznivá. Mesto Sliač leží na spojnici hlavných stredoslovenských ekonomických centier – Banskej Bystrice a Zvolena, pričom sa nachádza v ich bezprostrednom zázemí. To je veľmi priaznivá skutočnosť, pretože otázku zamestnanosti môže obyvateľstvo Sliača riešiť najmä v týchto dvoch mestách. Okrem toho sa v dennej dochádzkovej vzdialenosti nachádza aj viacero ďalších (hoci už menších) ekonomických centier (napr. Žiar nad Hronom a ďalšie mestá v okolí). Navyše, aj dôležitá slovenská cestná komunikačná línia nadregionálneho významu (rýchlostná cesta R1) prebieha priamo katastrom Sliača, pričom sa tu nachádza aj vjazd a výjazd na túto rýchlostnú cestu. Z hľadiska železničných komunikačných línií prechádza Sliačom aj železničná trať Zvolen-Banská Bystrica, pričom v meste sa nachádza železničná zastávka.

Časová dostupnosť ekonomických centier je zo Sliača mimoriadne dobrá. Ako bolo spomenuté vyššie, najvýznamnejšími ekonomickými centrami v okolí Sliača sú Banská Bystrica a Zvolen[5]. To pre obyvateľov Sliača znamená výbornú (časovú) dostupnosť pracovných miest, ale aj dostupnosť rôznych služieb (administratívno-správnych, súkromných, ...). Z pohľadu pracovných príležitostí sa však okrem týchto dvoch miest nachádzajú v blízkosti Sliača aj ďalšie (hoci menšie) ekonomické centrá, ktoré tvoria rádius dennej dochádzky do zamestnania – v dochádzkovej vzdialenosti do 30 min. jazdy autom zo Sliača sú to mestá Žiar nad Hronom, Žarnovica, Banská Štiavnica, Kremnica, Detva a Krupina. Navyše, ešte ďalšie mestá sa nachádzajú vo vyššej dochádzkovej vzdialenosti (ktorá je už síce z hľadiska vzdialenosti a času dochádzky menej výhodná, stále však tvorí rádius dennej dochádzky do zamestnania z mesta Sliač).

[4] Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Zvolenskej kotliny patrí práve do tej bohatšej časti.

[5] Vo všeobecnosti – poloha mesta blízko ekonomického centra vytvára spravidla priaznivé predpoklady pre rozvoj mesta – či už je to z hľadiska dostupnosti zamestnania pre miestnych obyvateľov, dostupnosti služieb vyššieho rádu, atraktivity mesta pre výstavbu rodinných a bytových domov a pod.

Mapa 7: Časová dostupnosť obcí a miest zo Sliača

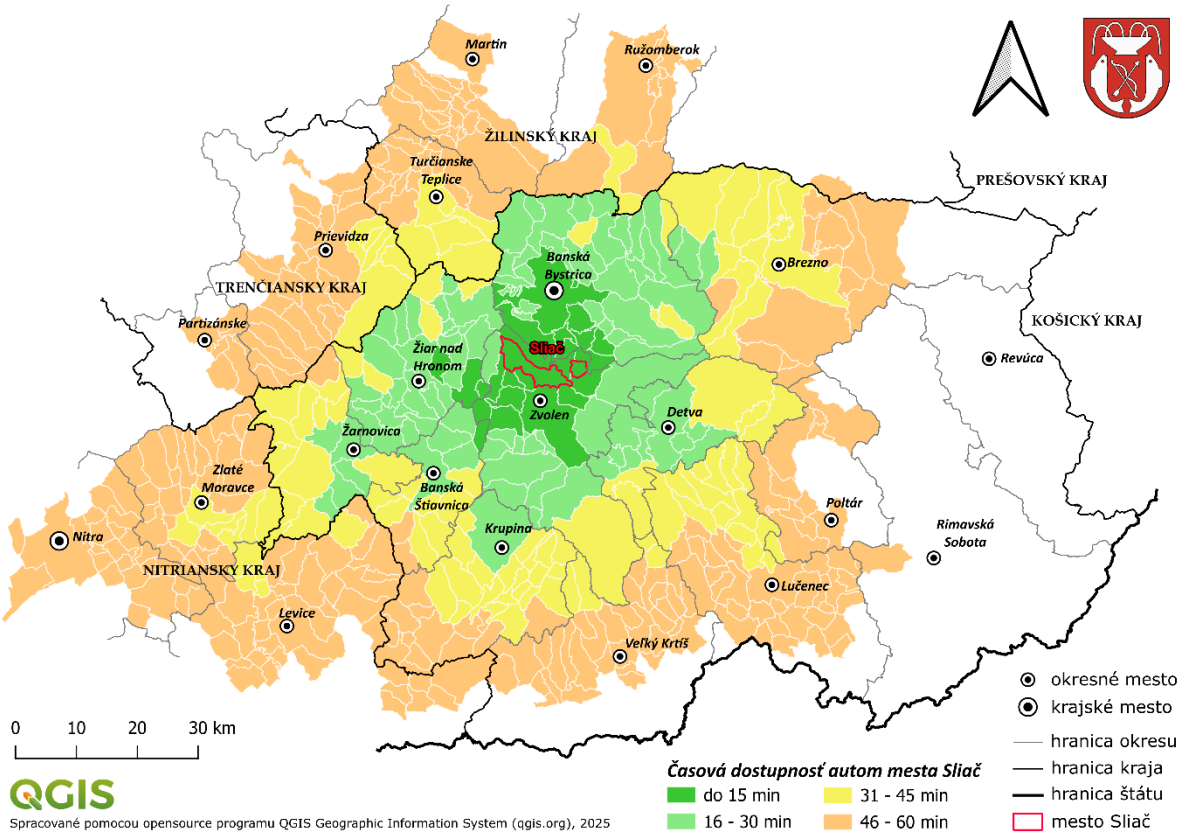

Zdroj: vlastné spracovanie

Mesto Sliač má dobrý potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby, skladov, logistiky a pod.) **s vyšším počtom nových pracovných miest**. Poloha mesta medzi Zvolenom a Banskou Bystricou, priamo pri rýchlostnej ceste R1, umocnená plánovanou výstavbou obchvatu Zvolena tzv. severnou trasou (tzn. opäť v bezprostrednej blízkosti Sliača), znamená pre mesto dobrú východiskovú pozíciu v otázke prilákania prípadných investícií rôzneho charakteru (priemysel, logistika, cestovný ruch...) na svoje územie.

Organizačná štruktúra ekonomiky, zamestnanosť a mzdy

Z hľadiska právnej formy prevládajú v meste (prirodzene) živnostníci. K 31.12.2024 bolo v Sliači v registri štatistických jednotiek vedených celkom 585 právnych subjektov. Z tohto počtu bolo 92 % podnikateľských subjektov. Spomedzi všetkých právnych subjektov bolo 44 % právnických osôb (258 subjektov) a 46 % (327 subjektov) súkromne podnikajúcich fyzických osôb nezapísaných v obchodnom registri vrátane fyzických osôb podnikajúcich na základe iného ako živnostenského oprávnenia (slobodné povolania, samostatne hospodáriaci roľníci). V štruktúre právnických osôb mali prevahu právnické osoby ziskové (209) nad neziskovými (49). V kategórii fyzických osôb – podnikateľov dominujú, prirodzene, živnostníci, ktorí v roku 2024 tvorili 93 % podiel (305 z 327 subjektov).

Tabuľka 7: Subjekty podľa právnej formy v meste Sliač

k 31.12.	Subjekty spolu	v tom: Právnické osoby			v tom: Fyzické osoby-podnikatelia	
		spolu	ziskové[1]	neziskové	spolu	živnostníci
2015	**526**	167	156	11	359	335
2016	**531**	177	164	13	354	327
2027	**559**	209	180	29	350	319
2018	**553**	225	180	45	328	299
2019	**557**	226	180	46	331	312
2020	**554**	250	198	52	304	276
2021	**568**	249	195	54	319	284
2022	**595**	250	198	52	345	316
2023	**579**	255	201	54	324	304
2024	**585**	258	209	49	327	305

[1] Právnické osoby, vykonávajúce sústavnú činnosť za účelom dosiahnutia zisku, podnikajúce podľa obchodného zákonníka, príspevkové organizácie vytvárajúce zisk, spoločenstvá vlastníkov pozemkov

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V roku 2011 dve tretiny pracujúcich obyvateľov mesta odchádzali za prácou mimo Sliača – najčastejšie do Zvolena a Banskej Bystrice. V roku 2011 bolo podľa SODB 2011 v meste 2 565 ekonomicky aktívnych obyvateľov. Z nich bolo 253 nezamestnaných, ďalších 126 nepracovalo (lebo boli na materskej alebo rodičovskej dovolenke), pričom pracovalo 2 186 osôb. Z týchto 2 186 osôb odchádzalo za prácou mimo mesto 1 446 osôb (66 %). Spomedzi 1 446 odchádzajúcich osôb mimo mesta bolo až 663 takých, ktorí odchádzali do Zvolena, ďalších 375 odchádzalo do Banskej Bystrice. Do zahraničia odchádzalo v tom čase 107 osôb a do hlavného mesta Bratislavy 81 osôb. Zvyšok pracujúcich obyvateľov Sliača bol roztrúsený najmä do okolitých obcí (Kováčová, Vlkanová a iné). Zjednodušene teda možno povedať, že pre veľkú väčšinu pracujúcich obyvateľov Sliača existovali v tom čase najmä dva dominantné smery odchádzky za prácou – Zvolen a Banská Bystrica.

Podiel odchádzajúcich za prácou sa v roku 2021 znížil, hlavné smery odchádzky do zamestnania zo Sliača ostali nezmenené. Posledné údaje o dochádzke do zamestnania existujú zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021). V roku 2021 bolo podľa SODB 2021 v meste 2 671 ekonomicky aktívnych obyvateľov. Z nich bolo 161 nezamestnaných, ďalších 61 nepracovalo (lebo boli na materskej alebo rodičovskej dovolenke), pričom pracovalo 2 449 osôb (z toho 368 dôchodcov). Z týchto 2 449 osôb odchádzalo za prácou mimo mesta Sliač denne v rámci pracovného týždňa 1 001 osôb (41 %) a inak ako denne ďalších 236 obyvateľov (10 %), čo spolu činí 51 % odchádzajúcich mimo mesta. Ako ukazuje nasledovný obrázok, hlavné smery odchádzky za prácou z mesta Sliač naďalej predstavujú hlavne mestá Zvolen a Banská Bystrica.

Obrázok 1: Hlavné smery odchádzky za prácou z mesta Sliač

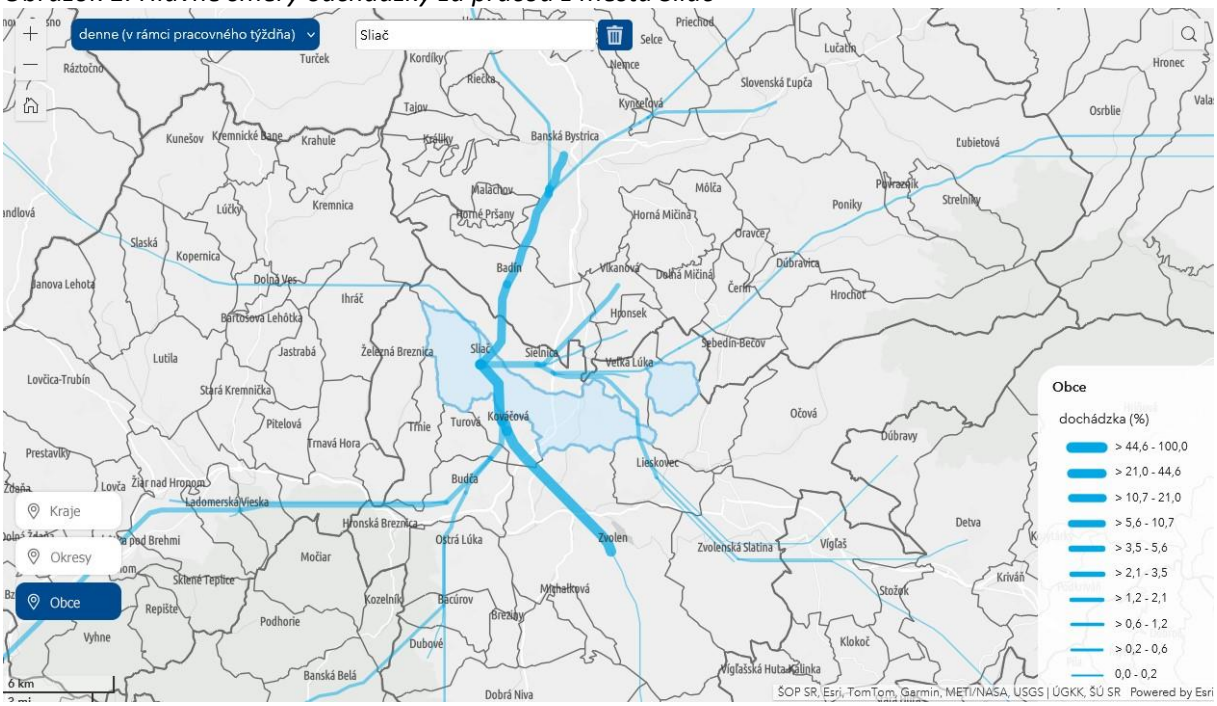

Zdroj: www.scitanie.sk, SODB 2021

Najvýznamnejšími zamestnávateľmi priamo v meste Sliač (z hľadiska počtu zamestnancov) **sú v súčasnosti Kúpele Sliač, spoločnosti BAD s.r.o., Gynpor s.r.o. a verejný sektor** (školy a samotné mesto). Kúpele Sliač patria do veľkostnej kategórie 150-199 zamestnancov, ostatné spoločnosti a verejný sektor (tzn. mesto Sliač a ZŠ Sliač – každý subjekt samostatne) do kategórie 50-99 zamestnancov. Okrem týchto subjektov majú v meste sídlo aj ďalší zamestnávatelia s podobným počtom zamestnancov, ich miesto výkonu práce však nemusí byť priamo v Sliači. Okrem vyššie spomenutých zamestnávateľov existuje v Sliači aj viacero ďalších menších prevádzok, ktoré miestnym obyvateľom ponúkajú možnosť zamestnať sa (napr. rôzne predajne, stravovacie a ubytovacie zariadenia, drobné dielne, poskytovatelia služieb, ďalší miestni podnikatelia a pod.).

Vo všeobecnosti si zdroj obživy môžu obyvatelia okrem zamestnania a rôznych iných činností (napr. investovanie) zabezpečiť aj prostredníctvom podnikania (kam patria aj živnostníci). Podnikateľské prostredie je závislé od živnostníkov a podnikov, pričom tieto subjekty sú hlavným zdrojom ekonomickej výkonnosti a tvorby nových pracovných miest. **Podľa právnej formy v štruktúre podnikateľských subjektov v meste dominujú (prirodzene) živnostníci, ktorí tvoria približne 57 % podiel** spomedzi všetkých podnikateľských právnych subjektov. Živnostníci sú fyzické osoby podnikajúce podľa zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov na základe živnostenského listu alebo koncesie. Vhodným ukazovateľom, vyjadrujúcim ochotu obyvateľov k samozamestnávaniu, je miera podnikateľskej aktivity, vyjadrená počtom živnostníkov na 1 000 obyvateľov.

Ochota obyvateľov Sliača k samozamestnávaniu (ochota podnikať prostredníctvom živnosti) je podpriemerná. V Sliači bola v roku 2024 zaznamenaná miera podnikateľskej aktivity na úrovni 64 živnostníkov na 1 000 obyvateľov. Pre porovnanie, počet živnostníkov na 1 000 obyvateľov sa v Slovenskej republike v roku 2024 pohyboval na úrovni 70, v Košickom kraji 48 (najmenej medzi krajmi), v Bratislavskom kraji 89 (najviac medzi krajmi) a v Banskobystrickom kraji 56. V rámci okresov Slovenska sa hodnota tohto ukazovateľa pohybuje v rozmedzí od 38 živnostníkov na 1 000 obyvateľov v okrese Rimavská Sobota (najmenej medzi okresmi) po 158 živnostníkov na 1 000 obyvateľov v okrese Bratislava III (najviac medzi okresmi), pričom v okrese Zvolen bola táto hodnota v r. 2024 na úrovni 59

živnostníkov na 1 000 obyvateľov. Spomedzi „klasických“ okresov (nie mestských okresov v rámci BA a KE) bolo v roku 2024 najviac živnostníkov na 1 000 obyvateľov v okrese Námestovo (143).

Priemerná mzda v okrese Zvolen je o niečo nižšia ako v SR, pričom jej zaostávanie za priemerom SR sa mierne zvyšuje. Ako ukazujú dáta za podniky s 20 a viac zamestnancami, priemerná nominálna mesačná mzda zamestnancov v okrese Zvolen zaostáva za priemernou mzdou v Slovenskej republike o 123 € (v roku 2024 to bolo 1 514 € v okrese ZV v porovnaní s 1 637 € v rámci priemeru SR). Toto zaostávanie sa pritom postupom času pomaly zvyšuje – kým v r. 2014 okres Zvolen zaostával za priemerom SR len o 36 €, v roku 2024 to bolo už o spomínaných 123 €. V porovnaní s okolitými okresmi je však na tom priemerná mzda v okrese Zvolen dobre. Jej výška je porovnateľná s okresmi Banská Bystrica aj Žiar nad Hronom, pričom od ostatných susediacich okresov je výrazne vyššia. Zároveň je vyššia aj ako priemer Banskobystrického kraja.

Tabuľka 8: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch a organizáciách s 20 a viac zamestnancami (€)

Územie / rok	SR	BB kraj	Okres ZV	Okres BB	Okres DT	Okres VK	Okres KA	Okres BS	Okres ZH
2014	957	837	921	941	839	697	694	714	830
2015	993	861	963	957	875	707	695	732	876
2016	1 034	897	993	999	901	735	727	725	909
2017	1 095	940	988	1 075	970	783	798	690	986
2018	1 171	1 023	1 096	1 126	1 039	803	838	878	1 119
2019	1 266	1 113	1 182	1 225	1 118	929	922	971	1 214
2020	1 324	1 179	1 246	1 293	1 087	999	1 037	1 035	1 253
2021	1 401	1 246	1 300	1 374	1 215	997	1 096	1 087	1 300
2022	1 500	1 338	1 382	1 447	1 424	1 060	1 200	1 200	1 422
2023	1 637	1 439	1 514	1 568	1 445	1 209	1 304	1 276	1 514

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube

Graf 6: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch a organizáciách s 20 a viac zamestnancami (€)

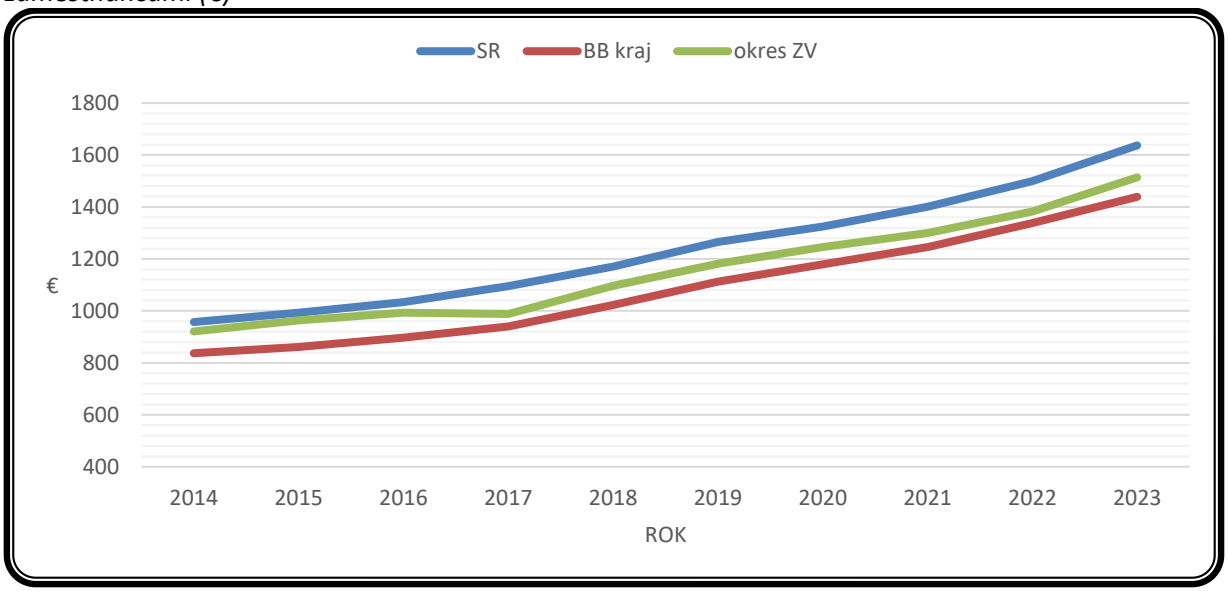

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Poľnohospodárstvo, priemysel a služby

V poľnohospodárskej výrobe sú vzhľadom k pomerne rozsiahlym plochám ornej pôdy i trvalých trávnych porastov (TTP) dostupné plochy tak na rastlinnú, ako aj na živočíšnu poľnohospodársku výrobu. V katastri mesta Sliač síce celkovo prevláda nepoľnohospodárska pôda nad poľnohospodárskou, rozloha poľnohospodárskej pôdy je však dostatočne veľká na realizáciu rastlinnej aj živočíšnej výroby. Celková výmera katastra mesta je 3 983 ha. Z toho 38 % (1 512 ha) tvorí poľnohospodárska pôda, nepoľnohospodárska pôda zaberá 62 % územia (2 471 ha). V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri mesta prevládajú trvalé trávne porasty (819 ha), výraznejšie sú však aj plochy ornej pôdy (647 ha).

Tabuľka 9: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2024; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
646,6	0,0	0,0	46,8	0,0	818,6	1 512,0

Nepoľnohospodárska pôda				
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvoria	ostatné plochy	Spolu
2 104,8	41,7	182,2	142,2	2 471,0
Celková výmera územia				**3 983,0**

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Pomerne priaznivý pre poľnohospodárstvo je aj sklon svahov, nakoľko na väčšine územia s poľnohospodárskou pôdou je sklon svahov menší ako 7,5°. Svahy s väčším sklonom sa nachádzajú najmä v západnej a východnej časti katastra, kde je poväčšine nepoľnohospodárska pôda (najmä lesné pozemky).

Mapa 8: Sklon svahov v katastri mesta

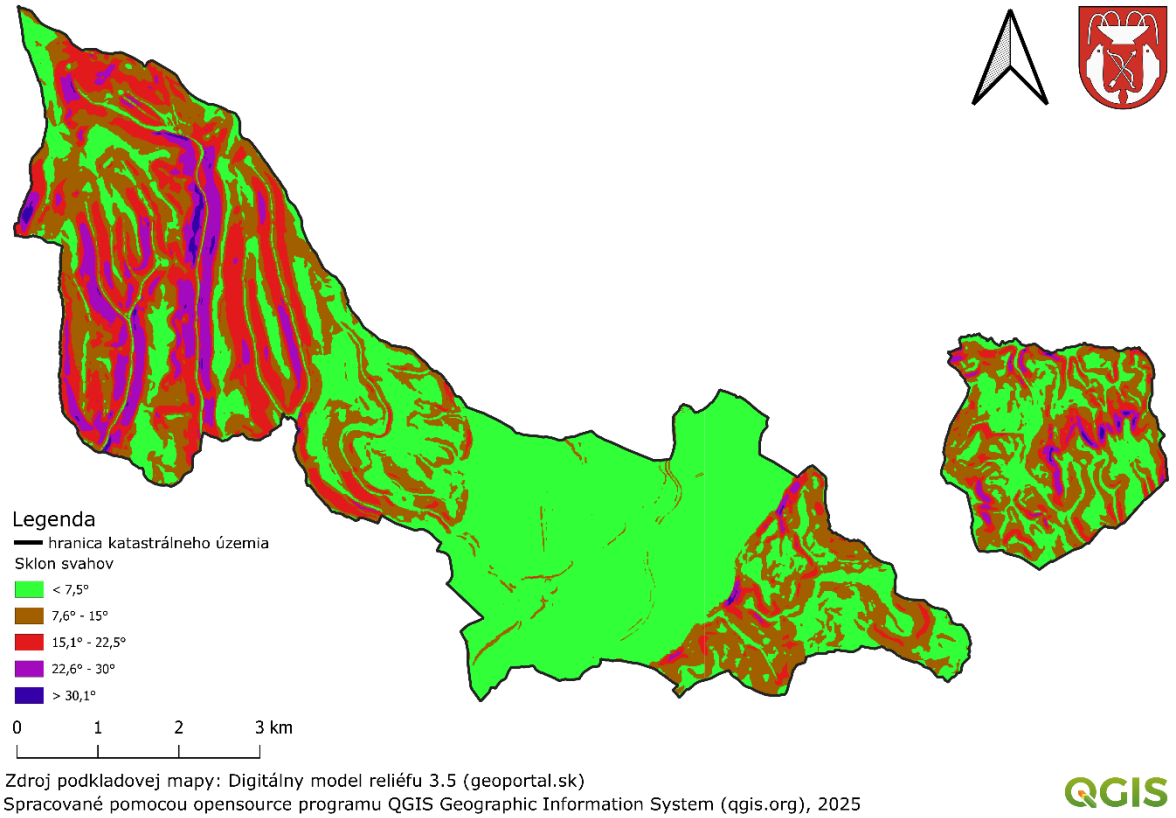

Zdroj: vlastné spracovanie

Väčšinu rozlohy poľnohospodárskej pôdy zaberá poľnohospodárska pôda strednej kvality. Každá parcela s poľnohospodárskou pôdou je z hľadiska kvality charakterizovaná parametrami pôdno-ekologických vlastností (klimatický región, pôdna jednotka, svahovitosť a expozícia, skeletovitosť, hĺbka pôdy, zrnitosť pôdy). Tieto vlastnosti sú vyjadrené cez tzv. „bonitované pôdno-ekologické jednotky“ (BPEJ), ktoré môžu nadobúdať hodnoty v rozmedzí 1 (najvyššia kvalita) až 9 (najnižšia kvalita). Stredne kvalitné pôdy (kategórie 5 až 7) sa nachádzajú najmä v centrálnej časti katastra, zatiaľ čo v katastri Sampor dominujú pôdy nízkej kvality. Najkvalitnejšie slovenské pôdy (kategórie 1 až 4) sa v katastri Sliača nevyskytujú (tie sa nachádzajú najmä ma Podunajskej nížine).

Mapa 9: Kvalita poľnohospodárskej pôdy

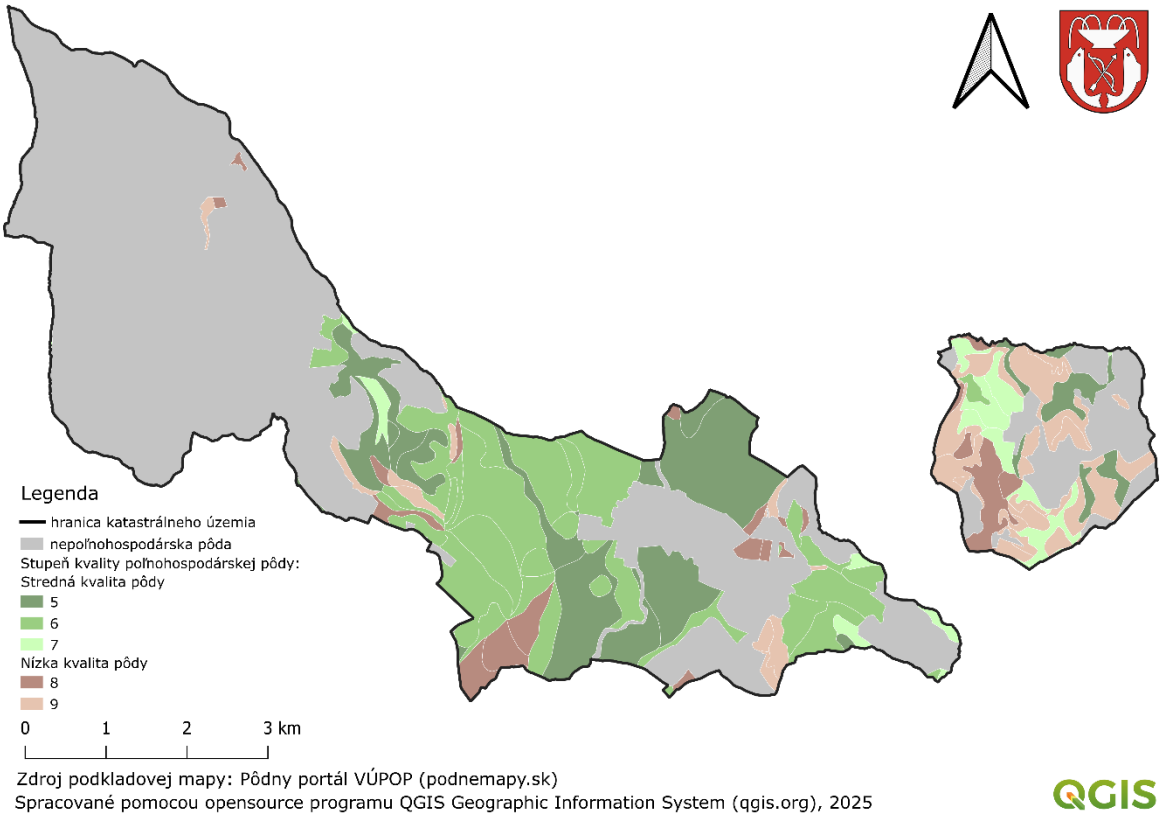

Zdroj: vlastné spracovanie

V katastri mesta hospodári viacero subjektov poľnohospodárskej veľkovýroby. Ide napr. o subjekty BELSPOL, Agrobell s.r.o., príp. ďalšie subjekty, ktoré sa zameriavajú na rastlinnú aj živočíšnu poľnohospodársku výrobu (chov dobytka a iných zvierat, záhradníctvo, pestovanie, spracovanie a predaj ovocia a zeleniny, pestovanie iných poľnohospodárskych plodín a pod.), ako aj na predaj svojich výrobkov (napr. mäsa a mäsových výrobkov). Z pohľadu zamestnanosti ide spravidla o menšie subjekty, ktoré zamestnávajú do 20 pracovníkov. Niektoré subjekty poľnohospodárskej veľkovýroby sídlia priamo v meste Sliač, iné si v katastri mesta „len“ prenajímajú poľnohospodársku pôdu.

Z hľadiska priemyselnej výroby sa v Sliači žiadne väčšie priemyselné prevádzky nenachádzajú, tie sú najbližšie lokalizované najmä vo Zvolene a Banskej Bystrici. Nachádzajú sa tu však napr. prevádzky potravinárskeho priemyslu (výroba a predaj pekárenských výrobkov a pečiva), prevádzka priemyselnej filtrácie (výroba filtračných elementov), výroba výrobkov z plastov, ako aj niektoré menšie komerčné remeselné dielne (napr. so stolárskou a nábytkárskou výrobou, kamenárstvo a iné). Mesto má zriadený priemyselný areál, ktorý sa nachádza západne od sídelnej zástavby Sliača, medzi samotným mestom a rýchlostnou cestou R1. V tomto areáli majú svoje prevádzky viaceré výrobné subjekty, ako aj poskytovatelia služieb.

V meste sú dostupné viaceré prevádzky obchodov a viaceré druhy komerčných služieb. Okrem „klasických“ predajní rozličného tovaru (potraviny, drogéria, potreby do domácnosti...) sú k dispozícii napr. aj špecializované predajne. Spomedzi komerčných služieb dominujú najmä ubytovacie a stravovacie služby, pre obyvateľov mesta sú však dostupné napr. aj služby starostlivosti o ľudské telo (kaderníctvo, kozmetika, wellness...), služby autoservisu a pneuservisu, služby spojené s veterinárnou starostlivosťou a iné. Špecifickými druhmi služieb, ktoré sú na území taktiež prístupné, sú zdravotnícke služby (napr. ambulancie lekárov) a sociálne služby (napr. zariadenia sociálnych služieb). Týmto službám sa venuje osobitná kapitola. Obyvateľom mesta je k dispozícii aj pošta a bankomat.

Cestovný ruch

Sliač má vzhľadom k lokalizácii najvýznamnejších turistických regiónov Slovenska nevýhodnú polohu. Mesto leží pomerne ďaleko od najatraktívnejších prírodných turistických regiónov (za ktoré možno považovať najmä Tatry, Nízke Tatry, Oravu, Liptov, Spiš, Pieniny, príp. aj iné regióny), ako aj najvýznamnejších slovenských mestských turistických regiónov (tu možno zaradiť najmä Bratislavu a Košice).

Na druhej strane, poloha mesta vzhľadom k najvýznamnejším kultúrnohistorickým pamiatkam v rámci Slovenska (ktorými sú najmä pamiatky UNESCO) je o niečo výhodnejšia. Z kultúrno-historických hmotných pamiatok a zariadení sa totižto v blízkom okolí Sliača nachádza súbor kultúrnych pamiatok UNESCO v Banskej Štiavnici a jej okolí (viaceré pamiatky UNESCO pod názvom *Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia*). Dostupnosť týchto pamiatok zo Sliača je dobrá, cca 30 minút jazdy autom. Navyše, v bezprostrednom susedstve mesta Sliač sa nachádza ďalšia pamiatka UNESCO – drevený artikulárny kostol v Hronseku.

Prírodné aj kultúrno-historické predpoklady rozvoja cestovného ruchu v okolitom regióne sú pomerne dobré. V okolitom regióne mesta Sliač sa totižto nachádza množstvo ďalších významných slovenských kultúrnohistorických pamiatok, ktoré sú lokalizované napr. v neďalekej Banskej Bystrici (najmä v spojitosti s SNP), vo Zvolene (Zvolenský zámok, Pustý hrad...), v Kremnici (mincovňa) a v iných obciach a mestách v okolí Sliača. Nezastupiteľné miesto v histórii Slovenska má taktiež letisko Tri Duby, ktoré zasahuje aj do katastra Sliača a ktoré je spojené s významnou vojnovou udalosťou – Slovenským národným povstaním (SNP). V rámci prírodných predpokladov rozvoja CR je z okolitého regiónu nutné spomenúť napr. susedné kúpele Kováčová, chránenú krajinnú oblasť (CHKO) Štiavnické vrchy alebo CHKO Poľana.

Silnou stránkou mesta sú najmä lokalizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu priamo v meste (teda také, ktoré majú potenciál pritiahnuť do mesta turistov). Z hľadiska prírodných predpokladov sa v katastri mesta nachádzajú dve maloplošné chránené územia – národná prírodná rezervácia (NPR) Mláčik a chránený areál (CHA) Arborétum Borová hora. Okrem toho sa tu nachádza aj územie európskeho významu (UEV) Mláčky. Na všetkých týchto územiach platí 2. až 5. stupeň územnej ochrany prírody. No z pohľadu cestovného ruchu sú v rámci prírodných predpokladov najdôležitejšie najmä kúpele Sliač so svojimi liečivými vodami, ako aj priľahlým kúpeľným parkom a obecným chráneným územím Dedovec (pre bližšie informácie viď kapitola „Ochrana prírody a krajiny“). V rámci kultúrno-historických predpokladov rozvoja CR je v meste Sliač vybudovaný napr. Chodník slávnych. Navyše, v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (UZPF) je v Sliači evidovaných až 7 nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok:

- **HOTEL (Hotel Škubňa, Grandhotel Škubňa, Hotel Grand, Hotel Hron).** Číslo UZPF: 13035. Nachádza sa v k.ú. Rybáre, obsahuje 1 pamiatkový objekt. Typ nehnuteľnej pamiatky: občianske stavby.
- **DOM LIEČEBNÝ (Komplex LD Palace).** Číslo UZPF: 11211. Nachádza sa v k.ú. Rybáre, Kúpeľná 38, obsahuje 1 pamiatkový objekt. Typ nehnuteľnej pamiatky: občianske stavby.
- **POMNÍK (pomník padlým letcom v SNP).** Číslo UZPF: 2887. Nachádza sa v k.ú. Rybáre, obsahuje 1 pamiatkový objekt. Typ nehnuteľnej pamiatky: pamiatky histórie.
- **POMNÍK (pomník padlým v SNP).** Číslo UZPF: 1182. Nachádza sa v k.ú. Hájniky, obsahuje 1 pamiatkový objekt. Typ nehnuteľnej pamiatky: pamiatky histórie.
- **KÚPELE S AREÁLOM (Kúpele Sliač).** Číslo UZPF: 1119. Nachádzajú sa v k.ú. Rybáre, ich súčasťou je viacero pamiatkových objektov. Typ nehnuteľnej pamiatky: občianske stavby.
- **KAŠTIEĽ A ZÁHRADA (Bezekovský kaštieľ).** Číslo UZPF: 1117. Nachádza sa v k.ú. Hájniky, Sládkovičova 4, jeho súčasťou sú 2 pamiatkové objekty. Typ nehnuteľnej pamiatky: šľachtické sídla.

- **KOSTOL A HROB S NÁHROBKOM (kostol sv. Mikuláša).** Číslo UZPF: 1116. Nachádza sa v k.ú. Hájniky, jeho súčasťou je viacero pamiatkových objektov. Typ nehnuteľnej pamiatky: sakrálna architektúra.

Dominantnú úlohu v cestovnom ruchu má v meste predovšetkým kúpeľný cestovný ruch, založený na prítomnosti liečivých minerálnych vôd. Minerálne pramene sa nachádzajú v areáli kúpeľov. Ich zloženie je rôznorodé – v nadväznosti na ich zloženie a vysoký obsah oxidu uhličitého však minerálne pramene v Sliači možno zaradiť medzi svetové unikáty. Prvá písomná zmienka o sliačskych liečivých prameňoch pochádza z roku 1244, z čias kráľa Bela IV., t.j. spred viac ako 770 rokov. V polovici 19. storočia bola vybudovaná jednoposchodová budova so 4 bazénmi. Následne boli v roku 1930 dobudované reštauračné priestory a zahájená výstavba liečebného domu Palace. Súčasnú podobu nadobudli kúpele v tridsiatych rokoch 20. storočia a stali sa najvýznamnejšími kúpeľmi zameranými hlavne na liečbu srdcovo-cievnych ochorení (Program rozvoja mesta 2016-2021).

Ďalšou veľmi silnou stránkou mesta z pohľadu rozvoja CR sú realizačné predpoklady rozvoja CR. Medzi realizačné predpoklady cestovného ruchu patrí doprava a materiálno-technická základňa (stravovacie, ubytovacie a športovo-technické zariadenia, zariadenia služieb a obchodu a špeciálne zariadenia). Dopravná infraštruktúra je v meste a v okolitom regióne na veľmi dobrej úrovni (rýchlostná cesta R1, cesta I/69, železničná zastávka v Sliači v rámci trasy Zvolen-Banská Bystrica, letisko Tri Duby...). Z pohľadu materiálno-technickej základne sa v meste nachádzajú viaceré komerčné ubytovacie a stravovacie zariadenia (napr. Wellness a Spa hotel Kaskády, Kúpele Sliač, menšie penzióny a ubytovania v súkromí), pričom vybudované a dostupné sú tu aj rôzne športovo-technické zariadenia (športové ihriská, detské ihriská, cyklistický chodník popri rieke Hron, motokáry a iné). V rámci mesta sú návštevníkom k dispozícii taktiež rôzne predajne a zariadenia služieb. Navyše, mesto má zriadené aj turistické informačné centrum.

Hlavnou činnosťou Turistického-informačného centra mesta Sliač (TIC) je poskytovanie informácií návštevníkom a občanom mesta Sliač a blízkeho okolia. TIC poskytuje informačný servis návštevníkom mesta a kúpeľným hosťom, ktorý kompletne pokrýva aktivity regiónu, aktuálne informácie o letných a zimných možnostiach trávenia voľného času, o turistických a cyklistických trasách, tipoch na výlety, o ubytovacích a stravovacích službách, o možnostiach rekreácie a športovania a kultúrneho vyžitia v blízkom okolí mesta Sliač a Kúpeľov Sliač.

Negatívnou stránku rozvoja CR sú viaceré schátrané budovy (nielen) v rámci kúpeľov, tie by sa však mali v blízkej dobe rekonštruovať. Kúpele Sliač fungujú aktuálne oproti minulosti v značne obmedzenom režime. Kým v minulosti sa počet postelí v kúpeľoch pohyboval rádovo v tisícoch, aktuálne majú kúpele Sliač k dispozícii už „len“ cca 350 lôžok. Viaceré budovy v rámci kúpeľov (ale aj niektoré budovy v meste, v minulosti spojené s kúpeľným CR) sú v súčasnosti schátrané, nevyužívané. Pozitívnou je skutočnosť, že Slovenská republika (štát je prostredníctvom svojich firiem vlastníkom Kúpeľov Sliač, a.s.) začala do obnovy kúpeľov Sliač investovať a niektoré kúpeľné domy sa budú modernizovať (ako prvý kúpeľný dom Poľana).

V meste a okolí sa počas roka koná množstvo kultúrno-spoločenských podujatí. Nemenej významné lokalizačné predpoklady predstavujú aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a mesta, pričom spravidla významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí Sliača koná viacero (najmä v rámci miest Banská Bystrica a Zvolen, na letisku Sliač, v Kremnici a inde), pričom významné sú aj podujatia organizované priamo v meste Sliač. Samospráva počas roka organizuje viaceré podujatia (napr. Dni mesta, mestský ples, letné kino v záhrade, detský karneval, šarkaniáda, cvičí celé mesto, modelársky deň), a súťaže (napr. o najkrajšiu výzdobu okolia bytového domu, vo varení guľáša, najkrajšie chvíle so starými rodičmi). Ďalšie podujatia organizujú rôzne súkromné, resp. neziskové subjekty.

Mesto Sliač má veľký potenciál ďalšieho rozvoja cestovného ruchu, kľúčové sú investície do obnovy kúpeľov. S ohľadom na všetko vyššie uvedené možno konštatovať, že mesto Sliač vzhľadom k svojej histórii, pomerne dobrej polohe voči okolitým pamiatkam UNESCO, k množstvu kultúrno-historických pamiatok priamo v meste a v okolí, kúpeľnej tradícii priamo v meste aj v jeho bezprostrednom okolí, vybudovanej materiálno-technickej základni a ďalším dôležitým faktorom, má s najvyššou pravdepodobnosťou veľmi priaznivé predpoklady ďalšieho rozvoja cestovného ruchu do budúcna.

Mapa 10: Vybrané prírodné a kultúrnohistorické pamiatky v okolí Sliača

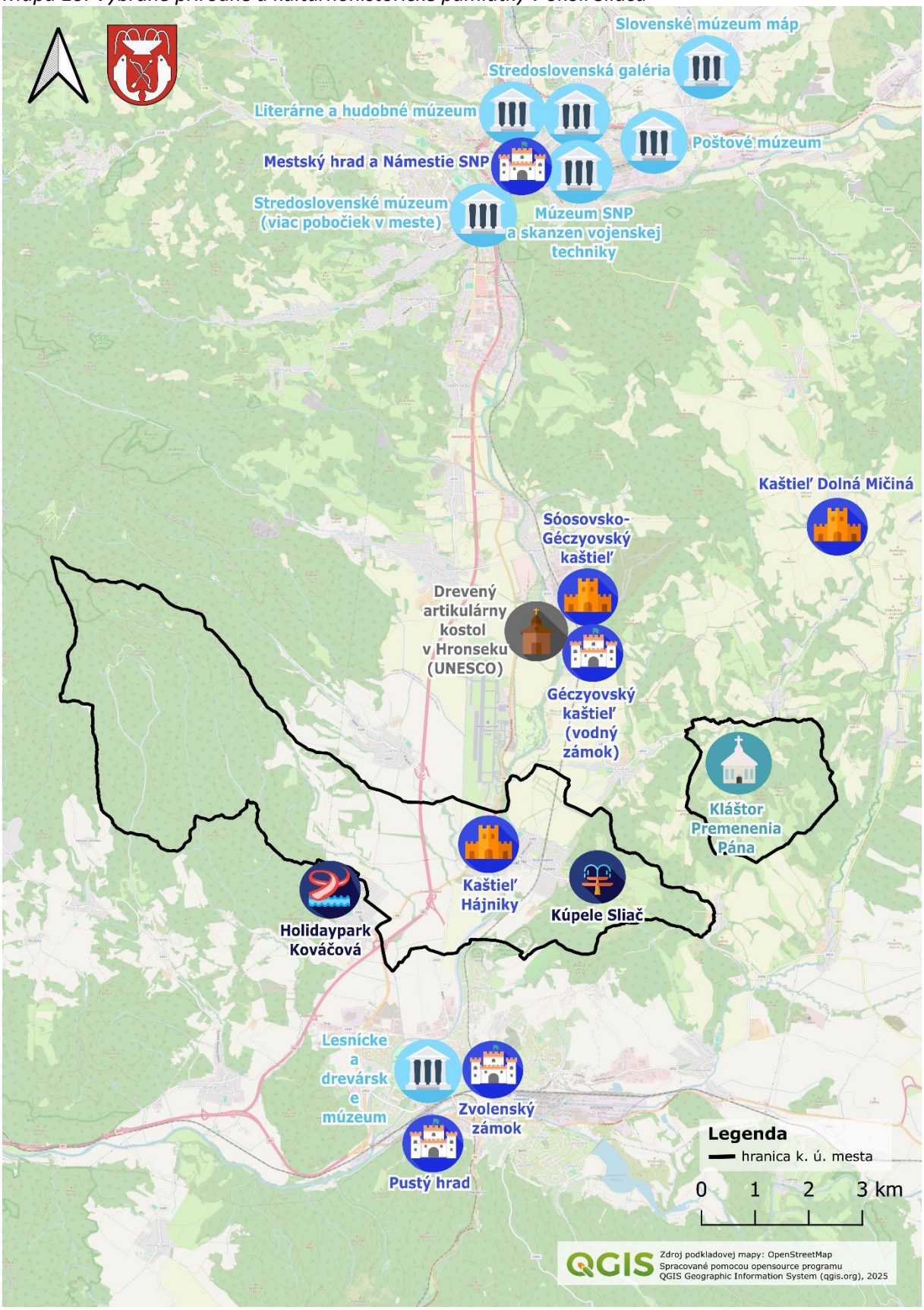

Zdroj: vlastné spracovanie

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Miera nezamestnanosti v Sliači je nízka, pohybuje sa pod úrovňou priemernej miery nezamestnanosti Banskobystrického kraja i SR. Počet uchádzačov o zamestnanie sa v meste Sliač za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí od 90 (najnižšia hodnota v sledovanom období – rok 2024) po 199 (najvyššia hodnota v sledovanom období – rok 2015). Miera nezamestnanosti sa teda v meste v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 3,4 % po 7,5 %. Pre porovnanie, k 31.12.2024 bola miera nezamestnanosti v Banskobystrickom kraji na úrovni 8,6 % a v Slovenskej republike 5,9 %. Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku[6] na celkovom počte obyvateľov v produktívnom veku bol k 31.12.2024 v okrese Zvolen na úrovni 3,3 %, v Banskobystrickom kraji 6,8 % a v Slovenskej republike 4,5 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Zvolen susedí, bol tento podiel nasledovný: Banská Bystrica 3,2 %, Detva 4,2 %, Veľký Krtíš 5,7 %, Krupina 5,6 %, Banská Štiavnica 5,2 % a Žiar nad Hronom 4,3 %.

Tabuľka 10: Vývoj nezamestnanosti v meste

k 31.12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Počet uchádzačov o zamestnanie	199	193	129	103	112	157	127	109	118	90
Miera nezamestnanosti* (%)	7,5	7,2	4,8	3,9	4,2	5,9	4,8	4,1	4,4	3,4

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v meste zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

[6] Od roku 2023 už UPSVaR nezverejňuje za okresy SR ukazovateľ „miera nezamestnanosti“ (ktorý sa vypočíta na základe počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v okrese), ale iný ukazovateľ – „Podiel UoZ v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ v danom okrese (ako sám názov napovedá – ukazovateľ sa vypočíta na základe počtu obyvateľov v produktívnom veku; udáva sa taktiež v %). Tento „nový“ ukazovateľ býva oproti miere nezamestnanosti spravidla o cca 1 až 3 p.b. nižší (v závislosti od územnej jednotky).

Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2015-2024 (k 31.12.)

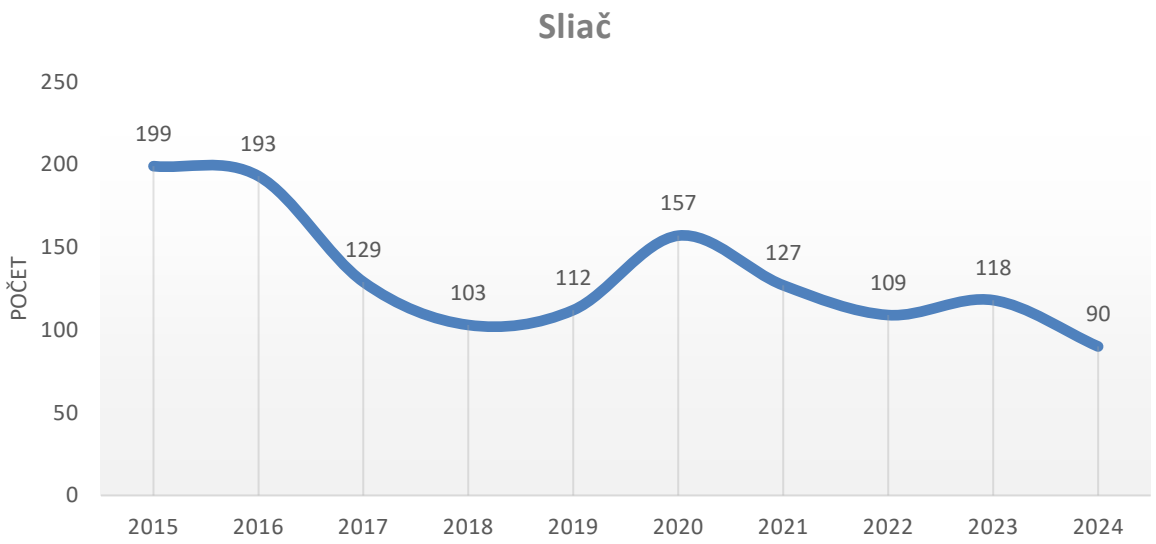

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Problémy s nezamestnanosťou majú v meste viac ženy ako muži, z pohľadu veku sú jednotlivé kategórie zastúpené pomerne rovnomerne. Na konci roku 2024 bolo v meste Sliač prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 90 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 42 mužov (46,7 %) a 48 žien (53,3 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka a graf, vekové kategórie sú zastúpené rovnomerne. Neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná (samozrejme, do tohto porovnania neberieme do úvahy vekovú skupinu do 19 rokov, keďže sa reálne jedná spravidla len o 2 ročníky – 18 a 19 ročných UoZ a rovnako ani vekovú skupinu nad 60 rokov, keďže pri tejto sa reálne jedná len o 3 ročníky – 60, 61 a 62 ročných UoZ).

Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2024

do 19 r.		**20-29 r.**		**30-39 r.**		**40-49 r.**		**50-59 r.**		**nad 60 r.**		**UoZ spolu**	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	**počet**	**%**
0	0,0	16	17,8	26	28,9	17	18,9	23	25,6	8	8,9	**90**	**100**

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2024

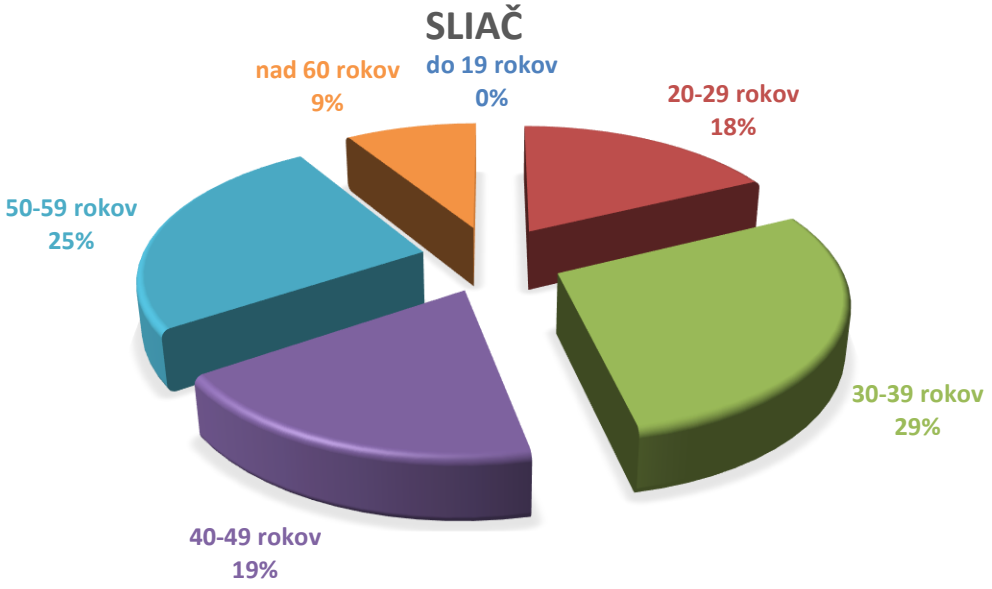

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra UoZ podľa vzdelania je v Sliači priaznivá. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Sliači pozitívnou skutočnosť, že z 90 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2024 bolo len 1 % UoZ (1 osoba) takých, ktorí majú najvyššie ukončené vzdelanie základnú školu alebo nižšie stredné odborné vzdelanie (bez výučného listu). Ak teda platí, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce, tak **väčšina UoZ v meste Sliač nemá z dôvodu svojho vzdelania sťažený prístup na trh práce.**

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2024

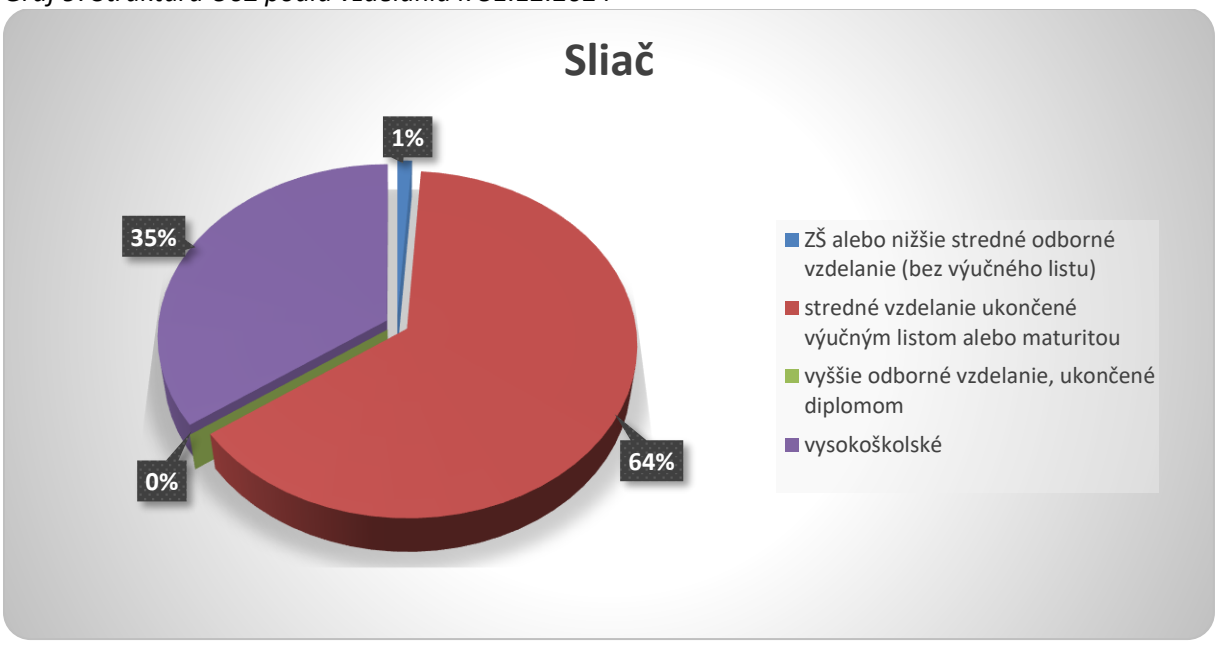

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomického a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

Problémom z hľadiska možnej zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie je ich dlhodobá nezamestnanosť. Až 42 % UoZ v meste Sliač patrí medzi dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nezamestnanosť dlhšia ako 12 mesiacov). To sú osoby, u ktorých je ich umiestnenie na trhu práce značne komplikované (najmä z dôvodu straty, príp. absencie pracovných návykov). Navyše, až 22 % (20 osôb) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných dlhšie ako 2 roky. Pre porovnanie, v Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2024 pohyboval na úrovni cca 43 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 39 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie).

Graf 10: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2024

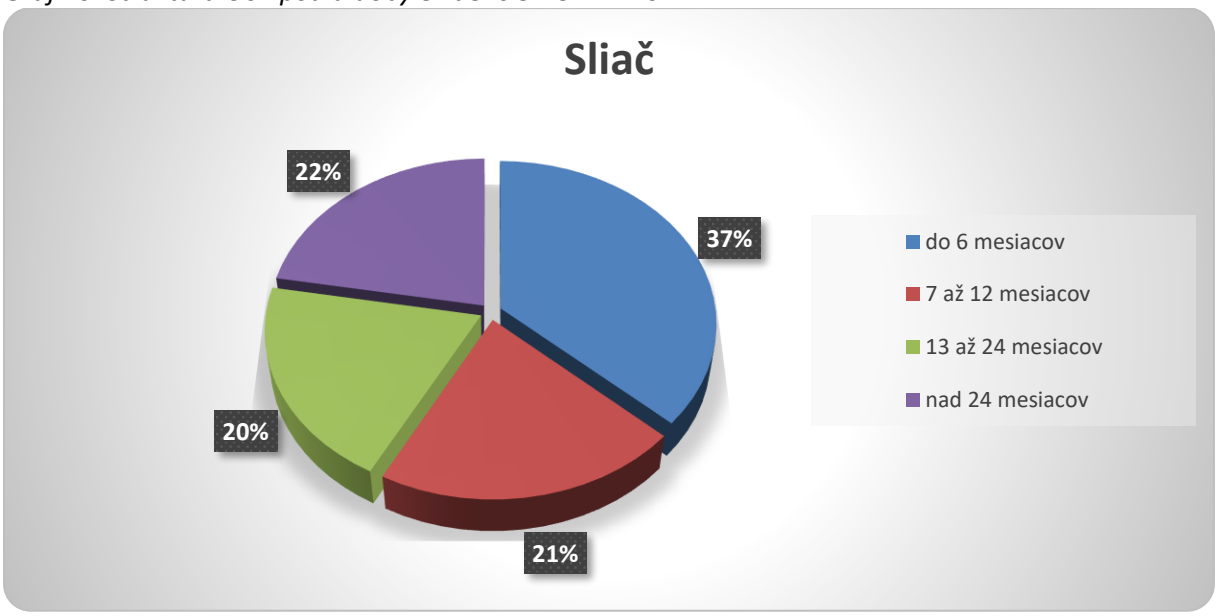

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieďuje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Kvalifikačná štruktúra UoZ v meste je taktiež nepriaznivá. Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Sliači osoby, ktoré bezprostredne pred zaradením do evidencie boli bez zamestnania (33 z 90 UoZ; 36,7 %). To sú napr. osoby, ktoré doposiaľ ešte nikdy nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si od ukončenia školy doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.).

Tabuľka 12: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2024

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	3	3,3
2 - Špecialisti	7	7,8
3 - Technici a odborní pracovníci	7	7,8
4 - Administratívni pracovníci	10	11,1
5 - Pracovníci v službách a obchode	11	12,2
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	0	0,0
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	4	4,4
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	7	7,8
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	8	8,9
N/A - neurčené	0	0,0
Bezprostredne pred evidenciou bez zamestnania	33	36,7
Spolu	**90**	**100,0**

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Ako už bolo spomenuté vyššie, existencia nezamestnanosti má negatívne ekonomické dopady na spoločnosť – predovšetkým však má vážne sociálno-psychologické dopady na jednotlivca. Pri skúmaní nezamestnanosti v meste je preto nevyhnutné venovať sa najmä tým uchádzačom o zamestnanie, ktorí sú na trhu práce z rôznych dôvodov znevýhodnení. Takíto UoZ si totižto na trhu práce nájdu svoje zamestnanie spravidla oveľa ťažšie, ako osoba bez znevýhodnenia.

Až 3/4 UoZ v meste sú nejakým spôsobom znevýhodnené, pričom ich podiel rastie. V ostatných 2 rokoch sa celkový počet uchádzačov o zamestnanie v meste pohyboval v rozmedzí cca 90-120. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, kým pred 2 rokmi bolo v meste 73 % znevýhodnených osôb, v roku 2024 to bolo už 87 %. Celkový počet UoZ v tom istom období pritom v meste klesal a zároveň stúpal počet znevýhodnených UoZ. Z toho možno teda usudzovať, že znevýhodneným UoZ sa nedarí nájsť uplatnenie na trhu práce.

Štruktúra znevýhodnených UoZ je nepriaznivá. Ak by sme mali charakterizovať „priemerného“ uchádzača o zamestnanie v meste Sliač, môžeme konštatovať, že ide o dlhodobo nezamestnanú osobu vo veku 50 rokov alebo viac, ktorá pred zaradením do evidencie nemala platené zamestnanie. To znamená, že takáto osoba spravidla má pracovné skúsenosti a pracovné návyky, avšak zamestnávatelia spravidla o ňu z rôznych dôvodov nemajú záujem. Bez nejakej externej pomoci (napr. cez zvýhodnené zamestnávanie a pod.) sa takáto osoba uplatní na trhu práce len s ťažkosťami.

Priaznivou skutočnosťou je, že v meste sa darí zamestnávať UoZ so zdravotným postihnutím. Kým v júni 2023 bolo v Sliači evidovaných 9 UoZ so zdravotným postihnutím, na konci roku 2024 to boli už „len“ 3 osoby.

Tabuľka 13: Počet a štruktúra UoZ znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z.

Typ znevýhodnenia* / obdobie	2023 jún	2023 december	2024 jún	2024 december
Absolvent	5	8	11	5
Občan starší ako 50 rokov veku	34	34	33	31
Dlhodobo nezamestnaný UoZ	39	38	35	38
UoZ so vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie	4	4	4	1
UoZ najmenej 12 mesiacov pred zaradením do evidencie bez pravidelne plateného zamestnania	41	51	54	45
Azylant alebo osoba s doplnkovou ochranou	0	0	0	0
Osamelá dospelá osoba žijúca s osobami odkázanými na jej starostlivosť alebo starajúca sa o dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky	0	0	0	0
UoZ so zdravotným postihnutím	9	5	3	3
UoZ, ktorý ukončil poberanie materského alebo rodičovského príspevku menej ako 2 roky pred zaradením do evidencie	0	1	1	1
Počet znevýhodnených UoZ na konci mesiaca	**71**	**85**	**88**	**78**
Celkový počet UoZ na konci mesiaca	**97**	**118**	**111**	**90**
Z toho: počet znevýhodnených UoZ na konci mesiaca	**71**	**85**	**88**	**78**
Podiel znevýhodnených UoZ na celkovom počte UoZ	**73 %**	**72 %**	**79 %**	**87 %**

* u niektorých UoZ existuje kumulované znevýhodnenie (sú znevýhodnení vo viacerých aspektoch)
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Dopravná infraštruktúra

Napojenie mesta na dopravnú infraštruktúru, miestne cesty

Z aspektu napojenia mesta na nadradenú cestnú infraštruktúru (medzinárodné rýchlostné cestné komunikácie) **má Sliač mimoriadne výhodnú polohu**. Priamo katastrom Sliača totižto prechádza rýchlostná cesta R1, ktorá prepája Banskú Bystricu s Nitrou a následne sa pri Trnave napája na diaľnicu D1. V katastri Sliača je pritom lokalizovaný aj zjazd a výjazd na túto rýchlostnú cestu R1, pričom ďalšie zjazdy a výjazdy sa nachádzajú v bezprostrednej blízkosti mesta, v susedných obciach.

Veľký dopravný význam pre Sliač bude mať do budúcna aj výstavba severného obchvatu Zvolena v rámci rýchlostnej cesty R2. Trasovanie obchvatu Zvolena v rámci rýchlostnej cesty R2 (pripojenie na R1 a prepojenie s existujúcou trasou popri Detve, smerom na Lučenec) je dlhodobo predmetom diskusií a sporov. Jedna z možností počíta s výstavbou tohto obchvatu tzv. severnou trasou (tzn. severne od Zvolena), čo by znamenalo budovanie R2 cez južnú časť katastra Sliača. Proti tomuto trasovaniu dlhodobo bojuje mesto Sliač, nakoľko v takom prípade by cesta R2 prechádzala cez chránené oblasti liečivých vôd, čo by mohlo mať vážne environmentálne dopady – následkom by mohlo byť poškodenie minerálnych a liečivých vôd (argumentom mesta dal za pravdu aj inžiniersko-geologický prieskum, podľa ktorého by pri výstavbe obchvatu Zvolena severnou trasou mohlo dôjsť k výraznému poškodeniu týchto minerálnych a liečivých vôd). V roku 2024 vláda SR schválila výstavbu

obchvatu Zvolena práve touto severnou trasou, pričom túto investíciu zároveň určila za strategickú investíciu (čo de facto znamená urýchlenie povoľovacích procesov smerom k následnej výstavbe). Ak bude nakoniec obchvat Zvolena vybudovaný touto severnou trasou, dopravný význam mesta Sliač sa zvýši – mesto bude ležať na križovatke rýchlostných ciest severným smerom (BB) a východným smerom (DT, LC). Táto skutočnosť okrem spomínaných environmentálnych rizík môže, na druhej strane, znamenať pre mesto aj benefity – napr. ešte vyšší potenciál mesta na prilákanie investícií na svoje územie (napr. do priemyslu, logistiky, veľkoobchodu, budovanie IBV a pod.).

Napojenie mesta na medzinárodné a rýchlostné železničné komunikácie je slabšie (v porovnaní s napojením na rýchlostné cestné komunikácie). Najdôležitejšia železničná tepna Slovenska sa mestu vyhýba úplne (spojenie medzi Bratislavou a Košicami prebieha najmä tzv. severnou trasou, cez Žilinu a Poprad), pričom tzv. južná železničná trasa prechádza Zvolenom, okolo Lučenca. Cez Sliač tak prebieha len menej významná železničná trasa, ktorej časť vedie zo Zvolena do Banskej Bystrice. Na tejto trase (Banská Bystrica-Zvolen-smer Bratislava) premávajú len rýchliky, najrýchlejšie slovenské vlaky (napr. InterCity, EuroCity a pod.) touto trasou nepremávajú. Na druhej strane, priamo v meste Sliač sa nachádza železničná zastávka Sliač-kúpele, na ktorej zastavujú aj tieto rýchliky.

Nezanedbateľný význam môže mať pre mesto do budúcna aj letisko Sliač (ak sa na ňom obnoví civilná prevádzka). Lokalizácia letiska bezprostredne nadväzuje na severnú časť katastra Sliača – letisko sa nachádza severne od samotného mesta Sliač, medzi rýchlostnou cestou R1 a cestou 1. triedy I/69. Letisko Sliač má pre Slovensko najmä vojenský význam, pričom aktuálne na ňom prebiehajú rôzne rekonštrukčné práce (v záujme vojenského využitia), ktoré budú prebiehať minimálne do roku 2027 (www.letisko-sliac.sk). V minulosti bolo toto letisko využívané aj v rámci civilného letectva (najmä charterové lety do dovolenkových destinácií), jeho civilné využitie sa však v r. 2020 skončilo. Na stole teda ostáva otázka obnovenia civilnej prevádzky na tomto letisku v budúcnosti. V prípade opätovného využitia tohto letiska v rámci civilného letectva by táto skutočnosť mohla pre mesto predstavovať do budúcna dôležitý akcelerátor rozvoja (napr. v oblasti cestovného ruchu).

Samotné mesto Sliač leží pozdĺž dvoch komunikačných línií – ciest I/69 (hlavná cesta) a III/2449 (centrum mesta). Najvýznamnejšou je cesta 1. triedy č. I/69, ktorá prebieha západnou časťou intravilánu mesta. Cesta I/69 začína na križovatke s R1 Kováčová/Zvolen a vedie severným smerom cez Sliač do Banskej Bystrice. Na túto cestu I/69 sa v západnej časti intravilánu Sliača, pri mestskom úrade, pripája krátka cesta 3. triedy č. III/2449, ktorá vedie východným smerom – do Kúpeľov Sliač. Popri tejto ceste 3. triedy je lokalizovaná centrálna mestská zóna Sliača, s prevádzkami obchodov a služieb. Okrem týchto dvoch ciest (I/69 a III/2449) sa v katastri mesta Sliač nachádzajú aj ďalšie cestné komunikácie. Cesta 3. triedy č. III/2448 sa pripája na cestu I/69 v rovnakom bode, ako aj cesta III/2449 – pri Mestskom úrade v Sliači. Táto cesta III/2448 vedie západným smerom, do obce Sielnica. Ďalšou je cesta 3. triedy č. III/2450, ktorá sa v centre Sliača pripája na cestu III/2449 a vedie severovýchodným smerom do obcí Veľká Lúka a Lukavica. Na túto cestu III/2450 sa ešte napája cesta III/2451, na ktorej leží miestna časť Sampor. Poslednou z ciest 3. triedy v meste je cesta č. III/2460, ktorá tvorí priame prepojenie cesty I/69 s mestom Zvolen – priame a najkratšie napojenie mesta Sliač na mesto Zvolen tak predstavuje práve táto cesta III/2460.

Dôležitou križovatkou z hľadiska plynulosti dopravy sa pre mesto stane križovatka pri IBV Slnečnica. Počas roku 2025 totižto došlo k skolaudovaniu inžinierskych sietí v lokalite IBV Slnečnica, kde sa postupne predpokladá výstavba až cca 70-80 rodinných domov a ďalších viac ako 200 bytov v bytových domoch. Táto IBV Slnečnica sa pritom nachádza priamo pri križovatke ciest I/69 (hlavná cesta cez Sliač) a III/2460 (cesta do Zvolena). Veľmi pozitívnou v tomto kontexte je pre mesto skutočnosť, že v čase spracovania tohto PHSR sa v mieste zbiehania týchto troch ciest buduje okružná križovatka, ktorou sa zabezpečí bezpečná a plynulá premávka.

Dopravný problém pre Sliač predstavuje cesta I/69 – existuje tu významná potreba vybudovania obchvatu mesta. Ako už bolo uvedené vyššie, cesta I/69 prebieha západnou časťou intravilánu Sliača, priamo popri mestskom úrade. Navyše, pri mestskom úrade sa zároveň nachádza aj križovatka s dvomi

cestami 3. triedy. Nakoľko samotná cesta I/69 je veľmi frekventovaná, pre mesto Sliač predstavuje významnú dopravnú záťaž. Riešením je vybudovanie obchvatu Sliača, ktorý je zahrnutý medzi plánovanými investíciami Banskobystrického kraja. Trasovanie obchvatu mesta Sliač je však zvolené diskutabilne, nakoľko obchvat by sa mal končiť opäť len v strede mesta, na križovatke ulíc SNP, Š. Záhorského a Na dolinke. Vhodnejším riešením v záujme odbremenenia mesta Sliač od tranzitnej dopravy by teda bolo vybudovanie tohto obchvatu v inom trasovaní – napr. západne od intravilánu mesta.

Kvalita viacerých miestnych ciest je na slabšej úrovni. Na všetky vyššie spomínané cesty 1. a 3. triedy nadväzuje pomerne rozsiahla sieť miestnych ciest, ktoré majú prevažne bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym (avšak v niektorých lokalitách úzkym) šírkovým usporiadaním. Miestne cesty tvoria prepojenie jednotlivých sídelných zón mesta, miest s občianskou vybavenosťou, pričom vedú aj do priemyselného areálu a do Kúpeľov Sliač. Viaceré úseky miestnych ciest si z dôvodu poškodeného povrchu vyžadujú modernizáciu.

V Sliači sa nachádza viacero odstavných plôch[7] pre motorové vozidlá, tie majú prevažne kvalitný povrch. Odstavné plochy sú situované najmä na miestach s vyššou koncentráciou obyvateľstva (napr. pri bytových budovách), resp. na miestach, kde sa príležitostne koncentruje väčšie množstvo automobilov (mestský úrad, zdravotné stredisko, pri niektorých obchodoch a pod.).

Mesto má na svojom území zavedenú parkovaciu politiku, ktorá zvýhodňuje parkovanie áut vo vlastníctve obyvateľov s trvalým pobytom v Sliači. Regulácia parkovania v celom meste bola zavedená prostredníctvom VZN mesta č. 3/2024 o dočasnom parkovaní v Meste Sliač. Regulované parkovanie je zavedené denne, v čase od 17.00 do 7.00 hod. To znamená, že od 7.00 do 17.00 hod môže stáť ktokoľvek na vyznačených miestach, avšak po 17.00 hod. môžu na týchto miestach stáť už len Sliačania s trvalým pobytom, zaregistrovaní v systéme s platnou rezidenčnou parkovacou kartou alebo tí, ktorí sa zaregistrovali cez návštevnícku kartu alebo si zaplatili parkovné cez SMS (www.sliac.sk). Na zefektívnenie celého procesu je obyvateľom k dispozícii aj mobilná aplikácia.

Investície do dopravnej infraštruktúry plánuje aj Ministerstvo obrany SR. Ministerstvo obrany SR plánuje realizovať prístup k letisku Sliač z cesty od obce Sielnica (cesta III. triedy 2448) na pozemkoch - nepoľnohospodárska pôda o výmere 4618 m^2 a rozšírenie letiska Sliač v priestore medzi existujúcim areálom letiska pozdĺž rýchlostnej cesty R1 (I/66) v severojužnom smere a predĺženie vzletovej pristávacej dráhy (ďalej len "VP O") letiska v priestore medzi cestou Sliač - Sielnica (III/06614) a existujúcim prahom VPD 36, t.j. predĺženie vzletovej a pristávacej dráhy na letisku Sliač na nepoľnohospodárskej pôde v smere na mesto Banská Bystrica v dĺžke cca 300 m.

Pešia a cyklistická doprava

V meste je vybudovaná široká sieť chodníkov pre peších, kvalita niektorých chodníkov je však znížená. Možno konštatovať, že na miestach, kde je najvyššia koncentrácia chodcov a kde sú vzhľadom k miestnym podmienkam chodníky najviac potrebné, sú už tieto chodníky vybudované. Chodníky sa nachádzajú okolo ciest 1. aj 3. triedy, ako aj okolo niektorých miestnych ciest, bytových budov a verejných budov. Najmä chodníky okolo cesty I/69 (ale aj v niektorých iných lokalitách) sú však zastarané, potrebná je ich rekonštrukcia. Samozrejme, široká sieť chodníkov je vybudovaná aj v areáli kúpeľov a kúpeľného parku.

[7] Na účely analýzy pracujeme s pojmom „odstavné plochy“. Pod týmto pojmom rozumieme 1. oficiálne parkoviská (vybudované v súlade s legislatívou – teda také, ktoré majú všetky príslušné povolenia a dokumentáciu, sú označené príslušnými značkami a sú zaradené do siete miestnych komunikácií), ako aj 2. všetky ostatné plochy, ktoré sú prispôsobené a používajú sa na parkovanie vozidiel.

Popri rieke Hron je vybudovaný aj samostatný cyklistický chodník, mesto má významný potenciál budovania ďalších takýchto chodníkov. Aktuálne je na území Sliača vybudovaný jeden samostatný cyklistický chodník, stavebne oddelený od iných komunikácií. Tento chodník kopíruje najmä pravý breh rieky Hron. Začína sa na severnom okraji intravilánu mesta a pokračuje južným smerom v smere na Zvolen, až na koniec katastra Sliača. Do budúcna je určite vhodné pokračovať v budovaní tohto chodníka aj severným smerom na Banskú Bystricu. Nakoľko táto trasa je zaradená do Kostrovej siete cyklistických trás Banskobystrického kraja, existuje tu veľký potenciál budovania cyklistického chodníka v smere na BB (najmä v gescii Banskobystrického samosprávneho kraja).

Mapa 11: Dopravná infraštruktúra na území mesta

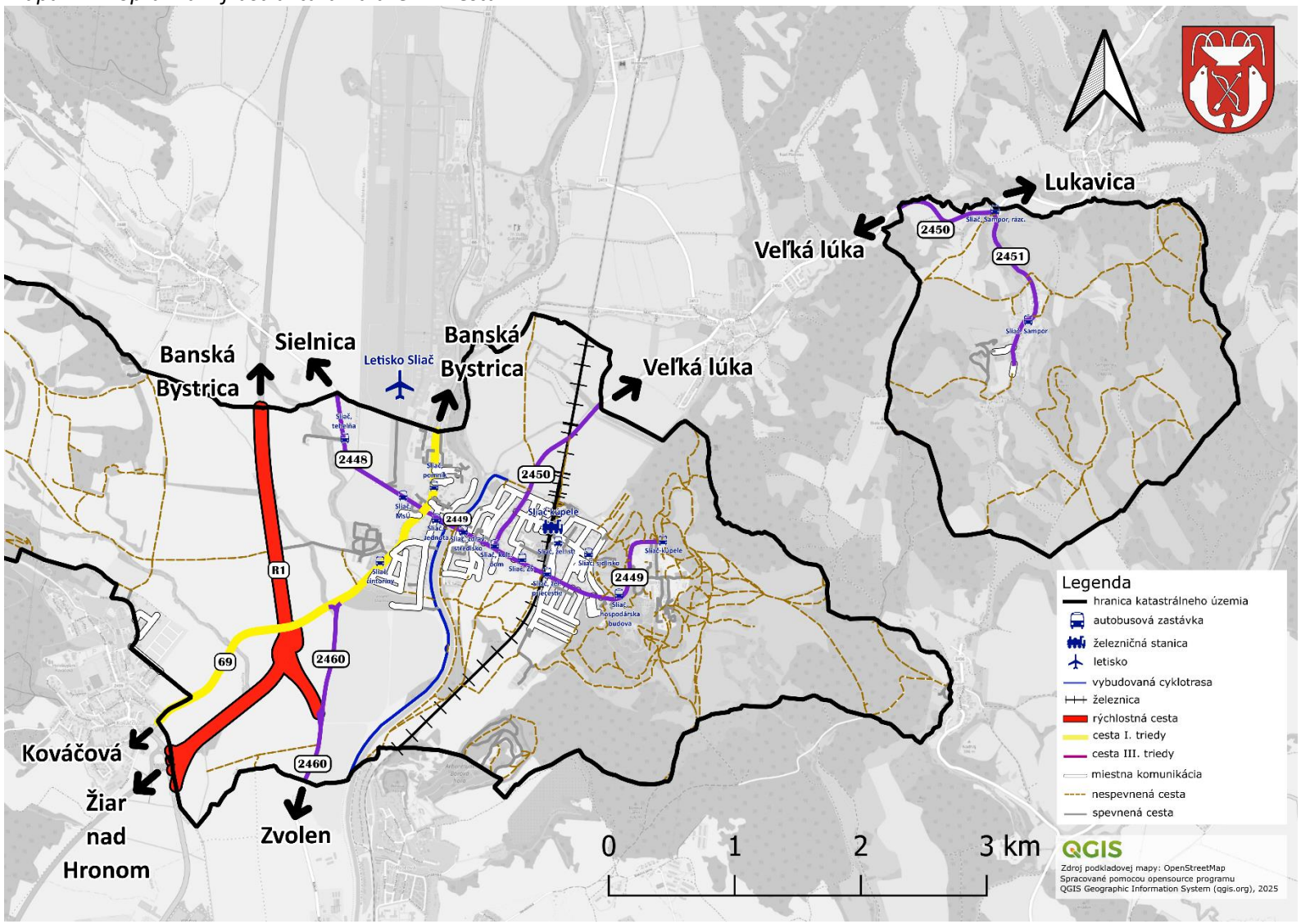

Zdroj: vlastné spracovanie

Technická infraštruktúra

Vodovod a kanalizácia

Verejná vodovodná sieť je v meste vybudovaná na dobrej úrovni. V Sliači je vybudovaný verejný vodovod, ktorého vlastníkom aj prevádzkovateľom je Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Tento verejný vodovod je dostupný pre všetkých obyvateľov v meste Sliač, chýba však v Sampore. Ostatní obyvatelia (ktorí pripojenie na verejný vodovod nemajú) tak používajú vlastné studne. V tejto súvislosti samospráva mesta na vlastné náklady aktuálne realizuje zriadenie a prípravu spoločného vodojemu, ktorý bude slúžiť všetkým budovám v časti Sampor.

Aj kanalizačná sieť je v Sliači vybudovaná na pomerne dobrej úrovni. Vlastníkom aj prevádzkovateľom verejnej kanalizácie je taktiež Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Verejná kanalizácia je dostupná pre takmer všetkých obyvateľov v samotnom meste Sliač, vybudovaná nie je len na uliciach Nová, Mlynská a Továrenská. Tí obyvatelia, ktorí verejnú kanalizáciu vybudovanú nemajú, tak odvádzanie splaškových vôd realizujú prevažne len do žúmp, ktoré sú následne povinní vyprázdňovať v súlade so zákonom o vodách. Kapacita čističky odpadových vôd (ČOV) je dostatočná. V mestskej časti Sampor verejná kanalizácia vybudovaná nie je.

Elektrická energia, telekomunikácie, plyn

Elektrická energia a verejné osvetlenie sú dostupné kompletne v celom meste, plyn nie je dostupný len v Sampore. Pripojenie na elektrickú sieť je teda vybudované aj v Sampore. Verejné osvetlenie bolo z dôvodu vyššej energetickej účinnosti (a úspornosti) zrekonštruované a zavedené bolo LED osvetlenie. Mesto bolo tiež plynofikované – plyn však nie je dostupný v mestskej časti Sampor.

Pokrytie mesta verejnými telekomunikačnými službami je dobré. Intravilán Sliača je pokrytý telekomunikačnou sieťou od všetkých hlavných poskytovateľov verejných telekomunikačných služieb v rámci Slovenska. Namiesto mestského rozhlasu zaviedla samospráva službu „rozhlas v mobile“. Pre obyvateľov a subjekty v meste je dostupné internetové pripojenie.

Tabuľka 14: Vybavenie mesta technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	**áno***
kanalizácia	**áno***
ČOV	**áno***
plyn	**áno***
elektrina, verejné osvetlenie	**áno**
obecný rozhlas	**áno**
mobilný operátor	**áno**
internet	**áno**

* okrem časti Sampor
Zdroj: Mestský úrad

Hospodárska oblasť – sumarizácia

Hospodárska oblasť - sumarizácia:

Mesto Sliač má z hľadiska makropolohovej aj mezopolohovej atraktivity výhodnú polohu – nachádza sa na strednom Slovensku, medzi mestami Banská Bystrica a Zvolen, v blízkosti viacerých centier zamestnanosti, bezprostredne pri rýchlostnej cestnej komunikácii. Navyše, po vybudovaní obchvatu Zvolena tzv. severnou trasou (tzn. južnou časťou katastra Sliača) sa Sliač ocitne priamo na križovatke dvoch rýchlostných ciest, čo jeho atraktivitu ešte zvýši. Z týchto dôvodov bude mať mesto veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby, skladov, logistiky a pod.) s vyšším počtom nových pracovných miest, ako aj pre ďalšie rozširovanie domovej a bytovej výstavby (IBV aj HBV).

Kľúčovú úlohu v rozvoji mesta v minulosti zohrával – a aj do budúcna s najvyššou pravdepodobnosťou bude zohrávať – kúpeľný cestovný ruch. Veľmi silnou stránkou mesta v oblasti rozvoja CR sú lokalizačné predpoklady (prírodné aj kultúrnohistorické; existencia kúpeľov Sliač, prítomnosť liečivých vôd, množstvo NKP priamo v meste, pamiatky UNESCO v blízkom okolí...) aj realizačné predpoklady rozvoja CR (vybudovaná turistická infraštruktúra). Negatívom je útlm kúpeľného CR v meste za ostatných cca 20-30 rokov. Na druhej strane, štát začína do obnovy kúpeľov (a schátraných budov v nich) opätovne investovať, čo vytvára priaznivé predpoklady na opätovný rozvoj kúpeľného CR.

Najvýznamnejšími zamestnávateľmi priamo v meste Sliač (z hľadiska počtu zamestnancov) sú v súčasnosti Kúpele Sliač, spoločnosti BAD s.r.o. a Gynpor, s.r.o. a tiež verejný sektor (školy a samotné mesto). V katastri mesta hospodári viacero subjektov poľnohospodárskej veľkovýroby, žiadne väčšie priemyselné prevádzky sa tu zatiaľ nenachádzajú. Lokálna ekonomika sa postupne rozvíja (kým v r. 2011 odchádzalo za prácou mimo Sliača 66 % pracujúcich, v r. 2021 to už bolo „len“ 51 %), stále však nie je rozvinutá natoľko, aby bolo možné priamo v meste väčšinu obyvateľov zamestnať. Najväčšia časť pracujúcich odchádza za prácou do Zvolena a Banskej Bystrice.

Miera nezamestnanosti v Sliači je nízka (v r. 2024 to bolo len 3,4 %). Parciálne štruktúry UoZ podľa veku a vzdelania sú priaznivé, problémom je však štruktúra UoZ podľa doby evidencie a KZAM (42 % UoZ je dlhodobo nezamestnaných, 37 % UoZ bolo bezprostredne pred evidenciou bez zamestnania, chýbajú im pracovné návyky a s najvyššou pravdepodobnosťou aj pracovné zručnosti; ďalších 9 % UoZ pracovali doposiaľ len ako pomocní a nekvalifikovaní pracovníci). Navyše, počet aj podiel znevýhodnených UoZ sa v meste v ostatných 2 rokoch skôr zvyšuje.

V doprave má mesto z aspektu napojenia na nadradenú cestnú infraštruktúru (rýchlostná cesta) mimoriadne výhodnú polohu. Tá bude ešte umocnená po (plánovanej) výstavbe obchvatu Zvolena tzv. severnou trasou (rizikom tejto výstavby je poškodenie liečivých vôd na území mesta). Problémy v doprave mesta tvorí najmä tranzitná doprava – cesta 1. triedy č. 69, ktorá prechádza priamo popred mestský úrad (nachádza sa tu aj problémová križovatka). Potrebná je teda výstavba obchvatu Sliača. Aktuálne naplánované trasovanie výstavby obchvatu mesta (ktorá je v gescii VÚC Banská Bystrica) počíta s ukončením obchvatu opäť len v centrálnej časti mesta, na križovatke troch miestnych ciest. Do budúcna môže mať veľký vplyv na rozvoj mesta aj letisko Sliač (najmä za predpokladu, že sa na ňom obnoví civilná letová prevádzka).

Kvalita viacerých miestnych ciest je na slabšej úrovni, potrebná je ich modernizácia. Dlhodobým problémom mesta bolo parkovanie, z tohto dôvodu samospráva zaviedla na svojom území tzv. rezidenčné parkovanie, ktoré zvýhodňuje osoby s trvalým pobytom v meste a osoby so zakúpeným státím. Sieť chodníkov pre peších je vybudovaná na veľmi dobrej úrovni – nachádzajú sa na všetkých miestach, kde sú z pohľadu bezpečnosti chodcov najviac potrebné (teda na miestach, kadiaľ sa počas dňa presúvajú najväčšie skupiny obyvateľov). Stále však v niektorých lokalitách chodníky chýbajú. Slabšou stránkou je skutočnosť, že kvalita chodníkov je vo viacerých lokalitách nízka (sú už zastarané) – potrebná je ich modernizácia. Na území mesta je vybudovaný samostatný cyklistický chodník popri rieke Hron, ktorý končí v jeho severnej časti (pri futbalovom štadióne). Mesto má však významný potenciál budovania ďalších takýchto chodníkov – aktuálne sa pripravuje pokračovanie cyklistického chodníka severným smerom na Banskú Bystricu (v gescii VÚC BB).

Aj technickú infraštruktúru má Sliač vybudovanú na dobrej úrovni. V meste je vybudovaný verejný vodovod aj kanalizácia (nie však úplne v celom meste – vodovod a kanalizácia úplne chýba v Sampore, pričom v rámci samotného mesta je potrebné dobudovať kanalizáciu na troch uliciach). V Sampore sa aktuálne buduje spoločný vodojem. Kapacita ČOV je dostatočná aj do budúcna. Mesto je taktiež plynofikované (opäť okrem mestskej časti Sampor).

Kľúčové rozvojové výzvy:

- takmer polovicu nezamestnaných (46 %) tvoria veľmi ťažko zamestnateľní UoZ – dlhodobo nezamestnaní, slabé alebo žiadne pracovné návyky a zručnosti, nízka kvalifikácia
- obnova kúpeľného cestovného ruchu, modernizácia budov spojených s cestovným ruchom
- výstavba obchvatu mesta
- modernizácia miestnych ciest a chodníkov
- dobudovanie kanalizácie v lokalitách, kde chýba

Sociálna oblasť

Demografická charakteristika

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Za existencie samostatnej SR zaznamenalo mesto obdobia rastu aj poklesu, avšak ostatných cca 15 rokov počet obyvateľov mesta takmer nepretržite klesá. Najviac obyvateľov malo mesto počas tohto obdobia v roku 2011 – viac ako 5 000 (5 095). Na druhej strane, najnižší počet obyvateľov bol v roku 1999 (4 539). Za tri dekády sa počet obyvateľov znížil o 3,1 % (zo 4 942 v r. 1993 na 4 788 v r. 2024).

Graf 11: Vývoj počtu obyvateľov mesta Sliač

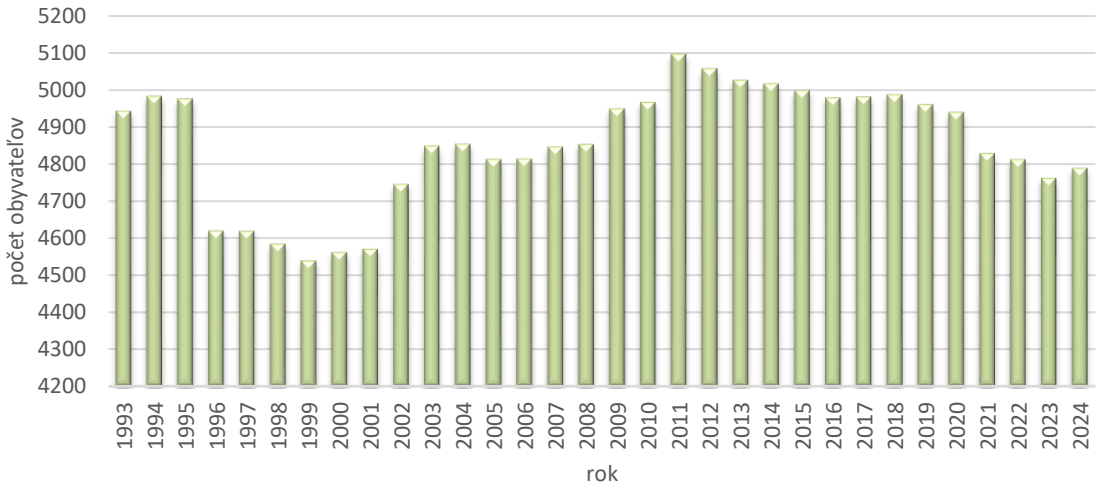

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Kým v prvej dekáde nového milénia zaznamenávalo mesto (takmer) nepretržité prírastky obyvateľov, od r. 2012 sa trend obrátil a počet obyvateľov (takmer) nepretržite klesá. Vysoké prírastky počtu obyvateľov boli v Sliači najmä v rokoch 2002-2003 a neskôr ešte v rokoch 2009 a 2011. Od r. 2012 však už mesto prírastok zaznamenalo len v rokoch 2017 a 2018, v ostatných rokoch dochádzalo ku každoročným úbytkom počtu obyvateľov. Za ostatných 13 rokov (od r. 2012) tak mesto až 11x zaznamenalo medziročný úbytok počtu obyvateľov a len 2x ich prírastok.

Graf 12: Medziročné prírastky / úbytky obyvateľstva

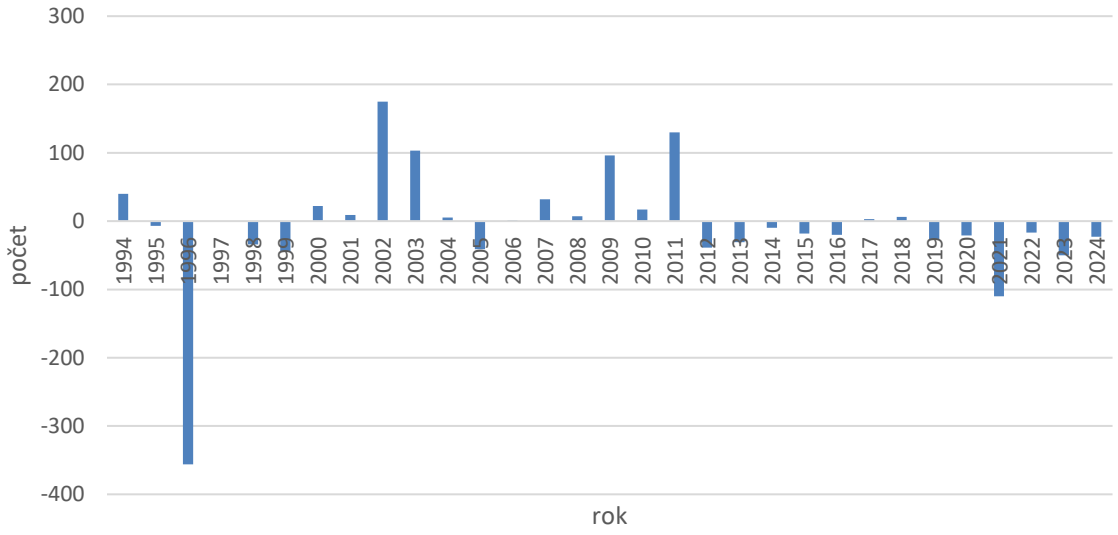

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Dôvodom klesania počtu obyvateľov je najmä výrazne záporná bilancia prirodzeného pohybu. Táto záporná bilancia je výsledkom kombinácie nepriaznivých hodnôt natality aj mortality, ktoré mesto vykazuje. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za posledných 10 rokov bola v Sliači pomerne nízka – len 8,2 ‰. Pre porovnanie, v okrese Zvolen sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 7,0 ‰, v Banskobystrickom kraji 7,5 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni 8,5 ‰. Naproti tomu, priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery úmrtnosti za posledných 10 rokov bola v Sliači vyššia – 10,5 ‰. V okrese Zvolen dosiahla hr. m. úmrtnosti v roku 2024 taktiež úroveň 10,5 ‰, v Banskobystrickom kraji 11,5 ‰ a v Slovenskej republike úroveň 11,0 ‰. Možno teda skonštatovať, že **hoci mesto Sliač v porovnaní s priemerom okresu Zvolen i Banskobystrického kraja vykazuje priaznivejšie hodnoty hr. m. živorodenosti aj úmrtnosti, tieto hodnoty sú aj tak nepriaznivé** (vyúsťujúce do negatívnej bilancie prirodzeného pohybu).

Prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov poväčšine klesá. Väčšinu hodnoteného obdobia bola bilancia prirodzeného pohybu záporná (7x), kladná bola za ostatných 10 rokov len 3x (v rokoch 2015, 2016 a 2018). Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od – 9,5 ‰ v roku 2021 po 2,4 ‰ v roku 2018. Prirodzenými populačnými procesmi teda v meste dochádzalo poväčšine k úbytku počtu obyvateľov.

Graf 13: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024

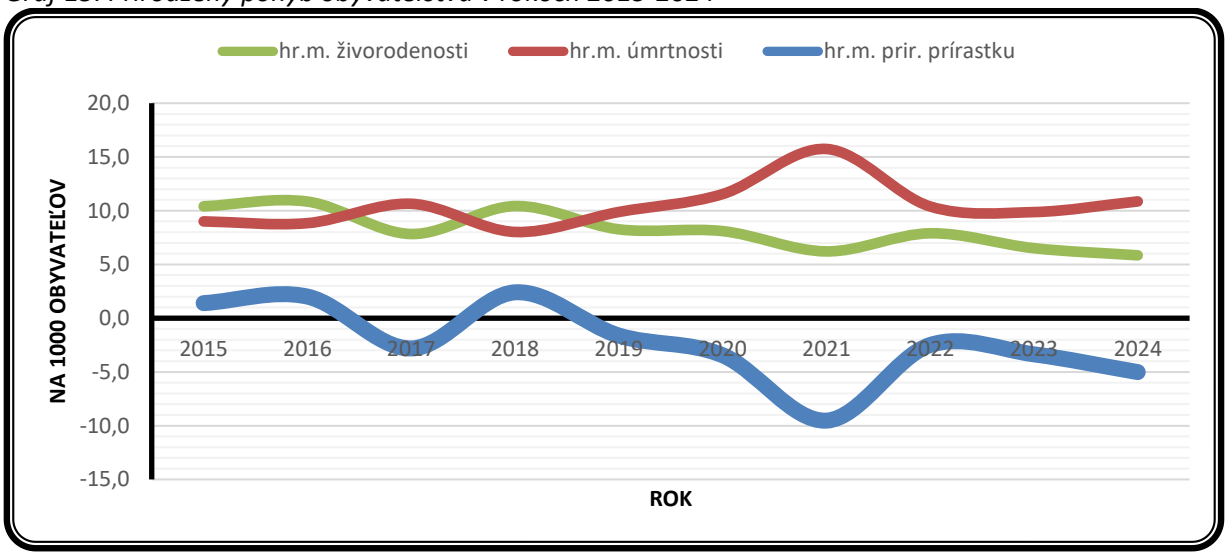

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Aj bilancia migračného pohybu je v meste negatívna (hoci už nie v takej miere, ako bilancia prirodzeného pohybu). Hrubá miera imigrácie sa v meste za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 19,4 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 95,1 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 20,9 ‰ (v priemere 102,6 vysťahovaných osôb ročne). Výsledkom hore uvedených procesov bol teda mierne nepriaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -34 osôb v roku 2023 po +51 osôb v roku 2024. Kladné migračné saldo mesto v ostatných 10 rokoch zaznamenalo len 2x, až 8x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda mesto vykazuje negatívnu bilanciu migračného salda, pričom z aspektu migrácie v ňom prebiehajú prevažne depopulačné procesy. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je nepriaznivý.

Graf 14: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024

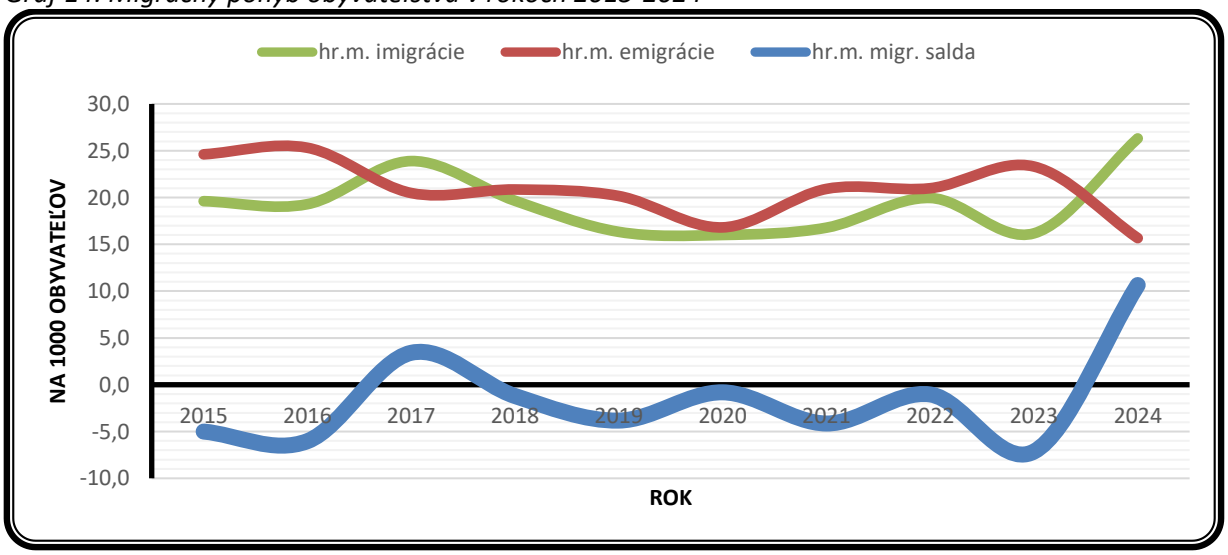

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Vývoj početnosti obyvateľstva v meste Sliač možno hodnotiť negatívne. Mesto v ostatných 10 rokoch len 3x zaznamenalo kladnú bilanciu celkového pohybu obyvateľstva, až 7x bola táto bilancia záporná. Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia záporné hodnoty (viac ľudí v týchto rokoch zomrelo ako sa ich narodilo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine klesal. Podobne, aj hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou záporné hodnoty, znamenajúce migračný úbytok obyvateľstva (viac ľudí sa z mesta v danom roku vysťahovalo ako sa do nej prisťahovalo). Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je tak celkový úbytok obyvateľov mesta Sliač za ostatných 10 rokov.

Graf 15: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024

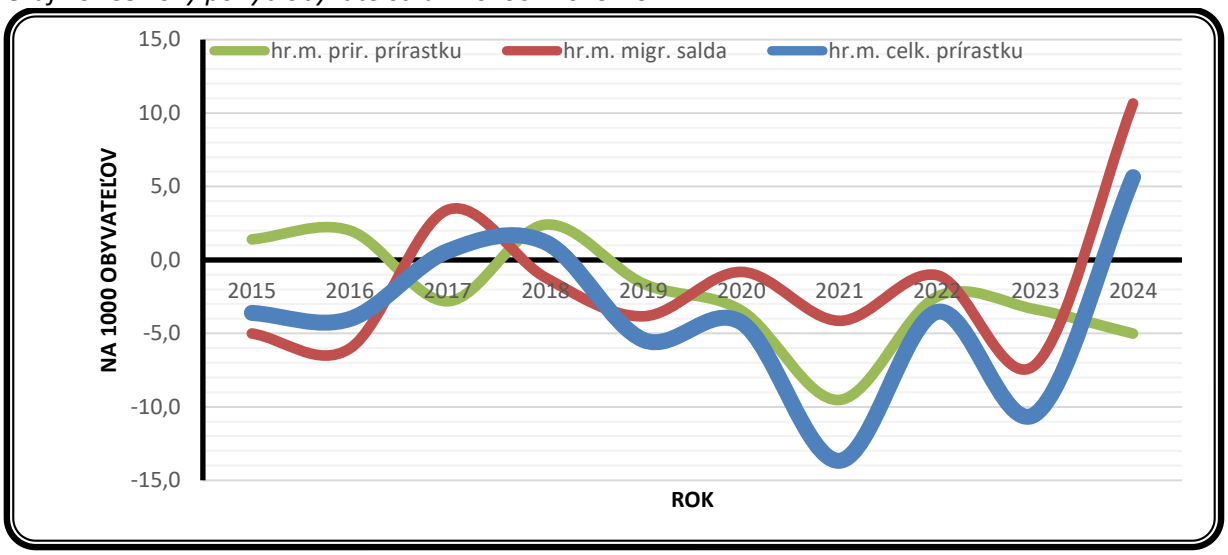

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Sumárny prehľad charakteristík stavu a pohybu obyvateľstva mesta za posledných 10 rokov poskytuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 15: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva Sliača

Ukazovateľ / rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Počet obyvateľov (k 31.12.)	4997	4977	4980	4986	4959	4938	4828	4811	4761	4788
Živonarodení	52	54	39	52	41	40	30	38	31	28
Zomrelí	45	44	53	40	49	57	76	50	47	52
Bilancia prirodzeného pohybu	7	10	-14	12	-8	-17	-46	-12	-16	-24
Prisťahovaní	98	96	119	98	81	79	81	96	77	126
Vysťahovaní	123	126	102	104	100	83	101	101	111	75
Migračné saldo	-25	-30	17	-6	-19	-4	-20	-5	-34	51
Bilancia celkového pohybu	-18	-20	3	6	-27	-21	-66	-17	-50	27
Hr.m. živorodenosti (‰)	10,4	10,8	7,8	10,4	8,3	8,1	6,2	7,9	6,5	5,8

Hr.m. úmrtnosti (‰)	9,0	8,8	10,6	8,0	9,9	11,5	15,7	10,4	9,9	10,9
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	1,4	2,0	-2,8	2,4	-1,6	-3,4	-9,5	-2,5	-3,4	-5,0
Hr.m. imigrácie (‰)	19,6	19,3	23,9	19,7	16,3	16,0	16,8	20,0	16,2	26,3
Hr.m. emigrácie (‰)	24,6	25,3	20,5	20,9	20,2	16,8	20,9	21,0	23,3	15,7
Hr.m. migračného salda (‰)	-5,0	-6,0	3,4	-1,2	-3,8	-0,8	-4,1	-1,0	-7,1	10,7
Hr.m. celkového prírastku (‰)	-3,6	-4,0	0,6	1,2	-5,4	-4,3	-13,7	-3,5	-10,5	5,6

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Početnosť obyvateľov v jednotlivých vekových kategóriách znázorňuje veková pyramída. Pomocou vekovej pyramídy možno k určitému dátumu graficky znázorniť zastúpenie jednotlivých vekových kategórií populácie, rozdelených na mužov a ženy. Na základe tvaru vekovej pyramídy možno skonštatovať, aký typ populácie sa v meste v danom konkrétnom čase nachádza – či progresívny, stacionárny alebo regresívny.

Veková pyramída obyvateľstva Sliača ukazuje, že **v meste sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie**, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) ani zďaleka nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (k 31.12.2024 to bolo v pomere 636 k 2 098). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Sliača majú aktuálne vekové skupiny (podľa poradia) 45-49 ročných (389 obyvateľov), 40-44 ročných (374) a 55-59 ročných (359 obyvateľov). K 31.12.2024 tu spomedzi 4 791 obyvateľov žilo 636 detí do 14 rokov a až 1 045 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 4 791 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 2 308 mužov a 2 483 žien. V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že **z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov mesta** (pri nezmenených podmienkach) **naďalej rýchlo klesať**.

Graf 16: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2015 a k 31.12.2024

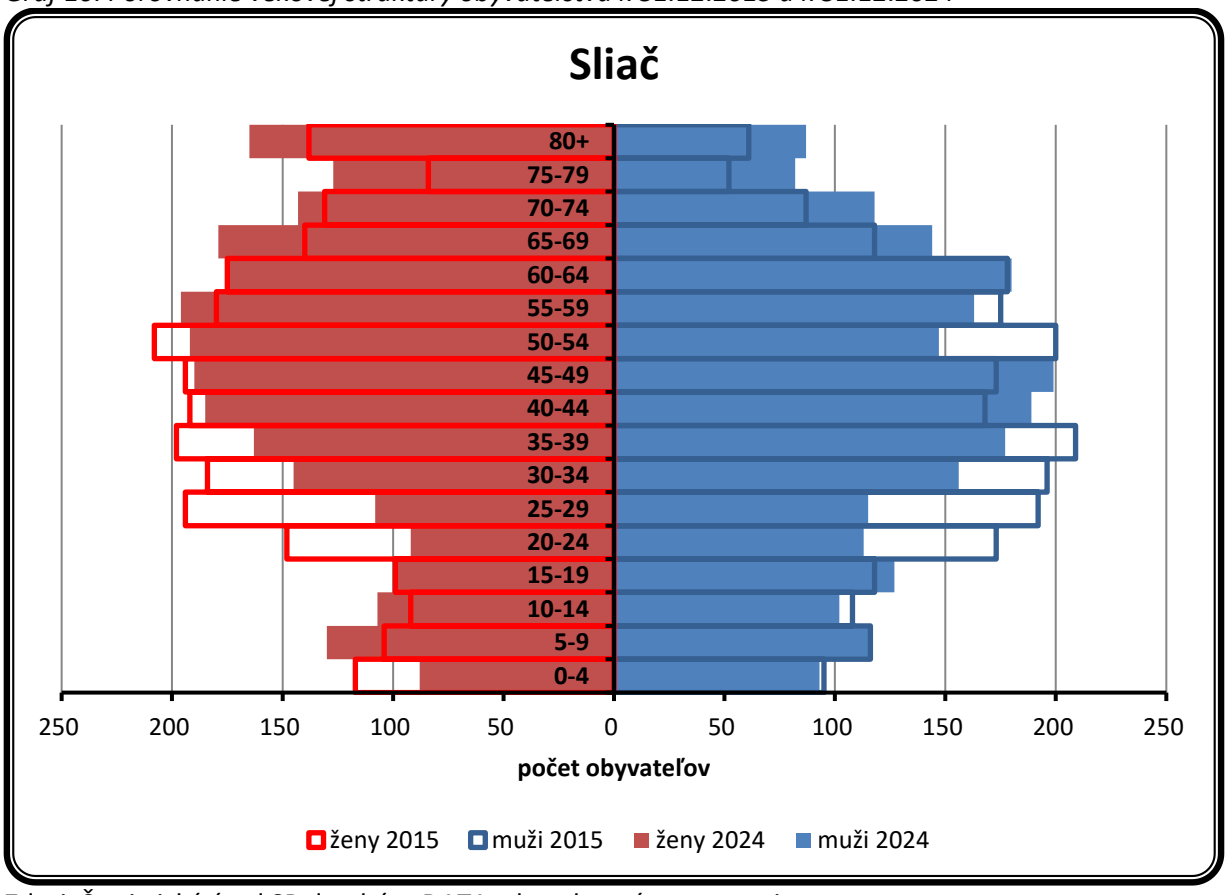

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo Sliača rýchlo starne, dokonca rýchlejšie ako priemer SR. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva mesta sa za ostatných 10 rokov zvýšil zo 42,30 na 44,98 rokov. To znamená, že v meste sa priemerný vek za ostatných 10 rokov zvýšil o 2,68 roka, zatiaľ čo v SR to bolo „len“ o 2,08 roka. V porovnaní so Slovenskou republikou žije v meste aktuálne o niečo staršie obyvateľstvo, nakoľko priemerný vek v Sliači v roku 2024 bol 44,98 rokov (pričom v SR to bolo 42,21 rokov).

Počet seniorov na 100 detí vo veku do 14 rokov sa v meste rýchlo zvyšuje (čo je negatívny trend), a to oveľa rýchlejším tempom, ako v SR. Index starnutia obyvateľstva mesta Sliač, ktorý vyjadruje pomer poproduktívneho obyvateľstva k predproduktívnemu, dosiahol v roku 2024 hodnotu až 163,8. To znamená, že na 100 detí do 14 rokov pripadá v Sliači cca 164 osôb v poproduktívnom veku (kým v roku 2014 to bolo „len“ cca 128 osôb). V prípade SR pritom index starnutia v roku 2024 dosiahol hodnotu „len“ 118,9 (aj táto hodnota je veľmi nepriaznivá). Kým v prípade SR sa index starnutia za ostatných 10 rokov zvýšil o 24,7 p.b., v Sliači to bolo až o 35,5 p.b. Je teda nutné skonštatovať, že v meste je trend vývoja vekovej štruktúry obyvateľstva negatívny, a to dokonca oveľa nepriaznivejší, ako je tomu v rámci priemeru SR.

Tabuľka 16: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva

Ukazovateľ	Územie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Priemerný vek (rok)	Sliač	42,30	42,58	42,95	43,25	43,57	43,85	43,88	44,27	44,79	44,98
	SR	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62	41,91	42,21
Mediánový vek (rok)	Sliač	42,1	42,5	43,0	43,5	43,9	44,5	44,7	45,3	45,9	46,2
	SR	39,4	39,8	40,2	40,6	41,0	41,4	41,8	42,2	42,6	43,0

Index starnutia	Sliač	128,3	129,7	135,8	137,1	142,2	143,8	145,1	148,3	156,6	163,8
	SR	94,2	97,0	99,4	101,9	104,8	107,3	108,3	111,0	114,8	118,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Z hľadiska produktivity možno obyvateľstvo rozdeliť do 3 základných skupín: na predproduktívne obyvateľstvo (0 – 14 rokov), produktívne obyvateľstvo (15 – 64 rokov) a poproduktívne obyvateľstvo (65+ rokov). Zvyšovanie, resp. znižovanie počtu obyvateľov v niektorej z týchto 3 skupín môže spravidla pre mesto naznačovať budúce potreby obyvateľstva v sociálnej oblasti, ktorým bude samospráva čeliť – napr. nárast počtu obyvateľov predproduktívnej kategórie obyčajne znamená zvyšovanie dopytu po detských ihriskách, zvýšenie nárokov na kapacity MŠ a ZŠ a pod. Zvyšovanie počtu občanov v produktívnom veku môže samospráve napríklad napovedať, že bude existovať zvýšený dopyt po bývaní alebo službách. Podobne, rast počtu obyvateľov v poproduktívnej kategórii môže naznačovať budúcu potrebu poskytovania opatrovateľskej služby alebo zvýšené nároky samosprávy na prácu so seniormi (napr. organizácia rôznych podujatí pre seniorov, zriadenie klubu dôchodcov a pod.).

Skladba vekovej štruktúry obyvateľstva mesta Sliač sa za ostatných 10 rokov zhoršila, a to dokonca výraznejšie, ako priemer SR. V porovnaní s rokom 2015 síce mierne stúpol v roku 2024 podiel predproduktívnej zložky obyvateľstva (z 12,7 % na 13,3 %). Negatívom však je, že v tom istom čase sa zároveň výrazne zvýšil aj podiel poproduktívnej zložky obyvateľstva (zo 16,2 % až na 21,8 %). To teda znamená, že sa výrazne znížil aj podiel produktívnej zložky – zo 71,1 % na 65,0 %. Kým v SR sa podiel poproduktívnej zložky zvýšil o 4,3 p.b., v Sliači to bolo až o 5,6 p.b. Je teda nutné skonštatovať, že oproti priemeru SR je skladba vekovej štruktúry v meste Sliač aktuálne oveľa nepriaznivejšia, pričom aj trend vývoja za ostatných 10 rokov je nepriaznivejší, ako je tomu v prípade SR.

Mesto môže očakávať výraznejší skokovitý nárast dopytu po sociálnych službách pre seniorov. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, počet seniorov sa v Sliači za ostatných 10 rokov zvýšil až o 28 % (z 811 na 1 042). Na základe vývoja počtu a podielu obyvateľov v seniorskom veku (65+), ako aj aktuálnej vekovej štruktúry obyvateľstva mesta možno konštatovať, že v strednodobom horizonte môže samospráva mesta Sliač očakávať výraznejší nárast dopytu po sociálnych službách (ako aj iných službách a aktivitách), zameraných na túto cieľovú skupinu obyvateľov.

Tabuľka 17: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín

Ukazo-vateľ	Územie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
4 roky alebo menej (počet)	Sliač	212	219	214	233	245	239	215	207	185	181
65 rokov alebo viac (počet)	Sliač	811	844	869	898	937	965	966	982	1007	1042
Predpro-duktívny vek (%)	Sliač	12,7	13,1	12,9	13,1	13,3	13,6	13,8	13,8	13,5	13,3
	SR	15,3	145,5	15,6	15,7	15,8	15,9	16,1	16,1	16,0	15,8
Produktív ny vek (%)	Sliač	71,1	70,0	69,7	68,9	67,8	66,9	66,2	65,8	65,3	65,0
	SR	70,2	69,6	68,9	68,2	67,6	67,0	66,6	66,1	65,7	65,4
Poproduk-tívny vek (%)	Sliač	16,2	17,0	17,5	18,0	18,9	19,5	20,0	20,4	21,2	21,8
	SR	14,5	15,0	15,5	16,0	16,6	17,1	17,4	17,9	18,4	18,8

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesionálna štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Sliača bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 pomerne homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 95,5 % obyvateľov (4 673 z 4894 osôb). Mierne vyššie zastúpenie mala len česká (1,2 %; 58 obyvateľov) a maďarská (0,4 %; 21 obyvateľov) národnosť.

Tabuľka 18: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	4 673	95,5
maďarská	21	0,4
rusínska	3	0,1
česká	58	1,2
ukrajinská	3	0,1
nemecká	3	0,1
moravská	3	0,1
poľská	4	0,1
ruská	6	0,1
bulharská	3	0,1
srbská	1	0,0
rumunská	2	0,0
albánska	1	0,0
grécka	1	0,0
čínska	1	0,0
talianska	2	0,0
anglická	3	0,1
iránska	1	0,0
írska	1	0,0
iná	4	0,1
nezistená	100	2,0
SPOLU	**4 894**	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 prevládalo rímskokatolícke vierovyznanie s 38,3 % obyvateľov (1 873 z 4 894 obyvateľov), vysoké zastúpenie mala aj Evanjelická cirkev augsburského vyznania (15,1 %; 738 obyvateľov). Najväčšiu skupinu však tvorili osoby, ktoré sa nehlásili k žiadnemu – až 40,7 % (1 993 obyvateľov mesta). U 2,6 % obyvateľov (126 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 19: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	1 993	40,7
Rímskokatolícka cirkev	1 873	38,3
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	738	15,1
Gréckokatolícka cirkev	41	0,8
Reformovaná kresťanská cirkev	4	0,1

Pravoslávna cirkev	17	0,3
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	3	0,1
Evanjelická cirkev metodistická	3	0,1
Kresťanské zbory	10	0,2
Apoštolská cirkev	2	0,0
Bratská jednota baptistov	11	0,2
Cirkev bratská	7	0,1
Cirkev adventistov siedmeho dňa	5	0,1
Židovská mesto	1	0,0
Cirkev československá husitská	1	0,0
budhizmus	9	0,2
islam	1	0,0
hinduizmus	1	0,0
ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	10	0,2
pohanstvo a prírodné duchovno	5	0,1
ad hoc hnutia	19	0,4
iné	14	0,3
nezistené	126	2,6
SPOLU	**4 894**	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

Vzdelanostná štruktúra a školstvo

Podľa výsledkov SODB 2021 malo v tom čase (k 1.1.2021) až 29 % obyvateľov mesta ako najvyššie ukončené vzdelanie vysokoškolské vzdelanie. Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 13 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 35 % obyvateľov Sliača. Základné vzdelanie v roku 2021 malo 11 % obyvateľov mesta (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním).

Graf 17: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

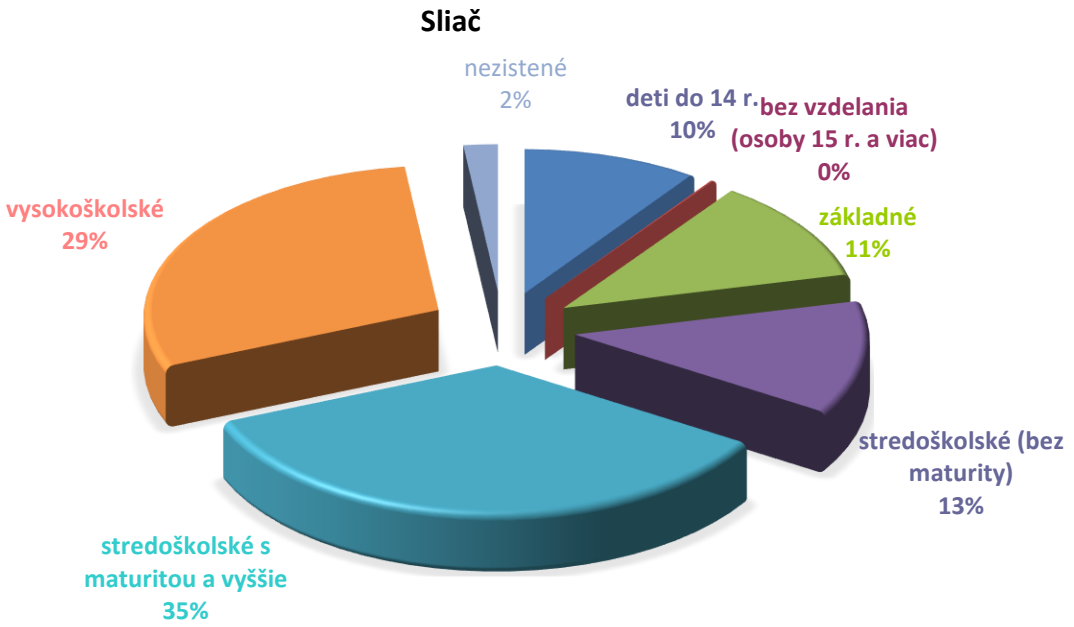

Zdroj: SODB 2021

Podmienky v rámci predprimárneho, primárneho a nižšieho sekundárneho vzdelávania sú v meste na veľmi dobrej úrovni (z hľadiska dostupnosti škôl)**.** V meste sa nachádza materská škola J. Cikkera, ktorá funguje ako právny subjekt, jej zriaďovateľom je mesto Sliač. Materská škola sídli na adrese Jána Cikkera 651/2. Jej súčasťou sú dve elokované pracoviská – jedno na adrese Rybárska 30 a druhé na SNP 27. Materská škola poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie, v školskom roku 2024/2025 ju navštevovalo 154 detí. Pri MŠ je zriadená aj výdajná školská jedáleň. Okrem tejto verejnej MŠ je obyvateľom mesta k dispozícii aj súkromná MŠ, ktorá sídli na adrese ČSA 67/21. V šk. roku 2024/2025 ju navštevovalo 21 detí. V rámci primárneho a nižšieho sekundárneho vzdelávania je v meste zriadená Základná škola Andreja Sládkoviča, ktorá sídli na adrese Pionierska 348/9. Aj táto škola funguje ako samostatný právny subjekt, jej zriaďovateľom je taktiež mesto Sliač. V školskom roku 2024/2025 ju navštevovalo 510 žiakov. Pri ZŠ je zriadená aj školská jedáleň, pričom v popoludňajších hodinách majú žiaci školy možnosť absolvovať rôzne výchovno-vzdelávacie aktivity v rámci Školského klubu detí Pramienok. Súčasťou ZŠ je aj telocvičňa a školský areál s multifunkčným ihriskom.

Obyvatelia Sliača (deti, žiaci, študenti, mladí dospelí) **môžu priamo v meste študovať aj v základnej umeleckej škole.** V Sliači je totižto zriadená aj ZUŠ, ktorá sídli na adrese SNP 308/39. Aj v tomto prípade je jej zriaďovateľom mesto Sliač, pričom aj táto škola funguje ako samostatný právny subjekt. V školskom roku 2024/2025 ju navštevovalo až 396 žiakov. V ZUŠ sú k dispozícii 3 študijné odbory: hudobný, výtvarný a tanečný. Vzdelávaciu činnosť v ZUŠ zabezpečuje až 16 pedagógov.

Počet detí v mestskej MŠ aj v ZUŠ pozvoľna rastie, veľmi rýchlym tempom však rastie počet detí v ZŠ. Kapacity MŠ, ZŠ aj ZUŠ sú naplnené, je potrebné ich rozšíriť. V materskej škole J. Cikkera bolo možné za ostatných 10 rokov badať pozvoľný nárast počtu detí, pričom aktuálne je už MŠ na hranici svojej kapacity (na predprimárne vzdelávanie nie sú prijímané všetky deti, ktoré prejavia záujem). V prípade ZŠ možno pozorovať prudký rast počtu žiakov – a to najmä v ostatných 5 rokoch (kým v šk. roku 2019/2020 mala ZŠ 409 žiakov, v šk. roku 2024/2025 to už bolo 510 žiakov, čo predstavuje nárast až o 25 %). Trend (avšak oveľa miernejšieho) nárastu počtu žiakov možno zároveň pozorovať aj v ZUŠ. Rovnako ako v prípade MŠ, aj v prípade ZŠ a tiež ZUŠ sú priestorové kapacity nedostatočné – potrebné je ich rozširovanie. Súkromná MŠ si počet detí v ostatných rokoch udržuje na vyrovnanej úrovni.

Tabuľka 20: Vývoj počtu detí/žiakov v školách v meste

	2015 /2016	2016 /2017	2017 /2018	2018 /2018	2019 /2020	2020 /2021	2021 /2022	2022 /2023	2023 /2024	2024 /2025
Materská škola J. Cikkera	147	136	141	136	147	144	143	152	151	154
Súkromná MŠ (ul. ČSA)	0	10	12	15	18	18	18	20	17	21
Základná škola	395	402	403	406	409	428	438	469	493	510
Základná umelecká škola	324	343	366	395	383	376	399	419	431	396

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, CVTI SR, vlastné spracovanie

Sociálna infraštruktúra

Domový a bytový fond

Charakteristika domového a bytového fondu v Sliači je pomerne dobrá. Podľa oficiálnych výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) sa v tom čase (k 1.1.2021) v meste nachádzalo spolu 1 021 domov, v ktorých bolo až 1 995 bytov. V priemere za celé mesto tak na 1 byt pripadalo 2,5 obyvateľa. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (858 domov; 84,0 %), v meste sa však zároveň nachádzalo až 123 bytových domov. Napojenie na verejný vodovod priamo v dome malo v tom čase 923 domov (90,4 %), žiadnu vodovodnú prípojku nemal len 1 dom. Pripojenie na verejnú kanalizačnú sieť malo 822 domov (80,5 %), pričom len 13 domov (1,3 %) bolo úplne bez kanalizácie (tzn. ani verejná kanalizácia, septik, žumpa, ani domová čistička). Z hľadiska veľkosti bytov sú v meste najpočetnejšie stredne veľké byty (s 3 obytnými miestnosťami), ktorých je až 36 % (713 z celkového počtu 1 995 bytov).

Tabuľka 21: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	858	84,0
bytový dom	123	12,1
polyfunkčná budova	1	0,1
ostatné budovy na bývanie	21	2,1
neskolaudovaný rodinný dom	2	0,2
núdzový objekt, neurčený na bývanie	1	0,1
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	5	0,5
ostatné	8	0,8
nezistený	2	0,2
SPOLU	**1 021**	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 22: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	**Spolu**
Počet domov	923	44	41	3	1	9	**1 021**
Podiel (%)	90,4	4,3	4,0	0,3	0,1	0,9	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 23: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	**Spolu**
Počet domov	175	822	4	13	7	**1 021**
Podiel (%)	17,1	80,5	0,4	1,3	0,7	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 24: Byty podľa obytných miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnos-ti	3 obytné miestnos-ti	4 obytné miestnos-ti	5 a viac obytných miestnos-tí	nezistené	**Spolu**
Počet bytov	107	397	713	332	439	7	**1 995**
Podiel (%)	5,4	19,9	35,7	16,6	22,0	0,4	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

V ostatných cca 15 rokoch bola výstavba v meste výrazne utlmená. Väčšina domov v meste bola postavená počas socializmu. Avšak aj koncom 20. storočia a tiež v prvej dekáde nového milénia sa mesto významne rozširovalo, keď sa budovalo v priemere cca 8 až 10 nových domov ročne. Od roku 2011 sa však výstavba v meste takmer zastavila – v druhej dekáde sa v meste budovali v priemere len 2 nové domy ročne.

Tabuľka 25: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1980	1981-2000	2001-2010	2011-2015	2016 a nes-kôr	nezistené	**Spolu**
Počet domov	37	95	181	426	147	106	13	9	7	**1 021**
Podiel (%)	3,6	9,3	17,7	41,7	14,4	10,4	1,3	0,9	0,7	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

Výstavba domov a bytov sa v meste opätovne rozbieha – mimoriadne významným projektom pre ďalší rozvoj Sliača v otázke bývania je projekt IBV Slnečnica. Táto lokalita IBV je situovaná na južnom okraji intravilánu, pri vjazde do mesta v smere od Zvolena. Výstavba IBV predstavuje developerský projekt, v rámci ktorého je na bývanie vyčlenených až približne 70-80 pozemkov na výstavbu rodinných domov, pričom súčasťou lokality sú aj bytové domy s viac ako 200 plánovanými bytmi. V čase spracovania tohto PHSR boli už v predmetnej lokalite skolaudované všetky inžinierske siete, pričom do súkromného vlastníctva bola už odpredaná veľká väčšina pozemkov na výstavbu rodinných domov. Navyše, v rámci prístupovej cesty k lokalite IBV Slnečnica bola pred dokončením okružná križovatka, v ktorej sa stretávala hlavná cesta (I/69), cesta do Zvolena (III/2460) a miestna cesta do lokality IBV (www.slnecnica-sliac.sk).

Okrem IBV Slnečnica sa na území Sliača nachádza aj IBV Trebuľa a IBV Kopaniská. Lokalita IBV Trebuľa je veľmi špecifická. Nachádza sa na juhozápadnom okraji katastra mesta, bezprostredne nadväzujúc na kataster obce Kováčová. Sídelne je teda táto lokalita IBV svojou zástavbou naviazaná práve na sídelný útvar Kováčová. Prístup do lokality IBV Trebuľa je len cez obec Kováčová, aktuálne sa buduje druhý, samostatný prístup z cesty I/69. Lokalita IBV Kopaniská nadväzuje na sídelný útvar Rybáre.

V Sliači je pre obyvateľov dostupných 90 nájomných bytov, tie však dopyt po nájomnom bývaní nepokrývajú. Podľa aktuálnych údajov mestského úradu (jún 2025) sa v Sliači nachádza 5 bytových domov, v ktorých je obyvateľom k dispozícii celkom 90 nájomných bytov. Dopyt po nájomnom bývaní je však stále vysoký – samospráva Sliača dlhodobo eviduje cca 70 žiadostí o pridelenie nájomného bytu. Táto skutočnosť znamená pre mesto potrebu výstavby ďalších nájomných bytov (podľa záujmu verejnosti). Okrem nájomných bytových domov a bytov sa v meste nachádzajú aj súkromné bytové domy a byty.

Občianska vybavenosť

Občianska vybavenosť je v Sliači na veľmi dobrej úrovni. Väčšina budov a zariadení v rámci občianskej vybavenosti je situovaných najmä v centrálnej časti intravilánu, mimo hlavnej cesty I/69 (okrem mestského úradu s mestskou políciou). V tejto centrálnej časti sa nachádza spomínaná budova mestského úradu, zdravotné stredisko s lekárňou, Dom Kultúry – Kino Hron, stanica DHZ, ako aj niektoré ubytovacie a stravovacie zariadenia, vrátane väčšiny obchodov a služieb. O niečo ďalej od centra (smerom ku kúpeľom) má mesto zriadenú mestskú knižnicu. V meste je vybudovaných aj viacero športových a športovo-technických zariadení.

Mapa 12: Občianska vybavenosť

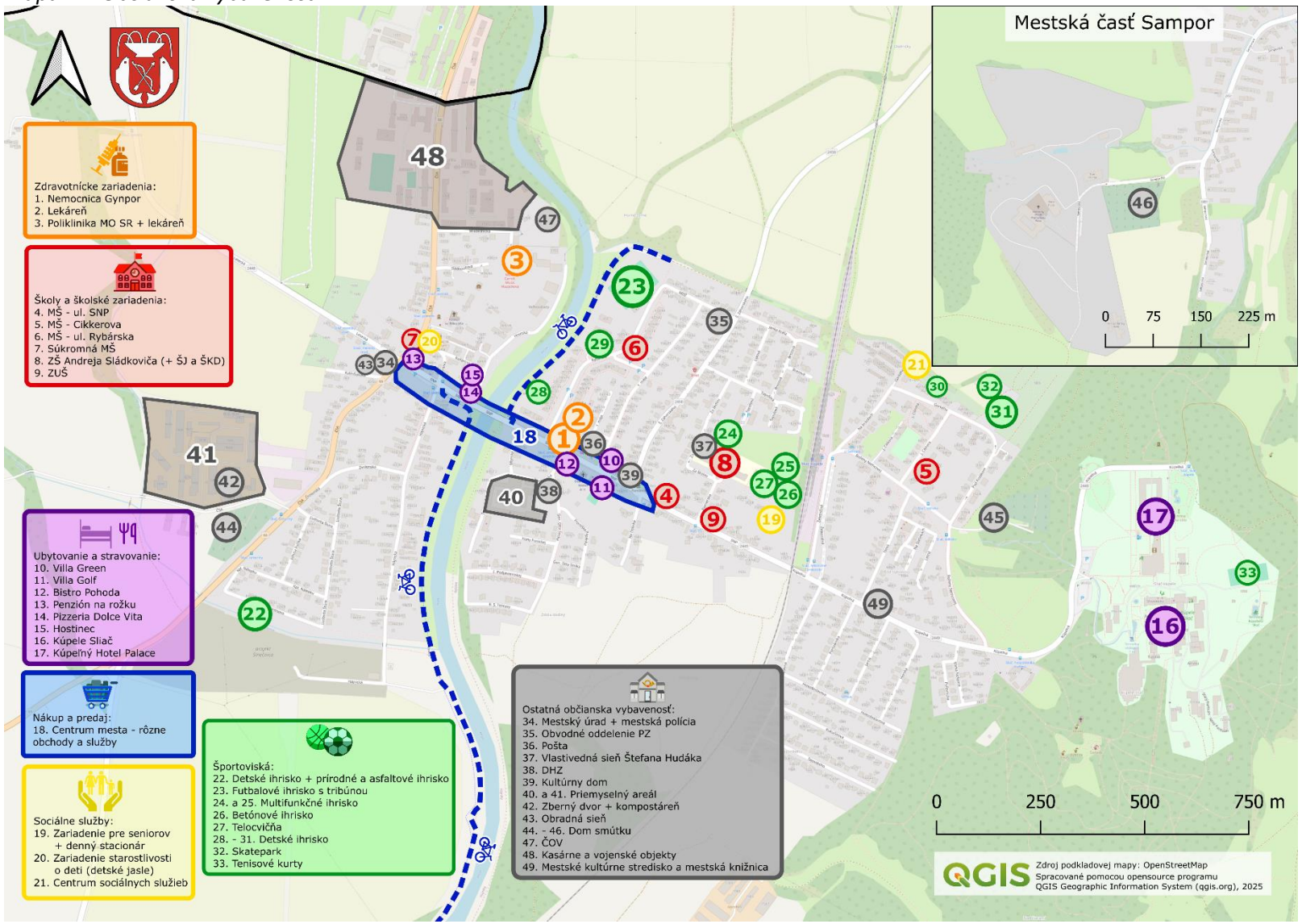

Zdroj: vlastné spracovanie

Zdravotníctvo a sociálne služby

Dostupnosť primárnej aj špecializovanej zdravotnej starostlivosti priamo v Sliači je veľmi dobrá. Obyvatelia mesta za primárnou zdravotnou starostlivosťou musia dochádzať len čiastočne. Priamo v Sliači sú totižto obyvateľom mesta k dispozícii ambulancie všeobecného lekára pre dospelých aj všeobecného lekára pre deti a dorast. Ďalšie ambulancie primárnej zdravotnej starostlivosti, v rámci ktorých sa zriaďujú zdravotné obvody, sú pre obyvateľov Sliača dostupné v susednom Zvolene (zubný lekár) a v neďalekej Zvolenskej Slatine (gynekologicko-pôrodnícka ambulancia). Priamo v Sliači sa však nachádzajú aj ďalšie zdravotnícke zariadenia, ktorých služby môžu využívať aj obyvatelia mesta. Ministerstvo obrany má prostredníctvom Ústrednej vojenskej nemocnice Ružomberok priamo v Sliači zriadenú polikliniku s viacerými ambulanciami, ktoré okrem vojenského lekárstva poskytujú svoje služby aj civilným osobám. Ďalším zdravotníckym zariadením (tentokrát neštátnym) je nemocnica a zariadenie jednodňovej chirurgie Gynpor, ktoré poskytuje rôzne zdravotnícke služby a výkony v rámci jednodňovej chirurgie. Samozrejme – keďže sa v meste nachádza veľký počet rôznych ambulancií – obyvateľom je k dispozícii aj lekáreň. Neopomenuteľnými sú v prípade Sliača na úseku starostlivosti o zdravie a ľudské telo aj balneologické služby, ktoré sú dostupné najmä prostredníctvom Kúpeľov Sliač, ako aj rôzne wellness služby, dostupné prostredníctvom viacerých poskytovateľov. Najbližšie nemocnice sú obyvateľom Sliača dostupné v susedných mestách – vo Zvolene a Banskej Bystrici.

Okrem ambulancií lekárov pôsobia v meste aj agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS). Významnú pomoc pre obyvateľov mesta Sliač na úseku zdravotníctva a sociálnych vecí poskytujú aj spoločnosti ADOS, ktoré tu prevádzkujú svoje ADOS-y a ktorých pracovníci poskytujú ošetrovateľskú starostlivosť aj pre osoby žijúce v meste Sliač. Táto služba ošetrovateľskej starostlivosti sa neposkytuje podľa zákona o sociálnych službách, ale na úseku zdravotníctva. Jej význam je pre obyvateľov, ktorí ju potrebujú, obrovský. ADOS je vo všeobecnosti zariadenie ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ktoré poskytuje komplexnú domácu ošetrovateľskú starostlivosť. Vykonáva ju zdravotná sestra v domácom prostredí alebo v inom prirodzenom sociálnom prostredí klienta. Domácu ošetrovateľskú starostlivosť navrhuje pre klienta všeobecný lekár zdravotnej starostlivosti, s ktorým má táto fyzická osoba uzavretú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Môže ju odporučiť aj lekár špecializovanej ambulantnej starostlivosti, ošetrujúci lekár ústavnej zdravotnej starostlivosti alebo ošetrujúca sestra ústavnej zdravotnej starostlivosti. Výkony za túto ošetrovateľskú starostlivosť sú plne hradené zdravotnou poisťovňou klienta, čiže pre klienta sú bezplatné. ADOS poskytuje prostredníctvom zdravotných sestier pacientom zdravotnícke výkony ako napr. ošetrovanie rán, dekubitov, vredov, realizácia odberov, podávanie liekov, infúzií, rehabilitácia a pod.

Jediným verejným poskytovateľom sociálnych služieb v meste je samotné mesto Sliač, ktoré vybudovalo Centrum sociálnych služieb. V centre sociálnych služieb boli vybudované priestory na poskytovanie sociálnych služieb, priestory pre ambulancie, taktiež komunitné priestory (priestory na stretávanie osôb), ako aj 2 byty , určené pre osoby v prípade náhlej núdze. V zmysle zákona o sociálnych službách zabezpečuje mesto svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- <u>základné sociálne poradenstvo:</u> v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom;
- <u>mesto je správnym orgánom v konaniach o potrebe poskytovania sociálnej služby v zariadení pre seniorov,</u> ak ide o fyzickú osobu, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z dôvodov vopred určených a zverejnených mestom;
- <u>opatrovateľská služba:</u> sociálna služba poskytovaná obcou terénnou formou na neurčitý čas fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby. Opatrovateľskou službou sa poskytujú úkony podľa prílohy č. 4 zákona, zodpovedajúce činnostiam, ktoré podľa integrovaného posudku fyzická osoba nie je schopná samostatne vykonávať alebo je schopná ich vykonávať s dohľadom, v rozsahu ustanovenom všeobecne záväzným právnym predpisom pre stupeň odkázanosti tejto fyzickej osoby, ak sa poskytovateľ sociálnej služby s prijímateľom

sociálnej služby na návrh prijímateľa sociálnej služby v zmluve o poskytovaní sociálnej služby nedohodne na nižšom rozsahu. Ide teda najmä o pomoc osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, chronického ochorenia alebo zdravotného postihnutia a sú odkázaní na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (osobná hygiena, stravovanie, pomoc pri vyzliekaní a obliekaní, pomoc pri chôdzi), úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť (nákup, príprava jedla, upratovanie, pranie, žehlenie) a pri základných sociálnych aktivitách (sprievod na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí). Mesto Sliač túto službu aktuálne (jún 2025) poskytuje 12 klientom prostredníctvom 10 zamestnancov mesta;

- zariadenie pre seniorov: toto zariadenie sa pod názvom „Domov pre seniorov“ nachádza na adrese Pionierska 12, jeho kapacita je 31 miest. V zariadení pre seniorov sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej III, alebo fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z dôvodov vopred určených a zverejnených mestom. V zariadení pre seniorov sa

  a) poskytuje
     - pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
     - sociálne poradenstvo,
     - sociálna rehabilitácia,
     - ubytovanie,
     - stravovanie,
     - upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva,
     - osobné vybavenie,
  b) utvárajú podmienky na úschovu cenných vecí,
  c) zabezpečuje záujmová činnosť.

- denný stacionár: aj toto zariadenie sa nachádza na adrese Pionierska 12. V dennom stacionári sa podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby ak jej stupeň odkázanosti je najmenej II. V dennom stacionári sa

  a) poskytuje
     - pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
     - sociálne poradenstvo,
     - sociálna rehabilitácia,
     - stravovanie,
  b) zabezpečuje
     - rozvoj pracovných zručností,
     - záujmová činnosť.

- odľahčovacia služba: ide o sociálnu službu poskytovanú fyzickej osobe, ktorá opatruje inú fyzickú osobu, na obdobie, v ktorom fyzická osoba, ktorá opatruje, nemôže opatrovanie vykonávať.
- prepravná služba (sociálny taxík): je to sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe s nepriaznivým zdravotným stavom s obmedzenou schopnosťou pohybu po rovine alebo po schodoch a obmedzenou schopnosťou orientácie. Podmienka podľa prvej vety sa považuje za splnenú, ak fyzická osoba je odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom; odkázanosť na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom sa preukazuje integrovaným posudkom.

V Sliači v čase spracovania tohto PHSR pôsobí jeden neverejný poskytovateľ sociálnych služieb, ktorý má sociálnu službu zaregistrovanú priamo v meste: **Ivana Štefanidesová.** Pod týmto oficiálnym názvom pôsobí neverejný poskytovateľ, ktorým je fyzická osoba-podnikateľka. Táto osoba v meste na adrese ČSA 67/21 prevádzkuje zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa s kapacitou 14 miest.

- v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa (v minulosti známym skôr ako „detské jasle“) sa poskytuje služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života poskytovaním starostlivosti o dieťa do troch rokov veku, ak sa rodič alebo fyzická osoba, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, pripravuje na povolanie štúdiom na strednej škole alebo na vysokej škole, pripravuje na trh práce alebo vykonáva aktivity spojené so vstupom alebo s návratom na trh práce alebo vykonáva zárobkovú činnosť.

Kultúra, kultúrno-spoločenský život a šport

Infraštruktúra kultúry je v Sliači na veľmi dobrej úrovni. V meste je vybudovaný Kultúrny dom – Kino Hron, ktorý bol v nedávnom období čiastočne zrekonštruovaný a ktorý slúži na organizáciu rôznych kultúrno-spoločenských podujatí. Okrem toho je obyvateľom k dispozícii aj mestská knižnica. Obe tieto zariadenia (kultúrny dom aj mestská knižnica) sú v správe Mestského kultúrneho strediska Sliač. Mestské kultúrne stredisko v Sliači je mestská príspevková organizácia, ktorá je základnou organizačnou jednotkou podieľajúcou sa na rozvoji mestskej kultúry. Hlavným poslaním organizácie je vytvárať podmienky pre rozvoj miestnej kultúry, záujmovo-umeleckej činnosti, zachovávať kultúrne symboly regiónu a zabezpečovať kultúrne a vzdelávacie aktivity pre široký okruh občanov. Do správy Mestského kultúrneho strediska sú Mestským zastupiteľstvom v Sliači dané pracoviská: Mestská knižnica Sliač, Kultúrny dom – Kino Hron a Turistické informačné centrum.

Obrázok 2: Dom kultúry - Kino Hron

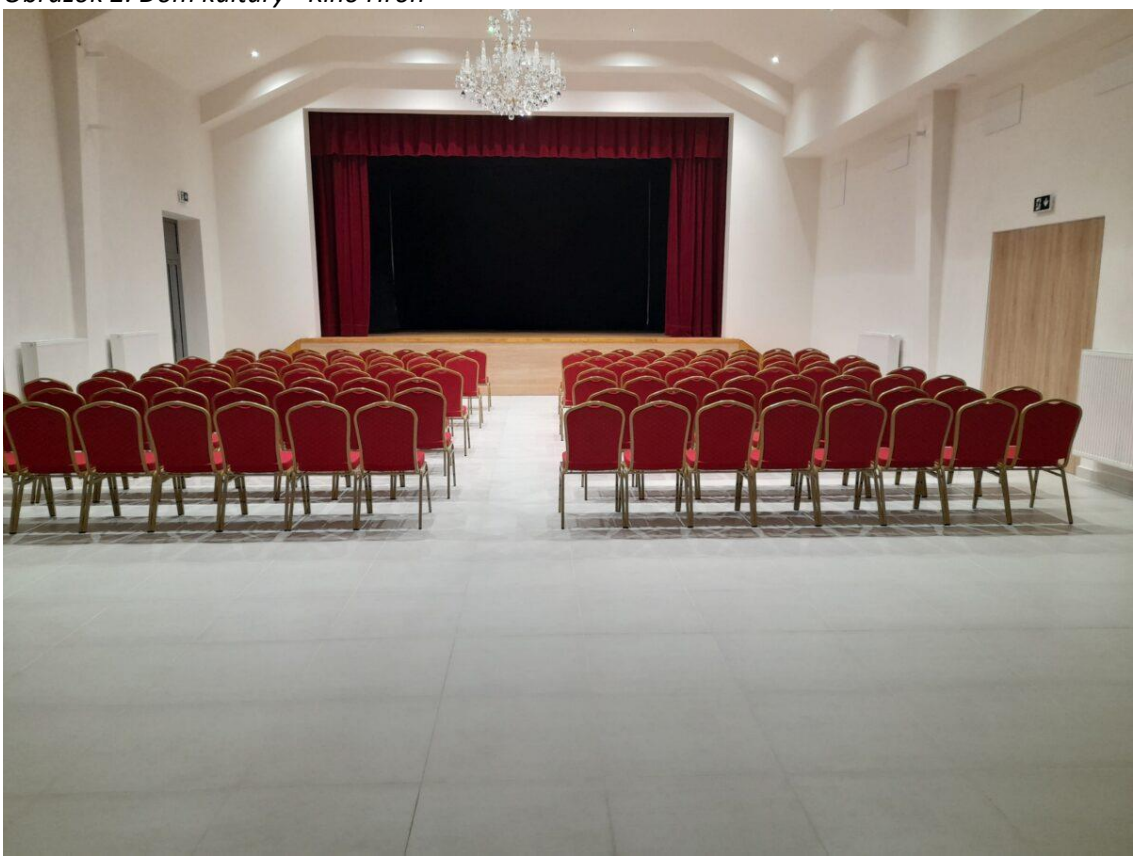

Zdroj: www.sliac.sk

Významnú úlohu v kultúre mesta (ale tiež napr. aj vo vzdelávaní žiakov) **zohráva Vlastivedná sieň Štefana Hudáka,** ktorá sa nachádza v priestoroch Základnej školy Andreja Sládkoviča. Prostredníctvom historických fotografií, kroník, fotoalbumov, publikácií, študijných materiálov a ďalších artefaktov je v jej priestoroch vystavená mozaika z histórie a súčasnosti mesta Sliač. Expozícia vlastivednej siene obsahuje 15 nástenných panelov a 6 stacionárnych s vyše 1000 fotografiami. Výstava zachytáva pestré obdobia sliačskych dejín, národopisu, kultúry, prírodných zaujímavostí – od prvej písomnej zmienky cez vojnové obdobia až po súčasnosť. Rozsah informácií z histórie Sliača, ich množstvo a mnohorakosť presahuje rozsah základného vzdelania a obsahuje významné črty regionalistiky. Základným poslaním vlastivednej siene je prostredníctvom svojich materiálov plniť funkciu regionálneho samovzdelávacieho centra v oblasti - histórie a súčasnosti mesta Sliač, ako aj jeho bezprostredného okolia. Ďalej informovanie o aktuálnej situácii v meste, organizovanie kultúrnych a vzdelávacích podujatí k významným výročiam súvisiacim s mestom a jeho bohatou históriou.

Historický fond a archív vlastivednej siene obsahuje:

- výstavnú expozíciu „Mozaika z histórie a súčasnosti mesta Sliač" (panelová expozícia), vrátane jej digitalizovanej verzie (sken súbory),
- viac ako 10 000 fotografií (v archívnych škatuliach) z histórie mesta Sliač, jeho bývalých obcí Hájnik a Rybár a bezprostredného okolia, vrátane evidenčnej kartotéky,
- mestské, školské, pionierske kroniky, ako aj kroniky miestnych organizácií, združení a spolkov,
- artefakty pôvodnej ľudovej a umeleckej tvorby (predmety denného použitia, nástroje, remeselné produkty, odevy a pod.),
- artefakty z obdobia II. svetovej vojny a SNP (prilby, strelivo, uniformy, atď.),
- videoarchív s takmer 100 pôvodnými filmovými dokumentmi z dejín Sliača a jeho života (väčšinou digitalizované na DVD, resp. vo forme VHS),
- historické dokumenty (noviny, spisy, listiny, listy, plagáty) miestneho charakteru,
- regionálnu knižnicu s dôrazom na mesto Sliač a okolie (knihy, spevníky, náboženská literatúra, monografie, publikácie, prospekty, brožúry, bulletíny, príručky, mapy, články, štúdie, a i.),
- historické tvorivé dielne pre deti MŠ, žiakov ZŠ a SŠ či verejnosť so sliačskou tematikou (kvízy, hlavolamy, puzzle, skladačky, makety, divadielko, omaľovánky, ukážky ľudových remesiel a činností),
- výchovno-vzdelávacie materiály, didaktické a pedagogické pomôcky pre učiteľov MŠ, ZŠ a SŠ pre výučbu regionálnej výchovy a tradičnej ľudovej kultúry so zameraním na miestnu krajinu (pracovné listy, čítanky, obrazový materiál, metodický materiál s návodmi, modely vyučovacích hodín a aktivít),
- vlastný výskum (spracovanie historických materiálov – súpisy hmotného a nehmotného historického dedičstva, osobností a ďalších artefaktov z histórie mesta; štúdie, seminárne práce, výstrižková služba, zberateľská činnosť) (www.zssliac.edupage.org).

V meste sa nachádza pomerne veľké množstvo rôznych kultúrno-historických pamiatok. Nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok je v meste až sedem, pričom ich súčasťou je dokopy až 16 pamiatkových objektov. Medzi tieto nehnuteľné národné kultúrne pamiatky patria rôzne kúpeľné objekty (Kúpele Sliač, Komplex LD Palace, Hotel Hron), bývalé šľachtické sídlo (Bezekovský kaštieľ so záhradou), objekt sakrálnej architektúry – rímskokatolícky kostol sv. Mikuláša, ako aj dva pomníky, venované padlým počas 2. svetovej vojny (padlým počas SNP – významnej udalosti celoslovenskej histórie, úzko spojenej práve s mestom Sliač a letiskom Tri Duby). Okrem nich sa v Sliači nachádzajú aj hnuteľné národné kultúrne pamiatky, ktoré sú lokalizované mimo objektov vymenovaných nehnuteľných kultúrnych pamiatok:

Č. ÚZPF	Zaužívaný názov	Datovanie	k. ú.	Parcela
1250	ZVON	1513	Hájniky	150
1217	ZVON	1686	Sampor	139/1

Na území mesta Sliač sa nachádzajú aj archeologické náleziská (ktoré nie sú evidované ako národné kultúrne pamiatky ani pamätihodnosti mesta) **a ucelené hodnotné urbanistické celky**. Medzi najvýznamnejšie archeologické náleziská patrí lokalita „Pri salaši“ v k. ú. Rybáre s nálezom najstaršieho známeho kovového predmetu (medená sekera) vo Zvolenskej kotline, taktiež úsek cesty z doby bronzovej v polohe Sampor – Dráhy a zaniknutý stredoveký kostol Sv. Michala v Sampore. Ucelenými hodnotnými urbanistickými celkami v meste Sliač sú historické jadro obce Hájniky (zadefinované neúčinným ochranným pásmom NKP kostola sv. Mikuláša), Hájnická ulica a súbor víl z konca 19. až prvej polovice 20. storočia na uliciach SNP, Kúpeľná a Železničná.

Obrázok 3: Pomník padlým letcom v SNP

Zdroj: www.pamiatky.sk

Okrem nehnuteľných NKP sa v meste nachádzajú aj ďalšie pamiatky – vybudovaný je tu napr. Chodník slávnych. Tento Chodník slávnych je venovaný rôznym slávnym osobnostiam, ktoré v Sliači v minulosti buď žili, alebo mesto (resp. kúpele) navštívili. Medzi takéto osobnosti patria básnici a spisovatelia (napr. Andrej Sládkovič, Ján Kollár, Pavol O. Hviezdoslav, Božena Němcová, Krista Bendová, Jozef Cíger Hronský, rakúsky dramatik Franz Grillparzer a iní), hudobný skladateľ Ján Cikker, maliar Ľudovít Fulla, politici (napr. Tomáš G. Masaryk, Edvard Beneš, Lajos Kossuth, Nikita S. Chruščov, Alexander Dubček), kambodžský princ Norodom Sihanuk, herci a komici (napr. Vlasta Burian, Július Pántik), vedci, dejatelia a mnohí ďalší (www.sliac.sk). Niektoré z týchto osobností majú v meste a v areáli kúpeľov osadené aj pamätné tabule.

Navyše, v Sliači sú prostredníctvom VZN vyhlásené viaceré pamätihodnosti mesta, ktoré sú predmetom ochrany (vedenie evidencie pamätihodností, odborná a metodická pomoc vlastníkom pamätihodností a pod.). Tieto pamätihodnosti boli vyhlásené prostredníctvom VZN č. 38/2013 o pamätihodnostiach mesta Sliač. V evidencii sa nachádzajú:

- hmotné nehnuteľné pamätihodnosti:
  - ide o 15 pamätihodností v časti Hájniky (napr. Evanjelická zvonica, Dom na ul. ČSA patriaci rod. Bezeghovcov, Hrob posledných rodinných príslušníkov z rodu Bezeghovcov a iné),
  - 10 pamätihodností v časti Rybáre (napr. Archeologické nálezisko Horné zeme, Busta A. Sládkoviča, Železničná stanica z r. 1873, Výstavná expozícia vo Vlastivednej sieni Š. Hudáka a iné), a
  - 25 pamätihodností v kúpeľoch Sliač (napr. Bronzová socha Maríny, Klasicistická kaplnka sv. Hildegardy, ako aj viaceré pamätné tabule, kúpeľné domy a iné),
- hmotné hnuteľné pamätihodnosti:
  - 3 pamätihodnosti: Výstavné expozície vo Vlastivednej sieni Š. Hudáka, Mestské kroniky a Erb obce,
- nehmotné pamätihodnosti:
  - 10 pamätihodností – napr.: Formovanie folklórneho súboru (predchodcu SĽUK-u), Názvy častí obce – Hájniky a Rybáre alebo Sliačske kultúrne leto.

V meste pôsobí jedno folklórne teleso – Folklórne združenie Pohronec. Toto folklórne združenie je pomerne mladé, založené bolo v roku 2017 pri Mestskom kultúrnom stredisku v Sliači. Združenie sa venuje spracovaniu folklórneho materiálu z horného Pohronia (Hájniky, Hiadeľ, Horné Pršany, Hronsek, Kalište, Selce, Sielnica, Staré Hory, Šalková a Špania dolina). So svojimi vystúpeniami sa zúčastňuje rôznych kultúrno-spoločenských podujatí po Slovensku a tiež v zahraničí.

Mesto Sliač má významný podiel aj na vzniku celoslovensky významného kultúrneho telesa – Slovenského ľudového umeleckého kolektívu (SĽUK). Tento súbor totižto vznikol práve v Sliači, a to v povojnovom období (r. 1949). Tvorba a nacvičovanie prvých programov tohto ľudového umeleckého kolektívu prebiehala práve v priestoroch vtedajšieho Grand hotela Škubňa (neskôr známeho ako hotel Hron).

Kultúrno-spoločenský život je v Sliači bohatý. Počas roka sa tu koná viacero kultúrno-spoločenských podujatí, organizovaných či už samosprávou mesta, školami, alebo rôznymi miestnymi subjektmi a dobrovoľníkmi. Samospráva počas roka organizuje viaceré podujatia (napr. Dni mesta, mestský ples, letné kino v záhrade, detský karneval, šarkaniáda, cvičí celé mesto, modelársky deň), a súťaže (napr. o najkrajšiu výzdobu okolia bytového domu, vo varení guľáša, najkrajšie chvíle so starými rodičmi). Ďalšie podujatia organizujú rôzne súkromné, resp. neziskové subjekty. Ďalšie podujatia sa konajú v rámci špecifických osláv (napr. Deň matiek, Medzinárodný deň detí, Mikuláš a pod.), pričom niektoré podujatia organizujú aj rôzne súkromné, resp. neziskové subjekty.

V spoločenskom živote mesta plní nezastupiteľnú úlohu Zbor pre občianske záležitosti (ZPOZ), zriadený pri Mestskom zastupiteľstve v Sliači. Tento zbor venuje osobitnú pozornosť starostlivosti o občanov v ich významných životných etapách. Jednou z foriem starostlivosti o občana je aj vykonávanie občianskych obradov a slávností. Pojem občianske obrady a slávnosti zahŕňa okruh významných a zároveň jedinečných momentov v živote človeka od jeho narodenia až po poslednú rozlúčku. Všestranná činnosť Zboru pre občianske záležitosti, obrady, slávnosti a ďalšie podujatia má už celé desaťročia stále miesto v kultúrnom a spoločenskom živote v meste. Činnosť ZPOZ-u si získala obľubu u širokých vrstiev spoluobčanov. ZPOZ Sliač sa pri svojej činnosti riadi Zásadami činnosti, schválenými Mestským zastupiteľstvom 22. septembra 2016 uznesením č. 251/2016 s účinnosťou od 1.1.2017. Zároveň je členom celoslovenského ZPOZ-u. Hlavnou činnosťou ZPOZ Sliač je organizovanie a spoluorganizovanie podujatí:

- Obrad uzatvorenia sobáša (svadobný obrad)
- Uvítanie novorodenca do života
- Smútočná rozlúčka so zosnulým
- Slávnosť výročia sobáša
- Prijatie jubilantov mesta
- Individuálne návštevy jubilantov
- Rozlúčka s predškolákmi
- Deň učiteľov
- Rozlúčka s absolventmi ZŠ
- Ekumenická spomienka k Pamiatke zosnulých
- Pietne akty
- Iné podujatia (vzácne návštevy mesta a pod.).

Spomedzi cirkevných objektov sú v Sliači vybudované tri kostoly, viacero kaplniek, pohrebísk a domov smútku, ako aj benediktínsky Kláštor Premenenia Pána. Podobne ako je tomu v iných obciach a mestách, aj v Sliači má významné postavenie v živote mesta cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V meste je zriadená rímskokatolícka farnosť, patriaca do Banskobystrickej arcidiecézy, dekanátu Zvolen. Pre potreby rímskokatolíckej cirkvi slúži najmä ranogotický farský kostol sv. Mikuláša z 13. storočia, v ktorom sa napriek viacerým neskorším prestavbám podarilo zachovať gotický sloh. Evanjelická cirkev augsburského vyznania má svoj kostol vybudovaný na ul. SNP. Okrem týchto dvoch kostolov sa v mestskej časti Sampor (v rámci komplexu kláštora) nachádza aj rímskokatolícky kostol premenenia Pána. Nakoľko sa mesto skladá z troch historických častí (Hájniky, Rybáre a Sampor), v každej z týchto častí sú vybudované aj pohrebiská s Domami smútku. Spomedzi kaplniek možno spomenúť Kaplnku sv. Hildegardy alebo Kaplnku sv. Vendelína.

V rámci Slovenska pomerne ojedinelým cirkevným objektom je benediktínsky Kláštor Premenenia Pána. Benediktíni sú pokračovateľmi starobylého mníšskeho hnutia Katolíckej cirkvi, ktorého korene siahajú do prvých storočí kresťanstva. Regula svätého Benedikta, napísaná na konci 6. storočia, ostáva dodnes hlavným programovým dokumentom každého benediktínskeho kláštora. Kláštor Premenenia Pána v Sampore je od roku 2010 domovom nového mníšskeho spoločenstva, snažiaceho sa obnoviť mníšsky spôsob života na Slovensku. Od roku 2012 je kláštor nezávislým priorátom a plnohodnotným členom Benediktínskej kongregácie Zvestovania (www.benediktini.sk).

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v meste prístupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení. V severnej časti mesta, pri rieke Hron, sa nachádza futbalový areál s prírodným futbalovým ihriskom. V neďalekom školskom areáli má mesto vybudované dve multifunkčné ihriská, dopravné ihrisko, ako aj fitness centrum. Možnosť vykonávania športových aktivít majú miestni obyvatelia aj v telocvični pri ZŠ. Ďalšie prírodné aj asfaltové ihrisko sa nachádza na okraji juhozápadnej časti mesta, na ul. Clementisova. Okrem všetkých týchto ihrísk sa na viacerých miestach v meste nachádzajú aj detské ihriská s rôznymi preliezkami, hojdačkami a pod. Navyše, v severovýchodnej časti mesta je pri ul. Maxima Gorkého vybudovaný aj skatepark. Pre potreby obyvateľov sú v areáli kúpeľov dostupné taktiež tenisové kurty (viď Mapa Občianska vybavenosť).

V Sliači pôsobí viacero subjektov organizovaného aj neorganizovaného športu, ktoré sa venujú rôznym športovým činnostiam. Obyvatelia mesta tak (nielen) v rámci týchto subjektov majú možnosť venovať sa športom ako sú napr. futbal, bedminton, tenis, šach, bežecký šport, turizmus, fitness alebo tanec. Dôležitým subjektom sú aj dobrovoľní hasiči, ktorí okrem samotnej ochrany pred požiarmi organizujú a zúčastňujú sa rôznych súťaží v hasičskom športe. Pozitívom je, že rôzne možnosti športovania sú v meste vytvorené pre všetky vekové kategórie obyvateľov – od detí až po seniorov.

Tabuľka 26: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	**áno**	**Telocvičňa**	**áno**
Kino	**áno**	**Športové ihrisko prírodné**	**áno**
Knižnica	**áno**	**Športové ihrisko umelé**	**áno**
Ochotnícky divadelný súbor	nie	**Detské ihrisko**	**áno**
Folklórny súbor	**áno**	**Športový klub**	**áno**

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov mesta vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v meste dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v meste.

Dostupnosť základných administratívno-správnych služieb je veľmi dobrá. Priamo v Sliači je síce dostupný len matričný úrad, avšak všetky ďalšie (pre bežného obyvateľa najdôležitejšie) administratívno-správne služby sú pre obyvateľov Sliača dostupné v susednom Zvolene (okresný úrad, úrad práce, daňový úrad a pod.).

Tabuľka 27: Spádovosť mesta k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Sliač
Pracovisko Finančnej správy	Zvolen
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Sliač
Okresný súd	Zvolen
Okresný úrad	Zvolen
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Zvolen

Zdroj: vlastné spracovanie

Sociálna oblasť – sumarizácia

Sociálna oblasť - sumarizácia:

Počet obyvateľov mesta zaznamenal za ostatné cca 3 dekády rôzne vývojové trendy. Kým v prvej dekáde 20. storočia počet obyvateľov mesta takmer nepretržite stúpal, od r. 2012 sa tento trend otočil a odvtedy počet obyvateľov mesta takmer nepretržite klesá. Navyše, v ostatných šiestich rokoch sa tempo klesania ešte zvýšilo.

Dôvodom klesania počtu obyvateľov je najmä výrazne záporná bilancia prirodzeného pohybu (až 7x za ostatných 10 rokov bola bilancia prirodzeného pohybu záporná, kladná bola len 3x). Podobne, aj bilancia migračného pohybu je v meste negatívna (hoci už nie v takej miere, ako bilancia prirodzeného pohybu – viac ľudí sa z mesta zvykne odsťahovať, ako sa doň prisťahuje).

Veková štruktúra obyvateľstva je v porovnaní s priemerom SR nepriaznivá, v meste žije výrazne staršie obyvateľstvo. Navyše, starnutie obyvateľstva mesta prebieha oveľa rýchlejším tempom, ako priemer SR. Skladba vekovej štruktúry obyvateľstva mesta Sliač sa za ostatných 10 rokov zhoršila, a to ešte výraznejšie, ako priemer SR.

Dostupnosť predprimárneho, primárneho a nižšieho sekundárneho vzdelávania je v meste dobrá. Samospráva je zriaďovateľom materskej školy aj základnej školy, pričom v meste sa okrem týchto verejných škôl nachádzajú ešte aj súkromné detské jasle a súkromná MŠ. Okrem MŠ a ZŠ (so svojimi organizačnými zložkami) je v meste zriadená aj ZUŠ. Problémom sú predovšetkým kapacity verejných škôl – a to tak MŠ, ako aj ZŠ a ZUŠ. Materská škola je už teraz na hrane svojej kapacity (neprijímajú sa všetky deti, ktoré sa prihlásia), podobne je na tom aj ZŠ (za ostatných 5 rokov narástol počet žiakov v ZŠ o 25 %). Výrazné kapacitné problémy má aj ZUŠ, ktorá nemá dostatočné priestory na umelecké vzdelávanie.

V Sliači sa okrem rodinných domov nachádza aj veľké množstvo bytových domov. Väčšina BD je vo vlastníctve súkromných osôb. V Sliači je pre obyvateľov v piatich bytových domoch dostupných aj 90 nájomných bytov, o ďalšie byty je však stále veľký záujem (v evidencii MsÚ je dlhodobo okolo 70 žiadostí o pridelenie bytu). Mesto teda nedokáže pokryť dopyt po nájomnom bývaní – potrebná je výstavba ďalších nájomných bytov. Približne od druhej dekády 20. st. bola výstavba nových rodinných domov v meste utlmená, v ostatnom období však aj táto výstavba ožíva. V meste sa vytvárajú vhodné podmienky na výstavbu RD – dostupné sú 3 nové lokality IBV (Slnečnica, Trebuľa a Kopaniská). Kvalita existujúceho domového a bytového fondu v meste je dobrá.

Občianska vybavenosť je v Sliači na veľmi dobrej úrovni. Nachádzajú sa tu školy, kultúrne zariadenia, cirkevné zariadenia, rôzne zariadenia služieb, obchodné prevádzky, športoviská a iné. Rovnako je na dobrej úrovni dostupná aj primárna a tiež špecializovaná zdravotná starostlivosť (rôzne ambulancie lekárov). Samospráva mesta sa významne angažuje v poskytovaní sociálnych služieb – mesto poskytuje opatrovateľskú službu, prepravnú službu, odľahčovaciu službu, pričom je zároveň zriaďovateľom zariadenia pre seniorov a denného stacionára.

Kultúrno-spoločenský život v Sliači je bohatý, počas roka sa tu koná viacero rôznych kultúrno-spoločenských podujatí (organizovaných mestom, resp. Mestským kultúrnym stredisko, ako aj súkromnými a neziskovými subjektmi). Pôsobí tu jeden folklórny súbor. Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v meste dostupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení, vrátane detských ihrísk.

Kľúčové rozvojové výzvy:

- stabilizácia počtu obyvateľov, tvorba podmienok pre odvrátenie negatívnych trendov vo vývoji počtu obyvateľov aj vo vývoji vekovej štruktúry obyvateľstva
- nedostatočné kapacity všetkých verejných škôl (MŠ, ZŠ aj ZUŠ)
- chýbajúce nájomné byty
- tvorba podmienok pre výstavbu rodinných domov

Environmentálna oblasť

Prírodné pomery

Geologická stavba územia nie je veľmi pestrá. Celý kataster mesta Sliač je tvorený neogénom (sivé a pestré íly, íly s lignitom, prachy, piesky, štrky, slojky lignitu, sladkovodné vápence a polohy tufitov) a neogénnymi vulkanitmi (najmä andezity, ryolity a ryodacity).

Do katastra mesta zasahujú 2 geomorfologické celky. Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie mesta do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorné Západné Karpaty, oblasti Slovenské stredohorie a dvoch celkov: Zvolenská kotlina a Kremnické vrchy. Celok Zvolenská kotlina je situovaný v centrálnej časti katastra mesta, pričom ten sa delí ešte na dva podcelky: prevažne západne od rieky Hron sa nachádza podcelok Sliačska kotlina, východne od rieky Hron (vrátane mestskej časti Sampor) leží podcelok Zvolenská pahorkatina. Ostatná časť územia mesta (západne od Sliačskej kotliny) leží v geomorfologickom celku Kremnické vrchy, pričom aj tento celok sa v katastri Sliača delí na dva podcelky: Turovské predhorie a Flochovský chrbát (krajne západná časť katastra).

Hydrologicky patrí kataster mesta do úmoria Čierneho mora a povodia Hrona (hlavné povodie). Sústavu vodných tokov v území tvoria predovšetkým rieka Hron (najväčší tok, pretekajúci stredom mesta zo severu na juh), Turová, Bieň, Kováčovský potok, Kopanický potok, Vlčí potok, Sielnický potok a Lukavica. Tie sú dopĺňané sústavou bezmenných vodných tokov. Rieky a potoky na území mesta majú vrchovinno-nížinný, dažďovo-snehový režim odtoku s najvyššou vodnosťou v marci až apríli (s najvyššími prietokmi v marci) a najnižšou vodnosťou v septembri.

Do katastra mesta zasahujú až 3 klimatické oblasti a 4 okrsky. Centrálna časť územia (kde je lokalizované samotné mesto Sliač) patrí do teplej klimatickej oblasti, okrsku T7 (teplý, mierne vlhký, s chladnou zimou). Smerom na západ a na východ od tohto okrsku, vo vyšších polohách, sa už nachádza mierne teplá klimatická oblasť, okrsok M3 (mierne teplý, mierne vlhký, pahorkatinový až vrchovinový). V okrsku M3 leží aj celá časť Sampor. Západným smerom od okrsku M3 (v k.ú. Hájniky) sa nachádza ešte okrsok M6 (mierne teplý, veľmi vlhký, vrchovinový), a malý cíp v krajne západnej (najvyššie položenej) časti katastra patrí do chladnej klimatickej oblasti, okrsku C1 (mierne chladný, veľmi vlhký). Územie v okolí samotného sídla (intravilánu mesta) je stredne bohaté na vlahu – priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje na úrovni od cca 600-800 mm. Najvyššie položené časti sú už na vlahu bohaté, tu dosahuje priemerný ročný úhrn zrážok úroveň okolo 1 000-1200 mm. V januári sa úhrn zrážok v katastri mesta pohybuje v rozmedzí 40-80 mm, v júli cca 60-100 mm.

Z hľadiska pôd prevažujú kambizeme, v lesoch rastie najmä dub a buk. Z pôdnych typov sa v katastri mesta nachádzajú najmä kambizeme (s rôznymi pôdnymi jednotkami), zároveň tu však možno nájsť aj pomerne veľké plochy fluvizemí a pseudoglejov. V miestnej časti Sampor sa nachádzajú dokonca aj luvizeme. Z hľadiska fytogeografického členenia patrí kataster mesta do bukovej fytogeograficko-vegetačnej zóny, sopečnej oblasti. Prirodzenou potenciálnou vegetáciou na území mesta sú dubovo-hrabové lesy (v nižšie položenej časti katastra) a jaseňovo-brestovo-dubové lesy (tvrdý lužný les v povodí Hrona), vo vyššie položených častiach (na západe) sú to bukové a jedľovo-bukové lesy. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie mesta do provincie listnatých lesov.

Mapa 13: Geologická stavba územia

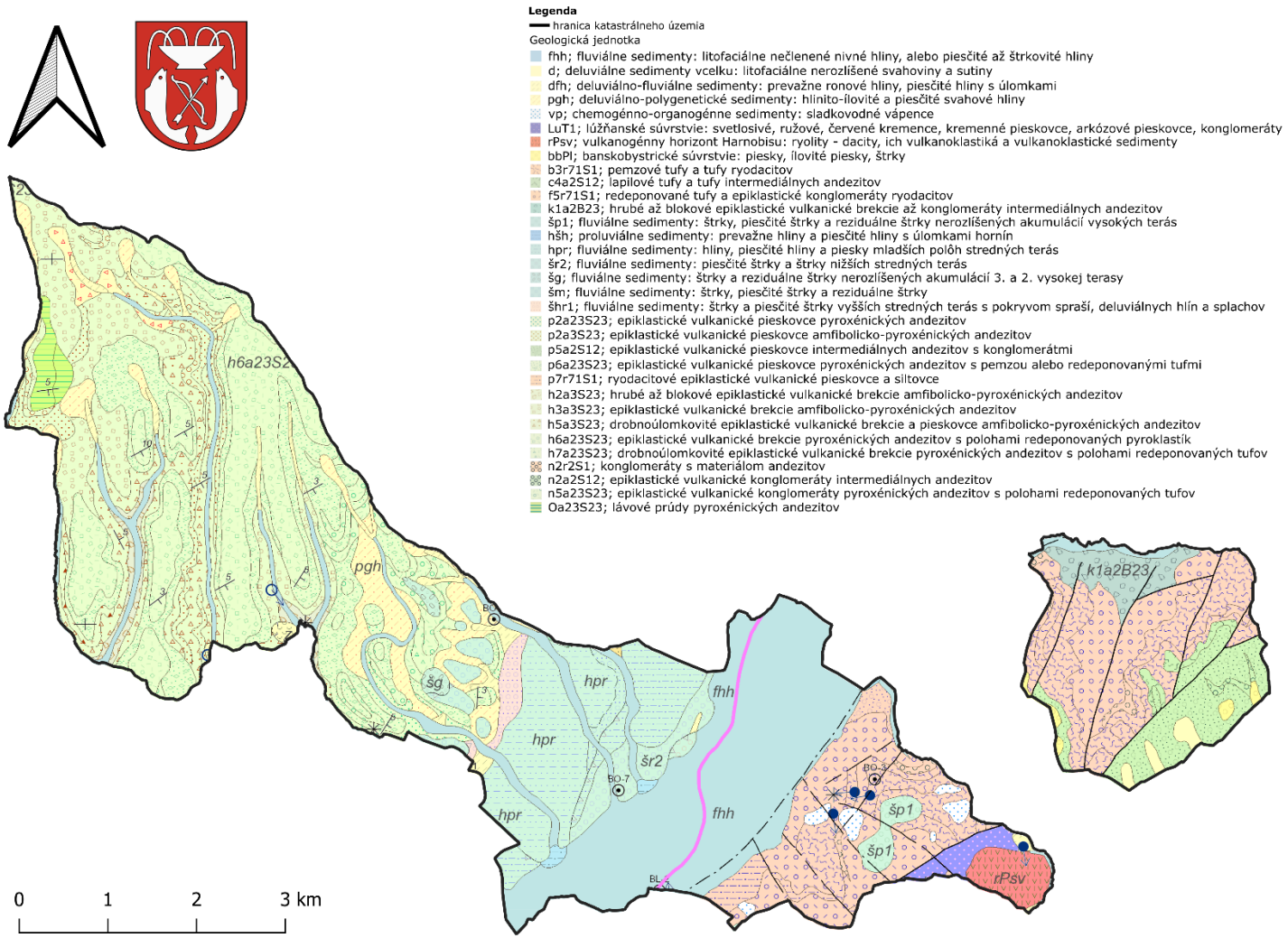

Zdroj podkladovej mapy: Štátny geologický ústav Dionýza Štúra (geology.sk)
Spracované pomocou opensource programu QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2025

Zdroj: vlastné spracovanie

Významnou a špecifickou črtou Sliača je prítomnosť liečivých minerálnych vôd. Tie sa nachádzajú v areáli kúpeľov. Vyvierajú tu pramene prirodzenej izotermickej teploty s vysokým obsahom oxidu uhličitého, čo je v Európe unikát. Vo svete sú známe ďalšie tri. Minerálne vody rôzneho zloženia priaznivo pôsobia na obehovú sústavu, srdce a cievy, pomáhajú pri tráviacich ťažkostiach, organických a funkčných poruchách ženských reprodukčných orgánov, ochoreniach štítnej žľazy, močového mechúra či očí. V kúpeľoch Sliač sa nachádzajú tieto liečivé pramene:

Tabuľka 28: Liečivé minerálne pramene v kúpeľoch Sliač

Názov prameňa	Charakteristika
Kúpeľný prameň	Vyviera priamo pod Kúpeľným domom, a bez akéhokoľvek ďalšieho umelého zásahu sa využíva na všetky liečebné účely. Jeho voda je klasifikovaná ako: Prírodná liečivá voda, stredne mineralizovaná, uhličitá, síranovo-hydrogénuhličitanová, vápenato-horečnatá, so zvýšeným obsahom horčíka, so zvýšeným obsahom fluóru, slabo kyslá, teplá, hypotonická. Je izotermickej teploty 33,3 °C. Výdatnosť prameňa je približne 5 litrov vody a 10 litrov žriedlového plynu za sekundu.
Štefánik	Je najstudenším prameňom (12 °C) s vysokým obsahom oxidu uhličitého a farmakologicky aktívneho železa. Je vhodný na podporenie trávenia a pri chudokrvnosti. Už v druhej polovici 19. storočia vodu tohto prameňa plnili do fliaš a ako liečivú ju predávali po celom Rakúsko - Uhorsku. Je najobľúbenejším prameňom u širokej verejnosti, jeho voda je klasifikovaná ako: prírodná liečivá voda, slabo mineralizovaná, uhličitá, hydrogénuhličitanová, vápenatá, železnatá, so zvýšeným obsahom kyseliny metakremičitej, slabo kyslá, studená, hypotonická.
Bystrica	Prameň s teplotu vody 22,5°C. Jeho pôvodný názov bol Dorotta a dostal ho podľa manželky palatína Jozefa Habsburského. Priaznivo pôsobí najmä pri ochoreniach žalúdka, nechutenstve, pankreasu, žlčníka, žlčových a močových ciest. Pravidelné a dlhodobé pitie je potrebné konzultovať s lekárom. Jedna kúra trvá 3 – 4 týždne. Denne 1000 – 1200 ml. Pri zvýšenej tvorbe žalúdočných štiav, pri vredovej chorobe žalúdka a dvanástorníka vodu zohriať na 38°C, vytrepať oxid uhličitý.
Lenkey	Prameň s teplotu 22,4°C. V roku 1834 prameň upravil prírodovedec a milovník sliačskej prírody Acacius Lenkey. S vysokým obsahom biologicky využiteľného dvojmocného železa má priaznivé účinky pri anémiách. Voda obsahuje aj bór a tým je vhodná na výplach očí.
Adam	Prameň s teplotou vody 22°C. Je jediným prameňom, z ktorého voda nevyteká, ale eruptuje v pravidelných intervaloch. Je odporúčaný pri funkčných poruchách vyprázdňovania, ochoreniach močového mechúra, črevných kataroch, poruchách tukového metabolizmu, gravidite, dojčení, osteoporóze a pri zvýšenej športovej aktivite. Pravidelné a dlhodobé pitie je potrebné konzultovať s lekárom. Jedna kúra trvá 3 – 4 týždne. Denne 1000 – 1200 ml. Pri zvýšenej tvorbe žalúdočných štiav, pri vredovej chorobe žalúdka a dvanástorníka vodu zohriať na 38°C, vytrepať oxid uhličitý.

Zdroj: www.kupelesliac.sk, Program rozvoja mesta 2016-2021

Ochrana prírody a krajiny

Medzinárodné zmluvy, dohovory, európska a slovenská legislatíva ustanovujú rôzne sústavy ochrany prírody a krajiny. Základným zákonom v tejto oblasti je zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Ten z pohľadu národnej sústavy definuje všeobecnú a osobitnú ochranu prírody a krajiny. V rámci osobitnej ochrany rozlišuje územnú ochranu (veľkoplošné a maloplošné chránené územia), druhovú ochranu (rastlín, živočíchov, chránených nerastov a chránených skamenelín) a ochranu drevín. Transpozíciou európskej legislatívy ustanovuje zákon č. 543/2002 Z. z. na území Slovenska 2 typy európskej sústavy chránených území NATURA 2000: Chránene vtáčie územia (CHVÚ) a územia európskeho významu (ÚEV). Okrem toho ustanovuje na Slovensku aj chránené územia medzinárodného významu (na základe osobitných zmlúv, príp. vyplývajúce z členstva SR v medzinárodných organizáciách) – tam patria napr. ramsarské lokality, lokality svetového prírodného dedičstva, biosférické rezervácie a pod.

Do katastra mesta zasahujú 2 maloplošné chránené územia a 1 územie európskeho významu. Maloplošné chránené územia predstavujú Národná prírodná rezervácia Mláčik a chránený areál Arborétum Borová hora. Územie európskeho významu predstavuje ÚEV Mláčky. Z aspektu územnej ochrany prírody leží väčšina katastra mesta Sliač v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. územie celej Slovenskej republiky). Priamo v katastri mesta Sliač sa nenachádzajú žiadne veľkoplošné chránené územia, chránené vtáčie územia, ani územia medzinárodného významu.

NPR Mláčik

Ide o národnú prírodnú rezerváciu s rozlohou 147,2 ha, ktorá bola vyhlásená v roku 1982, a to na ochranu zachovaných spoločenstiev jedľovo-bukového lesného vegetačného stupňa s porastmi jelše a výskytom ďalších fytocenologicky významných druhov rastlín na vedeckovýskumné a kultúrno-výchovné ciele. Platí na nej 5. (najvyšší) stupeň územnej ochrany prírody, nachádza sa v krajne západnej časti katastra mesta Sliač (k.ú. Hájniky) a v katastri obce Železná Breznica. Táto národná prírodná rezervácia má zriadené aj ochranné pásmo do vzdialenosti 100 m smerom von od hranice chráneného územia, v ochrannom pásme platí 3. stupeň územnej ochrany prírody.

CHA Arborétum Borová hora

Tento chránený areál bol vyhlásený v r. 1981, platí na ňom 3. stupeň územnej ochrany. CHA sa nachádza v južnej časti katastra mesta Sliač (k.ú. Rybáre) a v katastri mesta Zvolen, jeho rozloha je 45,5 ha. Predmetom ochrany je ochrana ukážky genetického bohatstva drevinového zloženia lesov Slovenska širokej individuálnej premenlivosti jednotlivých druhov drevín na vedeckovýskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele. Ochranné pásmo tento chránený areál zriadené nemá.

ÚEV Mláčky

Toto územie európskeho významu s kódom SKUEV0186, patriace do siete NATURA 2000, sa čiastočne prekrýva s NPR Mláčik. Nachádza sa v katastroch mesta Sliač a obcí Železná Breznica a Sielnica. Jeho rozloha je takmer 402 ha, platí na ňom 2. a 5. stupeň územnej ochrany prírody. Územie ÚEV má vykonaná zonáciu – v zóne A leží viac ako 145 ha územia, v zóne D takmer 257 ha. Ochranné pásmo toto územie ÚEV zriadené nemá. Vyhlásené bolo v r. 2004, aktualizácia bola vykonaná v r. 2024.

Okrem vyššie spomenutých chránených území sa v katastri mesta Sliač nachádza aj jeden chránený strom – Borovica Ľudmily Podjavorinskej. Lokalizovaná je v areáli kúpeľov Sliač, chránená je z dôvodu jej kultúrno-výchovného významu a historickej väzby na známu slovenskú spisovateľku, Ľudmilu Podjavorinskú. Táto borovica lesná (Pinus sylvestris L.) má vek až 150 rokov, obvod kmeňa až 350 cm, výšku 23 m a priemer koruny 20 m.

Navyše, mesto má vyhlásené aj obecné chránené územie „Dedovec". Toto obecné chránené územie (OCHÚ) bolo zriadené prostredníctvom VZN mesta Sliač č. 47/2017. Jeho rozloha je viac ako 92 ha, kompletne celé sa nachádza v k.ú. Rybáre. V zmysle platného územného plánu mesta Sliač sa v obecnom chránenom území nachádza lesný fond v kategórii lesov osobitného určenia – lesy v ochranných pásmach prírodných liečivých zdrojov a lesy s významnou zdravotno-rekreačnou funkciou. V priestore medzi kúpeľmi Sliač a Bakovou jamou je riešený lesopark s ekologicko-environmentálnou funkciou. Predmetom ochrany je územie nachádzajúce sa v kúpeľnom mieste bezprostredne nadväzujúce na vnútorné kúpeľné územie, nachádzajúce sa v ochrannom pásme I. a II. stupňa prírodných liečivých zdrojov. Hlavnou prioritou je zachovanie a rozvoj vhodných podmienok pre poskytovanie kúpeľnej starostlivosti s vylúčením všetkých rušivých vplyvov a prevádzok na poskytovanie kúpeľnej starostlivosti a na kúpeľné prostredie. Ďalšou prioritou je zachovanie územia pre rekreačné a oddychové aktivity obyvateľov mesta Sliač ako jediného miesta nachádzajúceho sa v jeho katastrálnom území na tieto účely. Obecné chránené územie, ktorého väčšiu časť predstavuje lesný porast, predstavuje významný ekostabilizačný prvok v urbanizovanej krajine. Účelom vyhlásenia obecného chráneného územia je ochrana tohto územia s jeho významnou liečebnou, biologickou, vedeckou, estetickou a kultúrnou hodnotou.

Ochrana pred povodňami

V meste sa záplavy prakticky nevyskytujú. Z hľadiska manažmentu povodí sa v intraviláne mesta žiadne problémové lokality s potenciálom záplav nenachádzajú, v meste sa záplavy (či už z dôvodu výdatnejších, dlhotrvajúcich zrážok alebo z dôvodu prívalových dažďov) prakticky nevyskytujú. S ohľadom na zmenu klímy a čoraz častejšie extrémne prejavy počasia je však namieste realizovať v meste rôzne protipovodňové a vodozádržné opatrenia, spolu s celým komplexom ďalších adaptačných opatrení v dôsledku zmeny klímy.

Mapa 14: Mapa povodňového ohrozenia v meste Sliač

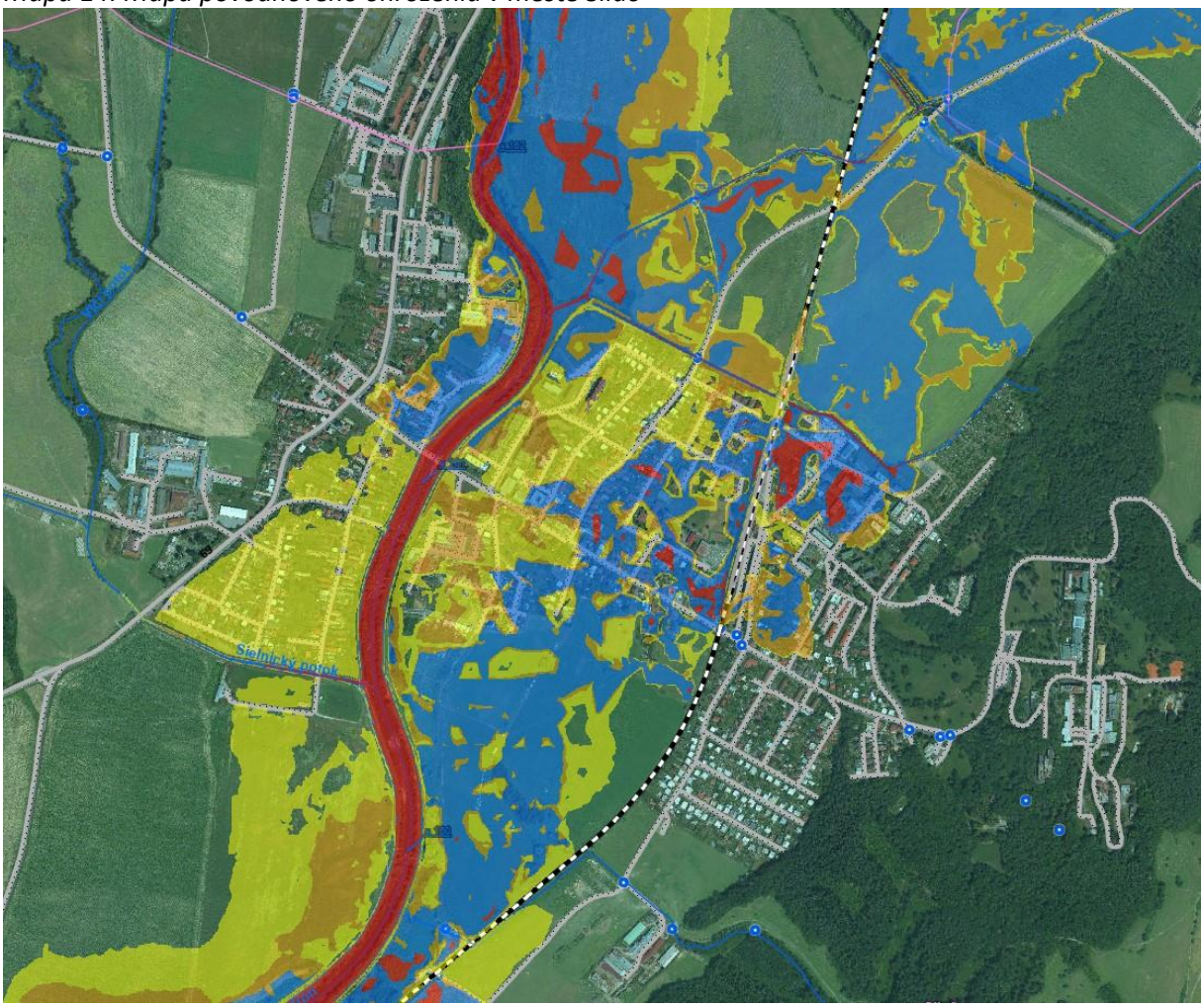

Celkové ohrozenie:

- 1 - reziduálne
- 2 - nízke
- 3 - stredné
- 4 - vysoké

Zdroj: www.svp.sk

Odpadové hospodárstvo

Priemerný obyvateľ Sliača celkovo ročne vyprodukuje cca o 10-15 % menej komunálneho odpadu (KO) ako priemerný Slovák a zhruba rovnaké množstvo ako priemerný obyvateľ Banskobystrického kraja. V roku 2020 sa v meste vyprodukovalo celkovo 411 kg komunálnych odpadov na obyvateľa, v BB kraji to bolo 408 kg a v SR 476 kg/obyvateľa. V roku 2023 tento pomer bol 413 kg v Sliači k 415 kg (BB kraj), resp. 472 kg (SR) – mesto i BB kraj si teda udržujú približne rovnaký „odstup“ od priemeru SR. V r. 2024 bolo v Sliači vyprodukovaných 407 kg KO/obyvateľa, údaje za BB kraj a SR v čase spracovania tejto analýzy (jún 2025) ešte neboli dostupné.

Graf 18: Celková produkcia komunálneho odpadu na 1 obyvateľa

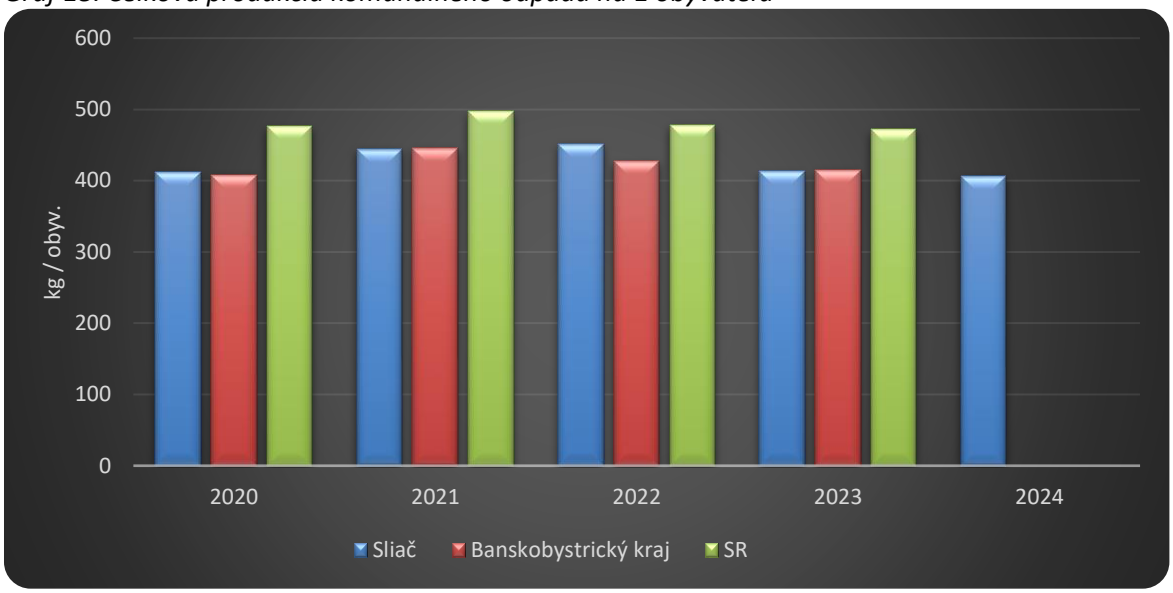

* údaje za kraj a SR za rok 2024 v čase spracovania tejto analýzy ešte neboli publikované
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, Ročné výkazy o komunálnom odpade z obce 2020-2024, vlastné spracovanie

Celková produkcia komunálnych odpadov v meste sa výraznejšie nemení (hoci v ostatných 2 rokoch mesto zaznamenalo 2x po sebe jej medziročný pokles)**.** Kým v roku 2020 bolo v Sliači vyprodukovaných 2 029 t komunálnych odpadov, v roku 2024 to bolo 1 947 t (čo v priebehu 5-tich rokov predstavuje pokles o 4 %). Táto stagnácia produkcie odpadov je plne v súlade s vývojom produkcie odpadov v celej SR – tak v SR ako celku, ako aj v Banskobystrickom kraji celková produkcia komunálnych odpadov skôr stagnuje (príp. mierne klesá[8]).

Produkcia zmesového komunálneho odpadu za ostatné dva roky 2x výraznejšie medziročne poklesla, o priaznivom trende je však zatiaľ predčasné hovoriť. V rokoch 2020-2023 sa totižto produkcia zmesového KO držala na úrovni okolo 1 100 t, následne sa 2x po sebe výraznejšie znížila. To je priaznivý jav, avšak na potvrdenie priaznivého trendu je potrebné, aby sa produkcia naďalej znižovala. Vyjadrené číselne – kým v roku 2020 mesto vyprodukovalo viac ako 1 130 ton zmesového a objemného odpadu[9], v roku 2024 to bolo 933 ton, čo znamená pokles o 18 %. Tento pokles má pozitívny vplyv na ukazovateľ úrovne vytriedenia odpadov v meste (a v konečnom dôsledku na výšku poplatku za uloženie odpadu na skládku).

Rovnaký vývoj bol aj v produkcii ZMESOVÉHO KO na 1 obyvateľa. Ako už bolo spomenuté, produkcia zmesového KO v Sliači za ostatné 2 roky výraznejšie poklesla – a rovnako tak tomu bolo aj v prípade produkcie zmesového KO na 1 obyvateľa. Kým v roku 2020 bolo v meste vyprodukovaných 220 kg zmesových KO na 1 obyvateľa, v roku 2024 to bolo už len 185 kg. Trend znižovania množstva zmesového KO na 1 obyvateľa pritom v ostatných rokoch panuje tak v Slovenskej republike, ako aj v Banskobystrickom kraji. Zároveň je nutné konštatovať, že **priemerný obyvateľ Sliača dlhodobo produkuje viac ZMESOVÉHO KO ako priemerný obyvateľ SR i Banskobystrického kraja** (viď nasledujúca tabuľka).

[8] Napr. v SR v období 2020-2023 poklesla o 1,4 % a v Banskobystrickom kraji o 2,7 %; údaje za rok 2024 v čase spracovania tejto analýzy ešte neboli publikované.
[9] Objemný odpad svojou povahou predstavuje v podstate rovnaký odpad ako zmesový – líši sa len iným katalógovým číslom (a spravidla aj rozmermi).

Graf 19: Vývoj celkového množstva produkovaných KO a množstva zmesového KO v meste Sliač v období 2020-2024

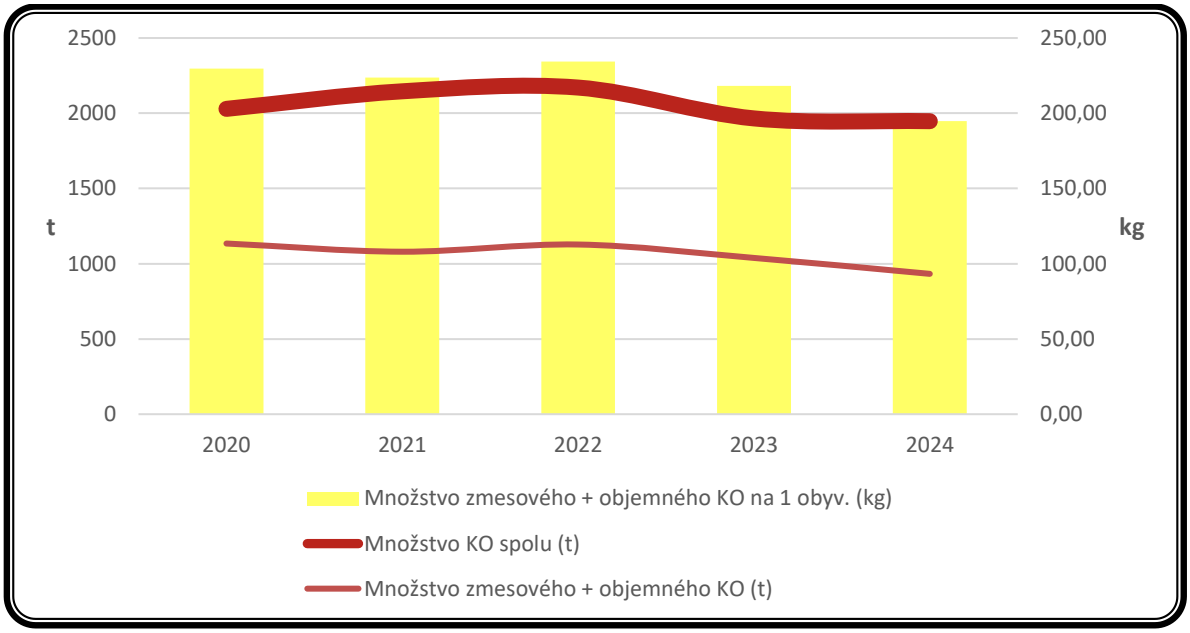

Zdroj: Ročné výkazy o komunálnom odpade z obce 2020-2024, vlastné spracovanie

Tabuľka 29: Porovnanie produkcie zmesového KO na 1 obyvateľa (kg)

	2020	2021	2022	2023	2024
Sliač	220	212	223	209	185
Banskobystr. kraj	196	195	183	177	N/A
SR	210	200	189	183	N/A

N/A – údaje za rok 2024 v čase spracovania tejto analýzy neboli ešte publikované

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, Ročné výkazy o komunálnom odpade z obce 2020-2024, vlastné spracovanie

Celkové množstvo vytriedených zložiek KO skôr stagnuje, dominantnú úlohu hrá BRKO. Ako vidieť z nasledujúceho grafu – množstvo vytriedených zložiek KO, ktoré majú v triedenom zbere v meste najväčší podiel (z pohľadu hmotnosti), sa každoročne pohybuje v rozmedzí cca 850-1 050 ton. Za ostatných 5 rokov dochádzalo len k menším medziročným nárastom i poklesom v produkcii týchto 5 druhov odpadu, výraznejšie sa však produkcia (všetkých 5 druhov spolu) nemenila. Ak sa pozrieme na vývoj pri každom z týchto druhov zvlášť, určitý trend zmien možno pozorovať najmä pri papieri a lepenke (za ostatné 4 roky množstvo vytriedeného papiera každoročne klesá) a pri BRKO (aj v tomto prípade množstvo BRKO každoročne klesalo, k medziročnému nárastu došlo až v r. 2024). V prípade skla a plastov sa vytriedené množstvo týchto druhov odpadu drží po celých 5 rokov na vyrovnanej úrovni a v prípade kovov žiadny trend identifikovať nemožno.

Graf 20: Vývoj množstva vybraných vytriedených zložiek KO v meste

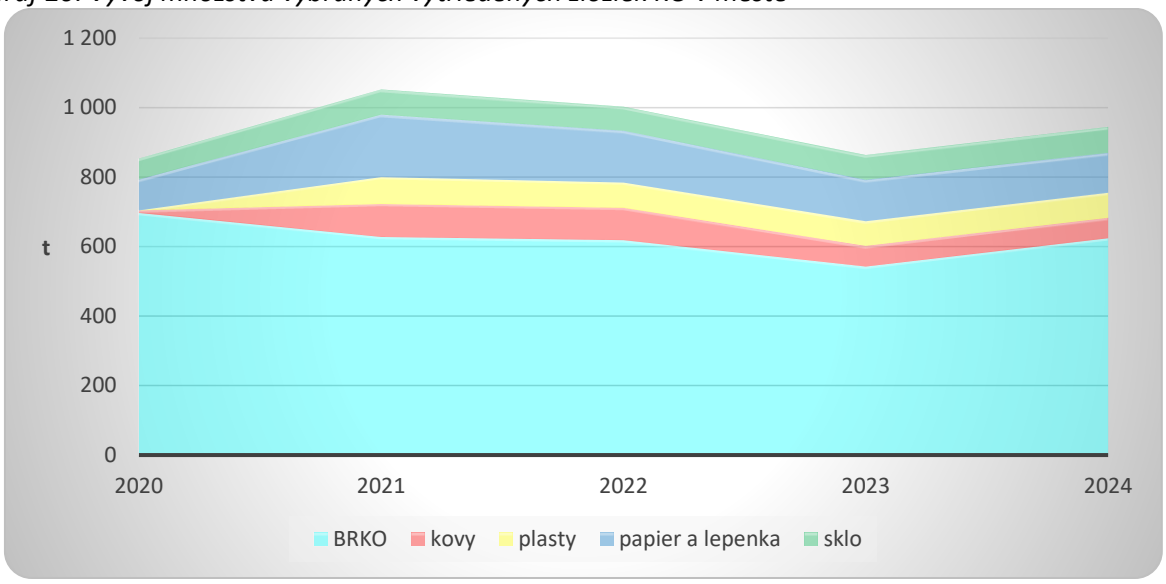

Vysvetlivky:
BRKO = kuchynský (200108) + zelený (200201) spolu; kovy = obaly z kovu (200104) + kovy (200140) + jednotlivé druhy kovov (2001400X) spolu

Zdroj: Ročné výkazy o komunálnom odpade z obce 2020-2024, vlastné spracovanie

Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov v meste rastie, Sliač má potenciál dosiahnuť recyklačné ciele. Mesto v ostatnom období vykazuje trend rastu úrovne vytriedenia KO – a to podobným tempom, ako Slovenská republika i Banskobystrický kraj (v oblasti miery recyklácie komunálnych odpadov)[10]. V SR i v BB kraji sa miera recyklácie pohybuje na úrovni niečo cez 50 %, v Sliači dosiahol ukazovateľ úrovne vytriedenia KO v r. 2024 hodnotu 52 %. To znamená, že všetky tri porovnávané úrovne majú potenciál dosiahnuť recyklačné ciele pre komunálny odpad.

Graf 21: Miera recyklácie a úroveň vytriedenia komunálneho odpadu

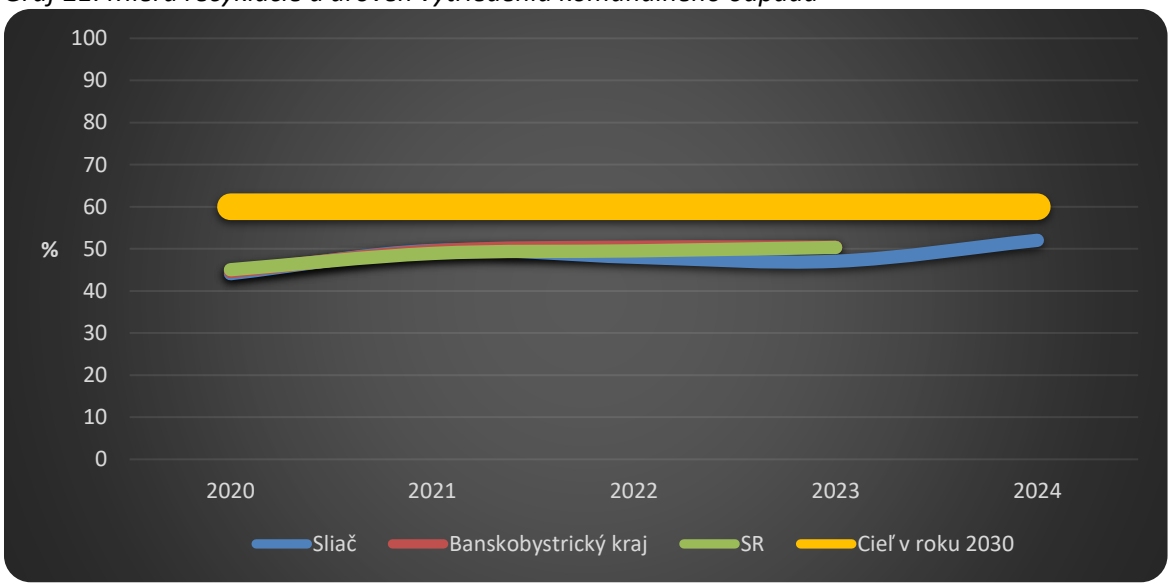

* údaje o miere recyklácie za kraj a SR za rok 2024 v čase spracovania tejto analýzy ešte neboli publikované

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, Ročné výkazy o komunálnom odpade z obce 2020-2024, vlastné spracovanie

[10] V prípade SR i Banskobystrického kraja možno už dokonca hovoriť o stagnácii miery recyklácie

Miera skládkovania[11] KO sa v Sliači znižuje (čo je pozitívny trend), ešte stále je však vysoká (čo je negatívny stav). Jeden z cieľov odpadového hospodárstva v oblasti komunálnych odpadov, legislatívne ukotvený v zákone o odpadoch, je *„znížiť do roku 2035 množstvo komunálneho odpadu zneškodneného skládkovaním najmenej na 10 % z celkového množstva vzniknutého komunálneho odpadu“*. Miera skládkovania v Sliači sa za ostatných 5 rokov znížila len mierne (z 56 % na 48 %), pričom ešte stále je pomerne vysoká. Pri takomto tempe znižovania mesto zadefinovaný cieľ s najvyššou pravdepodobnosťou v roku 2035 nedosiahne. Pre porovnanie, v SR sa miera skládkovania znížila zo 46 % v roku 2020 na 39 % v roku 2023 a v Banskobystrickom kraji sa v tom istom období znížila z 55 % na 49 %.

Graf 22: Miera skládkovania komunálneho odpadu

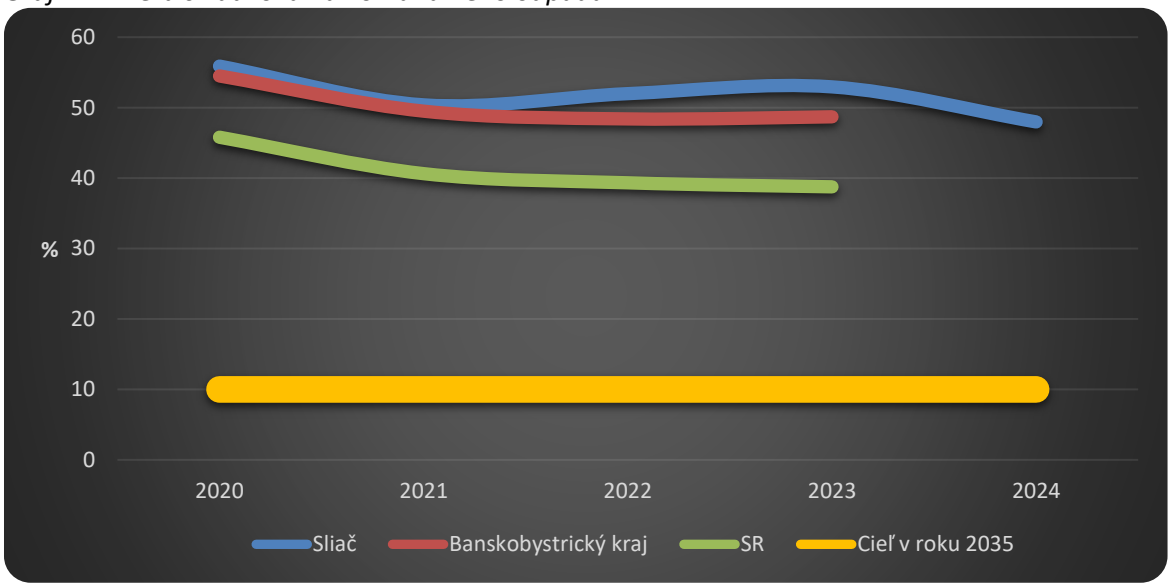

* údaje o miere skládkovania za kraj a SR za rok 2024 v čase spracovania tejto analýzy ešte neboli publikované

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, Ročné výkazy o komunálnom odpade z obce 2020-2024, vlastné spracovanie

Vzájomný pomer zhodnocovaného a zneškodňovaného odpadu sa v meste pozitívne mení. S tým, ako sa v meste postupne zvyšuje úroveň vytriedenia komunálneho odpadu a ako sa zároveň znižuje miera skládkovania, dochádza (logicky) k pozitívnemu trendu – postupne sa zlepšuje vzájomný pomer pozitívneho typu (zhodnocovanie) a negatívneho typu (zneškodňovanie) nakladania s komunálnym odpadom.

[11] Vyjadrená ako podiel skládkovaného odpadu na celkovom množstve komunálneho odpadu.

Graf 23: Vzájomný pomer zhodnocovaného a zneškodňovaného odpadu v Sliači v rokoch 2020-2024

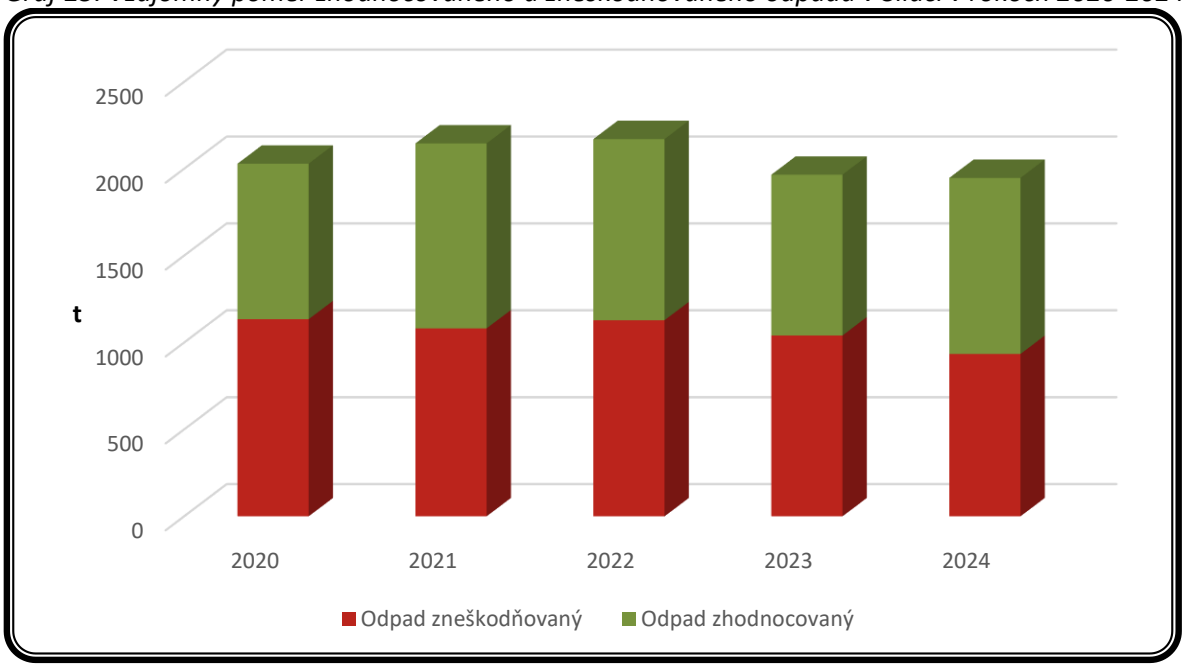

Zdroj: Ročné výkazy o komunálnom odpade z obce 2020-2024, vlastné spracovanie

Nakladanie s odpadmi sa v meste riadi podľa VZN č. 06/2020 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a s drobnými stavebnými odpadmi a jeho Dodatkom č. 1 z r. 2021. Nakladanie s komunálnymi odpadmi sa zabezpečuje v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Jednotlivé druhy odpadov sa zbierajú spôsobom a vo frekvenciách v zmysle ustanovení spomínaného zákona a jeho vykonávacích vyhlášok.

Mesto je prevádzkovateľom zberného dvora aj kompostárne. Prevádzkovanie zberného dvora (zariadenie na zber odpadov) a kompostárne (zariadenie na zhodnocovanie odpadov) výrazne mestu napomáha v oblasti nakladania s komunálnym odpadom (zberu, triedenia, zhodnocovania). Zberný dvor sa nachádza na ul. ČSA, pre obyvateľov mesta je otvorený každý pracovný deň (líšia sa len otváracie hodiny v letnom a zimnom období). Mestská kompostáreň je otvorená 3x v týždni. Aktuálne sa samospráva mesta usiluje o vybudovanie ďalšieho zberného dvora na ul. Hronská a o rozšírenie mestskej kompostárne tak, aby v nej bolo možné zhodnocovať aj BRKO z okolitých obcí.

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa využívajú štandardné KUKA nádoby na odpad (o objeme 110, 120 alebo 240 litrov), **maloobjemové kontajnery** (MOK) o objeme 1 100 litrov **a polopodzemné kontajnery** (zber od niektorých bytových domov). Frekvencia odvozu zmesového odpadu závisí od typu poplatníka a typu zástavby. Domácnostiam v rodinných domoch (používajú sa KUKA nádoby) sa zmesový odpad odváža každé dva týždne, domácnostiam v bytových domov, ktoré používajú polopodzemné kontajnery, sa zmesový KO vyváža 1x týždenne, od bytových domov s používanými maloobjemovými kontajnermi sa vyváža 2x týždenne a od právnických osôb a podnikateľov sa vyváža 2x týždenne.

Paušálny kalendárový systém zberu od fyzických osôb nevytvára pre obyvateľov mesta motiváciu triediť odpad. V Sliači je zavedený paušálny kalendárový systém zberu zmesových odpadov pre fyzické osoby a množstvový zber pre právnické osoby a podnikateľov. Systému zberu odpadov je teda prispôsobený aj systém platenia poplatku za komunálny odpad, ktorý je ošetrený prostredníctvom VZN č. 04/2024 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Fyzické osoby, využívajúce kalendárový systém zberu, aktuálne (2025) platia za komunálny odpad poplatok vo výške 41,61 € na osobu a rok (FO na „nedostupných miestach“ platia 30,66 € a chatári 20,80 € na osobu rok). Právnické osoby a podnikatelia platia poplatok podľa zvolenej veľkosti nádoby.

Tabuľka 30: Frekvencia zberu komunálneho odpadu v roku 2025

Druh(y) odpadu	Frekvencia zberu
Zmesový odpad	Fyzické osoby v RD: 1x za 2 týždne Fyzické osoby v BD: 1x za týždeň (polopodzemné kontajnery) alebo 2x týždenne (MOK) PO a podnikatelia: 2x týždenne
Objemný odpad	Celoročne na zbernom dvore
Papier a lepenka	120 l nádoby: 1x za 3 mesiace 1100 l nádoby: 2x mesačne PPK*: 2x mesačne
Sklo	120 l nádoby: 1x za 3 mesiace 1100 l nádoby: 1x mesačne PPK: 1x za 2 mesiace
Plasty + kompozitné obaly + kovové obaly (spoločný zber)	vrece: 1x mesačne 1100 l nádoby: 1x týždenne PPK: 1x týždenne
Elektroodpad, batérie a akumulátory	Celoročne na zbernom dvore
Odpad s obsahom škodlivých látok	2x ročne
Drobný stavebný odpad	Celoročne na zbernom dvore
Kuchynský odpad	nezbiera sa**
Jedlé oleje a tuky	V deň zberu BIO odpadu v uzatvorených nádobách
Šatstvo a textílie	Celoročne na zbernom dvore a do špeciálnych nádob na území mesta
Nespotrebované lieky a zdravotnícke pomôcky	priebežne (vo verejnej lekárni)

* PPK – polopodzemné kontajnery

** na základe výnimky zo zákona, domácnosti v RD používajú kompostovacie zásobníky, domácnosti v BD využívajú komunitné kompostovanie

Zdroj: VZN 06/2020, Dodatok č. 1 k VZN 06/2020, www.sliac.sk

Environmentálne záťaže

V Sliači je oficiálne evidovaných až 6 environmentálnych záťaží, z toho 4 sú už sanované a ostávajúce 2 už environmentálne riziko pravdepodobne nepredstavujú. Podľa Informačného systému environmentálnych záťaží, vedeného Ministerstvom životného prostredia SR, je na území mesta Sliač evidovaných šesť záťaží. Všetky záťaže súvisia s prevádzkou letiska a leteckých kasární. Pozitívom je, že až 4 z nich sú už v súčasnosti sanované. Navyše, aj na ostatných 2 záťažiach boli realizované rôzne sanačné práce, pričom podľa oficiálnych údajov MŽP SR už s najvyššou pravdepodobnosťou ani tieto dve záťaže environmentálne riziko nepredstavuje (viď nasledujúci text):

- Sliač – letecké kasárne: Výsledky monitoringu podzemných vôd z vrtu LK-2 vykazujúce nadlimitné znečistenie (mnohonásobne až 100 násobne) v ukazovateľoch NEL-IR (max. v r. 2014 - 2015 11,92 mg/l), NEL-UV (max. v r. 2014 - 2015 42,42 mg/l), benzén (max. v r. 2014 - 2015 0,418 mg/l), xylény (max. v r. 2014 - 2015 66,881 mg/l) a etylbenzén (max. v r. 2014 - 2015 1171 mg/l). Budova prístrešok č. 90 s komínom, funkčne neoddeliteľne spojená s budovou č. 5 - uhoľná kotolňa, po vybudovaní v roku 1957 slúžila pre uskladnenie uhlia a

pevného paliva. Neskôr slúžila k umiestneniu starých a nefunkčných transformátorov. Na niektorých miestach bol zistený únik transformátorového oleja. Budova č. 5 až do r. 1984 slúžila ako uhoľná kotolňa pre vykurovanie celého areálu leteckých kasární. Vnútorný priestor kotolne je poznačený spaľovaním uhlia a tvorbou dechtov s prítomnosťou PAU. Základy jedného z kotlov museli byť v minulosti sanované pre ich havarijné sadanie spojené s prelomením podlahových betónov. Pod základmi budovy sa predpokladá prítomnosť kontaminovaných zemín a podzemnej vody. Budova sklad zemiakov po vybudovaní v roku 1980 slúžil pre uskladnenie potravín, neskôr slúžil k umiestneniu starých a nefunkčných automobilových akumulátorov (baterkáreň). Počas rekonštrukcie dažďovej a splaškovej kanalizácie bolo z okolia vrtu LK-2 vybratých zo zeme niekoľko sudov s vykurovacím olejom. Pretože prístrešok č. 90 s komínom je otvorený priestor, nie je cítiť zápach. V minulosti boli viditeľné olejové škvrny, ale v súčasnosti už nie sú viditeľné ani tieto príznaky. V priestore budovy č. 38 nebolo vykonané žiadne meranie znečistenia. Jediným prejavom znečistenia je zápach. Lokalita sa nachádza v OP II. stupňa prírodných liečivých zdrojov. Hron je vodohospodársky významný vodný tok. Je to tzv. zraniteľná oblasť znečistená dusičnanmi z poľnohospodárskej výroby. Doplnkovým geologickým prieskumom životného prostredia (Auxt, A., et al., 2021), ktorý bol realizovaný v rámci projektu geologickej úlohy "Sanácia environmentálnej záťaže na lokalite Sliač - letecké kasárne", bolo overené znečistenie zemín (biologickej kontaktnej zóny, pásma prevzdušnenia aj pásma nasýtenia) a podzemnej vody, pričom hlavnými kontaminantmi boli NEL-IR, NEL-UV a C10-C40. Koncentrácie uvedených ukazovateľov prekračovali ID, resp. IT kritériá v zmysle smernice MŽP SR č. 12015/7. Z predsanačnej analýzy rizika vyplýva, že v lokalite je riziko šírenia sa znečistenia podzemnou vodou pre NEL-IR, UV a xylény. Odstránením primárneho zdroja znečistenia (podzemné nádrže v centrálnej oblasti dotknutého územia) ako aj sanáciou zemín v kombinácii sanačných metód ex situ a in situ a sanáciou podzemnej vody sa dosiahlo zníženie koncentrácií znečisťujúcich látok pod úroveň cieľových hodnôt sanácie v zeminách aj podzemnej vode, teda na úroveň akceptovateľného rizika s ohľadom na súčasné a budúce využitie územia. V lokalite nie je riziko plošného ani priestorového šírenia sa znečistenia, znížením koncentrácií znečisťujúcich látok v centrách znečistenia došlo aj k zníženiu koncentrácií v priestore šírenia pôvodných mrakov znečistenia. Z výsledkov posanačnej analýzy rizika vyplýva, že v dotknutom území neexistuje environmentálne ani zdravotné riziko. Rozhodnutím MŽP SR č. R-AR 4210/2021 sa stanovujú podmienky monitorovania kvality podzemnej vody prostredníctvom 6tich monitorovacích vrtov 4x ročne po dobu 2 rokov. Po realizácii posanačného monitorovania bude v prípade priaznivých výsledkov lokalita prehodnotená a následne vyradená z REZ-časti B.

- Sliač – letisko – produktovod: Produktovod bol odstránený, ale kontaminácia lokálne na úrovni voľnej ropnej fázy na hladine podz. vody zostala a nie je riešená. Na lokalite prebieha poľnohospodárska výroba (komentár anotátora z r. 2008). Na podlokalite Produktovod bolo zdokumentované znečistenie - 11 223 m3 (nad 500 mg/kg sušiny). Celková dĺžka produktovodu bola 3 660 m. Likvidácia pozostávala z odkopania a z rozobratia revíznych šachiet, odkrytia potrubí. Súčasne sa do pripravených nádrží vypúšťal obsah produktovodu (27 m3) a sústreďoval do centrálnej nádrže v lokalite Vlkanová. Následne po vybratí obsahu sa potrubie preplachovalo čistiacim a odmasťovacím prostriedkom. Až po týchto prácach sa pristúpilo k odstraňovaniu potrubí. V r. 1998 v podlokalite Sliač – letisko - sever bolo vyčistené a vybraté celkom 1337 m potrubí (t. j. vetva v areáli letiska). V súčasnosti je produktovod v celej dĺžke odstránený a terén cez ktorý viedol zrekultivovaný. V jeho bezprostrednom okolí boli odstránené aj kontaminované zeminy. Sanácia v jeho širšom okolí (na jeho trase mimo areálu Letiska Sliač) sa však nerealizovala, napriek tomu, že prieskumom bolo preukázané znečistenie. Trasa produktovodu mimo vojenských areálov viedla cez polia, kde sa pestujú poľnohospodárske plodiny. V rokoch 2018 - 2019 sa realizoval projekt sanácie predmetnej lokality, pričom sa realizovala predsanačná a aj posanaačná analýza rizika znečisteného územia. Podrobné informácie k výsledkom týchto prác sú v registračnom liste C.

Tabuľka 31: Environmentálne záťaže v meste Sliač

Názov environmentálnej záťaže	Identifikátor	Register*
ZV (007) / Sliač - letisko - juh	SK/EZ/ZV/1128	Register C
ZV (008) / Sliač – letisko - produktovod	SK/EZ/ZV/1129	Register B
ZV (008) / Sliač – letisko - produktovod	SK/EZ/ZV/1129	Register C
ZV (009) / Sliač – letisko – sever II	SK/EZ/ZV/1130	Register C
ZV (2051) / Sliač – letecké kasárne	SK/EZ/ZV/2051	Register B
ZV (2051) / Sliač – letecké kasárne	SK/EZ/ZV/2051	Register C

* Register A: Pravdepodobná environmentálna záťaž
Register B: Environmentálna záťaž
Register C: Sanovaná/rekultivovaná lokalita

Zdroj: http://envirozataze.enviroportal.sk

Mapa 15: Environmentálne záťaže a chránené územia v katastri mesta

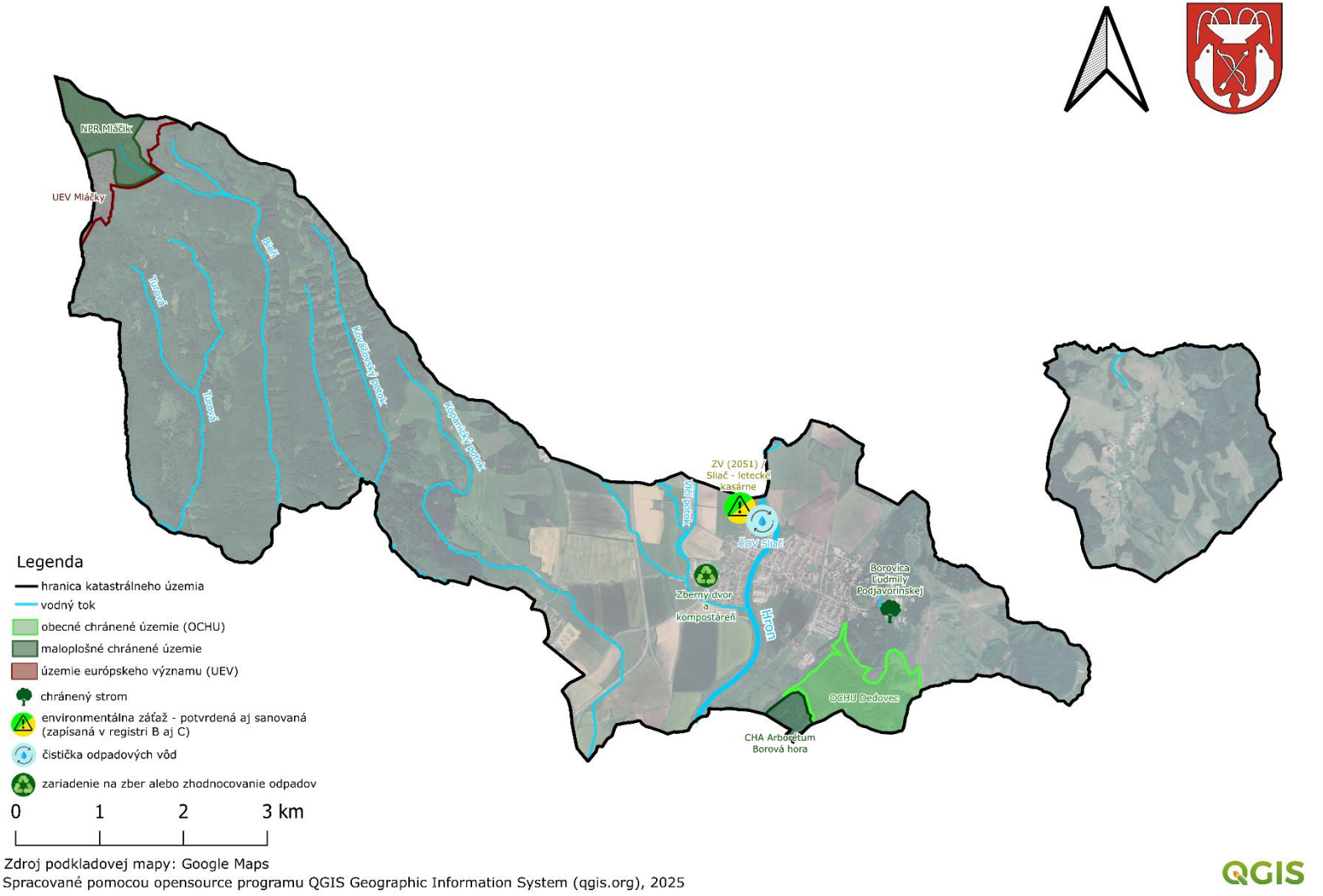

Zdroj: vlastné spracovanie

Kvalita ovzdušia

Závažnosť ohrozenia zhoršenou kvalitou ovzdušia je v Sliači vysoká. Mestu bola totižto na základe Metódy integrovaného posúdenia obcí vzhľadom na riziko nepriaznivej kvality ovzdušia pre rok 2023 priradená hodnota 2 (na stupnici od 0 po 3). To znamená, že územie mesta Sliač patrí medzi vysoko rizikové obce / mestá, ktoré sú ohrozené zhoršenou kvalitou ovzdušia. Rovnaká hodnota bola následne mestu priradená aj v rokoch 2024 a 2025. Hlavným zdrojom znečisťovania ovzdušia v meste sú lokálne kúreniská.

Obrázok 4: Rizikové obce v Banskobystrickom kraji, určené metódou integrovaného posúdenia pre rok 2023

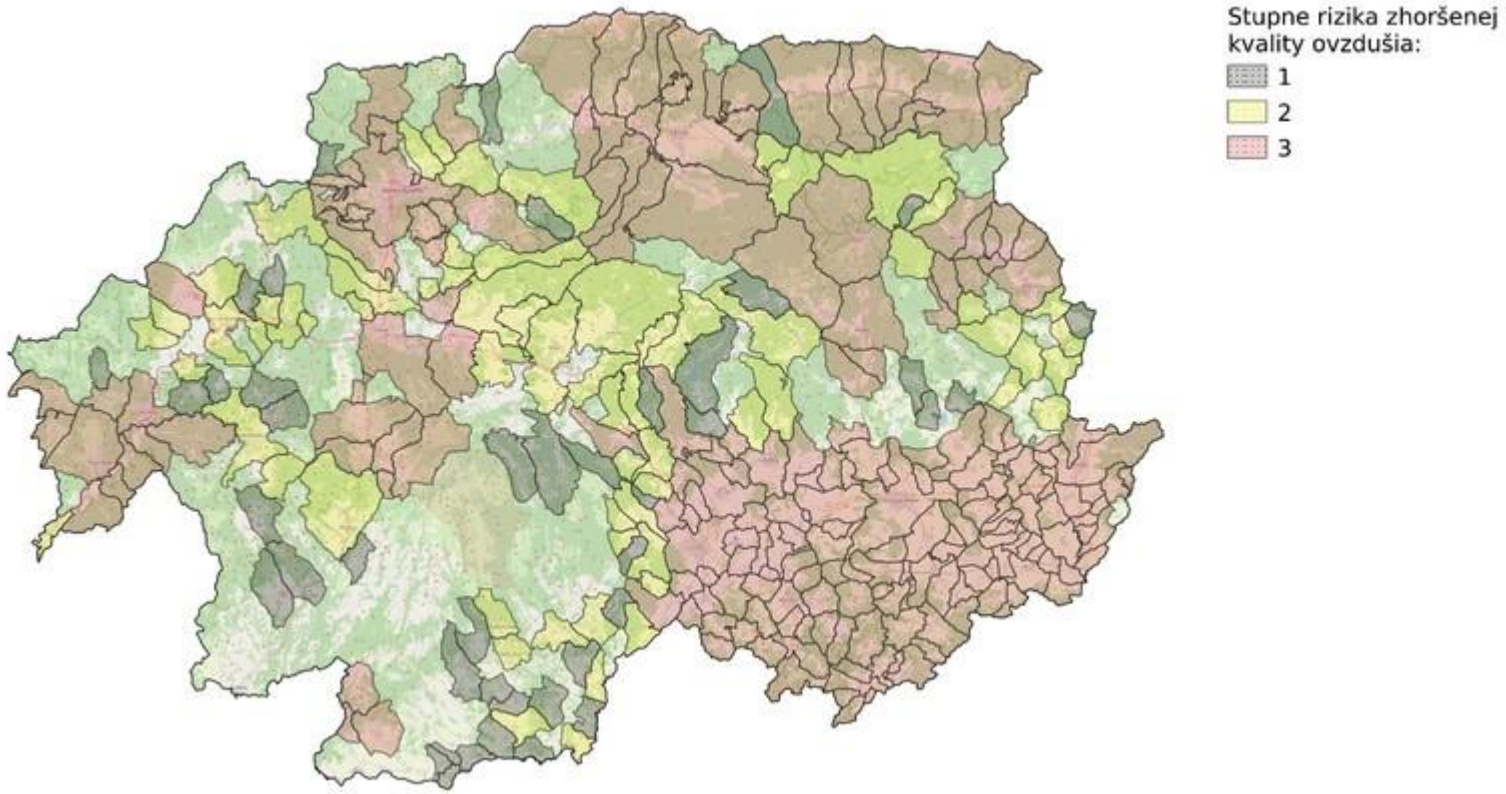

Poz.1: s výškou rizikového stupňa stúpa závažnosť ohrozenia zhoršenou kvalitou ovzdušia. Ak je samospráve priradená hodnota 0, znamená to, že nepatrí medzi rizikové obce / mestá (ktoré by boli ohrozené zhoršenou kvalitou ovzdušia)

Poz. 2: na obrázku sú zobrazené len rizikové obce, tzn. obce, ktorým bola priradená hodnota 1 až 3. Najvyššiemu riziku ohrozenia znečistením ovzdušia zodpovedá stupeň 3.

Poz. 3: Metodika zahŕňa mieru vykurovania domácností tuhým palivom, vplyv zhoršených rozptylových podmienok z krátkodobého aj dlhodobého hľadiska, výsledky chemicko-transportného modelu CMAQ, interpolačného modelu RIO a výsledky modelovania s vysokým rozlíšením modelom CALPUFF na vy braných doménach s predpokladom zhoršenej kvality ovzdušia.

Zdroj: www.shmu.sk, Správa o kvalite ovzdušia v SR

Zmena klímy

Veľmi dôležitý faktor, ktorý bude čoraz viac ovplyvňovať rozvoj mesta Sliač a ktorému je potrebné venovať pozornosť, je zmena klímy (samozrejme, tento faktor nevplýva len na mesto, ale pôsobí celosvetovo; v konečnom dôsledku však pôsobí aj lokálne – najčastejšie v podobe extrémnejších prejavov počasia ako sú horúčavy, povodne, suchá a pod.).

Zmena klímy ako fenomén 21. storočia sa stáva jednou z najväčších výziev environmentálnej politiky. Svetové ekonomické fórum vo svojej Správe o globálnych rizikách (2018), v ktorej pravidelne vyhodnocuje 50 najväčších globálnych rizík z hľadiska ich účinku, pravdepodobnosti a vzájomných interakcií, zaradilo extrémne prejavy počasia, krízu z nedostatku vody, prírodné katastrofy a zlyhanie zmierňovania zmeny klímy a adaptácie medzi 5 najväčších rizík súčasnosti (MŽP, 2018).

Za obdobie rokov 1881 – 2017 sa na Slovensku pozoroval:

- rast priemernej ročnej teploty vzduchu asi o 1,73 °C (z pohľadu ročných sezón k najrýchlejšiemu otepľovaniu dochádza v lete a na jar);
- priestorovo rozdielny trend ročných úhrnov atmosférických zrážok v priemere asi o 0,5 % (na juhu Slovenska bol pokles miestami aj viac ako 10 %, na severe a severovýchode ojedinele úhrn zrážok vzrástol do 3 %);
- pokles relatívnej vlhkosti vzduchu (na juhu Slovenska od roku 1900 doteraz o 5 %, na ostatnom území menej);
- pokles všetkých charakteristík snehovej pokrývky do výšky 1000 m n. m takmer na celom území Slovenska (vo väčšej nadmorskej výške bol zaznamenaný jej nárast);
- vzrast potenciálneho výparu a pokles vlhkosti pôdy – charakteristiky výparu vody z pôdy a rastlín, vlhkosti pôdy, slnečného žiarenia potvrdzujú, že najmä juh Slovenska sa postupne vysušuje;
- zmeny v premenlivosti klímy (najmä zrážkových úhrnov) – príkladom sú v krátkom časovom intervale striedajúce sa extrémne vlhké a suché roky: extrémne suchý rok 2003 a čiastočne aj 2007, extrémne vlhké roky 2010 a 2016 a mimoriadne suchý rok 2011 a čiastočne aj 2012. Za ostatných 15 rokov došlo k významnejšiemu rastu výskytu extrémnych denných a niekoľkodenných úhrnov zrážok, čo malo za následok zvýšenie rizika lokálnych povodní v rôznych oblastiach SR. Na druhej strane v období rokov 1989 – 2017 sa oveľa častejšie ako predtým vyskytovalo lokálne alebo celoplošné sucho, ktoré bolo zapríčinené predovšetkým dlhými periódami relatívne teplého počasia s malými úhrnmi zrážok v niektorej časti vegetačného obdobia. Zvlášť výrazné bolo sucho v rokoch 1990 – 1994, 2000, 2002, 2003 a 2007, v niektorých regiónoch na západe Slovenska aj v rokoch 2015 a 2017.

Riešením, ktoré by malo v konečnom dôsledku zabrániť, alebo aspoň minimalizovať riziká a negatívne dôsledky zmeny klímy, je kombinácia zmierňovacích opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov (mitigácia) s opatreniami, ktoré znížia zraniteľnosť a umožnia adaptáciu človeka a ekosystémov s nižšími ekonomickými, environmentálnymi a sociálnymi nákladmi. Cieľom adaptácie je zmierniť nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, znížiť zraniteľnosť a zvýšiť adaptívnu schopnosť prírodných a človekom vytvorených systémov voči aktuálnym, alebo očakávaným negatívnym dôsledkom zmeny klímy, a posilniť odolnosť celej spoločnosti zvyšovaním verejného povedomia v oblasti zmeny klímy a budovaním znalostnej základne pre účinnejšiu adaptáciu (MŽP, 2018).

Environmentálna oblasť – sumarizácia

Environmentálna oblasť – sumarizácia:

Na území mesta sa nachádza významné prírodné bohatstvo, ktoré formovalo históriu Sliača v minulosti a ktoré bude mať veľký vplyv na rozvoj mesta aj v budúcnosti – prítomnosť liečivých minerálnych vôd. Okolo nich sa v Sliači rozvinulo kúpeľníctvo. Rizikovým faktorom v tejto súvislosti je plánovaná výstavba obchvatu mesta Zvolen, ktorý by mal ísť tzv. severnou trasou (tzn. cez južnú časť katastra Sliača) – existujúci inžinierskogeologický posudok skonštatoval potenciál ohrozenia liečivých vôd výstavbou obchvatu.

Do katastra mesta zasahujú 2 maloplošné chránené územia: národná prírodná rezervácia Mláčik a chránený areál Arborétum Borová hora. Okrem toho zasahuje do územia mesta Sliač aj jedno územie európskeho významu – ÚEV Mláčky (čiastočne sa prekrýva s NPR Mláčik). Na väčšine týchto území platí najvyšší, 5. stupeň územnej ochrany prírody (v CHA Arborétum Borová hora platí 3. stupeň, v niektorých lokalitách ÚEV Mláčky platí aj 2. stupeň). Pozitívom Sliača je, že na jeho území sa nenachádzajú žiadne problémové lokality s výskytom častých záplav.

Celková produkcia komunálnych odpadov sa v Sliači za ostatných 5 rokov výraznejšie nezmenila. Priemerný obyvateľ Sliača vyprodukuje ročne cca o 10-15 % menej komunálnych odpadov (celkovo), ako priemerný obyvateľ SR. Na druhej strane, priemerný obyvateľ Sliača produkuje viac zmesového KO, ako priemerný Slovák. Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov v meste pozvoľna rastie (v r. 2024 to bolo 52 %), v Sliači tak existuje priaznivý predpoklad dosiahnutia recyklačných cieľov SR do roku 2030 (dosiahnuť mieru recyklácie 60 %). Negatívom však je len veľmi pomalé znižovanie miery skládkovania komunálneho odpadu v meste (z 56 % na 48 % za ostatných 5 rokov), čo nemusí stačiť na dosiahnutie odpadového cieľa SR v r. 2035 (dosiahnuť mieru skládkovania na úrovni 10 %). Pomalé znižovanie miery skládkovania súvisí aj so zavedeným paušálnym kalendárovým systémom zberu od fyzických osôb, ktorý nevytvára pre obyvateľov mesta motiváciu triediť odpad. Na druhej strane, pozitívom mesta z hľadiska triedenia odpadov je existencia zberného dvora aj mestskej kompostárne. Všetky tieto skutočnosti súhrnne pre mesto znamenajú, že v Sliači existuje priestor na realizáciu rôznych ďalších opatrení zo strany samosprávy na úseku odpadového hospodárstva.

Na území mesta je oficiálne evidovaných až 6 environmentálnych záťaží (všetky v spojitosti s prevádzkou letiska). Pozitívom je, že v súčasnosti pravdepodobne už žiadna z nich nepredstavuje pre ŽP environmentálne riziko. V Sliači existuje vysoká závažnosť ohrozenia kvalitou ovzdušia. Dôvodom je existencia lokálnych kúrenísk, ktoré kvalitu ovzdušia významne znižujú. Na 4-stupňovej škále (0-3) bola mestu na základe Metódy integrovaného posúdenia pre rok 2023 (posledný dostupný údaj) priradená hodnota 2.

Kľúčové rozvojové výzvy:

- ďalšie zvyšovanie úrovne vytriedenia KO
- pomalé znižovanie miery skládkovania KO
- riešenie kúrenia v meste (výmeny kotlov, prechod na OZE)
- adaptácia územia na zmenu klímy, znižovanie tvorby CO_2.

Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

Dotazníkový prieskum názorov obyvateľstva bol realizovaný počas mesiaca apríl 2025 v kombinovanej forme – v tlačenej aj online verzii. Tlačená verzia dotazníka bola obyvateľom k dispozícii na viacerých miestach, pričom vyplnené tlačené dotazníky mohli obyvatelia vrátiť do pripravených urien na Mestskom úrade v Sliači, v Informačnom centre, v Mestskom kultúrnom stredisku, v Centre sociálnych služieb a v budove ZŠ. Online podoba dotazníka bola zverejnená na webe mesta (www.sliac.sk). V meste bola zároveň realizovaná informačná kampaň ohľadom zapojenia verejnosti do dotazníkového prieskumu.

Celkovo bolo vyplnených spolu 248 dotazníkov, z toho 54 v tlačenej podobe a 194 v online formulári. V dotazníku boli použité otvorené, uzavreté aj polouzavreté druhy otázok, ktoré skúmali demografickú a socioekonomickú štruktúru respondentov, spokojnosť respondentov s rôznymi oblasťami života mesta, návrhy respondentov ohľadom rozvoja mesta a pod. V nasledovnom prehľade prinášame ucelené zhodnotenie výsledkov dotazníkového prieskumu (ktoré sú v niektorých prípadoch pre lepšiu prehľadnosť doplnené o graficky znázornené odpovede). Podrobné výsledky dotazníkového prieskumu podľa otázok (tie, ktoré sa „nezmestili“ do tohto uceleného zhodnotenia) sa nachádzajú v prílohe.

V nadväznosti na počet vyplnených dotazníkov a štruktúru respondentov možno konštatovať, že spoľahlivosť dotazníkového prieskumu sa pohybuje nad úrovňou 90 %. To znamená, že výsledky prieskumu do veľkej miery vyjadrujú názory a preferencie populácie (obyvateľov mesta). Samosprávne orgány mesta tak môžu výsledky tohto prieskumu použiť pri formulovaní svojich budúcich rozvojových zámerov, resp. môžu sa nimi do značnej miery aj riadiť.

Výsledky prieskumu

Základné charakteristiky respondentov

- Prieskumu sa zúčastnilo 144 žien (58 %) a 98 mužov (40 %), 6 respondentov (2 %) svoje pohlavie neuviedlo. Vo vekovej štruktúre boli jednotlivé vekové kategórie zastúpené pomerne rovnomerne. Dôchodcovia tvorili 15 %-ný podiel. Z hľadiska ekonomickej aktivity dominovali zamestnanci (127 z 243 respondentov, ktorí uviedli svoju ekonomickú aktivitu), ostatné kategórie boli zastúpené pomerne rovnomerne. Viac ako polovica respondentov (55 %) má najvyššie ukončené vysokoškolské vzdelanie, ďalšia 1/3 respondentov stredné vzdelanie s maturitou. Prieskumu sa zúčastnilo 10 % respondentov so základným vzdelaním (resp. s neukončenou základnou školou).

Graf 24: Veková štruktúra respondentov

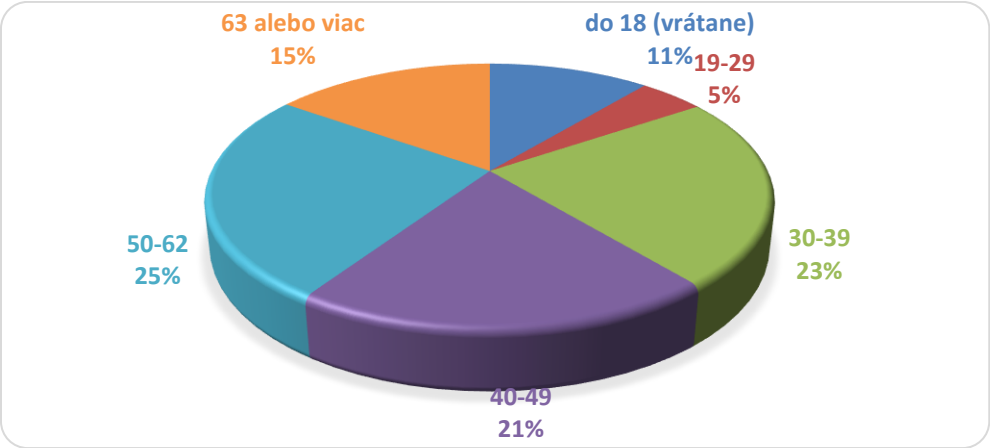

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Graf 25: Štruktúra respondentov podľa ekonomickej aktivity

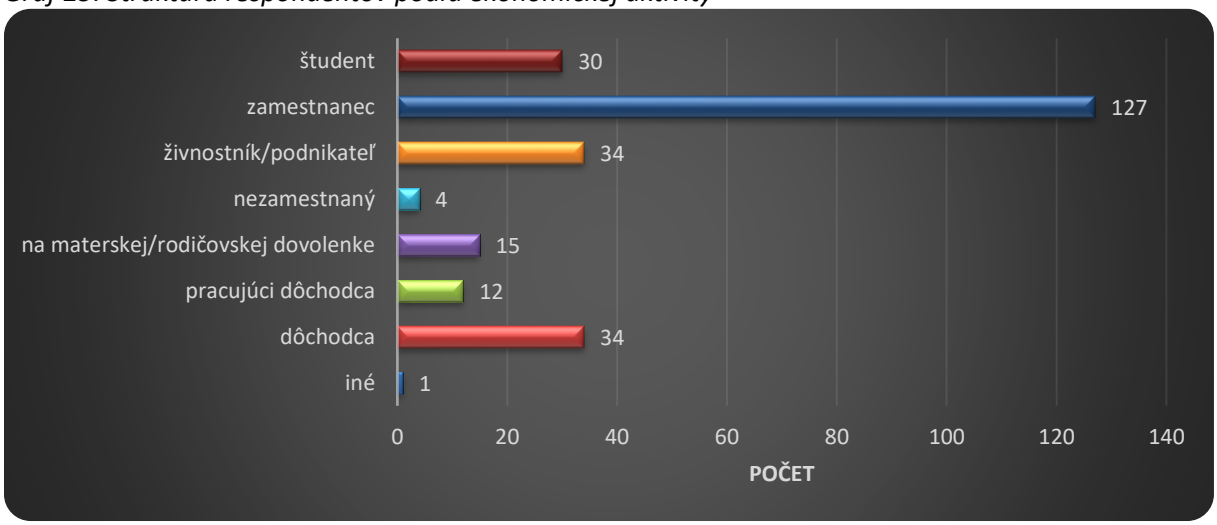

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Celková spokojnosť s mestom Sliač ako miestom života

- **Veľká väčšina respondentov je so životom v meste spokojná.** Kým spokojnosť (spokojný alebo skôr spokojný) s kvalitou života v meste vyjadrilo 170 respondentov (70 %), nespokojnosť (nespokojný alebo skôr nespokojný) vyjadrilo 59 osôb (24 %). K uvedenej otázke sa nevedelo alebo nechcelo vyjadriť 13 respondentov.

Graf 26: Celková spokojnosť so životom v meste Sliač

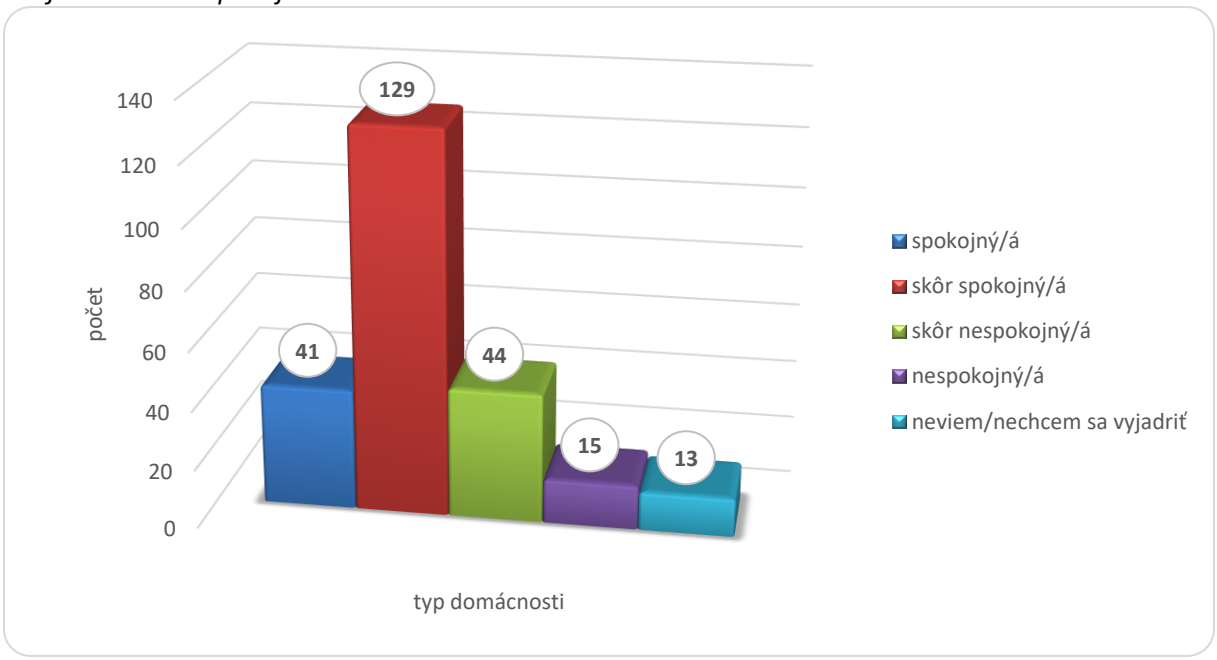

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Spokojnosť s vybranými oblasťami života mesta

- **Najvyššia spokojnosť bola vyjadrená s odpadovým hospodárstvom, ochranou mesta pred povodňami a prácou Mestského kultúrneho strediska (vrátane zabezpečovania širokej ponuky kultúrno-spoločenských podujatí).** Respondenti mali možnosť vyjadriť svoju spokojnosť alebo nespokojnosť s vopred „prednastavenými“ oblasťami života mesta. Na výber pritom mali až 30 rôznych možností, týkajúcich sa odpadov, bývania, kultúry, športu, voľného času, školstva, bezpečnosti, starostlivosti o zeleň a pod. Päť najčastejšie uvádzaných odpovedí – teda tie s najvyššou spokojnosťou, možno súhrnne zaradiť pod oblasti odpadové hospodárstvo, kultúrno-spoločenský život a ochrana pred povodňami.

- **Na druhej strane, najvyššia NEspokojnosť bola vyjadrená s dostupnosťou bývania (pozemky aj nájomné byty), prácou mesta s nezamestnanými osobami, bezbariérovým prístupom a kvalitou priestorov vo vnútroblokoch.** Úplne najvýraznejšie pritom v meste rezonuje práve otázka bývania – dostupnosť stavebných pozemkov pre novú výstavbu rodinných domov a dostupnosť nájomných bytov. Aj otázka budovania bezbariérového prístupu bola uvádzaná často – ako 5. v poradí nespokojnosti bol uvádzaný bezbariérový prístup do verejných budov a 7. v poradí bol bezbariérový prístup na cestách a chodníkoch. Pomerne vysoká miera nespokojnosti (okrem vyššie uvedených oblastí) bola vyjadrená napr. aj s kvalitou priestorov v ZUŠ a v MŠ.

Graf 27: Najvyššia SPOKOJNOSŤ s vybranými oblasťami života mesta

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Graf 28: Najvyššia NESPOKOJNOSŤ s vybranými oblasťami života mesta

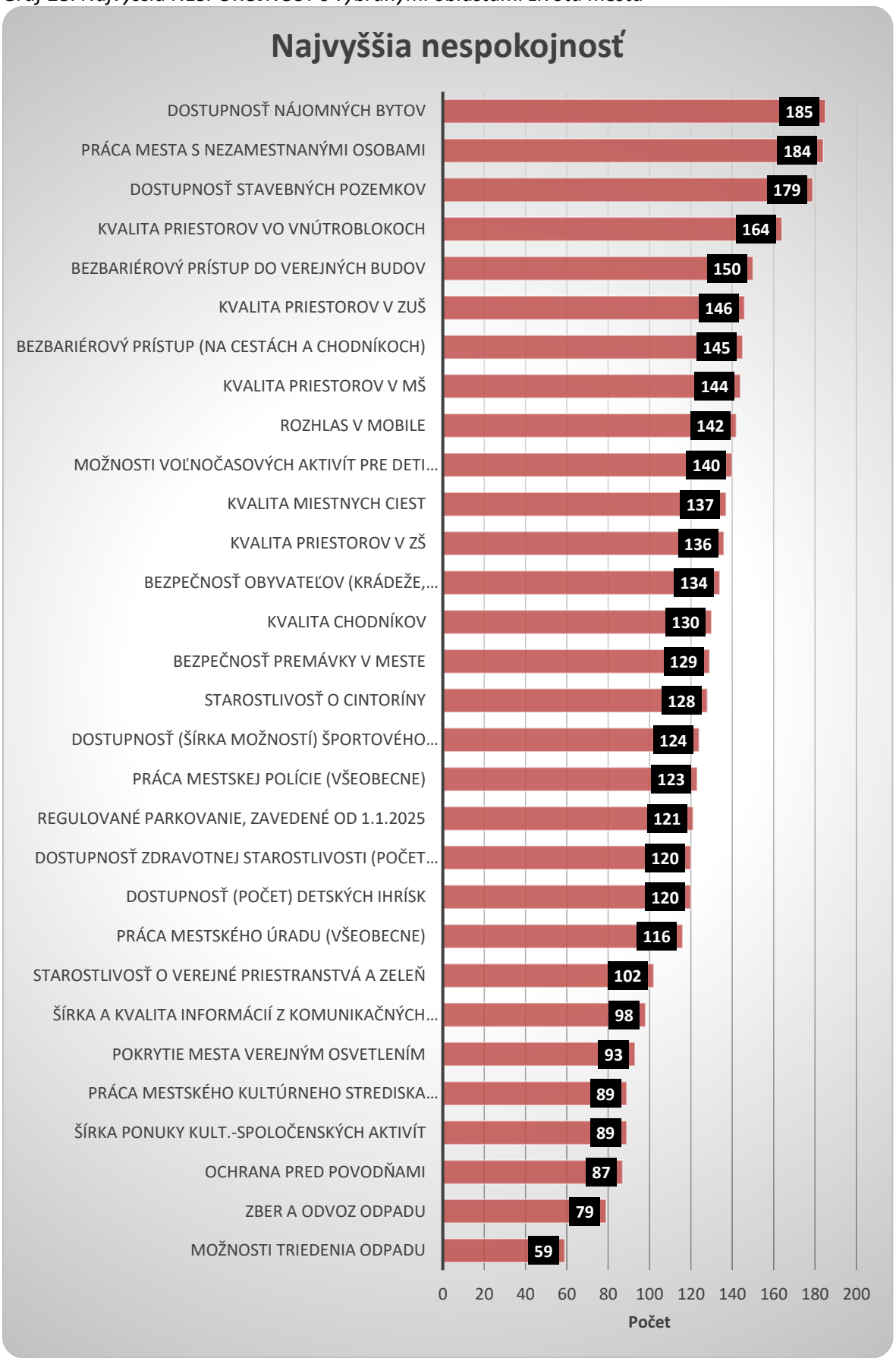

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Oblasť, ktorá by sa v meste mala riešiť prioritne

- **Jednoznačne najvyššiu prioritu má riešenie dopravy v meste.** Respondenti si mohli vybrať maximálne 5 z prednastavených odpovedí a tak označiť, ktorým oblastiam by sa mala v meste venovať prioritná pozornosť. Všetky najčastejšie odpovede, ktoré sa „umiestnili“ na prvých piatich miestach, sa týkajú riešenia nejakého problému v spojitosti s dopravou. Jednoznačne najvyššie počty respondentov preferujú rekonštrukciu existujúcich miestnych ciest a chodníkov, vyššiu podporu mala aj výstavba ďalších cyklistických chodníkov. U obyvateľov mesta však rezonuje aj problematika výstavby obchvatu mesta a bezpečnosti premávky v meste.
- **Aj respondenti, ktorí označili možnosť „iné“, si želajú riešiť najmä problémy v doprave.** V rámci výberu prioritnej oblasti, ktorú by malo mesto riešiť, mohli respondenti označiť aj možnosť „iné“ a uviesť, čo konkrétne (iné ako boli prednastavené odpovede) by si ešte želali v Sliači riešiť. Aj v týchto odpovediach dominovala téma dopravy – a to riešenie križovatky pri mestskom úrade (s ktorou sa spájajú aj problémy chodcov pri prechode cez hlavnú cestu pri mestskom úrade) a riešenie problémov s parkovaním. Ostatné odpovede, ktoré nebolo možné zatriediť inde, uvádzame v plnom znení:

Početnosť odpovedí	Odpovede
5	kruhový objazd pri MsÚ
3	obmedziť parkovanie na hlavnej ceste cez mesto; obmedziť regulované parkovanie len na problematické časti mesta
1	výstavba mosta pre peších ponad Hron z Rybárskej ulice k poliklinike
1	úprava detského ihriska na Rybárskej ulici pred vchodom od čísla 13 až po 23. Býva tu veľa rodín s deťmi a nie každý chodí len na Cikkerovu, kde chodí mládež piť
1	rozšírenie priestorov Coop Jednota - predajňa oproti evanjelickému kostolu, resp. nové priestory s možnosťou rozšírenej ponuky potravín a zvýšenia kultúry (súčasné priestory nezodpovedajú potrebám, napriek absolútne perfektnej obsluhe v tejto predajni!)
1	oddychová zóna pre násťročných, možnosť stretávania sa adolescentov, zmysluplné trávenie voľného času - nutné rozšírenie kapacít ZUŠ!, detských ihrísk je dosť, chýbajú možnosti pre teenagerov
1	oprava autobusovej zastávky Hájniky
1	zlepšiť osvetlenie hlavnej križovatky pri MsÚ, hlavne osvetlenie priechodu pre chodcov
1	riešiť psie exkrementy na chodníkoch
1	oplotený výbeh pre psov, vedľa ihriska na Gorkého
1	doriešiť rozumne parkovanie pre všetkých občanov, najmä pre nájomcov bez trvalého pobytu
1	Hotel Hron + Avion, ulica Na Brázdach
1	skvalitnenie služieb mestského úradu, hlavne čo sa týka dodržiavania stanovených lehôt, skvalitnenie komunikácie, dostupnosť doby prevádzky (z troch pokusov dostať sa na Úrad, bol úrad 2x z "technických príčin" nedostupný.
1	zber bioodpadu živočíšneho pôvodu celoročne mestom
1	vybudovanie a zvýšenie kapacity parkovacích miest
1	viac pracovných príležitostí
1	minibus s pravidelnou premávkou v rámci mesta
1	viac obchodov v meste

Graf 29: Oblasť, ktorá by sa mala v meste riešiť prioritne

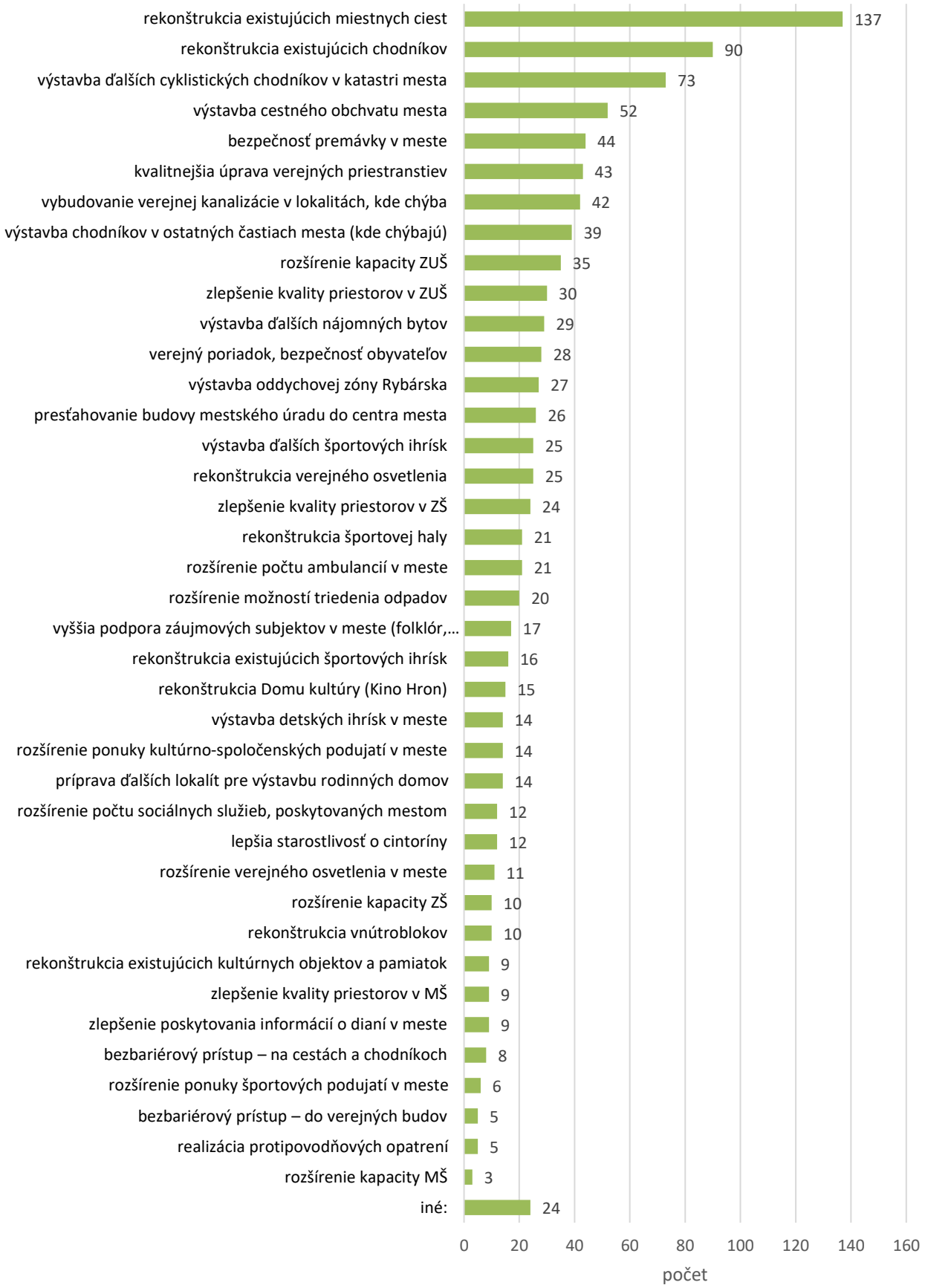

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Odpadové hospodárstvo

- **Dvom tretinám respondentov súčasný systém zberu odpadu vyhovuje.** Až 156 respondentov z 239 (65 % z tých, ktorí nejakú odpoveď na túto otázku poskytli) sa vyjadrilo, že súčasný zavedený systém zberu, používaný v meste, im vyhovuje. Na druhej strane, tento systém nevyhovuje cca 1/5 respondentov (21 %).

Graf 30: Vyhovuje Vám súčasný systém zberu zmesového odpadu (TKO)?

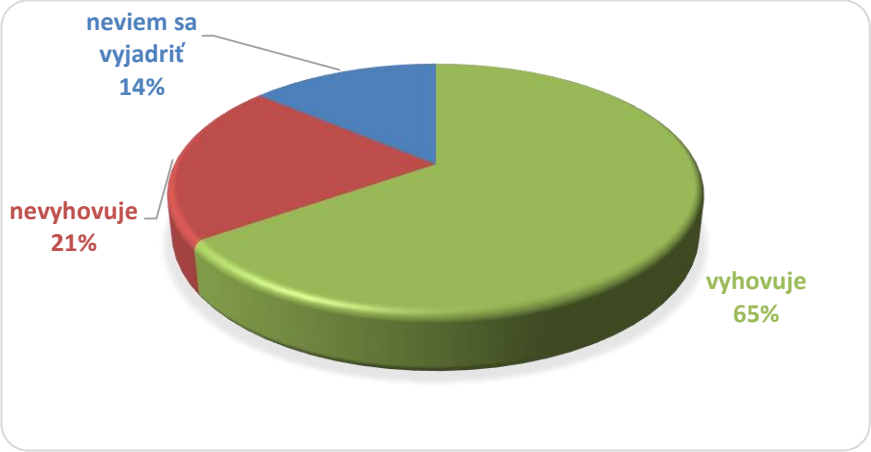

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

- **Tí, ktorým systém zberu nevyhovuje, najčastejšie uvádzali potrebu zvýšiť frekvenciu zberu ZMESOVÉHO odpadu aj frekvenciu TRIEDENÉHO zberu – najmä papiera**. Medzi najčastejšími dôvodmi, pre ktoré respondentom systém zberu nevyhovuje, bola jednoznačne uvádzaná potreba častejšieho zberu zmesového odpadu a častejšieho zberu papiera (čiastočne aj plastov). Ostatné odpovede, ktoré nebolo možné zatriediť inde, uvádzame v plnom znení:

Početnosť odpovedí	Odpovede
21	potrebné zvýšiť frekvenciu zberu ZMESOVÉHO odpadu
20	potrebné zvýšiť frekvenciu TRIEDENÉHO zberu (najmä papier a plasty, sú plné kontajnery; ľudia potom hádžu vytriedený odpad do VOK a do zmesového odpadu)
4	menej zbierať a zaviesť motivačný systém, vážiť nádoby
1	chýba kontrola triedenia odpadu
1	pre dôchodcov o paličkách sú stojiská ďaleko
1	Mesto vyváža, aj to nie celoročne, LEN zelený bioodpad. Živočíšny biodpad z kuchyne končí zbytočne v zmesovom KO a to je v rozpore s legislatívou odpadového hospodárstva.. Zároveň vývoz zmesového odpadu 2x mesačne v lete nestačí. Keby mesto riadne zabezpečovalo celoročne vývoz kompletného bioodpadu 1xtyzdenne vrátane živočíšneho, stačil by vývoz zmesového 1x mesačne. Žiadame nápravu, do kompostéra si živočíšny odpad z kuchyne nedám.. Taktiež je potrebný častejší vývoz papiera kvôli kartónom.
1	Neberú drobný stavebný odpad, aj keď by mali brať.
1	Kontajnery sú umiestnené blízko bytov, keď ich prídu vybrať tečie z nich na chodník smradlava voda. Chodník smrdí kým nezaprsi. Ak niekto vynáša sklo počas nočného kľudu počuť to.
1	chýba zber textilu a kovov

1 naučiť obyvateľstvo zmenšovať objem odpadu napríklad veľkých kartónových krabíc.
1 Kontajnery by mali byt polopodzemne a niekde nie su, takze sa rychlo plnia a ludia hadzu odpad vedla kontajnerov.Tiez by aspon raz za dva tyzdne malo chodit auto z TS a odvazat odpad napr. poskodeny nabytok,elektro,atd.,ako to bolo v minulosti, lebo nie kazdy ma moznost odviezt to do Zberneho dvora.
1 Na Nesporovej a Polovnickej sa pol roka neodnasa odpad, musime ho nosit dole na koniec ulice
1 Uprodnostňuje sa len zber pre cinžáky... rodinné domy sú podradná skupina obyvateľov aj keď platia rovnako ako ostatný.. v lete odpad zapácha keďže vývoz je raz za dva týždne... je to nespravodlivé ako to tu funguje

- **Podporu pre zavedenie motivačného systému poplatkov za odpad vyjadrilo 44 % respondentov, až takmer 1/3 sa vyjadriť nevedela.** Ako bolo uvedené vyššie, väčšine respondentov aktuálny systém zberu odpadu vyhovuje. Zároveň však 44 % z nich vyjadrilo názor, že by boli aj za zavedenie motivačného systému zberu odpadu a poplatkov za odpad. Proti zavedeniu takéhoto systému bola štvrtina respondentov (27 %) a ďalších 29 % osôb sa k tejto téme vyjadriť nevedelo. Na vysvetlenie tohto javu (že až taká veľká časť sa vyjadriť nevedela) sa ponúka možnosť, že respondenti pravdepodobne nemajú o takomto systéme zberu dostatočné informácie, na základe ktorých by sa vedeli rozhodnúť.

Graf 31: Súhlasili by ste so zavedením motivačného systému zberu zmesového odpadu a poplatkov za odpad (tzv. „plať za to, čo vyhodíš“)?

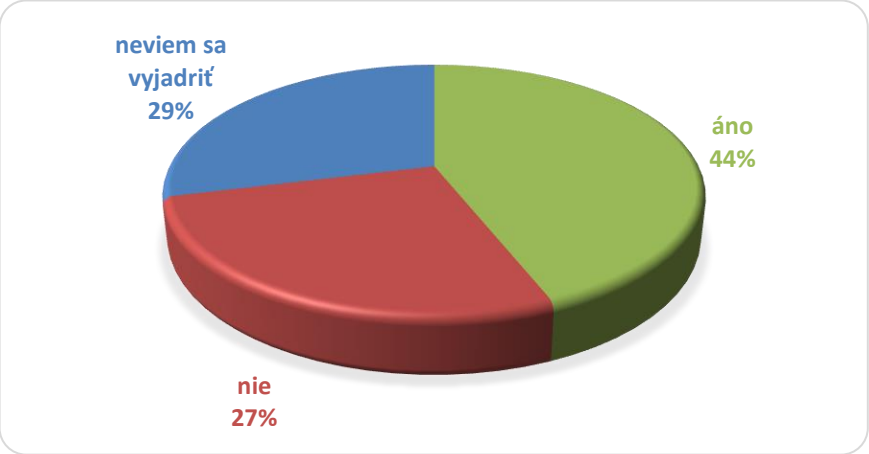

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obchvat mesta a verejné priestory

- **Len 17 % respondentov súhlasí s výstavbou obchvatu mesta tak, ako je naplánovaný, avšak až takmer polovica sa k téme vyjadriť nevedela.** Podporu pre výstavbu obchvatu v plánovanej podobe tak nevyjadrila ani 1/5 respondentov. Naopak, dve pätiny respondentov (39 %) vyjadrili svoje nesúhlasné stanovisko. Samosprávne orgány by však mali s touto témou viac pracovať, nakoľko takmer polovica respondentov (44 %) sa k téme vyjadriť nevedela (pravdepodobne z nedostatku bližších informácií).

Graf 32: Súhlasíte s výstavbou obchvatu mesta tak, ako je aktuálne naplánovaný (že sa bude končiť v centre mesta)?

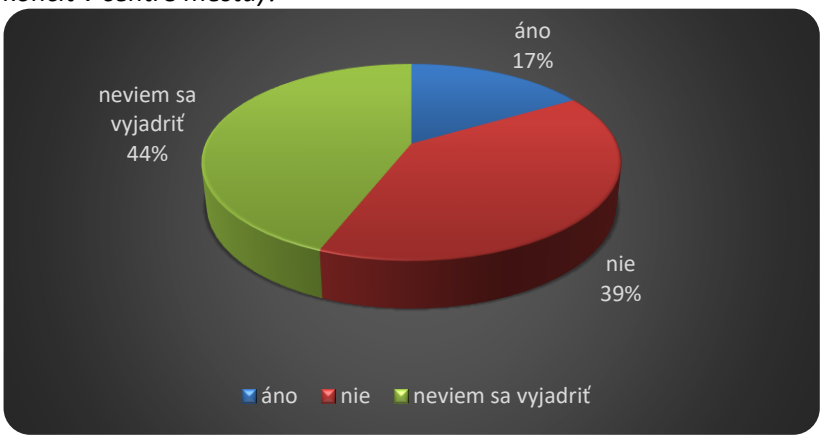

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

- **Miestami a priestormi v meste, kde sa respondenti cítia najmenej bezpečne, je železničná stanica s okolím a viaceré miesta a chodníky, ktoré sú neosvetlené**. Respondenti pri tejto otázke najčastejšie uvádzali dve odpovede: spomínanú železničnú stanicu s okolím (budova, prekladisko, prechod cez koľaje), a tiež rôzne miesta a chodníky na území mesta, ktoré sú neosvetlené (napr. hrádza popri rieke Hron, pri prameňoch, autobusové zastávky, futbalové ihrisko a okolie, viaceré chodníky v meste, aj chodníky smerom do kúpeľov, neosvetlené ulice počas noci a iné). Ďalšími priestormi s najväčšou obavou o bezpečnosť sú podľa vyjadrení respondentov priestory ihriska Pod Kozákom (pieskovisko vedľa cesty, porozbíjané fľaše na betónovej ploche, mládež tam zanecháva po sebe značne odpadkov, ktoré „skrývajú" pod tie rampy a veľa krát tam značne nahlas púšťajú hudbu, na čo si ešte nosia aj zvlášť veľký reproduktor), križovatka pri mestskom úrade (hustá premávka, problém prejsť cez cestu) a okolie „krčmy“ pri Jednote.

Graf 33: Priestory a miesta v meste, kde sa respondenti necítia bezpečne

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Ďalšie, respondentmi identifikované miesta s nižším pocitom bezpečia, sú:

- Za poštou, pred informačným strediskom, medzi fontánou a obchodom Jednota kde sú stromy. Veľa dospelých tam chodí na toaletu. Miesto za tribúnu, resp. pod tribúnou. Pod mostom.
- Ulica Za Školou - kompletne z jednej strany neosvetlená, 3/4bez chodníkov, v daždivom období nepriechodná, v okolí školy je to veľký problém Mláky na hlavnej ulici, taktiež nepriechodné pri strete s autami
- Za garážami ku koľajisku na Gorkého, stále vyhodené smeti, sklo..
- Neosvetlené parkovisko, cesta a chodník pri Coop Jednote v Hajnikoch
- pri Hrone venčia psy bez vôdzky, ale večer aj v uliciach mesta
- Neosvetlená zastávka v cintorínoch Hájniky
- zakaz statia na hlavnej ceste veducej do kupelov, v obidvoch pruhoch stoja auta!!!
- V časti Sliača za traťou smerom do Kúpeľov absentujú prechody pre chodcov. V lokalite okolo železničnej stanice je pohyb chodcov obzvlášť nebezpečný - najmä pre deti, ktoré sú vzrastom nižšie a denne tadeto musia chodiť do školy a na dopravné spoje - autobus/vlak.
- Ms políciu som videl naposledy asi pred 3 rokmi, vôbec ich nevidno v uliciach
- Každá ulica v noci, pretože sú neosvetlene. Policajta som na Sliači hádam ešte ani nevidela.
- prechod popri ceste k domom na konci Sliača smer Sielnica, hlavne deti ktoré chodia na zastavku
- parčík pri rampách
- Ihrisko Cikkerova
- parkovisko Na rožku, Továrenská ulica
- Detské ihrisko na Gorkého, blízko cesty, kde sa zgrupuju teenegeri, na ploche ihriska je neustále rozbite sklo, pohadzane dosky. Niesu osvetlené niektoré časti mesta ako napríklad na ulici za školou, mohlo by sa vybudovať viac lavičiek popri škole, popri hlavnej ceste,
- Garáže na brázdach za bývalými zbernými surovinami
- Prejazd chodcov z ulice kratkej na ulicu hajnicku, tak isto prichod z ulice snp na ulicu kratku v letnom obdobi ked je cesta zablokovana autami stojacimi na zmrzline, velky pohyb deti zo zmrzliny, vybiehajuce bezhlavo na cestu peso, aj na bicykloch
- Chýba prechod pre peších ku schodom do Mestského úradu - toto je nevyhnutné riešiť v širšej súvislosti (najmä hustá doprava priamo pri MsÚ). Riešením NIE JE (!!!) presťahovanie úradu kamkoľvek, ak by zároveň so sťahovaním neboli vytvorené NOVÉ parkovacie miesta v počte: 1. vozidlá pre zamestnancov MsÚ + služobné vozidlá MsÚ, MP ... + vozidlá pre stránky/ návštevníkov MsÚ
- Opekanisko pod Kozákom.
- Detské ihrisko pri záhradkách veľa neporiadku naokolo najmä kvôli spomínanému zgrupovaniu mladistvých
- chodník popri hlavnej ceste a ohrozovanie chodcov cyklistami
- Park Pod Kozákom, bol voľakedy krajší, teraz je zanedbaný

- **V meste existuje viacero priestorov / budov, ktorým respondenti navrhujú iné využitie.** Respondenti mohli v otvorenej otázke sami uviesť priestory / budovy, ktorých využitie je podľa nich zlé, a sami navrhnúť spôsob ich využitia. Niektorí respondenti „len“ identifikovali príslušné priestory / budovy, niektorí pre tieto priestory / budovy navrhovali aj konkrétne využitie. Najčastejšie boli identifikované hotel Hron, bývalá kotolňa pri Hrone, a starý hotel pri železničnej stanici. V tejto otázke však bolo identifikovaných viacero priestorov a budov, všetky odpovede na túto otázku uvádzame v nasledovnom súhrne:

Graf 34: Najčastejšie uvádzané priestory / budovy / miesta, ktorým sa navrhuje iné využitie

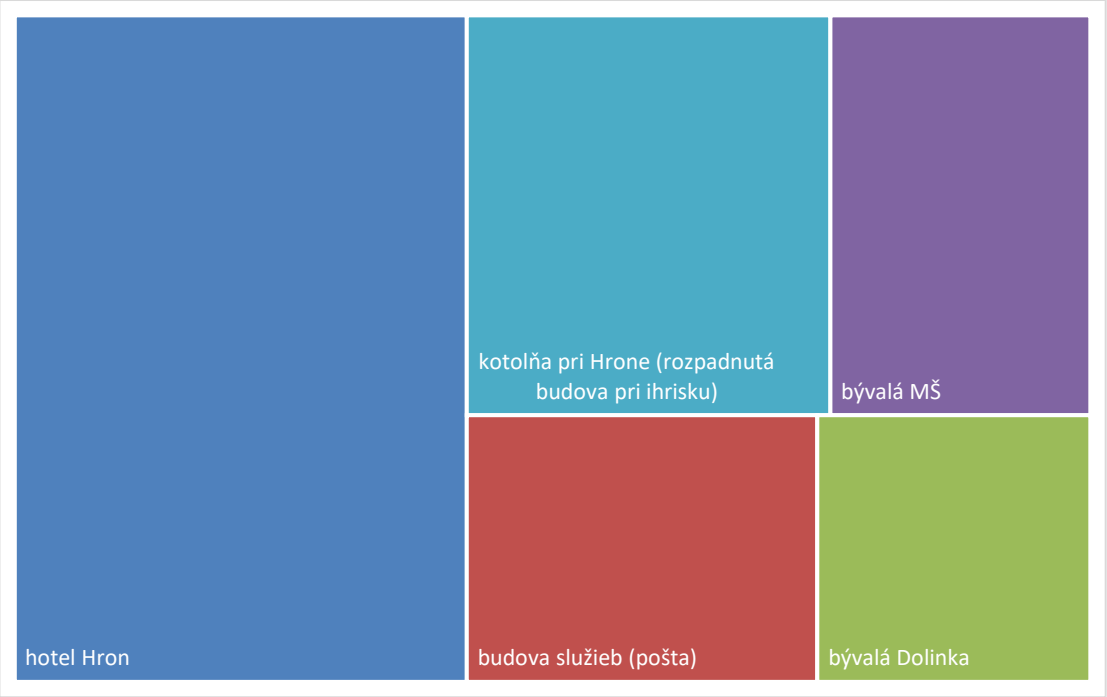

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Ďalšie, respondentmi identifikované priestory / budovy a ich návrhy na využitie, sú:

Početnosť odpovedí	Odpovede
7	viacero budov v kúpeľoch
7	bývalá Dolinka
4	Avion
3	Pri železničnej trati smer Veľká Lúka a za garážami Na brázdach
2	centrum sociálnych služieb
2	Priestor, kde bola predtým stíhačka, kvôli ktorej sa vyrúbali krásne stromy a vyzerá to teraz hrozne, je to tam neupravené.
1	Takýchto príkladov by bolo viac, ale ako príklad uvediem zarastený pozemok - kvázi chodník na ulici Nová - v strede nástupu na chodník v smere k ulici Kúpeľná je navyše nevhodne osadený smetný kôš do stredu "chodníka" - absolutne zle zvolené miesto osadenia, nakoľko nevie človek kam uskočiť, keď sa tu križujú dve autá - pretože ulica Nová je v danom bode "zúžená". Tento pás pozemku pozdĺž plotov zástavby rodinných domov, ktorý by bolo možné po úprave využívať ako chodník, je často zarastený - v niektorých úsekoch s vysokou trávou - daný pozemok je vo vlastníctve mesta - nie je dostatočne udržiavaný tak, aby ho bolo možné využiť ako chodník, ktorý na danej ulici

	ale veľmi chýba, nakoľko ani na jednej strane cesty frekventovanej ulice Nová, nie je vytvorený priestor pre bezpečný pohyb chodcov.... Najhoršie je to počas dňa, keď na ulici Nová parkujú na ceste motorové vozidlá (po zavedení parkovacej politiky sa na noc zväčša odparkujú do dvorov...) a najmä keď prší. K ulici Nová - by bol príznačný názov "bezchodníková". Na Sliači máme aj užšie ulice, ktoré majú po krajoch vybudované spevnené plochy určené pre pohyb chodcov a zďaleka nie sú takto frekventované ako ulica Nová, na ktorú je priamo napojená lokalita Na Slatinkách, ďalej Pod Kozákom...., nachádzajú sa tu priamo dva obchody- jediné v tejto časti Sliača, Packeta box, pohostinstvo, ulica sa napája priamo na ulicu Kúpeľnú, kde sa nachádza MSKS... Pokiaľ by sa vybudoval chodnik na ulici Nová, tak pozdĺž ulice Nová pod alejov stromov, by bol potenciál aj pre vytvorenie novej "oddychovej zóny" sparkovanie nejakej časti tohoto voľného priestranstva, osadenie lavičiek nakoľko je tú prirodzené zatienenie.
1	Športová hala, určite by sa z nej mala spraviť naozaj Športová hala mesta, kde budú aj kvalitné šatne, (nie ZUŠ a pod.)
1	ZUŠ nemá dostatočné kapacity pre všetky deti ktoré ju navštevujú. Je najbližšie deťom ktoré navštevujú ZŠ Sliač ktorá je spádová pre okolité obce. ZUŠ ma obrovské množstvo študentov ktorý chcú reprezentovať svojim talentom aj mesto Sliač. No mesto im bráni v rozvoji tým, že ZUŠ má nedostatočnú kapacitu. Už len tanečná sála je žalostne malá. Nie mestský úrad ale ZUŠ treba zväčšiť. Deti podporiť. Sú naša budúcnosť
1	budova bývalej polície a infocentra
1	Parcela registra C 682/1, 682/7 nevyužitý pozemok, ktorý sa len kosí. Miesto toho by lepšie poslúžil, ak by na ňom boli vytvorené parkovacie miesta/ detské ihrisko prípadne ich kombinácia.
1	stacionár na M. Gorkého
1	lúka na Gorkého - urobiť výbeh pre psov
1	3 parcely v kat. Hájniky vedľa hostinca - predať, aby sa mohlo vybudovať napr. ihrisko
1	Nové Centrum sociálnych služieb. Je nevyužité. Prečo by taký krásny priestor alebo podobný nemohla využívať aj Sliačska ZUŠ-ka. Naše deti, budúcnosť Sliača, naši adolescenti sa nemajú kde stretávať. Chýba aj Dolinka, že sa momentálne neprevádzkuje. Teenageri trávia veľa času v ZUŠ-ke, ale v nedôstojných podmienkach! Žiadne šatne, chlapčenské a dievčenské, jedno WC na niekoľko sto detí denne. Nemajú poriadnu tanečnú sálu. A pritom si ZUŠ-ka vybudovala rokmi tvrdej práce také meno, za ktoré sa nemusí hanbiť. Tam by mala ísť pozornosť mesta!
1	Vedla hostinca u duskyho na hajnickej ulici. Novy najomca tam chce spravit ihrisko alebo krytu telocvicnu ale dopocul som sa ze mesto stym ma problem. Aj na zaklade tohto dotaznika potom nerozumiem preco? Ma sa podporovat rozvoj a skulturnenie priestorov. Doteraz tam bol bordel nahadzane dreva a neviem co vsetko. Takze urcite treba podporit nech je na sliaci viac ihrisk a moznosti na sport pre deti a ludi

Voľný priestor na vyjadrenie

- V závere bol respondentom ponechaný voľný priestor na akékoľvek vyjadrenie. V odpovediach boli respondentmi uvádzané veľmi rôznorodé návrhy / postrehy a názory. Respondenti najčastejšie vyjadrovali svoje názory na problematiku dopravy v meste (cesty, chodníky, premávka a pod.), ale aj k školstvu, športoviskám, schátraným budovám (najmä hotel Hron), odpadovému hospodárstvu, dostupnosti služieb, kultúre a iným oblastiam.

Súhrnné zhodnotenie kľúčových zistení

Na základe podrobného zhodnotenia všetkých odpovedí respondentov z dotazníkového prieskumu vyplývajú pre mesto Sliač nasledovné kľúčové zistenia:

- **Prevláda spokojnosť so životom v meste.** V otázke ohľadom celkovej spokojnosti so životom v meste Sliač totižto až 170 z 242 respondentov (70 %) vyjadrilo spokojnosť. Na druhej strane, nespokojnosť so životom v meste vyjadrilo 24 % respondentov.
- **Pozitívne respondenti vnímajú nastavenie odpadového hospodárstva a prácu Mestského kultúrneho strediska.** Vo viacerých odpovediach naprieč dotazníkom vyjadrovali v téme odpadového hospodárstva poväčšine spokojnosť. Nespokojnosť však vyjadrovali najmä s nízkou frekvenciou zberu papiera, pričom rovnako často bola uvádzaná aj potreba zvýšiť frekvenciu vývozu zmesového odpadu.
- **Zároveň si však želajú riešiť aj niektoré problémy mesta, ktoré taktiež intenzívne vnímajú.** Naprieč celým dotazníkom rezonujú v odpovediach respondentov 3 kľúčové (najdôležitejšie, najvypuklejšie) problémy:

<u>Kvalita miestnych ciest a chodníkov:</u>

Obyvatelia vnímajú zhoršenú kvalitu miestnych ciest a tiež niektorých chodníkov. Najmä v prípade chodníkov ide o investície, ktoré by samospráva veľkosti Sliača mala vedieť zrealizovať (väčší problém z hľadiska financií je už s rekonštrukciou miestnych ciest, nakoľko takéto rekonštrukcie sú spravidla mimoriadne finančne nákladné).

<u>Bezpečnosť obyvateľov – dopravná bezpečnosť a verejné osvetlenie:</u>

Veľmi pertraktovanou témou naprieč dotazníkom bola dopravná bezpečnosť v meste. Neuralgickým bodom Sliača je križovatka pri mestskom úrade (hustá premávka, prejazd križovatkou, problémy pre chodcov), častokrát však boli uvádzané aj iné problémy na úseku dopravy. Išlo napr. o chýbajúce prechody pre chodcov na niektorých uliciach mesta, rýchlu jazdu áut (napr. ulica Záhorského), rýchlu jazdu a veľký hluk (motorkári a jazdci na štvorkolkách), parkovanie na niektorých miestach a ďalšie. Ďalším vypuklým problémom v spojitosti s bezpečnosťou obyvateľov sa javí byť najmä chýbajúce (alebo nedostatočné) osvetlenie na rôznych miestach v Sliači (napr. na niektorých úsekoch chodníkov a pod.) a železničná stanica s jej bezprostredným okolím.

<u>Záujem o bývanie (stavebné pozemky + nájomné byty):</u>

Okrem dopytu po rekonštrukcii ciest a chodníkov existuje v meste pravdepodobne významný dopyt aj po nájomnom bývaní (nakoľko respondenti sú výrazne nespokojní s dostupnosťou nájomných bytov). Taktiež bola vyjadrená nespokojnosť s dostupnosťou stavebných pozemkov.

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Predchádzajúci *Program rozvoja mesta* malo mesto Sliač spracovaný na roky 2016-2021, pričom neskôr bola jeho platnosť uznesením mestského zastupiteľstva predĺžená. V Programe rozvoja 2016-2021 malo mesto zadefinovaných 5 strategických cieľov:

- SC 1: Dobre spravované, moderné a bezpečné mesto
- SC 2: Mesto kúpeľov a udržateľného cestovného ruchu
- SC 3: Sociálne zodpovedné mesto
- SC 4: Mesto zodpovedné voči životnému prostrediu
- SC 5: Mesto kultúry, športu a oddychu

Na dosiahnutie týchto 5 strategických cieľov malo mesto zadefinovaných celkom 17 rôznorodých opatrení (SC 1: 3 opatrenia, SC 2: 2 opatrenia, SC 3: 6 opatrení, SC 4: 2 opatrenia a SC 5: 4 opatrenia). V rámci týchto 17 opatrení bolo zadefinovaných spolu až 153 rôznorodých konkrétnych aktivít. Najviac aktivít bolo zadefinovaných v Strategickom cieli 4 – až 52. V Strategických cieľoch 1 a 2 bolo zadefinovaných zhodne po 17 aktivít, 37 aktivít bolo v Strategickom cieli 3 a 30 aktivít v Strategickom cieli 5.

Mnoho zadefinovaných aktivít z predchádzajúceho Programu rozvoja mesta sa samospráve podarilo zrealizovať (napr. Aktivita 1.3.1: „Rozširovať kamerový systém v meste“ alebo Aktivita 1.3.4: „Zaviesť rezidenčný parkovací systém vrátane distribúcie parkovacích kariet pre obyvateľov mesta“), niektoré sa zrealizovať nepodarilo (napr. Aktivita 3.4.6: „Vybudovať komunitné centrum“ alebo Aktivita 4.1.14: „Presadiť realizáciu mimoúrovňového prechodu cez železničnú trať pri železničnej stanici“). Niektoré boli zadefinované tak, že k ich plneniu dochádzalo priebežne počas celej doby platnosti (napr. Aktivita 1.1.2: „Vydávať občasník Mestské noviny“ alebo Aktivita 5.4.2: „Podporovať športové kluby a neziskové organizácie pôsobiace v oblasti športu v meste“) a niektoré zo zadefinovaných aktivít mali priveľmi všeobecnú formuláciu, takže ich vyhodnotenie je problematické (napr. Aktivita 1.1.7: „Zabezpečiť čo najlepšie využívanie mestského majetku“).

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie predstavuje pre mesto tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (a to rôznym spôsobom, v rôznej miere, hoci významne alebo len okrajovo), avšak mesto ich zároveň svojou činnosťou nedokáže nijako ovplyvniť – sú teda úplne nezávislé na činnosti mesta.

Makropoloha mesta je nevýhodná – mesto Sliač je od najrozvinutejších európskych centier, ako aj od centier s najväčším potenciálom budúceho rozvoja, značne vzdialené. V makroregionálnej mierke existujú viaceré rozvojové koncepty. Tie rôznym spôsobom prepájajú hlavné rozvojové centrá Európy (najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja). Je zrejmé, že mesto Sliač je od týchto centier značne vzdialené.

Mapa 16: Koncepty urbánneho rozvoja EÚ

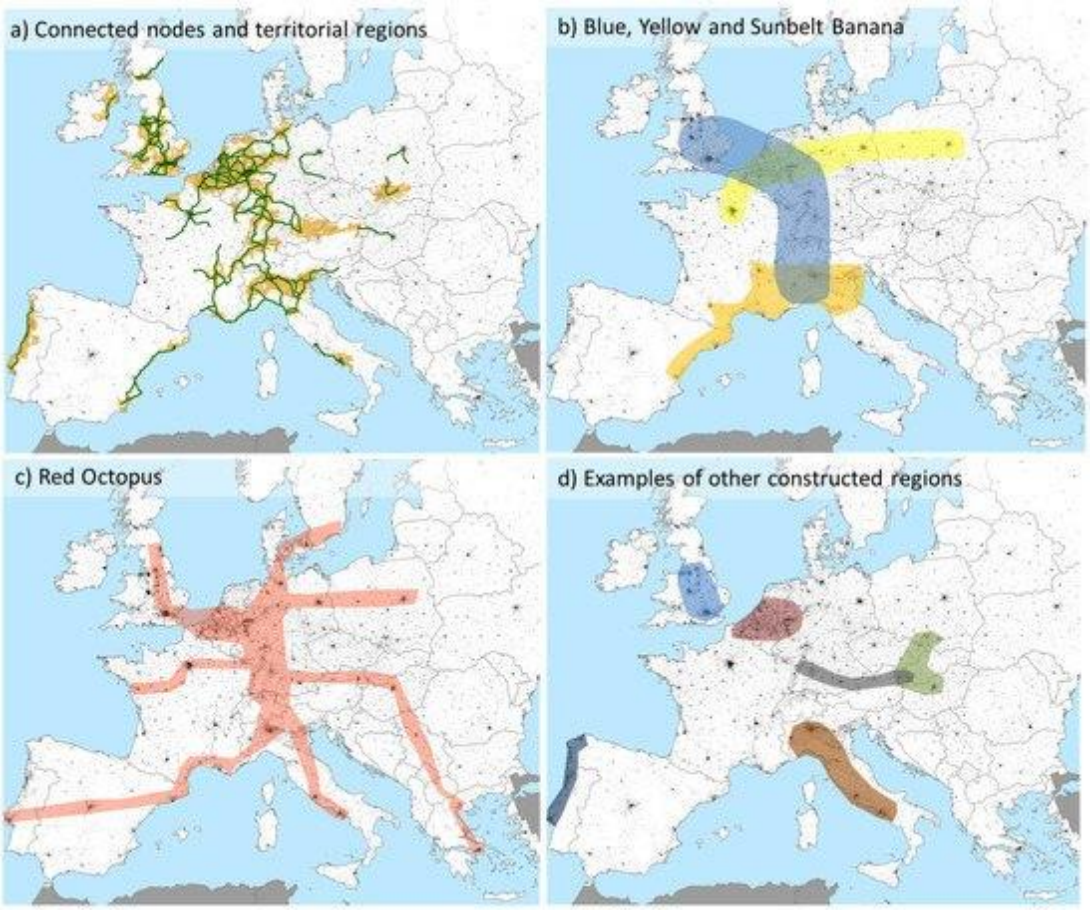

Zdroj: Taubenböck, H. Ferstl, J. Dech, S. (2017)

Na druhej strane – mezopoloha mesta je extrémne výhodná. Mesto leží v blízkosti viacerých centier zamestnanosti a terciárnej obslužnosti. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín miest (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny)[12]. Najbližšie centrá osídlenia

[12] Platí, že čím významnejšie centrum je, tým vyššiu úroveň občianskej vybavenosti (ktorú zároveň poskytuje obciam vo svojom zázemí) má. Najvýznamnejšie centrá boli zaradené do 1a. skupiny, najmenej významné sídelné

pre Sliač predstavujú mestá Zvolen (2a. skupina centier osídlenia), Banská Bystrica (1a. skupina), Žiar nad Hronom (3a. skupina), Kremnica (3b. skupina), Banská Štiavnica (3b. skupina) a Detva (3b. skupina). Navyše, samotné mesto Sliač predstavuje centrum osídlenia, patriace do 5. skupiny.

Sliač leží na rozvojovej osi I. stupňa, čo (teoreticky) vytvára priaznivé predpoklady pre možný rozvojový impulz pre mesto z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov. Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice dvomi smermi – severoslovenským dopravným koridorom (cez Žilinu, Poprad a Prešov) a juhoslovenským dopravným koridorom (cez Nitru, Zvolen s „predĺžením“ do Banskej Bystrice, ďalej cez Lučenec a Rožňavu). Mesto Sliač teda leží priamo na tejto najvýznamnejšej osi a z tohto dôvodu možno do budúcna očakávať priaznivý rozvojový impulz pre mesto z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov (ktorí by sa nemuseli usadiť priamo v meste, stačilo by v jeho blízkosti – tak, aby vytvorili nové pracovné príležitosti v rámci rádia dennej dochádzky do zamestnania z mesta Sliač).

Z prostredia investičnej pomoci, poskytovanej Vládou SR, možno na základe doterajších skúseností len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre okolitý región v blízkej budúcnosti. Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Zvolen by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú ktoré sa realizujú v danom okrese[13]. Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti Zvolena a Banskej Bystrice smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Komplexný projekt pozemkových úprav bol na území mesta realizovaný v dvoch katastrálnych územiach z troch – výrazne limitujúcim faktorom rozvoja mesta je veľmi komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v k.ú. Rybáre. Významným projektom z hľadiska tvorby podmienok pre rozvoj územia je tzv. projekt pozemkových úprav, prostredníctvom ktorého sa vykonáva komasácia pozemkov a sprehľadnenie a zjednodušenie vlastníckych vzťahov k pozemkom – podľa princípu „jedna parcela, jeden vlastník“. V praxi sa vykonávajú buď tzv. jednoduché alebo komplexné pozemkové úpravy[14]. Realizácia takéhoto projektu znamená výrazný pozitívny determinant rozvoja územia (napr. pri rôznej výstavbe – budovanie cyklistických trás, príprava stavebných pozemkov, výstavba rekreačných lokalít, nájomné vzťahy v poľnohospodárstve a pod.), vytvárajú sa ním oveľa priaznivejšie podmienky na potenciálny rozvoj územia. Jednoduchosť / resp. komplikovanosť vlastníckej štruktúry pozemkov v katastri mesta je teda mimoriadne dôležitým faktorom z pohľadu komplexného rozvoja mesta. V tejto súvislosti možno konštatovať, že komplexný projekt pozemkových úprav (PPÚ) bol zatiaľ zrealizovaný v k.ú. Hájniky a k.ú. Sampor, nebol však zrealizovaný v k.ú. Rybáre. Štruktúra vlastníckych vzťahov k pozemkom v k.ú. Rybáre je tak ešte stále komplikovaná (obrovský počet parciel; množstvo parciel zapísaných v registri „E“; obrovské množstvo spoluvlastníkov na jednotlivých parcelách a pod.). Riešením tohto (z pohľadu komplexného rozvoja mesta) negatívneho javu je vykonanie komplexného PPÚ aj v k.ú, Rybáre.

---

centrá do 5. skupiny. Zároveň platí, že čím bližšie k významnejšiemu centru daná mesto leží, tým preňho lepšie – z hľadiska dostupnosti rôznych služieb, vybavenosti, ako aj rozvojových impulzov.

[13] Regionálna investičnú pomoc je v súčasnosti poskytovaná podľa zákona č. 57/2018 Z. z.

[14] Ak sa robí tzv. komplexný projekt pozemkových úprav, tak sa vykoná sprehľadnenie a zjednodušenie vlastníckych vzťahov v celom katastrálnom území mesta (okrem intravilánu). V prípade jednoduchých pozemkových úprav sa tieto činnosti vykonajú len pre určitú, konkrétnu časť katastra mesta.

Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú na Slovensku z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplnkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpalo Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. V roku 2023 sa toto programové obdobie (z hľadiska financovania a ukončenia projektov) končí, pričom aktuálne sa už nachádzame v programovom období 2021-2027.

Schválená je Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021-2027 a taktiež Operačný program Slovensko (SR už teda v novom období bude mať len jeden operačný program, čo je oproti minulému obdobiu 2014-2020 významná zmena). Riadiaci orgán OP Slovensko (ktorým je MIRRI SK) a sprostredkovateľské orgány tak môžu pripravovať výzvy na podávanie projektov.

Ďalším významným zdrojom financovania rozvojových projektov v najbližších rokoch je pre Slovensko Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (tzv. Plán obnovy). Čiastočne z tohto Plánu obnovy môžu čerpať aj samosprávy. Plán obnovy sa však už nezaraďuje medzi EŠIF, ide o samostatný zdroj financovania, ktorý vznikol na podnet EÚ ako reakcia na krízu, spôsobená pandémiou COVID-19. Plán obnovy reaguje najmä na jej ekonomické dopady, v podmienkach Slovenskej republiky však aj na dlhodobé systémové nedostatky v slovenskej spoločnosti (SR je povinná uskutočňovať aj niektoré reformy).

Obrázok 5: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Obrázok 6: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

STEEP analýza

Okrem vnútorných faktorov majú na rozvoj územia vplyv aj rôzne vonkajšie faktory (také, ktoré mesto nedokáže ovplyvniť). Pri identifikovaní problémov mesta a hľadaní stratégie/í na ich vyriešenie je preto potrebné si uvedomiť, že tieto riešenia môžu byť v budúcnosti ovplyvnené aj spomínanými vonkajšími faktormi. Externé faktory sú rozdelené do 5 oblastí: S – sociálne, T – technologické, E – ekonomické, E – ekologické, P – politické. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 4 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Zavádzanie nových materiálov a inovatívnych technológií v hospodárstve	Ekonomická situácia štátu (dopady ekonomického vývoja v jednotlivých sektoroch, výrazná podpora štátu vybraným sektorom)	Klimatické zmeny (častejšie a extrémnejšie výkyvy počasia, sucho, znižujúce sa zásoby pitnej vody...)	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti
Zmeny vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva	Využívanie moderných informačno-komunikačných technológií	Možnosti financovania projektov z fondov EU a iných zdrojov	Verejný tlak na zavádzanie ekologických a environmentálnych technológií	Zmena priorít vlády ako výsledok volieb
Zmena postojov obyvateľov a reprezentantov rôznych sektorov k lokálnemu rozvoju	Digitalizácia verejnej správy, vytváranie mobilných aplikácií pre využívanie verejných služieb	Rozvoj malého a stredného podnikania	Zvyšovanie povedomia verejnosti o ochrane ŽP a rast environmentálnej zodpovednosti obyvateľstva	Legislatívne zmeny v rôznych oblastiach
Prehlbujúce sa rozdiely medzi obyvateľmi v oblasti príjmov	Nové technologické riešenia v oblasti sociálnych služieb a zdravotníctva	Zvyšovanie / znižovanie kúpyschopnosti obyvateľstva	Podpora a využívanie alternatívnych zdrojov energie	Štrukturálna politika Európskej únie
Zmeny v mobilite obyvateľov	Výrazné zmeny na trhu práce ovplyvnené inováciami a novými technológiami	Dostupnosť finančných zdrojov	Odpadové hospodárstvo	Nová politika územného rozvoja v SR – dôraz na integrované územné investície a na prístup zdola
Zvyšujúca / znižujúca sa kvalita života obyvateľov		Daňová politika štátu	Vplyv rôznych subjektov na tvorbu politík v oblasti ŽP	Vojna na Ukrajine

Zdroj: vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov mesta. SWOT analýza patrí medzi nástroje, používané na zhodnotenie aktuálneho stavu mesta. Rozdelená je na vnútornú analýzu (silné a slabé stránky) a vonkajšiu analýzu (príležitosti a ohrozenia).

SWOT analýza

Formulár 5 (A10): SWOT analýza

HOSPODÁRSKA OBLASŤ Hospodárstvo v území, Zamestnanosť, Nezamestnanosť, Dopravná infraštruktúra, Technická infraštruktúra, Hospodárenie samosprávy, Bezpečnosť	
Silné stránky	**Slabé stránky**
• existencia viacerých stredne veľkých zamestnávateľov (Kúpele Sliač, podniky, verejný sektor) • obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy viacerými subjektmi • dostupnosť viacerých prevádzok obchodov a služieb • viaceré pamiatky UNESCO v blízkom okolí mesta • množstvo NKP a ďalších kultúrno-historických pamiatok v meste • rozvinutý kúpeľný cestovný ruch, bohatá tradícia kúpeľníctva • dobrá makropolohová atraktivita mesta, extrémne výhodná mezopolohová atraktivita (pri centrách zamestnanosti, pri R1) • prítomnosť ubytovacích a stravovacích zariadení v meste • nízka miera nezamestnanosti • čiastočne vybudované cyklistické chodníky (stavebne oddelené od ciest) • vodovod, kanalizácia a plyn dostupné takmer v celom meste (okrem Sampora) • výborné finančné zdravie samosprávy, rozumné hospodárenie, dostatok vlastných zdrojov na realizáciu investícií • aktivita a výborná pripravenosť mesta na získanie financií na realizáciu investičných akcií z externých dotačných zdrojov (viacero pripravených projektových dokumentácií)	• nižšia hladina priemerných miezd v okrese a okolitom regióne v porovnaní s metropolitným regiónom (znamenajúca dôležitý faktor emigrácie) • nízka ochota obyvateľov podnikať prostredníctvom živnosti • viacero schátraných budov v kúpeľoch aj v meste, nízka estetická kvalita prostredia • nepriaznivá štruktúra UoZ podľa doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • takmer 9 z 10 nezamestnaných patrí medzi znevýhodnené osoby • slabá kvalita niektorých miestnych ciest a chodníkov • komplikovaná vlastnícka štruktúra pozemkov vo viacerých častiach katastra mesta • zhoršené vnímanie bezpečnosti v niektorých lokalitách mesta verejnosťou (dopravná bezpečnosť, chýbajúce osvetlenie)
Príležitosti	**Ohrozenia**
• využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, Plánu obnovy a iných zdrojov financovania na realizáciu rozvojových aktivít	• nedostatočné čerpanie možných zdrojov z EÚ a vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF

• realizácia naplánovaných investičných aktivít prostredníctvom integrovaných investičných balíkov (Rada partnerstva VÚC, Kooperačná rada UMR Zvolen) • poskytovanie súčinnosti externým subjektom pri výstavbe infraštruktúry v meste (napr. pre VÚC BB, vodárenskú spoločnosť a pod.) • realizácia projektu pozemkových úprav • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...)	• zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych) • nepriaznivý makroekonomický vývoj v súvislosti s vojnou na Ukrajine a zavádzaním ciel zo strany USA • neistota v lokálnom podnikateľskom prostredí, vyúsťujúca do nižšieho objemu plánovaných investícií, prijímania nových zamestnancov a prípadného rozširovania podnikania • zvyšovanie investičného dlhu do nadradenej dopravnej infraštruktúry zo strany príslušných správcov komunikácií

SOCIÁLNA OBLASŤ Demografická charakteristika, Vzdelanie a školstvo, Domový a bytový fond, Občianska vybavenosť, Kultúra, Šport, Zdravotníctvo, Sociálne služby	
Silné stránky	**Slabé stránky**
• dobrá dostupnosť predprimárneho, primárneho a nižšieho sekundárneho vzdelávania (dostupnosť škôl a viacerých šk. zariadení priamo v meste) • priaznivá vzdelanostná štruktúra obyvateľstva • dobrá kvalita domového a bytového fondu v meste • záujem o výstavbu rodinných domov v meste • existencia troch nových lokalít IBV • výborná občianska vybavenosť (viacero verejnoprospešných budov, zdravotnícke služby, sociálne služby, obchody a súkromné služby, športové zariadenia, pamiatky...) • dostupnosť primárnej aj špecializovanej zdravotnej starostlivosti priamo v meste • aktivita samosprávy na poli poskytovania sociálnych služieb, viaceré sociálne služby dostupné priamo v Sliači • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov na území mesta • realizácia rôznych kultúrno-spoločenských podujatí v meste počas roka	• negatívny trend znižovania počtu obyvateľov • negatívny vývoj prirodzeného aj migračného pohybu obyvateľstva • nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva (stav) • veľmi rýchle starnutie obyvateľstva, výrazne rýchlejšie zhoršovanie vekovej štruktúry obyvateľstva oproti tempu v SR (proces) • naplnené kapacity školských budov – MŠ, ZŠ aj ZUŠ • nepokrytý dopyt po nájomnom bývaní
Príležitosti	**Ohrozenia**
• využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, Plánu obnovy a iných zdrojov financovania na realizáciu rozvojových aktivít • realizácia naplánovaných investičných aktivít prostredníctvom integrovaných investičných	• nedostatočné čerpanie možných zdrojov z EÚ a vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska

balíkov (Rada partnerstva VÚC, Kooperačná rada UMR Zvolen) • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...)	paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych) • nepriaznivý makroekonomický vývoj v súvislosti s vojnou na Ukrajine a zavádzaním ciel zo strany USA

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ Prírodné pomery, Ochrana prírody, Ochrana pred povodňami, Odpadové hospodárstvo, Environmentálne záťaže, Ovzdušie, Zmena klímy	
Silné stránky	**Slabé stránky**
• relatívne zachovalé a esteticky príťažlivé prírodné prostredie • viaceré prvky územnej ochrany prírody v katastri mesta (NPR, CHA, ÚEV) • existencia kúpeľného parku, vyhlásené obecné chránené územie Dedovec • žiadne problémy so záplavami v intraviláne mesta • rast úrovne vytriedenia odpadov (hoci nie veľmi výrazný), vysoký potenciál dosiahnuť recyklačné ciele • existencia zariadení odpadovej infraštruktúry – zberný dvor, mestská kompostáreň • záujem samosprávy riešiť problematiku odpadov (budovanie ďalšieho zberného dvora, rozširovanie kompostárne...)	• vyššia produkcia zmesového KO na 1 obyvateľa v porovnaní s priemerom SR i BB kraja • vysoká miera skládkovania odpadov, jej pomalé znižovanie • zavedený (nemotivačný) paušálny systém poplatkov za odpad • vysoké riziko zhoršenia kvality ovzdušia
Príležitosti	**Ohrozenia**
• využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, Plánu obnovy a iných zdrojov financovania na realizáciu rozvojových aktivít • realizácia naplánovaných investičných aktivít prostredníctvom integrovaných investičných balíkov (Rada partnerstva VÚC, Kooperačná rada UMR Zvolen) • dostupné zdroje na využitie obnoviteľných aj alternatívnych zdrojov energie	• nedostatočné čerpanie možných zdrojov z EÚ a vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych) • nepriaznivý makroekonomický vývoj v súvislosti s vojnou na Ukrajine a zavádzaním ciel zo strany USA

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja mesta. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity mesta.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie prírodných zdrojov mesta (liečivé minerálne vody), ako aj dobrej geografickej polohy mesta z hľadiska potenciálu pre rozvoj CR na báze atraktívneho prírodného prostredia a množstva kultúrno-historických pamiatok v okolí
- využitie výbornej geografickej polohy mesta v blízkosti rýchlostnej cesty, letiska (ak sa na ňom obnoví civilná prevádzka) a viacerých urbánnych centier (centier zamestnanosti) na ďalší rozvoj zamestnanosti, ako aj domovej a bytovej výstavby a ďalšie zvyšovanie počtu obyvateľov
- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- podpora rozvoja hromadnej bytovej výstavby
- racionálne hospodárenie samosprávy
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita mesta pri realizácii rozvojových projektov.

Hlavné disparity rozvoja:

- <u>výrazne obmedzená funkčnosť kúpeľov, viacero schátraných budov</u> – kúpele v Sliači v súčasnosti ani zďaleka neposkytujú taký rozsah služieb a neubytovávajú toľko kúpeľných hostí, ako tomu bolo v minulých časoch. Viacero budov v areáli kúpeľov, ako aj na území mesta, je schátraných. Všetko toto dokopy znamená nevyužívaný potenciál cestovného ruchu
- <u>problémy v doprave na území mesta</u> – v meste Sliač existuje viacero problémov v doprave (dlhodobo nedoriešená križovatka pri mestskom úrade, parkovanie áut popri hlavnej ceste a niektorých komunikáciách, rýchlosť jazdy, bezpečnosť dopravy a pod.)
- <u>emigrácia obyvateľstva</u> – z mesta emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, najčastejšie z dôvodu absencie ponuky pracovných miest, slabej ponuky trávenia voľného času a nedostatku možností bývania
- <u>vyššia úroveň miezd v metropolitných regiónoch SR, príp. v zahraničí</u> – úroveň miezd v metropolitnom regióne Bratislavy (resp. v zahraničí) pôsobí ako demotivačný faktor a generuje podmienky pre emigráciu obyvateľstva
- <u>veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v niektorých častiach katastrálneho územia mesta</u> – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).

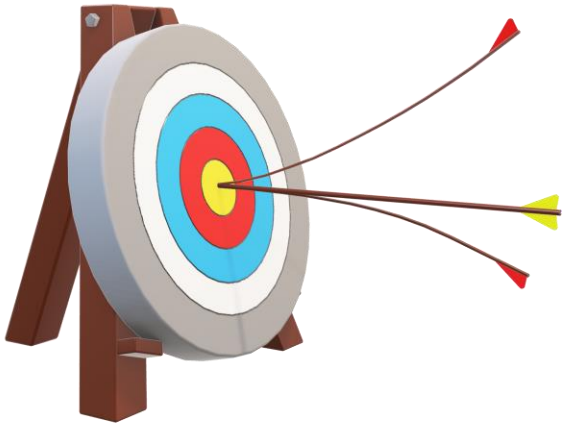

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Sliač na roky 2026-2032 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja mesta s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie mesta nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné napĺňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepčnej práce. Sú nimi:

- Vzdelanie pre dôstojný život,
- Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,
- Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,
- Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,
- Právny štát, demokracia a bezpečnosť,
- Dobré zdravie.

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Vízia mesta do roku 2032

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by malo mesto vyzerať. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu mesta, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva mesta bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** mesta Sliač:

Mesto Sliač je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť globálny cieľ rozvoja mesta Sliač na roky 2026-2032. **Globálnym cieľom** rozvoja mesta je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov mesta aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia mesta“.

Kľúčové rozvojové výzvy

V analytickej časti dokumentu bolo identifikovaných viacero kľúčových rozvojových výziev, ktoré je v záujme úspešného rozvoja mesta Sliač a dosiahnutia stanovenej vízie nevyhnutne potrebné v strednodobom horizonte vyriešiť (resp. realizovať také aktivity, ktoré napomôžu ich riešeniu).

Tabuľka 32: Kľúčové rozvojové výzvy

Kľúčová rozvojová výzva	Možné spôsoby riešenia
Lokálna ekonomika a nezamestnanosť	
• takmer polovicu nezamestnaných tvoria veľmi ťažko zamestnateľní UoZ – dlhodobo nezamestnaní, slabé alebo žiadne pracovné návyky a zručnosti, nízka kvalifikácia	✓ postupne zamestnávať, príp. zlepšovať zamestnateľnosť (získavaním pracovných návykov) najviac ohrozených UoZ – napr. v mestskom podniku, zapájaním UoZ do AOTP, dopĺňať vzdelanie a pod.
• v kúpeľoch a na území mesta je viacero schátraných budov, mesto nevyužíva svoj kúpeľný potenciál	✓ postupne obnovovať schátrané budovy ✓ poskytovať maximálnu možnú súčinnosť v prospech štátu a súkromných vlastníkov pri obnove kúpeľných budov
Dopravná infraštruktúra	
• hustá premávka v centre mesta, spôsobovaná najmä tranzitnou dopravou	✓ vybudovať obchvat mesta

• slabšia kvalita niektorých miestnych ciest a chodníkov, nedostatočné prepojenie miestnych komunikácií, slabšia dostupnosť niektorých častí mesta	✓ modernizovať miestne cesty a chodníky ✓ budovať prepojovacie komunikácie ✓ rozširovať spojenie s okrajovými časťami mesta
• slabšie podmienky pre nemotorovú dopravu	✓ budovať ďalšiu cyklistickú infraštruktúru (cyklistické chodníky, značenie, mobiliár...)
Vodovod a kanalizácia	
• chýbajúca kanalizácia v niektorých lokalitách mesta a v Sampore	✓ dobudovanie kanalizácie v meste a v Sampore
Školstvo	
• nedostatočné kapacity škôl	✓ rozšíriť kapacity budovy materskej školy, základnej školy aj základnej umeleckej školy (prístavbou, nadstavbou, príp. novou výstavbou)
Domový a bytový fond	
• chýbajúce pozemky na výstavbu rodinných domov	✓ podporovať budovanie lokalít IBV s kompletnou infraštruktúrou
• chýbajúce byty (aj nájomné)	✓ vybudovať bytové domy s bytmi na predaj aj s nájomnými bytmi
Obyvateľstvo	
• neustále klesanie počtu obyvateľov, zhoršujúca sa veková štruktúra	✓ realizovať rôzne opatrenia na stabilizáciu počtu obyvateľov (podpora výstavby domov a bytov, zlepšovanie podmienok v školstve – rozširovanie školských kapacít, podpora podnikania, riešenie bezpečnosti obyvateľov a pod.)
Prístupnosť verejných budov a komunikácií v meste	
• chýbajúci bezbariérový prístup do viacerých verejných budov a na niektorých komunikáciách	✓ vybudovať kvalitný bezbariérový prístup do verejných budov ✓ odstrániť bariéry na miestnych cestných komunikáciách a chodníkoch
Odpadové hospodárstvo	
• ďalšie zvyšovanie úrovne vytriedenia odpadov	✓ skvalitniť systém zberu odpadov; rozšíriť možnosti triedeného zberu; zaviesť motivačný systém zberu odpadu; realizovať rôzne ďalšie podporné opatrenia na nižšiu produkciu zmesového KO
• pomalé znižovanie miery skládkovania KO	✓ skvalitniť systém zberu odpadov; rozšíriť možnosti triedeného zberu; zaviesť motivačný systém zberu odpadu; realizovať rôzne ďalšie podporné

	opatrenia na nižšiu produkciu zmesového KO
Zmena klímy	
• adaptácia územia na zmenu klímy	✓ realizovať celý systém rôznych adaptačných opatrení v sídelnom prostredí, v poľnohospodárstve, lesníctve a pod.
• znižovanie tvorby CO_2	✓ znižovať spotrebu primárnej energie; prejsť na obnoviteľné a alternatívne zdroje energie; zvýšiť energetickú efektívnosť budov

Zdroj: vlastné spracovanie

Identifikované kľúčové rozvojové výzvy sú akcentované v zadefinovaných cieľoch, prioritách a opatreniach mesta Sliač (pozri ďalšie časti dokumentu). Okrem kľúčových rozvojových výziev obsahujú zadefinované ciele, priority a opatrenia aj ďalšie rozvojové aktivity, úspešnou realizáciou ktorých dôjde k všestrannému rozvoju mesta Sliač.

Rozvojová stratégia mesta, definovanie cieľov a priorít

Cieľom strategickej časti programu je navrhnúť priority, ktoré budú viesť k naplneniu zadefinovaných strategických cieľov a dosiahnutiu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii mesta alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jeho kompetencii, avšak mesto ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja mesta vychádza najmä z detailného poznania jeho vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja mesta je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti**:

1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období EÚ (2021-2027) nastávajú na Slovensku v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Doposiaľ sa programy rozvoja vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Mesto Sliač** leží v Banskobystrickom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Stred (okresy Detva-Krupina-Zvolen)**. Zároveň je aj členom územia udržateľného mestského rozvoja **UMR Zvolen**.

Obrázok 7: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Banskobystrického kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027

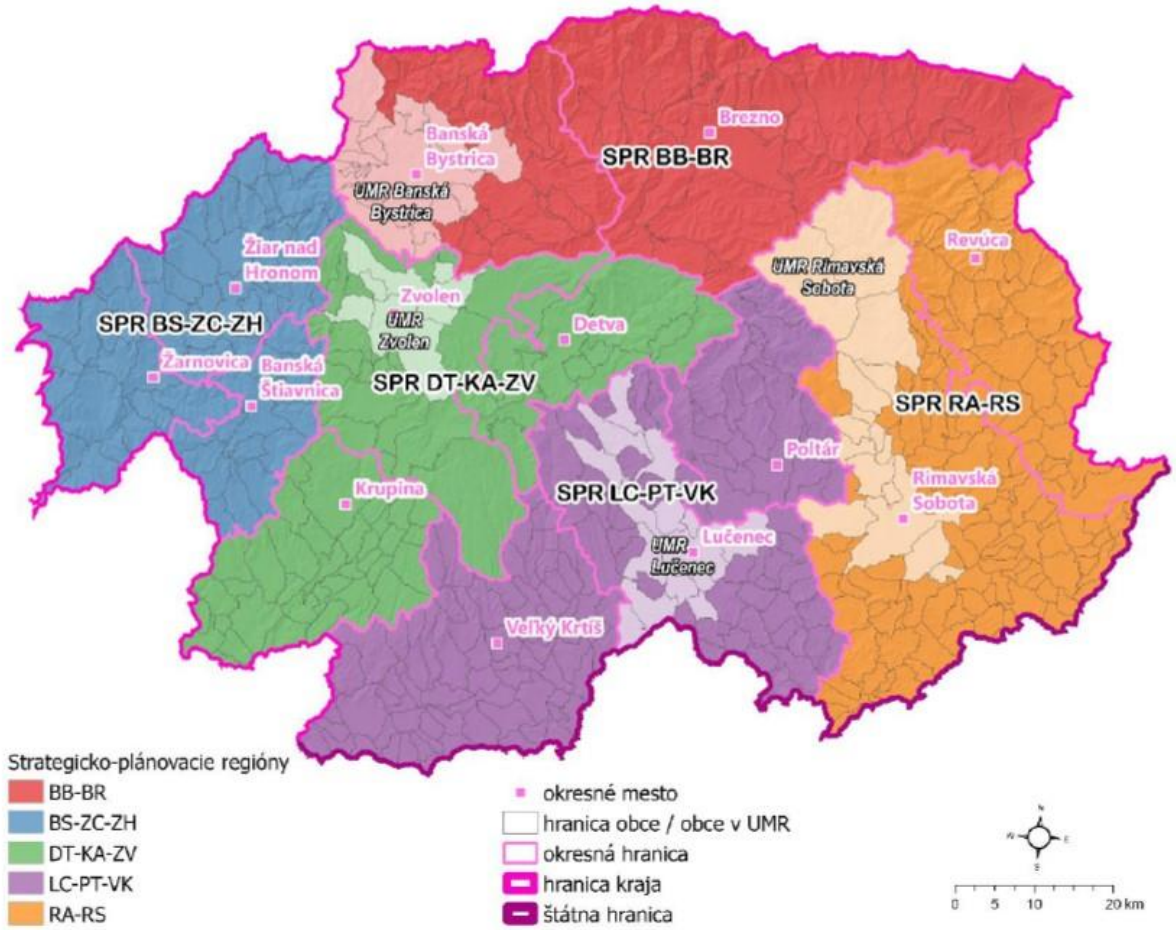

Zdroj: IÚS BBSK a PHRSR BBSK na roky 2022-2027

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. **Každý samosprávny kraj** na Slovensku a každé **územie udržateľného mestského rozvoja (UMR)**[15], zadefinované Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, si v rámci svojho PHRSR (a integrovanej územnej stratégie) definuje tzv. **Integrované investičné balíčky (resp. integrované projektové balíčky)**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného investičného balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia** (IUI, angl. skratka ITI).

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už teda nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). Časť IUI bude schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

[15] nazývané aj „mestská funkčná oblasť“

Rozvojová stratégia mesta Sliač na roky 2026-2032 je definovaná prostredníctvom **súboru strategických a špecifických cieľov a na nich nadväzujúcich priorít**. Na základe výsledkov plynúcich z analytickej časti dokumentu, identifikácie kľúčových rozvojových výziev a v záujme naplnenia stanovenej vízie bude teda potrebné, aby mesto Sliač dosiahlo nasledovné ciele, zadefinované v rámci troch prioritných oblastí – Hospodárskej, Sociálnej a Environmentálnej (tieto tri oblasti predstavujú 3 základné piliere trvalo udržateľného rozvoja):

Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia *„Mesto Sliač je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“*			
Globálny cieľ *„Zvýšiť kvalitu života obyvateľov mesta aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia mesta“*			
Prioritná oblasť	**Hospodárska**	**Sociálna**	**Environmentálna**
Strategický cieľ	*SC1:* *Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry*	*SC2:* *Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky bývania a spoločenského vyžitia*	*SC3:* *Zabezpečiť pre obyvateľov mesta ako aj jeho návštevníkov kvalitné životné prostredie*
Špecifické ciele	• **ŠC1:** Zlepšiť podnikateľské prostredie v meste zvýšením jeho atraktivity pre podnikanie, vytvorením širšej ponuky investičných príležitostí a podporou zavádzania inovácií • **ŠC2:** Využiť miestny ekonomický potenciál dostupnej pracovnej sily prostredníctvom podnikania a realizácie podporných programov zamestnávania	• **ŠC9:** Zlepšiť dostupnosť bývania v meste • **ŠC10:** Zvýšiť bezpečnosť obyvateľov • **ŠC11:** Zvýšiť kvalitu zariadení občianskej vybavenosti, vrátane debarierizácie prístupu k nim • **ŠC12:** Zvýšiť dostupnosť a kvalitu zdravotnej starostlivosti, podporovať zdravotnú prevenciu	• **ŠC16:** Znížiť mieru skládkovania, zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov a zefektívniť nakladanie s nimi • **ŠC17:** Zlepšiť ochranu obyvateľov a majetku pred povodňami • **ŠC18:** Posilniť adaptáciu územia na zmenu klímy • **ŠC19:** Znížiť množstvo produkovaného CO_2 v meste

	• **ŠC3:** Zabezpečiť ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva v meste, ako aj zveľaďovanie kultúrno-historických pamiatok • **ŠC4:** Rozšíriť a modernizovať existujúcu infraštruktúru cestovného ruchu, vrátane zavádzania inovatívnych riešení a rozširovania ponuky CR • **ŠC5:** Vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kultúrno-spoločenského života • **ŠC6:** Zefektívniť výkon verejných služieb samosprávou a zlepšiť ich poskytovanie obyvateľstvu prostredníctvom digitalizácie, používania SMART (IoT) riešení, budovania informačnej infraštruktúry a skvalitňovania personálnych kapacít • **ŠC7:** Vytvoriť kvalitnú a bezpečnú sieť miestnych ciest, chodníkov a cyklistických chodníkov • **ŠC8:** Zabezpečiť spoľahlivé odvádzanie splaškových vôd z celého mesta a spoľahlivé fungovanie všetkých verejných sietí	• **ŠC13:** Zabezpečiť miestnym obyvateľom poskytovanie všetkých druhov sociálnych služieb, ktoré potrebujú • **ŠC14:** Skvalitniť podmienky vzdelávania v meste • **ŠC15:** Rozšíriť spektrum možností pre pohybové aktivity a zdravý životný štýl miestnych obyvateľov, vrátane skvalitnenia športovej a voľnočasovej infraštruktúry	

Zdroj: vlastné spracovanie

Úspešným splnením stanovených cieľov zabezpečí mesto Sliač zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov.

Naplnenie strategických cieľov bude dosiahnuté prostredníctvom naplnenia súboru špecifických cieľov. Na to, aby mesto Sliač dosiahlo špecifické ciele, bude potrebné v nasledujúcich rokoch sústrediť najvyššiu pozornosť, úsilie, čas a zdroje na tieto priority:

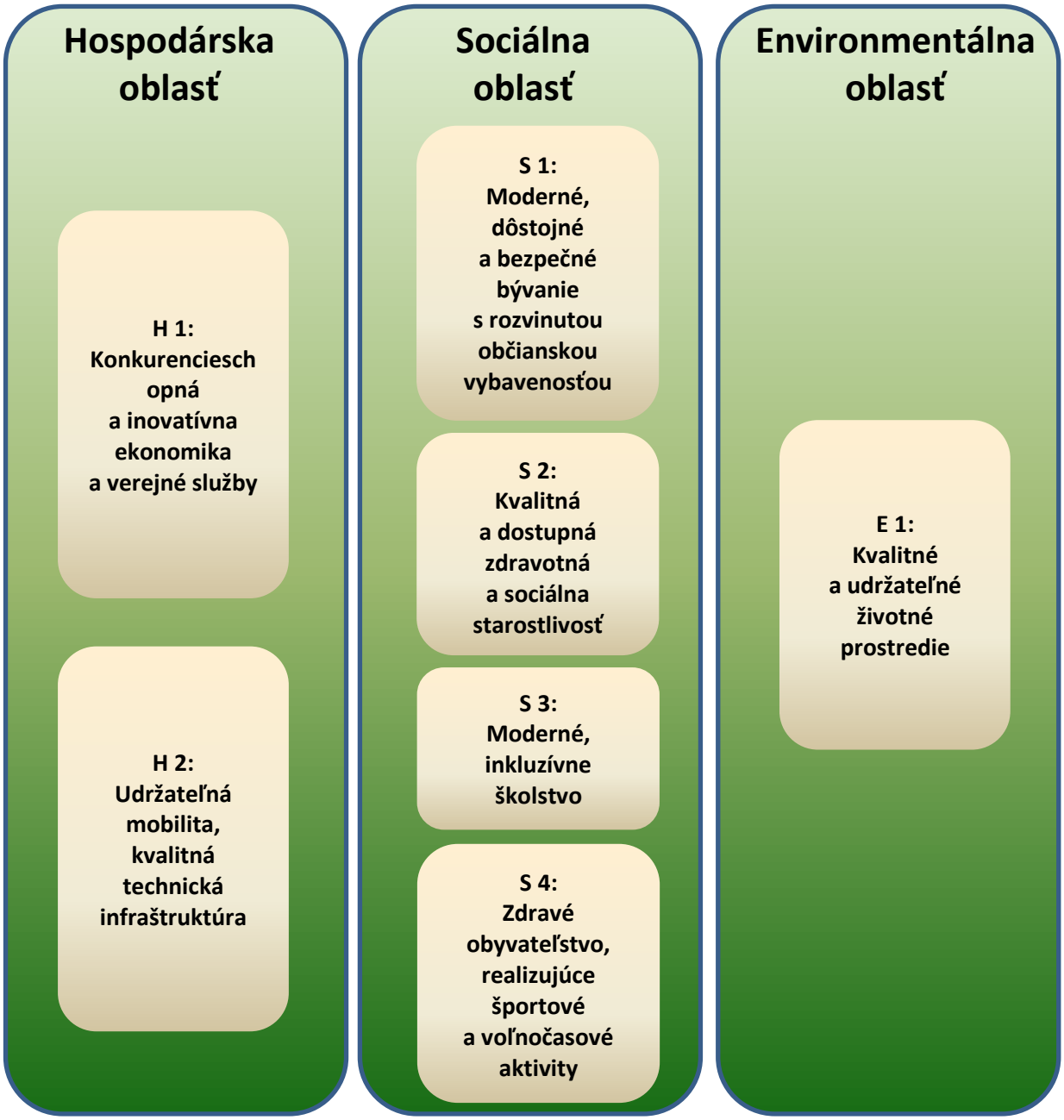

Prostredníctvom vyššie uvedených troch prioritných oblastí a definovaných priorít, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení a aktivít, bude mesto napĺňať želanú víziu rozvoja.

Zdôvodnenie výberu priorít

Dôvody, prečo bude mesto Sliač klásť dôraz práve na vyššie zadefinované priority, vychádzajú najmä z analytickej časti dokumentu a z identifikovaných kľúčových rozvojových výziev. Priority pritom úzko nadväzujú na sústavu vyššie zadefinovaných strategických a špecifických cieľov. Podrobnejšie zdôvodnenie výberu priorít je nasledovné:

HOSPODÁRSKA OBLASŤ

Priorita H 1:
Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby

Mesto Sliač má výbornú dopravnú polohu pri rýchlostnej ceste R1, ktorá bude ešte umocnená výstavbou obchvatu Zvolena (križovatka R1 a R2). To znamená, že pri svojom budúcom (želanom) rozvoji sa mesto s najvyššou pravdepodobnosťou bude môcť oprieť aj o svoj potenciál pre výstavbu rôznych podnikateľských priestorov (či už priemysel, logistika, skladové hospodárstvo a pod.). Je namieste predpokladať, že v budúcnosti môže na územie mesta prísť aj nejaký väčší investor, ktorý vytvorí väčšie množstvo pracovných miest. Okrem toho, budúce možnosti vlastného ekonomického rozvoja mesta tkvejú aj v rozvoji malých a stredných podnikov (existujúcich, ako aj prípadných nových), ktoré okrem zamestnávania miestneho obyvateľstva budú schopné do svojho podnikania zavádzať rôzne inovácie, čím budú zároveň zvyšovať svoju konkurencieschopnosť.

Okrem skvalitňovania podnikateľského prostredia je jednou z možných ciest rozvoja mesta jednoznačne aj zvyšovanie atraktivity mesta z hľadiska cestovného ruchu. Sliač je známy svojou bohatou kúpeľnou históriou, avšak v ostatných rokoch jeho význam (ako kúpeľného mesta) oproti minulosti značne poklesol. V areáli kúpeľov, ako aj v samotnom meste, je viacero schátraných budov, ktoré si vyžadujú modernizáciu. Obnova (nielen kúpeľných) budov je teda extrémne dôležitým prvkom v záujme budúceho rozvoja mesta.

Okrem toho, mesto Sliač sa už teraz významným spôsobom podieľa na záchrane a obnove prírodného a kultúrneho dedičstva. V meste sa nachádza množstvo národných kultúrnych pamiatok, viaceré pamiatkové objekty mesta, ako aj viaceré chránené územia. Pokračovanie v týchto aktivitách, spolu s doplnením o rôzne ďalšie aktivity znamenajúce zvyšovanie návštevnosti mesta, má potenciál zlepšovať lokálnu ekonomiku a zabezpečovať príjmy obyvateľstva Sliača.

V záujme zvyšovania kvality života miestnych obyvateľov sa inovácie a modernizácia nemôžu týkať len podnikateľského prostredia, ale rovnako aj výkonu samosprávnych činností. V tejto súvislosti sa samospráva Sliača zameria na realizáciu konceptu „SMART city“, a v rámci neho najmä na dimenziu „SMART governance“ (tzv. inteligentné spravovanie vecí verejných). Pôjde najmä o rozvoj nových elektronických služieb mesta, efektívne využívanie moderných technológií samosprávou, využívania rôznych „IoT riešení“ (Internet of Things – internet vecí) a zlepšenie možností prístupu obyvateľstva k službám mesta.

Priorita H 2:
Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra

Rozvoj lokálnej ekonomiky sa nezaobíde bez kvalitnej cestnej a technickej infraštruktúry. Okrem komunikácií je potrebné mať zabezpečené dostatočné zdroje pitnej vody, odvádzanie splaškových vôd, spoľahlivé verejné osvetlenie a pod. Ak sa chce mesto rozvíjať aj v oblasti cestovného ruchu, okrem

zveľaďovania kúpeľného areálu, starostlivosti o kultúrno-historické pamiatky a realizácie rôznych podujatí je v ostatnom období dôležitou a obyvateľstvom mimoriadne kladne hodnotenou aktivitou aj výstavba samostatných cyklistických chodníkov. Okrem toho, kvalitne vybudovaná a dostupná cestná a technická infraštruktúra zvyšuje atraktivitu mesta aj pre prípadných nových obyvateľov. V prípade Sliača hrá mimoriadne dôležitú úlohu aj riešenie problematiky tranzitnej dopravy a križovatky pri mestskom úrade.

SOCIÁLNA OBLASŤ

Priorita S 1:
Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou

Bývanie predstavuje jeden z kľúčových prvkov, vplývajúcich na kvalitu života obyvateľov. Z dotazníkového prieskumu a z rozhovorov s aktérmi rozvoja v území bola pritom jednoznačne identifikovaná potreba rozvoja bývania v Sliači – samospráva mesta eviduje výrazný dopyt po nájomnom bývaní, ako aj po pozemkoch, dostupných na výstavbu rodinných domov. Preto sa pozornosť samosprávy sústredí na bytovú politiku ako takú – najmä na zvyšovanie dostupnosti nájomného bývania pre ostatných obyvateľov a prípravu lokalít na IBV a HBV. Dobre nastavená a efektívne fungujúca bytová politika má totižto okrem riešenia bytovej otázky miestneho obyvateľstva zároveň výrazný potenciál zvyšovania atraktivity mesta pre prípadných záujemcov o bývanie v Sliači.

Samospráva mesta Sliač zároveň reflektuje aj potrebu riešenia bezpečnosti na svojom území (bezpečnosti obyvateľov, ktorá u miestnych obyvateľov rezonuje v súvislosti s niektorými konkrétnymi lokalitami, ako aj dopravnej bezpečnosti). Z tohto dôvodu sa samospráva zameria aj na realizáciu rôznych aktivít, zvyšujúcich bezpečnosť v meste tak, aby sa všetci obyvatelia Sliača a jeho návštevníci cítili v meste komfortne. Ruka v ruke s rozvojom bývania a zvyšovaním bezpečnosti musí byť zákonite akcentovaný aj rozvoj občianskej vybavenosti. Mesto Sliač síce už v súčasnosti občiansku vybavenosť má vybudovanú na pomerne dobrej úrovni, stále je však v čom napredovať.

Priorita S 2:
Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť

Pri zvyšovaní kvality života obyvateľov má nezastupiteľné miesto aj zdravotná a sociálna starostlivosť. Primárna zdravotná starostlivosť je v meste na pomerne dobrej úrovni – v Sliači sa nachádzajú viaceré ambulancie lekárov. Zároveň sú pre miestne obyvateľstvo dostupné aj služby súkromnej kliniky a vojenských lekárov. Zámerom mesta Sliač teda bude udržať si priamo v meste existujúce ambulancie (vrátane lekárne) a zároveň sa snažiť o prilákanie prípadných ďalších ambulancií. V súlade s odporúčaniami relevantných autorít v oblasti zdravotníctva sa však mesto bude snažiť podporovať aj subjekty, realizujúce zdravotnú prevenciu

V oblasti sociálnych služieb sa mesto bude usilovať o čo najkvalitnejšie poskytovanie existujúcich služieb, ich prípadnú integráciu a v prípade identifikovanej potreby aj o ich rozširovanie (či už vlastnými silami alebo prostredníctvom neverejných poskytovateľov). Jednoznačne najpočetnejšou cieľovou skupinou, ktorej je (a aj bude) potrebné sociálne služby poskytovať (avšak nielen sociálne služby v zmysle zákona, potrebné je venovať im aj komplexnú sociálnu starostlivosť), sú seniori. Okrem nich bude pozornosť venovaná aj seniorom, ŤZP osobám a iným znevýhodneným osobám.

Priorita S 3:
Moderné, inkluzívne školstvo

Na to, aby sa jednotlivec dokázal plnohodnotne uplatniť v neskoršom pracovnom živote, je viac ako žiaduce, aby absolvoval plnohodnotné vzdelávanie tak, aby bol čo najlepšie pripravený na vstup na konkurenčný trh práce. V tejto súvislosti je potrebné absolvovať prinajmenšom stredoškolské vzdelávanie. V Sliači má cca 11 % obyvateľov ako najvyššie ukončené vzdelanie iba základné vzdelanie. Tento fakt spôsobuje, že obyvateľ s takýmto vzdelaním je v drvivej väčšine prípadov počas svojho života odkázaný iba na výkon najjednoduchších (a zároveň najslabšie platených) prác. To vyúsťuje do situácie, že daný občan nie je schopný svojimi silami prostredníctvom dostatočných príjmov zvýšiť svoj sociálny status (a sociálny status svojej rodiny) a neustále sa tak pohybuje na hranici chudoby. Navyše, v súvislosti s celkovým nastavením sociálneho zabezpečenia v Slovenskej republike sa mu jednoducho pri príjmoch na úrovni okolo minimálnej mzdy častokrát ani neoplatí pracovať.

Východiskom tohto problému je tak dôraz na zvyšovanie vzdelanostnej a kvalifikačnej úrovne obyvateľstva. Práve z týchto dôvodov sa bude mesto Sliač snažiť výrazne podporovať deti a žiakov v ich vzdelávaní v meste, ako aj zlepšovať podmienky a technický stav školských budov a príslušného vybavenia. Práve nedostatočné kapacity školských budov sú totižto v súčasnosti najväčšou rozvojovou výzvou Sliača na úseku školstva. Mesto má nedostatočné kapacity tak pre predprimárne, primárne, ako aj nižšie sekundárne vzdelávanie. Navyše, nedostatočné kapacity má aj základná umelecká škola.

Priorita S 4:
Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity

Pravidelný (ale aj príležitostný) výkon športových a voľnočasových aktivít, spojený s dostatočným pohybom, primeraným veku a zdravotnému stavu, má zásadný vplyv na celkové zdravie obyvateľstva. Takéto aktivity (spolu so zdravým stravovaním) majú mimoriadne významný preventívny účinok v oblasti fyzického aj mentálneho zdravia jednotlivca. Mesto Sliač sa v tejto súvislosti zameria na vytvorenie adekvátnych podmienok na výkon športových aktivít pre všetky vekové a sociálne skupiny obyvateľov (dostupnosť športovísk a súvisiacej infraštruktúry; podpora športových telies a pod.).

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ

Priorita E 1:
Kvalitné a udržateľné životné prostredie

V záujme budovania trvalo udržateľného prostredia pre život obyvateľov je okrem ekonomickej a sociálnej dimenzie nevyhnutne potrebné klásť dôraz aj na environmentálnu zložku. Prípadné zanedbanie tejto zložky by totižto už v krátkodobom horizonte nevyhnutne znamenalo, že obyvateľstvo by žilo v znečistenom (eventuálne kontaminovanom) prostredí, bez dostatočného množstva zelene, ktoré by ho zároveň nechránilo pred povodňami, suchom, extrémnymi teplotami a pod. Z tohto dôvodu sa táto priorita zameriava na efektívne a racionálne nakladanie s odpadmi, protipovodňovú infraštruktúru, realizáciu adaptačných a mitigačných opatrení a na znižovanie množstva CO_2, produkovaného v meste Sliač (najmä energetikou).

Odpadové hospodárstvo predstavuje mimoriadne dôležitú zložku fungovania spoločnosti, nakoľko má výrazný vplyv na kvalitu životného prostredia, ako aj rôznu ťažbu a využívanie zdrojov našej planéty. Samozrejme, okrem toho má aj výrazné ekonomické dopady (v lokálnom prostredí na ekonomiku

mesta, podnikov, ako aj financie miestnych obyvateľov). Z týchto dôvodov je jednou z priorít mesta aj dobré nastavenie systému nakladania s odpadmi v meste a jeho zefektívnenie tak, aby mesto plnilo ciele odpadového hospodárstva, stanovené pre Slovenskú republiku, aby produkovalo čo najmenej zmesového komunálneho odpadu, aby dosahovalo čo najvyšší podiel vytriedeného odpadu a aby životné prostredie na území mesta bolo čo najpriaznivejšie. Zameranie samosprávy mesta na túto prioritu zároveň napomôže budovaniu obehového hospodárstva v regionálnej a národnej ekonomike.

Z pohľadu ochrany života, zdravia a majetku je potrebné zamerať sa taktiež na ochranu pred povodňami, a to najmä v súvislosti s výraznými zmenami klímy a čoraz častejším výskytom extrémnych prejavov počasia. Stredom mesta síce preteká rieka Hron, tá však s najvyššou pravdepodobnosťou nejaké výraznejšie potenciálne riziko pre Sliač z hľadiska záplav nepredstavuje. Problémy však v prípade extrémnych zrážok môžu spôsobovať rôzne potoky, pritekajúce do rieky Hron. V rámci tejto priority sa teda mesto Sliač bude zameriavať nielen na skvalitňovanie infraštruktúry, ktorá už spadnutú dažďovú vodu z územia odvádza, ale najmä na realizáciu takých environmentálnych opatrení, ktoré dokážu dažďovú vodu v území efektívne zadržať. Pôjde teda o realizáciu rôznych protipovodňových a vodozádržných opatrení v extraviláne aj intraviláne mesta.

Údržba a starostlivosť o verejné priestory, výsadba zelene, racionálne hospodárenie s vodou a so zeleňou predstavujú dôležitú službu mesta pre jeho obyvateľstvo a návštevníkov. Takýmto prístupom, znamenajúcim zvyšovanie adaptability územia, sa totižto mesto Sliač vhodne pripraví na očakávané dopady zmeny klímy – prostredníctvom realizácie vhodných a adekvátnych adaptačných opatrení v extraviláne aj v intraviláne vytvorí obyvateľom mesta čo najvhodnejšie životné podmienky a významne tak zvýši kvalitu ich života. Navyše, kvalitné verejné priestranstvá s dostatkom zelene a vody zvyšujú atraktivitu mesta ako takého a majú veľký vplyv na jeho ďalší rozvoj – či už z hľadiska prípadných nových obyvateľov, ktorí sa tu rozhodnú bývať, rozvoja turistiky a pod. Mesto Sliač sa teda zameria najmä na zvyšovanie biodiverzity celého svojho územia a na rozširovanie a skvalitňovanie plôch zelene.

V otázke trvalej udržateľnosti životného prostredia pre súčasné aj budúce generácie majú kľúčovú úlohu najmä mitigačné opatrenia, ktoré znižujú množstvo CO_2, vypúšťaného do atmosféry. Ako ukazujú relevantné štúdie (premietnuté na podmienky Sliača), kľúčovú úlohu v otázke znižovania produkcie CO_2 hrá najmä zvyšovanie energetickej efektívnosti budov (a spomedzi nich najmä bytových budov). Okrem samotnej ekologickej dimenzie (znižovanie uhlíkovej stopy) totižto takáto aktivita v sebe integruje aj dimenziu ekonomickú (nižšie prevádzkové náklady). Mimoriadne dôležitou aktivitou je v tejto súvislosti aj prechod na obnoviteľné a alternatívne zdroje energie. Z tohto dôvodu sa mesto Sliač bude snažiť o obnovu čo najväčšieho počtu verejných budov a o prechod na OZE tak, aby svojou energetickou politikou prispelo k zmierňovaniu dopadov ľudskej činnosti na zmenu klímy a – v neposlednom rade – v súvislosti s vojnou na Ukrajine zároveň zvýšilo svoju energetickú bezpečnosť.

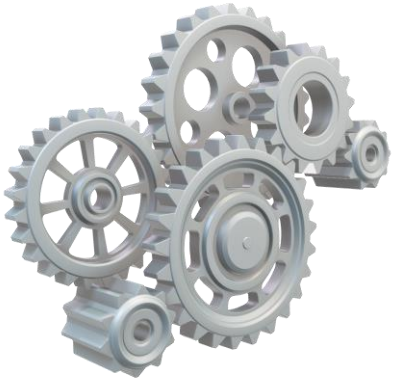

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a aktivity na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a aktivít. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a aktivity, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor merateľných ukazovateľov, vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia a aktivity, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám

Strategické a špecifické ciele a k nim priradené priority, zadefinované v strategickej časti tohto PHSR, sú v tejto implementačnej časti rozpracované do podrobnej sústavy opatrení a následne do konkrétnych aktivít. Celá sústava strategických a špecifických cieľov, priorít a opatrení má teda nasledovnú podobu:

Tabuľka 33: Sústava rozvojových cieľov, priorít a opatrení

Priorit-ná oblasť	Strategický cieľ	Priorita	Opatrenie	Špecifický cieľ
Hospodárska	*SC 1: Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry*	H 1: Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby	H 1.1: Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky	ŠC 1: Zlepšiť podnikateľské prostredie v meste zvýšením jeho atraktivity pre podnikanie, vytvorením širšej ponuky investičných príležitostí a podporou zavádzania inovácií
				ŠC 2: Využiť miestny ekonomický potenciál dostupnej pracovnej sily prostredníctvom podnikania a realizácie podporných programov zamestnávania
			H 1.2: Inovatívna ponuka produktov cestovného ruchu, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry	ŠC 3: Zabezpečiť ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva v meste, ako aj zveľaďovanie kultúrno-historických pamiatok
				ŠC 4: Rozšíriť a modernizovať existujúcu infraštruktúru cestovného ruchu, vrátane zavádzania inovatívnych riešení a rozširovania ponuky CR

Priorit-ná oblasť	Strategický cieľ	Priorita	Opatrenie	Špecifický cieľ
				ŠC 5: Vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kultúrno-spoločenského života
			H 1.3: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb	ŠC 6: Zefektívniť výkon verejných služieb samosprávou a zlepšiť ich poskytovanie obyvateľstvu prostredníctvom digitalizácie, používania SMART (IoT) riešení, budovania informačnej infraštruktúry a skvalitňovania personálnych kapacít
		H 2: Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra	H 2.1: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	ŠC 7: Vytvoriť kvalitnú a bezpečnú sieť miestnych ciest, chodníkov a cyklistických chodníkov
			H 2.2: Zlepšenie technickej vybavenosti mesta	ŠC 8: Zabezpečiť spoľahlivé odvádzanie splaškových vôd z celého mesta a spoľahlivé fungovanie všetkých verejných sietí
Sociálna	*SC 2: Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky bývania a spoločenského vyžitia*	S 1: Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou	S 1.1: Zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania	ŠC 9: Zlepšiť dostupnosť bývania v meste
			S 1.2: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality	ŠC 10: Zvýšiť bezpečnosť obyvateľov

Priorit-ná oblasť	Strategický cieľ	Priorita	Opatrenie	Špecifický cieľ
			S 1.3: Skvalitnenie verejných priestorov a občianskej vybavenosti	ŠC 11: Zvýšiť kvalitu zariadení občianskej vybavenosti, vrátane debarierizácie prístupu k nim
		S 2: Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť	S 2.1: Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov	ŠC 12: Zvýšiť dostupnosť a kvalitu zdravotnej starostlivosti, podporovať zdravotnú prevenciu
			S 2.2: Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít	ŠC 13: Zabezpečiť miestnym obyvateľom poskytovanie všetkých druhov sociálnych služieb, ktoré potrebujú
		S 3: Moderné, inkluzívne školstvo	S 3.1: Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej infraštruktúry	ŠC 14: Skvalitniť podmienky vzdelávania v meste
		S 4: Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity	S 4.1: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času	ŠC 15: Rozšíriť spektrum možností pre pohybové aktivity a zdravý životný štýl miestnych obyvateľov, vrátane skvalitnenia športovej a voľnočasovej infraštruktúry
Environmentálna	*SC 3:* *Zabezpečiť pre obyvateľov mesta ako aj jeho návštevníkov kvalitné životné prostredie*	E 1: Kvalitné a udržateľné životné prostredie	E 1.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov	ŠC 16: Znížiť mieru skládkovania, zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov a zefektívniť nakladanie s nimi
			E 1.2: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry	ŠC 17: Zlepšiť ochranu obyvateľov a majetku pred povodňami

Priorit-ná oblasť	Strategický cieľ	Priorita	Opatrenie	Špecifický cieľ
			E 1.3: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity	ŠC 18: Posilniť adaptáciu územia na zmenu klímy
			E 1.4: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE	ŠC 19: Znížiť množstvo produkovaného CO_2 v meste

Zdroj: vlastné spracovanie

Ciele, priority a opatrenia, zadefinované v tomto PHSR pre mesto Sliač, sú plne v súlade s koncepčnými a rozvojovými stratégiami nadradenej úrovne – s Agendou 2030, Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030 a s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2022-2030. Banskobystrický samosprávny kraj si vo svojom PHSR 2022-2030 v rámci stratégie zadefinoval 4 priority a v rámci nich 10 strategických cieľov:

Tabuľka 34: Štruktúra priorít a strategických cieľov PHSR BBSK 2022-2030

PRIORITA 1: Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika		
Strategický cieľ 1.1: Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky	*Strategický cieľ 1.2:* Zlepšiť udržateľnosť a odolnosť regionálnej ekonomiky	*Strategický cieľ 1.3:* Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu a zamestnanosť prostredníctvom rozvoja udržateľného cestovného ruchu
PRIORITA 2: Zelený kraj pre budúce generácie		
Strategický cieľ 2.1: Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu všetkých zložiek životného prostredia s dôrazom na zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé prejavy		
PRIORITA 3: Zdravá, vzdelaná a súdržná spoločnosť		
Strategický cieľ 3.1: Zvýšiť podiel obyvateľov s vyššou úrovňou dosiahnutého vzdelania a životných zručností	*Strategický cieľ 3.2:* Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji	*Strategický cieľ 3.3:* Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity v mestách aj na vidieku
PRIORITA 4: Prepojený kraj		
Strategický cieľ 4.1: Dobudovať a obnoviť dopravnú infraštruktúru prepojenú na nadradenú cestnú a železničnú sieť	*Strategický cieľ 4.2:* Podporiť rozvoj udržateľnej mobility	*Strategický cieľ 4.3:* Zlepšiť pokrytie širokopásmovým internetovým pripojením

Zdroj: PHSR BBSK 2022-2030

V PHSR obce Sliač na roky 2026-2032 bolo v záujme dosiahnutia želanej vízie a naplnenia strategických cieľov zadefinovaných spolu 16 opatrení rôznej povahy. Každé z týchto opatrení napomáha nielen naplneniu strategických cieľov mesta Sliač, ale zároveň aj strategických cieľov PHSR BBSK 2022-2030. Vzájomné väzby medzi jednotlivými opatreniami PHSR mesta Sliač a strategickými cieľmi PHSR BBSK zobrazuje nasledovná tabuľka:

Tabuľka 35: Matica vzájomných väzieb medzi opatreniami PHSR mesta Sliač a prioritami a strategickými cieľmi PHSR BBSK 2022-2030

Opatrenia PHSR mesta Sliač	**Priority a strategické ciele PHSR BBSK 2022-2030**									
	Priorita 1			Priorita 2	Priorita 3			Priorita 4		
	SC 1.1	SC 1.2	SC 1.3	SC 2.1	SC 3.1	SC 3.2	SC 3.3	SC 4.1	SC 4.2	SC 4.3
H 1.1 Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky	X	X								
H 1.2 Inovatívna ponuka produktov cestovného ruchu, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry	X	X	X							
H 1.3 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb	X									
H 2.1 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry								X	X	
H 2.2 Zlepšenie technickej vybavenosti mesta		X								
S 1.1 Zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania							X			
S 1.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality							X			
S 1.3 Skvalitnenie verejných priestorov a občianskej vybavenosti						X	X			
S 2.1 Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov						X	X			
S 2.2 Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít						X	X			

S 3.1 Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej infraštruktúry					X		X			
S 4.1 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času							X			
E 1.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov				X						
E 1.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry				X						
E 1.3 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity				X						
E 1.4 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE				X						

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako už bolo vyššie spomenuté, v strategickej časti zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) pozostávajú z viacerých opatrení, pričom každé opatrenie obsahuje určitý počet konkrétnych aktivít. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia aktivít v rámci zadefinovaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia aktivít na území mesta Sliač – pričom tieto aktivity svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a celoeurópskom meradle).

Realizáciou konkrétnych aktivít sa budú napĺňať jednotlivé špecifické, a následne aj strategické ciele rozvoja mesta, čím sa v konečnom dôsledku splní želaná vízia. Viacero zadefinovaných aktivít je pritom prierezových, tzn. takých, že ich realizáciou dôjde k napĺňaniu viacerých špecifických cieľov. Samozrejme, okrem nižšie zadefinovaných aktivít môže mesto Sliač v priebehu realizácie tohto PHSR realizovať aj iné, tu vyslovene neuvedené aktivity. Tie by však každopádne mali byť v súlade so stanovenými cieľmi rozvoja a ich realizácia by mala napomáhať k dosiahnutiu vízie mesta.

Všetky aktivity, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledovnom prehľade. Nie vždy bolo možné jednotlivé aktivity jednoznačne zatriediť pod konkrétnu prioritu a konkrétne opatrenie. Niektoré plánované aktivity sa totižto svojím obsahom prelínajú a dotýkajú sa viacerých priorít a opatrení. V takýchto prípadoch bola plánovaná aktivita začlenená pod príslušné opatrenie podľa hlavného, najdôležitejšieho cieľa, na ktorý je tá-ktorá aktivita zameraná. Takýmto spôsobom sa postupovalo napr. pri aktivite „H 1.2.2 Výstavba novej prístupovej cesty do kúpeľov“ (táto aktivita mohla byť začlenená aj k opatreniu H 2.1. Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry, nakoľko miestne cesty sú integrálnou súčasťou dopravnej infraštruktúry, avšak hlavným cieľom v tomto prípade bolo zabezpečiť lepšiu dostupnosť kúpeľov – preto bola táto aktivita začlenená pod cestovný ruch).

Všetky aktivity, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovaných investičných balíkov**, zadefinovaných či už v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja **(PHSR VÚC Banská Bystrica)**, v Integrovanej územnej stratégii BBSK 2022-2027 (v rámci SPR Stred), ako aj v integrovanej územnej stratégii UMR Zvolen **(IUS UMR Zvolen);** môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

HOSPODÁRSKA OBLASŤ

Priorita H 1:
Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby

Opatrenie H 1.1:
Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky

Samospráva mesta ako taká nemá vo všeobecnosti nejaké výrazné kompetencie na úseku podpory/usmerňovania/ovplyvňovania lokálnej ekonomiky. Nejaké kompetencie (a aj možnosti) však predsa len má – a z toho dôvodu (taktiež v súvislosti s uvedomením si dôležitosti existencie a zveľaďovania lokálnej ekonomiky) sa bude zameriavať na zlepšovanie podnikateľského prostredia v meste.

Aktivita H 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v meste, podpora výstavby a zriaďovania podnikateľských prevádzok (priemysel, služby, sklady, logistika...)

Poskytovanie/sprostredkovanie/súčinnosť/napomáhanie rôznym formám podpory, ktoré budú skvalitňovať podnikateľské prostredie v meste, napomáhať existujúcim aj potenciálnym novým subjektom pri realizácii ich podnikateľských plánov, tvorbe nových pracovných miest a pod. Môže sa jednať napr. o podporu v prípade potrebných zmien územného plánu, predaj / prenájom majetku mesta za účelom zriadenia podnikateľských priestorov, marketingovú podporu, poradenstvo a pod.

Aktivita H 1.1.2: Realizácia komplexného projektu pozemkových úprav v k.ú. Rybáre

Mimoriadne dôležitá aktivita v záujme (nielen) zlepšovania podnikateľského prostredia, ale komplexného rozvoja mesta ako takého. V spolupráci s Okresným úradom Zvolen realizácia celého procesu PPÚ tak, aby došlo k výraznému zjednodušeniu vlastníckej štruktúry k pozemkom v katastrálnom území Rybáre (poz.: PPÚ v katastroch Hájniky a Sampor už boli ukončené).

Aktivita H 1.1.3: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov

Poskytovanie rôznych foriem podpory podnikateľským subjektom v prípade záujmu (napr. poradenstvo, súčinnosť, zapojenie mesta do prípadného spoločného projektu a pod.), vytváranie partnerstiev.

Aktivita H 1.1.4: Podpora činnosti mestského podniku

Realizácia rôznych krokov v záujme začatia podnikateľskej činnosti existujúceho mestského podniku. Realizácia rozvojových investičných projektov (nielen) na území mesta, poskytovanie zákaziek pre mestský podnik, v prípade potreby zabezpečovanie dočasnej finančnej výpomoci. V prípade možností/potreby/príležitosti začatie sociálneho podnikania (ako registrovaný sociálny podnik).

Opatrenie H 1.2:
Inovatívna ponuka produktov cestovného ruchu, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry

Niekoľko storočná história mesta ako jedného zo stredísk kúpeľného cestovného ruchu v rámci Slovenska, existencia Kúpeľov Sliač, vybudovaná infraštruktúra cestovného ruchu, ako aj aktivita mesta Sliač v otázke zriaďovania a obnovy prírodných a kultúrno-historických pamiatok na území Sliača tvorí výborný základ pre ďalší potenciálny rozvoj turizmu v meste. Ak mesto bude naďalej schopné pokračovať v nastolenom trende a bude vedieť poskytnúť potenciálnym turistom rôzne produkty CR (okrem samotného kúpeľníctva môžu byť tieto produkty spojené s návštevou kultúrno-historických pamiatok, prírodných zaujímavostí, ako aj rôznych kultúrno-spoločenských podujatí), s najvyššou pravdepodobnosťou bude môcť lokálnu ekonomiku rozvíjať aj prostredníctvom cestovného ruchu.

Aktivita H 1.2.1: Poskytovanie rôznej formy podpory pre štát pri obnove Kúpeľov Sliač

Vlastníkom Kúpeľov Sliač (vrátane kúpeľných objektov) je Slovenská republika (prostredníctvom svojich zriadených organizácií). Väčšina kúpeľných objektov je však v nevyhovujúcom stavebno-technickom stave, čo má za následok nedostatočné využívanie potenciálu cestovného ruchu v meste. Z tohto dôvodu bude samospráva mesta poskytovať v prospech štátu čo možno najväčšiu mieru rôznych foriem podpory pri modernizácii a obnove kúpeľných objektov tak, aby sa postupne zvyšoval počet kúpeľných hostí.

Aktivita H 1.2.2: Výstavba novej prístupovej cesty do kúpeľov

Vybudovanie ďalšej prístupovej cesty do areálu kúpeľov, čím sa zabezpečí lepšia dostupnosť kúpeľov, ako aj lepšie prepojenie jednotlivých častí mesta.

Aktivita H 1.2.3: Obnova kultúrno-historických pamiatok na území mesta

Realizácia rôznych prác a aktivít s cieľom udržiavať kultúrno-historické pamiatky na území mesta v dobrom stave (nielen NKP, ale aj pamätihodnosti mesta, kríže, kaplnky a pod.).

Aktivita H 1.2.4: Budovanie turistických atrakcií a zariadení cestovného ruchu (napr. rozhľadňa, lyžiarsky vlek a pod.)

Postupná výstavba rôznych prvkov a zariadení cestovného ruchu s cieľom poskytovať návštevníkom mesta rôzne produkty cestovného ruchu a zvyšovať atraktivitu Sliača (napr. rozhľadňa, lyžiarsky vlek a iné).

Aktivita H 1.2.5: Výstavba a obnova drobnej turistickej infraštruktúry v katastri mesta (náučné chodníky, altánky, lavičky, informačné tabule, ...)

Obnova a vybudovanie sprievodnej, doplnkovej infraštruktúry na území mesta Sliač – náučné chodníky, lavičky, altánky, mobiliár, informačné tabule a pod. Budovanie náučných chodníkov s rôznym zameraním (na kultúru, históriu, prvky ochrany prírody, okolitú prírodu a pod.) na viacerých miestach v intraviláne aj extraviláne mesta, s možným prepojením chodníkov do susedných katastrov.

Aktivita H 1.2.6: Budovanie cyklistických chodníkov a ich prepájanie, vrátane budovania doplnkovej infraštruktúry

Poskytovanie maximálnej možnej podpory pre VÚC Banská Bystrica v spojitosti s budovaním cyklistického chodníka v rámci Kostrovej siete BBSK (pokračovanie existujúceho cyklistického chodníka v smere na Banskú Bystricu). Budovanie ďalších cyklistických chodníkov na území mesta. Obstaranie projektovej dokumentácie, všetkých súhlasov a povolení, realizácia inžinierskych činností a následné rozširovanie existujúcej siete cyklistických chodníkov v extraviláne aj intraviláne mesta, vrátane altánkov, lavičiek, mobiliáru, informačných tabúľ, nabíjacích staníc, značenia trás a pod.

Aktivita H 1.2.7: Podpora Mestského kultúrneho strediska, organizácie kultúrno-spoločenských podujatí, vrátane podpory fungovania kultúrno-spoločenských telies (folklór, rôzne neziskové a ochotnícke skupiny a organizácie...)

Organizovanie/spoluorganizovanie rôznych podujatí na území mesta pre široké vrstvy obyvateľstva a návštevníkov. Finančná aj nefinančná podpora mesta pre existujúce (a príp. novovzniknuté) kultúrno-spoločenské telesá, pôsobiace v meste. Poskytovanie dotácií na činnosť, poskytovanie priestorov, pomoc pri zvyšovaní publicity a pod.

Aktivita H 1.2.8: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce

Budovanie partnerstiev na rôznej úrovni – medziobecná spolupráca v rámci SR, spolupráca s inými subjektmi a organizáciami v rámci SR (mimovládnymi, štátnymi, podnikateľskými a pod.), spolupráca s partnerskými obcami/mestami v zahraničí; realizácia spoločných rozvojových projektov.

Opatrenie H 1.3:
Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb

Tvorba inovatívneho prostredia a implementácia rôznych inovácií (technologických, sociálnych, procesných...) sú okrem podnikateľského sektora veľmi dôležité aj pre verejný sektor. Ak sa majú verejné služby zlepšovať, skvalitňovať, zefektívňovať a racionalizovať, je nevyhnutné zavádzať do riadenia samosprávy rôzne inovatívne formy a procesy, ako je napr. digitalizácia výkonu niektorých samosprávnych úkonov, implementácia SMART riešení a pod. Nemenej dôležitou aktivitou je zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a širokej verejnosti.

Aktivita H 1.3.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby, zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov samosprávy a verejnosti

Finančná aj nefinančná podpora pri zavádzaní takéhoto typu riešení (napr. v doprave, infraštruktúre, energetike, cestovnom ruchu, podnikaní a pod.). Zavedenie bezdrôtového internetového pripojenia na verejných priestranstvách za účelom zvyšovania digitálnej pripojiteľnosti miestnych obyvateľov a návštevníkov mesta. Digitalizácia verejných služieb. Účasť / organizovanie / spoluorganizovanie rôznych vzdelávacích aktivít, školení a iných podujatí za účelom zvyšovania digitálnych zručností osôb.

Aktivita H 1.3.2: Obstaranie nového územného plánu podľa nového zákona o územnom plánovaní

Splnenie zákonnej povinnosti mesta, uloženej novým zákonom o územnom plánovaní (zákon č. 200/2022 Z. z.). Vypracovanie územného plánu, spĺňajúceho všetky procesné požiadavky a technické štandardy nového zákona (spracovanie v geografickom informačnom systéme, publikovanie na portáli územného plánovania atď.).

Priorita H 2:
Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra

Opatrenie H 2.1:
Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry

Kvalitná dopravná infraštruktúra má zásadný význam nielen pre spokojnosť obyvateľov so životom v tej-ktorej obci/meste, ale dôležitá je aj pre návštevníkov a podnikateľský sektor. Kvalitná sieť miestnych ciest vedúca k obydliam, podnikateľským prevádzkam, zariadeniam občianskej vybavenosti alebo turistickým atrakciám, vybudované chodníky popri cestách, vybudované cyklistické chodníky, vhodné dopravné značenie, optimálny počet miest na parkovanie a pod., sú základné atribúty rozvinutého mesta.

Aktivita H 2.1.1: Modernizácia miestnych ciest a chodníkov, výstavba nových ciest a chodníkov a ich prepájanie

Údržba a obnova existujúcich miestnych ciest a chodníkov, ktoré sú v zhoršenom stave (napr. po rôznych prekopávkach, ale aj z dôvodu svojej zastaranosti). Výstavba nových miestnych ciest a chodníkov. Prepájanie jednotlivých ciest a chodníkov tak, aby nevznikali slepé cesty, ale aby boli v čo možno najväčšej miere zokruhované.

Aktivita H 2.1.2: Výstavba mosta cez Sielnický potok

Vybudovanie nového stavebného objektu – mosta pre cyklistov a pre peších ponad Sielnický potok.

Aktivita H 2.1.3: Výstavba obchvatu mesta

Poskytovanie čo možno najväčšej podpory v prospech BBSK a štátu tak, aby bol vybudovaný obchvat mesta Sliač (s optimálnym trasovaním).

Aktivita H 2.1.4: Riešenie križovatky ulíc Letecká, ČSA a SNP

Realizácia rôznych stavebno-technických (príp. aj iných) prác za účelom zvýšenia bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky pre všetkých účastníkov dopravy na križovatke ciest pri mestskom úrade.

Aktivita H 2.1.5: Budovanie parkovísk a odstavných plôch na území mesta

Postupná výstavba parkovísk a odstavných plôch v intraviláne mesta Sliač tak, aby bol zabezpečený komfort pri parkovaní a dostatočné kapacity parkovacích miest pre obyvateľov mesta a jeho návštevníkov.

Aktivita H 2.1.6: Výstavba lávky pre peších a cyklistov cez Hron

Vybudovanie mestskej lávky ponad vodný tok v záujme lepšieho prepojenia jednotlivých častí mesta a podpory využívania nemotorovej dopravy.

Aktivita H 2.1.7: Vybudovanie dopravného prepojenia s časťami Trebuľa a Kaskády

Výstavba komunikácií (miestne cesty, chodníky, príp. aj cyklistické chodníky) do okrajových, resp. samostatných sídelných útvarov mesta – časti Trebuľa a časti Kaskády.

Aktivita H 2.1.8: Vybudovanie novej prístupovej cesty do časti Za traťou

Výstavba komunikácií (miestne cesty, chodníky, príp. aj cyklistické chodníky) do časti Za traťou.

Aktivita H 2.1.9: Autobus, Sliač (nákup elektrobusu, vybudovanie nabíjacej stanice pre elektrobus)

Obstaranie moderného autobusu na elektrický pohon, ktorý nezaťažuje životné prostredie. Zriadenie nabíjacej stanice.

Aktivita H 2.1.10: Budovanie nabíjacích staníc pre elektromobily a elektrobicykle

Budovanie a osadzovanie nabíjacích staníc na území mesta.

Opatrenie H 2.2:
Zlepšenie technickej vybavenosti mesta

Rovnako ako v prípade dopravnej infraštruktúry, aj kvalitná technická vybavenosť mesta má zásadný význam pre spokojnosť obyvateľov so životom v tej-ktorej obci/meste a tiež pre podnikateľský sektor. Navyše, vybudovaná technická infraštruktúra zvyšuje atraktivitu mesta pre prípadných záujemcov o bývanie v meste a pre podnikateľský sektor.

Aktivita H 2.2.1: Dobudovanie verejnej kanalizačnej siete na miestach, kde chýba (ul. Nová, Mlynská, Továrenská a Samporská)

Postupné budovanie a rozširovanie verejnej kanalizačnej siete aj do lokalít, v ktorých tieto siete dostupné nie sú.

Aktivita H 2.2.2: Výstavba kanalizácie v Sampore

Vybudovanie verejnej kanalizačnej siete v mestskej časti Sampor.

Aktivita H 2.2.3: Úprava okolia vodojemu v Sampore

Vybudovanie prístupovej cesty k vodojemu. Modernizácia stavby vodojemu, úprava a revitalizácia okolia vodojemu (zeleň, oplotenie a pod.).

Aktivita H 2.2.4: Modernizácia a rozšírenie verejného osvetlenia

Výmena zastaraných, príp. energeticky menej efektívnych svetelných bodov verejného osvetlenia za úspornejšie LED osvetlenie. Budovanie verejného osvetlenia na miestach, kde zatiaľ chýba úplne, resp. je nedostatočné.

SOCIÁLNA OBLASŤ

Priorita S 1:
Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou

Opatrenie S 1.1:
Zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania

Otázka bývania je jedným z kľúčových determinantov kvality života obyvateľov. Rôzne skupiny obyvateľov pritom v kontexte svojej sociálno-ekonomickej situácie majú spravidla aj rôzne preferencie ohľadom bývania (iné preferencie majú osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením, iné preferencie mladí ľudia bez záväzkov, mladé rodiny, seniori a pod.). Každopádne, kvalita domového a bytového fondu, dostupnosť domov a bytov (aj nájomných), možnosti obstarania vlastného bývania, napojenie domov a bytov na inžinierske siete, predstavujú dôležité ukazovatele rozvinutosti tej-ktorej obce/mesta. Z tohto dôvodu sa mesto Sliač bude usilovať o pokrytie dopytu po nájomnom bývaní, ako aj individuálnej bytovej výstavbe v meste (aktuálne bola vybudovaná nová IBV Slnečnica, táto lokalita však pravdepodobne dopyt po bývaní v meste nepokryje). Navyše, vytvorenie podmienok pre bývanie predstavuje zároveň aj pozitívny faktor v záujme stabilizácie obyvateľstva mesta – u obyvateľov (najmä mladých) zvyšuje motiváciu pre zotrvanie v meste (tak, že z mesta neemigrujú do iných miest / regiónov SR).

Aktivita S 1.1.1: Poskytovanie podpory pri budovaní ďalších lokalít IBV na území mesta, vrátane budovania infraštruktúry

Poskytovanie podpory developerom, príp. aj realizácia vlastných investícií a budovanie potrebnej infraštruktúry v nových lokalitách IBV (parcely, vodovod, kanalizácia, elektrická energia, verejné osvetlenie, cesty, chodníky, ďalšie siete a infraštruktúra...).

Aktivita S 1.1.2: Výstavba mestských nájomných bytov

Vybudovanie nájomných bytov (investícia v réžii mesta Sliač) v záujme pokrytia dopytu po nájomnom bývaní pre všetkých záujemcov o bývanie v meste.

Aktivita S 1.1.3: Poskytovanie podpory pri budovaní ďalších lokalít HBV na území mesta, vrátane budovania infraštruktúry

Poskytovanie podpory developerom, príp. aj realizácia vlastných investícií a budovanie potrebnej infraštruktúry v nových lokalitách HBV (parcely, vodovod, kanalizácia, elektrická energia, verejné osvetlenie, cesty, chodníky, ďalšie siete a infraštruktúra...).

Opatrenie S 1.2:
Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality

Bezpečnosť obyvateľov je, obzvlášť v tomto geopoliticky nestabilnom období, významne pertraktovanou témou naprieč celou spoločnosťou. V podmienkach mesta Sliač je pritom potreba riešenia bezpečnosti fyzických osôb oveľa intenzívnejšia najmä v súvislosti s niektorými priestormi

v intraviláne, kde majú obyvatelia mesta z rôznych dôvodov znížený pocit bezpečia. Na pocit bezpečia miestnych obyvateľov vplývajú rôzne faktory, ako je napr. dostatok verejného osvetlenia, správanie niektorých osôb na verejnosti, voľný pohyb psov po meste a iné. Svoju bezpečnosť však obyvatelia vnímajú aj v rámci dopravnej bezpečnosti, požiarnej bezpečnosti, potravinovej, energetickej bezpečnosti, civilnej ochrany, príp. inej bezpečnosti. Toto opatrenie sa zameriava práve na riešenie bezpečnosti obyvateľov v intraviláne mesta a na zlepšovanie požiarnej bezpečnosti. Aktivity, zamerané na riešenie energetickej bezpečnosti sú riešené v rámci iných opatrení.

Aktivita S 1.2.1: Rozšírenie a modernizácia kamerového systému (pult centrálnej ochrany, technológia, kamery...)

Obstaranie ďalších kamier na monitorovanie verejných priestranstiev a verejných budov a preventívne pôsobenie na úseku bezpečnosti, vrátane skvalitnenia príslušného technologického vybavenia. Zriadenie pultu centrálnej ochrany.

Aktivita S 1.2.2: Podpora činnosti DHZM (materiálne zabezpečenie, vybavenie, vzdelávacie činnosti...)

Realizácia rôznych podporných krokov a aktivít v záujme podpory činnosti miestneho DHZ – obstaranie materiálneho vybavenia, hasičskej techniky a zariadení, poskytovanie priestorov na dobrovoľnícku činnosť a pod.

Aktivita S 1.2.3: Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave a aktívnych prvkov upokojovania dopravy (priechody + osvetlenie, merače rýchlosti, spomaľovače rýchlosti, montáž zvodidiel, zrkadlá, ...)

Osadenie / zriadenie / prevádzkovanie rôznych bezpečnostných a upokojovacích prvkov v doprave za účelom zvýšenia bezpečnosti obyvateľov mesta a bezpečnosti cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov, osvetlenie prechodov, spomaľovače rýchlosti, merače rýchlosti, bezpečnostné zvodidlá pri školách, parkoch, ihriskách a iných budovách / zariadeniach, bezpečnostné zvodidlá na miestach, kde sa cestná komunikácia križuje s cyklistickým chodníkom, osadenie zrkadiel na neprehľadných križovatkách a pod.).

Opatrenie S 1.3:
Skvalitnenie verejných priestorov a občianskej vybavenosti

Budovanie občianskej vybavenosti má silne prierezový charakter, nakoľko sa dotýka rôznych oblastí života obyvateľov (napr. kultúrne zariadenia, turistické zariadenia, oddychové a relaxačné zariadenia, zariadenia týkajúce sa cirkevných aktivít a pod.). No nielen samotná občianska vybavenosť, ale aj kvalita verejných priestorov majú významný vplyv na kvalitu života obyvateľov mesta a jeho atraktivitu pre potenciálnych návštevníkov (vizuálna, estetická stránka verejných priestorov, ich funkčnosť...). Veľmi dôležitou aktivitou je v tomto ohľade aj budovanie bezbariérového prístupu k zariadeniam občianskej vybavenosti a vo verejných priestoroch pre všetky vrstvy obyvateľstva.

Aktivita S 1.3.1: Doplnenie a obnova mestského mobiliáru

Obnova / výmena / doplnenie a zaobstaranie nových prvkov mestského mobiliáru (lavičiek, košov, informačných tabúľ, altánkov a pod.).

Aktivita S 1.3.2: Vybudovanie verejného parku na Kopaniskách

Výsadba funkčnej a okrasnej zelene, vybudovanie chodníkov, osadenie lavičiek, mestského mobiliáru, zriadenie oddychovej zóny.

Aktivita S 1.3.3: Majetkovo-právne usporiadanie pozemkov pod verejnými priestranstvami, infraštruktúrou a stavbami

Postupná realizácia rôznych krokov v záujme majetkovo-právneho usporiadania vlastníckych vzťahov pod verejnoprospešnými stavbami a zariadeniami (napr. výkup pozemkov, zámena pozemkov a pod.).

Aktivita S 1.3.4: Obstaranie komunálnej techniky na zabezpečenie údržby verejných priestranstiev a na odpadové hospodárstvo

Zabezpečenie príslušnej vlastnej techniky na kvalitnú a efektívnu údržbu miestnych komunikácií (ciest, chodníkov, cyklistických chodníkov...), verejnej zelene, ako aj športových a ďalších zelených plôch na území mesta (napr. traktor, sypač, nakladač, zametač, pracovná vysokozdvižná plošina, ďalšia technika na zimnú a letnú údržbu a pod.).

Aktivita S 1.3.5: Výstavba a skvalitňovanie bezbariérového prístupu do verejných budov a na verejných priestranstvách

Vybudovanie kvalitného a bezpečného bezbariérového prístupu všade tam, kde takýto prístup chýba úplne alebo nie je vybudovaný v dostatočnej kvalite.

Priorita S 2:
Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť

Opatrenie S 2.1:
Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov

Zdravie býva v rebríčkoch hodnôt obyvateľov spravidla na najvyšších priečkach. Obyvatelia s dobrým zdravím majú výrazne vyššiu kvalitu života ako tí, ktorí sa dobrému zdraviu netešia. Z tohto dôvodu sa mesto Sliač bude aj naďalej usilovať nielen o zabezpečenie čo najlepšej a najdostupnejšej zdravotnej starostlivosti pre svojich obyvateľov, ale v spolupráci s externými subjektmi bude podporovať aj realizáciu rôznych preventívnych aktivít ohľadom zdravia.

Aktivita S 2.1.1: Podpora subjektov venujúcich sa zdravotnej starostlivosti, preventívnym opatreniam a osvetovej činnosti u miestneho obyvateľstva

Poskytovanie rôznych foriem podpory (finančných/nefinančných) pre príslušné subjekty, ktoré napomáhajú / plánujú napomáhať zlepšovaniu zdravia obyvateľov mesta Sliač.

Aktivita S 2.1.2: Vybudovanie Centra integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti

Výstavba budovy (príp. prestavba nejakej existujúcej budovy) v ktorej sa budú miestnemu obyvateľstvu poskytovať integrované služby na úseku zdravotníctva a sociálnych služieb.

Aktivita S 2.1.3: Podpora zdravia obyvateľstva (prevencia, osveta, vzdelávanie...)

Realizovanie preventívnych osvetových a vzdelávacích aktivít ohľadom zdravia obyvateľstva. Organizovanie / spoluorganizovanie rôznych podujatí, školení a iných foriem aktivít v záujme zdravého vývoja detí, žiakov a dospelých osôb – napr. ohľadom drogovej prevencie, užívania alkoholu a iných návykových látok, zdravého životného štýlu a pod. Poskytovanie rôznych foriem podpory (finančných/nefinančných) pre príslušné subjekty (napr. Slovenský Červený kríž a pod.).

Opatrenie S 2.2:
Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít

Význam poskytovania sociálnych služieb príslušným cieľovým skupinám obyvateľov čím ďalej, tým viac narastá (obzvlášť u obyvateľov, ktorí sú na ich poskytovanie odkázaní). V podmienkach mesta Sliač však okrem „klasických“ sociálnych služieb (tzn. sociálnych služieb v zmysle zákona o sociálnych službách) predstavujú dôležitú úlohu aj rôzne iné aktivity v sociálnej oblasti (ktoré sa už vykonávajú „mimo“ zákona o sociálnych službách, avšak ich dopad a prínos pre jednotlivcov je pozitívny). Toto opatrenie sa zameriava tak na sociálne služby, ako aj na iné sociálne aktivity, ktoré sa v prospech miestnych obyvateľov budú realizovať mimo pôsobnosti zákona o sociálnych službách.

Aktivita S 2.2.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie mesta do projektov AOTP

Pomoc miestnym obyvateľom, znevýhodneným na trhu práce (napr. absolventom, dlhodobo nezamestnaným osobám, osobám v preddôchodkovom veku a pod.), prostredníctvom aktívnych opatrení trhu práce získavať príjem, pracovné návyky a začleňovať sa tak do spoločnosti (napr. cez výkon menších obecných služieb, zamestnanie takýchto osôb spojené s čiastočnou refundáciou miezd a odvodov a pod.).

Aktivita S 2.2.2: Modernizácia a rozšírenie kapacity domova seniorov (prístavbou, nadstavbou)

Modernizácia existujúcich priestorov domova seniorov. Zvýšenie kapacity domova seniorov prístavbou, nadstavbou, príp. novou výstavbou.

Aktivita S 2.2.3: Zriadenie denného stacionára

Zriadenie ďalšej sociálnej služby na území mesta, ktorá zatiaľ pre obyvateľov (verejnosť) dostupná nie je – denného stacionára. Poskytovanie sociálnej služby najmä pre cieľové skupiny seniorov a ťažko zdravotne postihnutých osôb.

Aktivita S 2.2.5: Pokračovanie v poskytovaní existujúcich sociálnych služieb a sociálnych aktivít na území mesta

Zabezpečenie pokračovania v poskytovaní existujúcich sociálnych služieb: opatrovateľská služba, odľahčovacia služba, zariadenie pre seniorov, denný stacionár (v zariadení pre seniorov), prepravná služba (sociálny taxík). V prípade potreby a záujmu poskytovanie ďalších sociálnych služieb pre rôzne cieľové skupiny. Realizácia rôznych sociálnych aktivít pre seniorov, ŤZP osoby, mladé rodiny, osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením – napr. zájazdy a výlety, prednášky v záujme prevencie zneužívania seniorov, rôzne vystúpenia pre tieto cieľové skupiny, posedenia pri rôznych príležitostiach (napr. Mesiac úcty k starším), jednorazová finančná výpomoc v prípade mimoriadnej udalosti a pod.

Aktivita S 2.2.6: Podpora neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, poskytujúcich služby obyvateľom Sliača

Poskytovanie rôznej formy podpory neverejným poskytovateľom sociálnych služieb, vrátane finančných príspevkov v zmysle zákona o sociálnych službách.

Priorita S 3:
Moderné, inkluzívne školstvo

Opatrenie S 3.1:
Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej infraštruktúry

Vzdelanie predstavuje spravidla jeden z kľúčových determinantov v otázke zvyšovania sociálneho statusu jednotlivca a jeho rodiny. V Sliači pritom 11 % obyvateľov starších ako 15 rokov má najvyššie ukončené len základné vzdelanie, čo častokrát prispieva k životu takýchto jednotlivcov na hranici (resp. pod hranicou) chudoby. V meste síce sú dostupné školy v rámci predprimárneho, primárneho aj nižšieho sekundárneho vzdelávania (ako aj ZUŠ), avšak ich kapacity sú aktuálne nedostatočné. Týmto opatrením sa mesto Sliač zameria na zvyšovanie vzdelanostnej a kvalifikačnej úrovne miestnych obyvateľov a na zlepšenie miestnych podmienok v rámci školstva.

Aktivita S 3.1.1: Modernizácia MŠ, vrátane rozšírenia jej kapacity

Zvýšenie existujúcich priestorových kapacít MŠ v Sliači s cieľom zabezpečiť dostatočnú kapacitu tak, aby mohla MŠ prijať všetky deti, pre ktoré je predprimárne vzdelávanie povinné, ako aj všetky ostatné deti, ktorých rodičia majú záujem o vzdelávanie v tejto MŠ. Zároveň bude kapacita MŠ rozšírená v takej miere, aby bola dostatočná aj v nadväznosti na predpokladané rozširovanie povinného predprimárneho vzdelávania v najbližších rokoch. Modernizácia existujúceho a obstaranie ďalšieho vnútorného vybavenia školy (pre existujúce aj nové priestory materskej školy).

Aktivita S 3.1.2: Modernizácia ZŠ, vrátane rozšírenia jej kapacity

Zvýšenie existujúcich priestorových kapacít ZŠ v Sliači. Modernizácia existujúceho a obstaranie ďalšieho vnútorného vybavenia školy (pre existujúce aj nové priestory základnej školy).

Aktivita S 3.1.3: Modernizácia ZUŠ, vrátane rozšírenia jej kapacity

Zvýšenie existujúcich priestorových kapacít ZUŠ v Sliači. Modernizácia existujúceho a obstaranie ďalšieho vnútorného vybavenia školy (pre existujúce aj nové priestory základnej umeleckej školy).

Aktivita S 3.1.4: Ďalšia modernizácia priestorov, vnútorného aj vonkajšieho vybavenia škôl

Budovanie odborných učební, prispôsobovanie priestorov, kapacít a výučby žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, stavebno-technické úpravy existujúcich budov v areáloch škôl, obnova interiérov, obstaranie materiálno-technického vybavenia škôl, obnova a budovanie nových prvkov / zariadení v areáloch škôl (ihriská, sprievodná infraštruktúra).

Priorita S 4:
Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity

Opatrenie S 4.1:
Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času

Vytvorenie adekvátnych podmienok pre realizáciu športových a voľnočasových aktivít vytvára pozitívny vplyv na zdravie jednotlivcov, zvyšuje pocit spokojnosti obyvateľov a zabezpečuje tiež vyššiu atraktivitu mesta pre prípadných návštevníkov. Toto opatrenie sa zameriava na zvýšenie dostupnosti športovísk a súvisiacej športovej a voľnočasovej infraštruktúry.

Aktivita S 4.1.1: Skvalitňovanie športovej a voľnočasovej infraštruktúry obnovou existujúcich a výstavbou nových prvkov a zariadení (futbalový štadión, multifunkčné ihriská, detské ihriská...)

Obnova, modernizácia, ako aj postupné rozširovanie existujúcej siete športovísk na území mesta (ihrísk, športových plôch a tratí, budov, technologického vybavenia, sprievodnej infraštruktúry). Postupné budovanie ďalších prvkov a zariadení voľnočasovej infraštruktúry, vrátane budovania sprievodnej infraštruktúry (altánky, lavičky, koše, informačné tabule, osvetlenie, oplotenie a pod.).

Aktivita S 4.1.2: Vybudovanie multifunkčného športového areálu (plaváreň, športová hala, tenisové kurty, detský vodný svet, pumptrack, fitness, wellness, zázemie)

Výstavba moderného areálu na realizáciu rôznych športov, vrátane potrebnej sprievodnej infraštruktúry a zázemia (šatne, priestory na stravovanie, priestory na relax a oddych, ďalšie priestory).

Aktivita S 4.1.3: Výstavba multifunkčného športového ihriska s vybavením na tvorbu ľadovej plochy

Vybudovanie nového multifunkčného ihriska na realizácie rôznych športov, ktoré bude zároveň prispôsobené aj na využitie v zimnom období (tvorba ľadovej plochy).

Aktivita S 4.1.4: Modernizácia a rozšírenie detských a multifunkčných ihrísk na uliciach Gorkého, Rybárskej a Clementisovej

Realizácia rôznych modernizačných a obnovných prác na ihriskách na uliciach Gorkého, Rybárskej a Clementisovej, vrátane rozširovania športových a detských prvkov.

Aktivita S 4.1.5: Vybudovanie atletického oválu a príslušnej športovej infraštruktúry v školskom areáli

Vybudovanie okružnej atletickej dráhy a ďalších atletických prvkov (napr. doskočisko, zariadenia na skok do výšky a pod.), vrátane doplnkovej infraštruktúry (lavičky, mobiliár, osvetlenie priestory na uskladnenie prvkov a pod.).

Aktivita S 4.1.6: Vybudovanie mestských priestorov so zázemím na organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí v exteriéri (javisko, lavičky, mobiliár...)

Postupné budovanie areálu s príslušným technickým vybavením a zázemím na organizáciu exteriérových podujatí, ako sú rôzne slávnosti, jarmoky a pod. (napr. javisko so zastrešením, lavičky pre divákov, priestory pre účinkujúcich, mestský mobiliár a pod.).

Aktivita S 4.1.7: Podpora organizácie športových podujatí, vrátane podpory fungovania športových organizácií

Poskytovanie finančnej aj nefinančnej podpory pre všetky existujúce („tradičné“) aj prípadné novovznikajúce športové aktivity, realizované na území mesta Sliač (napr. futbalisti, šachisti, cyklisti, lukostrelci, DHZ ...). Finančná aj nefinančná podpora existujúcich aj prípadných novovzniknutých miestnych športových subjektov.

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ

Priorita E 1:
Kvalitné a udržateľné životné prostredie

Opatrenie E 1.1:
Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov

V odpadovom hospodárstve sa mesto zameria na ďalšie skvalitňovanie a zefektívňovanie súčasného systému nakladania s odpadmi, rozširovanie možností triedenia odpadov, ako aj budovanie nových zariadení na zber a zhodnocovanie odpadov. Mimoriadne potrebnou aktivitou je zvyšovanie environmentálneho povedomia verejnosti v oblasti odpadového hospodárstva (osvetové a vzdelávacie aktivity).

Aktivita E 1.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov (digitalizácia, SMART riešenia, zavedenie motivačného systému poplatkov...), vrátane environmentálnej výchovy obyvateľstva, realizácie vzdelávacích a osvetových aktivít

Realizácia rôznych podporných krokov v záujme skvalitňovania celého systému zberu odpadov v meste (napr. meranie hmotnosti zmesových nádob a následné vyhodnocovanie prostredníctvom softvérových riešení, prispôsobovanie príslušných VZN mesta tak, aby bol vytvorený čo najviac motivujúci systém, zavádzanie rôznych inovácií a pod.). Realizácia vzdelávacích a osvetových aktivít ohľadom predchádzania vzniku odpadu, ako aj na úseku nakladania s odpadmi. Podpora environmentálnej výchovy v školách a u ostatných obyvateľov mesta. Rozšírenie triedeného zberu odpadov (napr. o kuchynský odpad).

Aktivita E 1.1.2: Moderný zberný dvor

Modernizácia existujúceho zberného dvora, výstavba nového zberného dvora na ul. Hronská. Modernizácia mestskej kompostárne – rozšírenie technológie, recyklácia BRO aeróbnym spôsobom, rozšírenie kapacity kompostárne. Obstaranie príslušnej techniky.

Aktivita E 1.1.3: Prebudovanie kontajnerových stojísk, budovanie polopodzemných kontajnerov

Vybudovanie viacerých kvalitných a vhodných stojísk pre nádoby na komunálny odpad na území mesta Sliač. Postupné osadzovanie polopodzemných kontajnerov na všetkých kontajnerových stojiskách v meste.

Opatrenie E 1.2:
Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry

Možno konštatovať, že v meste Sliač sa povodne takmer vôbec nevyskytujú. S ohľadom na zmenu klímy a čoraz častejšie extrémne prejavy počasia je však určite namieste realizovať v meste rôzne protipovodňové a vodozádržné opatrenia. V rámci zvyšovania bezpečnosti mesta pred povodňami sa teda samospráva zameria na realizáciu celého súboru vzájomne prepojených protipovodňových a environmentálnych aktivít v celom katastri mesta.

Aktivita E 1.2.1: Realizácia sústavy protipovodňových opatrení na území mesta

Úprava a spevňovanie brehov jednotlivých tokov, čistenie, rozširovanie a prehlbovanie korýt tokov, starostlivosť o brehové porasty a iné. Realizácia ďalších protipovodňových opatrení mimo vodných tokov (napr. rôzne terénne úpravy v extraviláne, vyčistenie a zvýšenie priepustnosti odvodňovacích rigolov popri komunikáciách a pod.).

Aktivita E 1.2.2: Realizácia vodozádržných opatrení na území mesta

Postupné budovanie celého súboru rôznych vodozádržných opatrení v extraviláne aj intraviláne mesta – napr. výstavba hrádzok na jednotlivých tokoch v lesoch a na poliach za účelom zachytávania prípadnej povodňovej vlny, zalesňovanie, výsadba zelene, budovanie dažďových záhrad, budovanie retenčných nádrží a iné.

Opatrenie E 1.3:
Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity

Adaptácia na zmenu klímy, ako jedna z najvýznamnejších novodobých výziev, predstavuje v otázke skvalitňovania života obyvateľov a zabezpečenia trvalej udržateľnosti existencie našej planéty úplne kľúčovú úlohu. Zmena klímy má pritom dopady na všetkých úrovniach – prejavuje sa od makroregionálnej až po lokálnu úroveň. V tejto súvislosti sa mesto Sliač zameria na realizáciu celého súboru vzájomne prepojených adaptačných a mitigačných opatrení v celom katastri mesta (pričom rôzne prierezové aktivity – zvyšujúce adaptabilitu územia na zmenu klímy a znižujúce tvorbu CO_2 – sú uvedené aj v iných opatreniach tohto PHSR – napr. aktivity ohľadom zvyšovania energetickej efektívnosti budov, starostlivosti o brehové porasty, výstavby cyklistických chodníkov a pod.).

Aktivita E 1.3.1: Výsadba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách

Skvalitňovanie verejnej zelene, vrátane rozširovania zelených plôch výsadbou rôznych drevín, krovín, kvetov, zatrávňovaním a pod.

Aktivita E 1.3.2: Revitalizácia vnútroblokov

Realizácia rôznych prác a aktivít za účelom zveľaďovania a zvyšovania atraktivity verejných priestorov vo vnútroblokoch.

Aktivita E 1.3.3: Spracovanie generelu zelene

Obstaranie odborného dokumentu na úseku verejnej zelene, ktorým sa bude mesto riadiť v rámci starostlivosti o verejnú zeleň.

Aktivita E 1.3.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí

Zriaďovanie / budovanie dažďových záhrad, bylinkových záhrad, zelených striech, včelích záhrad, premena odstavných plôch pre vozidlá so spevneným povrchom na odstavné plochy so zeleným povrchom (prostredníctvom zatrávňovačov) a iné aktivity.

Opatrenie E 1.4:
Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE

Ako ukazujú celosvetové vedecké výsledky, dôvodom zmeny klímy a všetkých s tým spojených prebiehajúcich procesov na Zemi je predovšetkým vysoká produkcia CO_2 ľudskou činnosťou. V nadväznosti na tieto zistenia bude mesto Sliač klásť dôraz na realizáciu aktivít, ktoré prispejú k zníženiu produkcie CO_2 (najmä obnova budov, prechod na OZE a pod.).

Aktivita E 1.4.1: Komplexná obnova budovy na ul. SNP 13, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budovy, rekonštrukcia strešného plášťa, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a

alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné. Nadstavba budovy.

Aktivita E 1.4.2: Komplexná obnova budovy mestského úradu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budovy, rekonštrukcia strešného plášťa, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.3: Komplexná obnova budovy Obradnej siene a rokovacej miestnosti, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budovy, rekonštrukcia strešného plášťa, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.4: Komplexná obnova budovy Hasičskej zbrojnice, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budovy, rekonštrukcia strešného plášťa, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.5: Komplexná obnova budovy bývalej Hasičskej zbrojnice v Sampore, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budovy, rekonštrukcia strešného plášťa, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.6: Komplexná obnova budovy športovej haly, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budovy, rekonštrukcia strešného plášťa, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.7: Zvýšenie energetickej efektívnosti budovy Kultúrneho domu - Kina Hron

Zateplenie budovy, rekonštrukcia strešného plášťa, obnova fasády, výmena okien a dverí a iné.

Aktivita E 1.4.8: Ostatné budovy vo vlastníctve mesta a ním zriadených/založených organizácií - zvýšenie energetickej efektívnosti budov

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budov, rekonštrukcia strešných plášťov, obnova fasád, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.9: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách

Využívanie OZE a alternatívnych zdrojov energie (napr. zo slnečnej energie) pri prevádzke budov a rôznych verejnoprospešných zariadení (napr. verejného osvetlenia, osvetlenia pamiatok a rôzneho iného osvetlenia, informačných tabúľ a pod.). Budovanie fotovoltiky na budovách vo vlastníctve mesta.

Súbor merateľných ukazovateľov

Mimoriadne dôležitou súčasťou strategického plánovania je definovanie merateľných ukazovateľov. Tie nám napovedajú, či plnenie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta je úspešné alebo nie (resp. do akej miery je úspešné). V procese implementácie PHSR tak môže samospráva mesta na základe priebežného monitorovania úspešnosti napĺňania PHSR svoju stratégiu v prípade potreby modifikovať tak, aby na konci plánovaného obdobia boli stanovené ciele dosiahnuté (príp. aby sa mesto k ich dosiahnutiu čo najviac priblížilo).

Pri prijímaní rozhodnutí ohľadom realizácie naplánovaných aktivít v meste a prípadnej potreby úpravy stratégie je viac ako žiaduce, aby samospráva robila správne rozhodnutia. Správne rozhodnutia sa pritom najlepšie robia vtedy, ak sú podložené relevantnými dátami. V tejto súvislosti sú v nasledujúcej časti dokumentu zadefinované **kľúčové výkonnostné ukazovatele** a „ostatné“ merateľné ukazovatele. Kľúčové výkonnostné ukazovatele sa od „ostatných“ merateľných ukazovateľov líšia v tom, že ide (ako to už sám ich názov napovedá) o najdôležitejšie, prioritné ukazovatele, pomocou ktorých môžeme merať úspešnosť plnenia strategického plánu. Tieto ukazovatele majú najväčší vplyv na rozvoj mesta – na jeho úspešné napredovanie.

Tabuľka 36: Kľúčové výkonnostné ukazovatele

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Kľúčové výkonnostné ukazovatele				
			Názov	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východiskový stav (2025)	Cieľový stav (2032)
Hospodárska	*SC 1: Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry*	ŠC 1: Zlepšiť podnikateľské prostredie v meste zvýšením jeho atraktivity pre podnikanie, vytvorením širšej ponuky investičných príležitostí a podporou zavádzania inovácií	Počet podnikateľských subjektov v meste – ziskových právnických osôb	ŠÚ SR	počet	209	235
			Počet podnikateľských subjektov v meste – fyzických osôb-podnikateľov	ŠÚ SR	počet	327	350
		ŠC 2: Využiť miestny ekonomický potenciál dostupnej pracovnej sily prostredníctvom podnikania a realizácie podporných programov zamestnávania	Počet uchádzačov o zamestnanie, registrovaných na UPSVaR (2024)	ŠÚ SR	počet	90	40
			Podiel dlhodobo nezamestnaných UoZ (2024)	ŠÚ SR	%	42	20

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Kľúčové výkonnostné ukazovatele				
			Názov	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východiskový stav (2025)	Cieľový stav (2032)
		ŠC 3: Zabezpečiť ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva v meste, ako aj zveľaďovanie kultúrno-historických pamiatok	Stavebno-technický stav kultúrno-historických pamiatok	Pamiatkový úrad SR	dezolátny /narušený /vyhovujúci / dobrý /v obnove / iné	podľa konkrétnej KH pamiatky	dobrý
			Environmentálny stav chránených území a environmentálne hodnotných plôch	ŠOP SR	priaznivý/ nepriaznivý - nevyhovujúci/ nepriaznivý - zlý	podľa konkrétneho územia	priaznivý
		ŠC 4: Rozšíriť a modernizovať existujúcu infraštruktúru cestovného ruchu, vrátane zavádzania inovatívnych riešení a rozširovania ponuky CR	Celkový počet lôžok (vrátane kempingových miest) k dispozícii (2024)	ŠÚ SR	počet	663	1 000
			Počet prenocovaní návštevníkov spolu (2024)	ŠÚ SR	počet	111 135	180 000
		ŠC 5: Vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kultúrno-spoločenského života	Počet návštevníkov kultúrno-spoločenských podujatí, realizovaných v meste	vlastná databáza	počet	4 000	6 000
			Počet prenocovaní návštevníkov spolu (2024)	ŠÚ SR	počet	111 135	180 000
		ŠC 6: Zefektívniť výkon verejných služieb samosprávou a zlepšiť ich poskytovanie obyvateľstvu prostredníctvom digitalizácie, používania SMART (IoT) riešení, budovania informačnej	Zavedené moderné formy manažmentu a zdieľania informácií v rámci výkonu samosprávy a fungovania mestských organizácií	mesto	áno / nie	nie	áno
			Spokojnosť obyvateľov s výkonom verejných služieb	dotazníkový prieskum	%	50	80

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Kľúčové výkonnostné ukazovatele				
			Názov	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východiskový stav (2025)	Cieľový stav (2032)
		infraštruktúry a skvalitňovania personálnych kapacít					
		ŠC 7: Vytvoriť kvalitnú a bezpečnú sieť miestnych ciest, chodníkov a cyklistických chodníkov	Dĺžka novovybudovaných miestnych ciest / chodníkov	vlastná databáza	km / km	0 / 0	6 / 3
			Dĺžka zrekonštruovaných miestnych ciest / chodníkov	vlastná databáza	km / km	0 / 0	5 / 3
			Dĺžka novovybudovaných cyklistických chodníkov na území mesta	vlastná databáza	km	0	5
		ŠC 8: Zabezpečiť spoľahlivé odvádzanie splaškových vôd z celého mesta a spoľahlivé fungovanie všetkých verejných sietí	Podiel domácností pripojených na verejnú kanalizáciu	ŠÚ SR, mesto	%	81	95
Sociálna	*SC 2: Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky bývania a spoločenského vyžitia*	ŠC 9: Zlepšiť dostupnosť bývania v meste	Počet mestských nájomných bytov	mesto	počet	90	120
			Počet nových lokalít IBV, komplexne pripravených na výstavbu (vlastníctvo, parcely, siete)	mesto	počet	1	4
			Počet nových lokalít HBV, komplexne pripravených na výstavbu (vlastníctvo, parcely, siete)	mesto	počet	0	2
		ŠC 10: Zvýšiť bezpečnosť obyvateľov	Počet riešených priestupkov za rok (okrem priestupkov na úseku cestnej premávky)	mesto	počet	20	5
			Spokojnosť obyvateľov s bezpečnosťou	dotazníkový prieskum	%	40	80

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Kľúčové výkonnostné ukazovatele				
			Názov	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východiskový stav (2025)	Cieľový stav (2032)
		ŠC 11: Zvýšiť kvalitu zariadení občianskej vybavenosti, vrátane debarierizácie prístupu k nim	Spokojnosť obyvateľov s bezbariérovým prístupom do verejných budov	dotazníkový prieskum	%	35	70
		ŠC 12: Zvýšiť dostupnosť a kvalitu zdravotnej starostlivosti, podporovať zdravotnú prevenciu	Počet ambulancií primárnej zdravotnej starostlivosti v meste	mesto, VÚC	počet	2	4
		ŠC 13: Zabezpečiť miestnym obyvateľom poskytovanie všetkých druhov sociálnych služieb, ktoré potrebujú	Počet poskytovaných sociálnych služieb samosprávou	mesto, VÚC	počet	5	7
			Celkový počet poskytovaných sociálnych služieb v meste	mesto, VÚC	počet	6	8
		ŠC 14: Skvalitniť podmienky vzdelávania v meste	Podiel osôb so základným vzdelaním	ŠÚ SR	%	11	7
			Spokojnosť obyvateľov s kvalitou priestorov v školách	dotazníkový prieskum	%	35	70
		ŠC 15: Rozšíriť spektrum možností pre pohybové aktivity a zdravý životný štýl miestnych obyvateľov, vrátane skvalitnenia športovej a voľnočasovej infraštruktúry	Podiel obyvateľov spokojných s možnosťami realizácie športových a voľnočasových aktivít	dotazníkový prieskum	%	40	80
Environmentálna	*SC 3:* *Zabezpečiť pre obyvateľov mesta ako aj jej návštevníkov*	ŠC 16: Znížiť mieru skládkovania, zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov a zefektívniť nakladanie s nimi	Miera skládkovania zmesového KO	mesto	%	48	15
			Úroveň vytriedenia KO	mesto	%	52	70
			Množstvo vyprodukovaného KO na 1 obyvateľa	mesto	kg	185	100

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Kľúčové výkonnostné ukazovatele				
			Názov	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východiskový stav (2025)	Cieľový stav (2032)
	kvalitné životné prostredie	ŠC 17: Zlepšiť ochranu obyvateľov a majetku pred povodňami	Počet lokálnych záplav za kalendárny rok	mesto	počet	0	0
			Celková výška škôd na majetku v dôsledku povodní	vlastný prieskum	€	0	0
		ŠC 18: Posilniť adaptáciu územia na zmenu klímy	Stav druhov a biotopov európskeho významu	ŠOP SR	priaznivý / nepriaznivý - nevyhovujúci / nepriaznivý - zlý	podľa konkrétnych podmienok	priaznivý
			Tvorba novej zelenej infraštruktúry (percentuálny prírastok zelených plôch v intraviláne mesta)	mesto	%	0	nárast o 30 %
			Tvorba novej zelenej infraštruktúry (percentuálny prírastok nových zalesnených, zatrávnených území a území s rôznymi porastmi v extraviláne mesta)	mesto	%	0	nárast o 20 %
		ŠC 19: Znížiť množstvo produkovaného CO_2 v meste	Produkcia emisií CO_2 z prevádzky jednej verejnej budovy za rok	mesto	kg/(m^2.a)	cca 30-80 (podľa budovy)	menej ako 20
			Podiel energie potrebnej na prevádzku budov, pochádzajúcej z OZE	mesto	%	cca okolo 30	70

Zdroj: vlastné spracovanie

„Ostatné“ merateľné ukazovatele pre hodnotenie PHSR sú spracované v nasledujúcom formulári. Stanovené sú pritom až na úroveň jednotlivých aktivít. Východiskové hodnoty ukazovateľov boli stanovené spravidla ako nulové v roku 2025 (tam, kde to bolo relevantné, boli stanovené iné hodnoty), cieľové hodnoty boli zadefinované pre roky 2029 a 2032. Plnenie týchto merateľných ukazovateľov bude znamenať plnenie kľúčových výkonnostných ukazovateľov, čo v konečnom dôsledku zabezpečí dosiahnutie špecifických a strategických cieľov a tým naplnenie želanej vízie rozvoja mesta.

Formulár 7 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov podľa jednotlivých priorít a opatrení PHSR

Číslo aktivity	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2026	2029	2032
H O S P O D Á R S K A O B L A S Ť						
PRIORITA H 1: Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby						
Opatrenie H 1.1: Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky						
H 1.1.1	Nové podnikateľské prevádzky v meste	MsÚ	počet	0	3	6
H 1.1.2	Zrealizovaný komplexný projekt PPÚ v k.ú. Rybáre	MsÚ	projekt	0	0	1
H 1.1.3	Zrealizované inovácie	MsÚ	súbor opatrení	0	1	2
H 1.1.4	Znevýhodnení zamestnanci, pracujúci v mestskom podniku	MsÚ	počet	0	2	6
	Ostatní zamestnanci, pracujúci v mestskom podniku	MsÚ	počet	0	4	10
Opatrenie H 1.2: Inovatívna ponuka produktov cestovného ruchu, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry						
H 1.2.1	Obnovené kúpeľné domy v Kúpeľoch Sliač	MsÚ	počet	0	1	3
H 1.2.2	Vybudovaná nová prístupová cesta do kúpeľov	MsÚ	objekt	0	0	1
H 1.2.3	Obnovené kultúrno-historické pamiatky na území mesta	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
H 1.2.4	Vybudované nové zariadenia cestovného ruchu	MsÚ	objekt	0	1	2
H 1.2.5	Obnovená a rozšírená turistická infraštruktúra v katastri mesta	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
H 1.2.6	Dobudovaný cyklistický chodník v katastri mesta v rámci Kostrovej siete BBSK	MsÚ	objekt	0	1	1
	Vybudované ďalšie nové cyklistické chodníky na území mesta	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
H 1.2.7	Kultúrno-spoločenské podujatia, organizované MsKS a samosprávou	MsÚ	počet / rok	10	13	15

	Kultúrno-spoločenské subjekty, podporované samosprávou	MsÚ	počet / rok	8	10	12
H 1.2.8	Implementované partnerské a cezhraničné projekty za rok	MsÚ, partneri	počet / rok	1	2	3
Opatrenie H 1.3: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb						
H 1.3.1	Nové SMART digitálne riešenia u podnikateľov	podnikatelia	počet / rok	0	2	4
	Nové SMART digitálne riešenia vo verejnej správe	MsÚ, školy	počet / rok	0	2	4
	Zrealizované vzdelávacie školenia na zvyšovanie digitálnych zručností	MsÚ, školy	počet / rok	0	2	2
H 1.3.2	Obstaraný nový územný plán	MsÚ	súbor dokumentácie	0	0	1
PRIORITA H 2: Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra						
Opatrenie H 2.1: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
H 2.1.1	Modernizované miestne cesty a chodníky	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
	Vybudované nové miestne cesty a chodníky, vrátane ich prepojení	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
H 2.1.2	Vybudovaný most cez Sielnický potok	MsÚ, VÚC	objekt	0	1	1
H 2.1.3	Vybudovaný obchvat mesta	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
H 2.1.4	Vybudovaná okružná križovatka pri mestskom úrade	MsÚ	objekt	0	1	1
H 2.1.5	Nové parkoviská a odstavné plochy na území mesta	MsÚ	počet	0	5	10
H 2.1.6	Vybudovaná lávka cez Hron	MsÚ	objekt	0	0	1
H 2.1.7	Vybudované nové dopravné prepojenie s časťou Trebuľa	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
	Vybudované nové dopravné prepojenie s časťou Kaskády	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
H 2.1.8	Vybudovaná nová prístupová cesta do časti Za traťou	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
H 2.1.9	Obstaraný elektrobus	MsÚ	počet	0	1	1
	Zriadená nabíjacia stanica pre elektrobus	MsÚ	objekt	0	1	1
H 2.1.10	Vybudované nabíjacie stanice pre elektromobily a elektrobicykle	MsÚ	počet	0	2	4
Opatrenie H 2.2: Zlepšenie technickej vybavenosti mesta						
H 2.2.1	Podiel domov, pripojených na verejnú kanalizáciu v Sliači	MsÚ, ŠÚSR	%	85	90	98
H 2.2.2	Podiel domov, pripojených na verejnú kanalizáciu v Sampore	MsÚ, ŠÚSR	%	0	0	98
H 2.2.3	Vybudovaná prístupová cesta k vodojemu v Sampore	MsÚ	objekt	0	1	1
	Upravené okolie vodojemu v Sampore	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
H 2.2.4	Rozšírené verejné osvetlenie	MsÚ	súbor objektov	0	1	1

S O C I Á L N A O B L A S Ť						
PRIORITA S 1: Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou						
Opatrenie S 1.1: Zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania						
S 1.1.1	Nové lokality IBV na území mesta, kompletne pripravené na výstavbu RD	MsÚ	počet lokalít	1	3	5
S 1.1.2	Novo vybudované mestské nájomné byty	MsÚ	počet	90	90	120
S 1.1.3	Nové lokality HBV na území mesta, kompletne pripravené na výstavbu RD	MsÚ	počet	0	1	2
Opatrenie S 1.2:Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality						
S 1.2.1	Počet kamier v meste	MsÚ	počet	35	45	60
	Zriadený pult centrálnej ochrany	MsÚ	technológia	0	1	1
S 1.2.2	Absolvované hasičské súťaže	MsÚ, DHZ	počet / rok	5	5	5
S 1.2.3	Zrealizované bezpečnostné prvky v doprave	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
Opatrenie S 1.3: Skvalitnenie verejných priestorov a občianskej vybavenosti						
S 1.3.1	Obnovený mestský mobiliár	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
S 1.3.2	Vybudovaný verejný park na Kopaniskách	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
S 1.3.3	Podiel majetkovo-právne neusporiadaných pozemkov pod verejnými priestranstvami, infraštruktúrou a stavbami	MsÚ	%	100	50	0
S 1.3.4	Obstaraná komunálna technika na údržbu verejných priestranstiev a odpadové hospodárstvo	MsÚ	súbor techniky a zariadení	0	1	1
S 1.3.5	Vytvorený bezbariérový prístup do všetkých verejných budov	MsÚ	súbor aktivít	0	0	1
PRIORITA S 2: Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť						
Opatrenie S 2.1: Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov						
S 2.1.1	Podporené subjekty	MsÚ	počet / rok	1	2	3
	Lekárske ambulancie v meste (primárna zdravotná starostlivosť)	MsÚ	počet	2	3	4
S 2.1.2	Vybudované CISZS	MsÚ	objekt	0	0	1

S 2.1.3	Realizované preventívne osvetové aktivity na úseku zdravia (napr. požívanie alkoholu, drog a iných návykových látok, zdravý životný štýl...)	MsÚ	počet / rok	0	2	3
Opatrenie S 2.2: Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
S 2.2.1	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	MsÚ, UPSVaR	počet / rok	0	2	4
S 2.2.2	Kapacita domova seniorov	MsÚ	počet miest	31	31	50
S 2.2.3	Zriadená sociálna služba denného stacionára	MsÚ	počet služieb	0	1	1
S 2.2.4	Počet poskytovaných sociálnych služieb samosprávou	MsÚ	počet služieb	5	6	7
	Celkový počet sociálnych služieb, poskytovaných na území mesta	MsÚ	počet služieb	6	7	8
S 2.2.5	Neverejní poskytovatelia, poskytujúci sociálne služby obyvateľom mesta	MsÚ	počet / rok	1	1	2
	Mestom podporené organizácie, pôsobiace v sociálnej oblasti	MsÚ	počet / rok	3	4	5
PRIORITA S 3: Moderné, inkluzívne školstvo						
Opatrenie S 3.1: Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej infraštruktúry						
S 3.1.1	Rozšírená kapacita MŠ	MsÚ, škola	%	0	30	30
S 3.1.2	Rozšírená kapacita ZŠ	MsÚ, škola	%	0	0	50
S 3.1.3	Rozšírená kapacita ZUŠ	MsÚ, škola	%	0	0	100
S 3.1.4	Modernizované priestory a vybavenie škôl	MsÚ, školy	súbor objektov	0	1	1
PRIORITA S 4: Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity						
Opatrenie S 4.1: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
S 4.1.1	Rozšírené možnosti športovania v meste	MsÚ	súbor objektov a aktivít	0	1	1
S 4.1.2	Vybudovaný multifunkčný športový areál	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
S 4.1.3	Vybudované multifunkčné ihrisko s technológiou chladenia	MsÚ	objekt	0	1	1
S 4.1.4	Modernizovaná ihriská na ul. Gorkého, Rybárskej a Clementisovej	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
S 4.1.5	Vybudovaný atletický ovál	MsÚ	objekt	0	0	1
	Vybudovaná doplnková športová infraštruktúra k atletickému oválu	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
S 4.1.6	Nový areál s vybudovanou infraštruktúrou na organizáciu podujatí v exteriéri	MsÚ	súbor objektov	0	0	1

S 4.1.7	Finančne podporené športové telesá	MsÚ	počet	6	8	10
E N V I R O N M E N T Á L N A O B L A S Ť						
PRIORITA E 1: Kvalitné a udržateľné životné prostredie						
Opatrenie E 1.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
E 1.1.1	Digitalizovaný SMART systém zberu odpadov	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
	Zavedený motivačný systém poplatkov	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
	Zavedený zber kuchynského odpadu z domácností	MsÚ	systém	0	1	1
	Realizované vzdelávacie a osvetové aktivity na úseku nakladania s odpadmi	MsÚ	počet / rok	1	2	2
E 1.1.2	Zvýšená kapacita mestskej kompostárne	MsÚ	%	0	100	100
	Obstaraná technológia aeróbnej digescie v mestskej kompostárni	MsÚ	technológia	0	1	1
	Zrekonštr. existujúci zberný dvor	MsÚ	objekt	0	1	1
	Vybudovaný nový zberný dvor na ul. Hronská	MsÚ	objekt	0	1	1
	Obstaraná komunálna technika na prevádzku zberných dvorov a kompostárne	MsÚ	súbor strojov a techniky	0	1	1
E 1.1.3	Podiel stojísk s polopodzemnými kontajnermi	MsÚ	%	90	100	100
Opatrenie E 1.2: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry						
E 1.2.1	Zrealizované protipovodňové opatrenia	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
E 1.2.2	Zrealizované vodozádržné opatrenia	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
Opatrenie E 1.3: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity						
E 1.3.1	Udržiavaná verejná zeleň	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
	Zriadené nové zelené plochy na území mesta	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
E 1.3.2	Revitalizované vnútrobloky	MsÚ	súbor aktivít	0	0	1
E 1.3.3	Obstaraný generel zelene	MsÚ	dokument	0	1	1
E 1.3.4	Zrealizované adaptačné opatrenia a opatrenia na zvyšovanie biodiverzity	MsÚ	súbor opatrení / rok	0	3	5
	Zrealizované adaptačné opatrenia na poľnohospodárskej pôde	MsÚ, podnikatelia	súbor opatrení / rok	0	1	2

Opatrenie E 1.4: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE						
E 1.4.1	Komplexne obnovená budova na ul. SNP 13 - modernizované rozvody tepla a zdroje tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), rozvody všetkých sietí, modernizovaný interiér budovy, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...), vybudovaný bezbariérový prístup; zrealizovaná nadstavba budovy	MsÚ	súbor aktivít a objektov	0	1	1
E 1.4.2	Komplexne obnovená budova mestského úradu - modernizované rozvody tepla a zdroje tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), rozvody všetkých sietí, modernizovaný interiér budovy, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...), vybudovaný bezbariérový prístup	MsÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1
E 1.4.3	Komplexne obnovená budova Obradnej siene a rokovacej sály - modernizované rozvody tepla a zdroje tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), rozvody všetkých sietí, modernizovaný interiér budovy, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...), vybudovaný bezbariérový prístup	MsÚ	súbor aktivít a objektov	0	1	1
E 1.4.4	Komplexne obnovená budova Hasičskej zbrojnice - modernizované rozvody tepla a zdroje tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), rozvody všetkých sietí, modernizovaný interiér budovy, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...), vybudovaný bezbariérový prístup	MsÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1
E 1.4.5	Komplexne obnovená budova bývalej hasičskej zbrojnice v Sampore - modernizované rozvody tepla a zdroje tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), rozvody všetkých sietí, modernizovaný interiér budovy, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...), vybudovaný bezbariérový prístup	MsÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1
E 1.4.6	Komplexne obnovená budova športovej haly - modernizované rozvody tepla a zdroje tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), rozvody všetkých sietí, modernizovaný interiér budovy, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...), vybudovaný bezbariérový prístup	MsÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1

E 1.4.7	Zvýšená energetická efektívnost budovy Kultúrneho domu - Kina Hron - modernizované rozvody tepla a zdroje tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...)	MsÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1
E 1.4.8	Komplexne obnovené ostatné budovy vo vlastníctve mesta - modernizované rozvody tepla a zdroje tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), zavedená rekuperácia, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...)	MsÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1
E 1.4.9	OZE a alternat. zdroje energie využívané vo verejných budovách a na verejných plochách, vybudované fotovoltické elektrárne	MsÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1

Zdroj: Mestský úrad, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja mesta, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja mesta na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja mesta formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán mesta

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností/aktivít súvisiacich s rozvojom mesta v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych aktivít. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania. Akčný plán je vytvorený v dvoch formách – podľa priorít a opatrení a podľa odhadovaného časového harmonogramu.

Formulár 8 (R1): Akčný plán podľa priorít a opatrení

Číslo aktivity	Názov aktivity	Odhadované náklady (tis. eur)	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný
HOSPODÁRSKA OBLASŤ				
Priorita H 1: Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby				
Opatrenie H 1.1: Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky				
Aktivita H 1.1.1:	Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v meste, podpora výstavby a zriaďovania podnikateľských prevádzok (priemysel, služby, sklady, logistika...)	10,00	2026-2032	mesto
Aktivita H 1.1.2:	Realizácia komplexného projektu pozemkových úprav v k.ú. Rybáre	250,00	2027-2031	mesto, Okresný úrad
Aktivita H 1.1.3:	Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov	5,00	2026-2032	mesto
Aktivita H 1.1.4:	Podpora činnosti mestského podniku	80,00	2026-2032	mesto
Opatrenie H 1.2: Inovatívna ponuka produktov cestovného ruchu, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry				
Aktivita H 1.2.1:	Poskytovanie rôznej formy podpory pre štát pri obnove Kúpeľov Sliač	100,00	2026-2032	mesto
Aktivita H 1.2.2:	Výstavba novej prístupovej cesty do kúpeľov	500,00	2028-2030	mesto
Aktivita H 1.2.3:	Obnova kultúrno-historických pamiatok na území mesta	300,00	2026-2032	mesto
Aktivita H 1.2.4:	Budovanie turistických atrakcií a zariadení cestovného ruchu (napr. rozhľadňa, lyžiarsky vlek a pod.)	700,00	2026-2032	mesto, partneri
Aktivita H 1.2.5:	Výstavba a obnova drobnej turistickej infraštruktúry v katastri mesta (náučné chodníky, altánky, lavičky, informačné tabule, ...)	150,00	2026-2032	mesto, partneri

Číslo aktivity	Názov aktivity	Odhadované náklady (tis. eur)	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný
Aktivita H 1.2.6:	Budovanie cyklistických chodníkov a ich prepájanie, vrátane budovania doplnkovej infraštruktúry	1 000,00	2026-2032	mesto, VÚC, partneri
Aktivita H 1.2.7:	Podpora Mestského kultúrneho strediska, organizácie kultúrno-spoločenských podujatí, vrátane podpory fungovania kultúrno-spoločenských telies (folklór, rôzne neziskové a ochotnícke skupiny a organizácie...)	150,00	2026-2032	mesto, iné subjekty
Aktivita H 1.2.8:	Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	10,00	2026-2032	mesto, partneri
Opatrenie H 1.3: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb				
Aktivita H 1.3.1:	Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby, zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov samosprávy a verejnosti	10,00	2026-2032	mesto, podnikatelia
Aktivita H 1.3.2:	Obstaranie nového územného plánu podľa nového zákona o územnom plánovaní	45,00	2028-2031	mesto
Priorita H 2: Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra				
Opatrenie H 2.1: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry				
Aktivita H 2.1.1:	Modernizácia miestnych ciest a chodníkov, výstavba nových ciest a chodníkov a ich prepájanie	2 000,00	2026-2032	mesto
Aktivita H 2.1.2:	Výstavba mosta cez Sielnický potok	150,00	2028-2029	mesto, VÚC
Aktivita H 2.1.3:	Výstavba obchvatu mesta	20,00	2026-2032	SR, VÚC
Aktivita H 2.1.4:	Riešenie križovatky ulíc Letecká, ČSA a SNP	150,00	2026-2029	mesto, VÚC, SR, ODI
Aktivita H 2.1.5:	Budovanie parkovísk a odstavných plôch na území mesta	100,00	2026-2032	mesto
Aktivita H 2.1.6:	Výstavba lávky pre peších a cyklistov cez Hron	400,00	2029-2031	mesto
Aktivita H 2.1.7:	Vybudovanie dopravného prepojenia s časťami Trebuľa a Kaskády	600,00	2027-2032	mesto
Aktivita H 2.1.8:	Vybudovanie novej prístupovej cesty do časti Za traťou	200,00	2028-2029	mesto
Aktivita H 2.1.9:	Autobus, Sliač (nákup elektrobusu, vybudovanie nabíjacej stanice pre elektrobus)	360,00	2026-2027	mesto
Aktivita H 2.1.10:	Budovanie nabíjacích staníc na elektromobily a pre elektrobicykle	50,00	2026-2032	mesto
Opatrenie H 2.2: Zlepšenie technickej vybavenosti mesta				
Aktivita H 2.2.1:	Dobudovanie verejnej kanalizačnej siete na miestach, kde chýba (ul. Nová, Mlynská, Továrenská a Samporská)	700,00	2028-2032	mesto

Číslo aktivity	Názov aktivity	Odhadované náklady (tis. eur)	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný
Aktivita H 2.2.2:	Výstavba kanalizácie v Sampore	800,00	2030-2032	mesto
Aktivita H 2.2.3:	Úprava okolia vodojemu v Sampore	60,00	2026-2028	mesto
Aktivita H 2.2.4:	Modernizácia a rozšírenie verejného osvetlenia	150,00	2026-2032	mesto
SOCIÁLNA OBLASŤ				
Priorita S 1: Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou				
Opatrenie S 1.1: Zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania				
Aktivita S 1.1.1:	Poskytovanie podpory pri budovaní ďalších lokalít IBV na území mesta, vrátane budovania infraštruktúry	500,00	2026-2032	mesto, iné subjekty
Aktivita S 1.1.2:	Výstavba mestských nájomných bytov	2 500,00	2027-2032	mesto
Aktivita S 1.1.3:	Poskytovanie podpory pri budovaní ďalších lokalít HBV na území mesta, vrátane budovania infraštruktúry	500,00	2026-2032	mesto, iné subjekty
Opatrenie S 1.2: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality				
Aktivita S 1.2.1:	Rozšírenie a modernizácia kamerového systému (pult centrálnej ochrany, technológia, kamery...)	400,00	2027-2030	mesto
Aktivita S 1.2.2:	Podpora činnosti DHZM (materiálne zabezpečenie, vybavenie, vzdelávacie činnosti...)	30,00	2026-2032	mesto
Aktivita S 1.2.3:	Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave a aktívnych prvkov upokojovania dopravy (priechody + osvetlenie, merače rýchlosti, spomaľovače rýchlosti, montáž zvodidiel, zrkadlá, ...)	80,00	2026-2032	mesto
Opatrenie S 1.3: Skvalitnenie verejných priestorov a občianskej vybavenosti				
Aktivita S 1.3.1:	Doplnenie a obnova mestského mobiliáru	50,00	2026-2032	mesto
Aktivita S 1.3.2:	Vybudovanie verejného parku na Kopaniskách	80,00	2028-2029	mesto
Aktivita S 1.3.3:	Majetkovo-právne usporiadanie pozemkov pod verejnými priestranstvami, infraštruktúrou a stavbami	300,00	2026-2032	mesto
Aktivita S 1.3.4:	Obstaranie komunálnej techniky na zabezpečenie údržby verejných priestranstiev a na odpadové hospodárstvo	600,00	2026-2029	mesto
Aktivita S 1.3.5:	Výstavba a skvalitňovanie bezbariérového prístupu do verejných budov a na verejných priestranstvách	100,00	2026-2032	mesto

Číslo aktivity	Názov aktivity	Odhadované náklady (tis. eur)	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný
Priorita S 2: Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť				
Opatrenie S 2.1: Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov				
Aktivita S 2.1.1:	Podpora subjektov venujúcich sa zdravotnej starostlivosti, preventívnym opatreniam a osvetovej činnosti u miestneho obyvateľstva	5,00	2026-2032	mesto, iné subjekty
Aktivita S 2.1.2:	Vybudovanie Centra integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti	2 000,00	2028-2030	mesto
Aktivita S 2.1.3:	Podpora zdravia obyvateľstva (prevencia, osveta, vzdelávanie...)	5,00	2026-2032	mesto, iné subjekty
Opatrenie S 2.2: Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít				
Aktivita S 2.2.1:	Podpora uchádzačov o zamestnanie v spolupráci s UPSVaR	5,00	2026-2032	mesto, UPSVaR
Aktivita S 2.2.2:	Modernizácia a rozšírenie kapacity domova seniorov (prístavbou, nadstavbou)	1 000,00	2029-2031	mesto
Aktivita S 2.2.3:	Zriadenie denného stacionára	20,00	2027-2028	mesto
Aktivita S 2.2.4:	Pokračovanie v poskytovaní existujúcich sociálnych služieb a sociálnych aktivít na území mesta	1 000,00	2026-2032	mesto
Aktivita S 2.2.5:	Podpora neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, poskytujúcich služby obyvateľom Sliača	10,00	2026-2032	mesto
Priorita S 3: Moderné, inkluzívne školstvo				
Opatrenie S 3.1: Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej infraštruktúry				
Aktivita S 3.1.1:	Modernizácia MŠ, vrátane rozšírenia jej kapacity	600,00	2027-2029	mesto, škola
Aktivita S 3.1.2:	Modernizácia ZŠ, vrátane rozšírenia jej kapacity	1 200,00	2027-2030	mesto, škola
Aktivita S 3.1.3:	Modernizácia ZUŠ, vrátane rozšírenia jej kapacity	800,00	2027-2030	mesto, škola
Aktivita S 3.1.4:	Ďalšia modernizácia priestorov, vnútorného aj vonkajšieho vybavenia škôl	200,00	2026-2032	mesto, školy
Priorita S 4: Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity				
Opatrenie S 4.1: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času				
Aktivita S 4.1.1:	Skvalitňovanie športovej a voľnočasovej infraštruktúry obnovou existujúcich a výstavbou nových prvkov a zariadení (futbalový štadión, multifunkčné ihriská, detské ihriská...)	300,00	2026-2032	mesto

Číslo aktivity	Názov aktivity	Odhadované náklady (tis. eur)	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný
Aktivita S 4.1.2:	Vybudovanie multifunkčného športového areálu (plaváreň, športová hala, tenisové kurty, detský vodný svet, pumptrack, fitness, wellness, zázemie)	3 000,00	2028-2032	mesto, partneri
Aktivita S 4.1.3:	Výstavba multifunkčného športového ihriska s vybavením na tvorbu ľadovej plochy	250,00	2027-2029	mesto
Aktivita S 4.1.4:	Modernizácia a rozšírenie detských a multifunkčných ihrísk na uliciach Gorkého, Rybárskej a Clementisovej	100,00	2027-2029	mesto
Aktivita S 4.1.5:	Vybudovanie atletického oválu a príslušnej športovej infraštruktúry v školskom areáli	600,00	2029-2031	mesto
Aktivita S 4.1.6:	Vybudovanie mestských priestorov so zázemím na organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí v exteriéri (javisko, lavičky, mobiliár...)	450,00	2029-2030	mesto
Aktivita S 4.1.7:	Podpora organizácie športových podujatí, vrátane podpory fungovania športových organizácií	100,00	2026-2032	mesto
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ				
Priorita E 1: Kvalitné a udržateľné životné prostredie				
Opatrenie E 1.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov				
Aktivita E 1.1.1:	Skvalitnenie systému zberu odpadov (digitalizácia, SMART riešenia, zavedenie motivačného systému poplatkov...), vrátane environmentálnej výchovy obyvateľstva, realizácie vzdelávacích a osvetových aktivít	20,00	2026-2032	mesto
Aktivita E 1.1.2:	Moderný zberný dvor	1 000,00	2026-2027	mesto
Aktivita E 1.1.3:	Prebudovanie kontajnerových stojísk, budovanie polopodzemných kontajnerov	100,00	2026-2032	mesto
Opatrenie E 1.2: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry				
Aktivita E 1.2.1:	Realizácia sústavy protipovodňových opatrení na území mesta	100,00	2026-2032	mesto, SVP, š.p., iné subjekty
Aktivita E 1.2.2:	Realizácia vodozádržných opatrení na území mesta	300,00	2026-2032	mesto, iné subjekty
Opatrenie E 1.3: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity				
Aktivita E 1.3.1:	Výsadba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách	200,00	2026-2032	mesto
Aktivita E 1.3.2:	Revitalizácia vnútroblokov	150,00	2026-2032	mesto

Číslo aktivity	Názov aktivity	Odhadované náklady (tis. eur)	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný
Aktivita E 1.3.3:	Spracovanie generelu zelene	15,00	2028-2029	mesto
Aktivita E 1.3.4:	Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí	300,00	2026-2032	mesto
Opatrenie E 1.4: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE				
Aktivita E 1.4.1:	Komplexná obnova budovy na ul. SNP 13, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	5 000,00	2026-2028	mesto
Aktivita E 1.4.2:	Komplexná obnova budovy mestského úradu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1 200,00	2028-2030	mesto
Aktivita E 1.4.3:	Komplexná obnova budovy Obradnej siene a rokovacej miestnosti, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1 000,00	2026-2029	mesto
Aktivita E 1.4.4:	Komplexná obnova budovy Hasičskej zbrojnice, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	600,00	2029-2030	mesto, DHZM
Aktivita E 1.4.5:	Komplexná obnova budovy bývalej Hasičskej zbrojnice v Sampore, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	400,00	2029-2031	mesto, DHZM
Aktivita E 1.4.6:	Komplexná obnova budovy športovej haly, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1 500,00	2029-2030	mesto
Aktivita E 1.4.7:	Zvýšenie energetickej efektívnosti budovy Kultúrneho domu - Kina Hron	700,00	2028-2030	mesto
Aktivita E 1.4.8:	Ostatné budovy vo vlastníctve mesta a ním zriadených/založených organizácií - zvýšenie energetickej efektívnosti budov	2 000,00	2026-2032	mesto
Aktivita E 1.4.9:	Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách, výstavba fotovoltických elektrární	200,00	2026-2032	mesto

Zdroj: vlastné spracovanie

Akčný plán podľa jednotlivých (odhadovaných) rokov realizácie aktivít má nasledovnú podobu:

Formulár 9 (R1): Akčný plán podľa časového harmonogramu

Aktivita		Odhadované náklady (tis. eur)	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný
AKTIVITY REALIZOVANÉ PRIEBEŽNE, POČAS CELEJ DOBY IMPLEMENTÁCIE PHSR (2026-2032)				
Aktivita H 1.1.1	Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v meste, podpora výstavby a zriaďovania podnikateľských prevádzok (priemysel, služby, sklady, logistika...)	10,00	2026-2032	mesto
Aktivita H 1.1.3	Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov	5,00	2026-2032	mesto
Aktivita H 1.1.4	Podpora činnosti mestského podniku	80,00	2026-2032	mesto
Aktivita H 1.2.1	Poskytovanie rôznej formy podpory pre štát pri obnove Kúpeľov Sliač	100,00	2026-2032	mesto
Aktivita H 1.2.3	Obnova kultúrno-historických pamiatok na území mesta	300,00	2026-2032	mesto
Aktivita H 1.2.4	Budovanie turistických atrakcií a zariadení cestovného ruchu (napr. rozhľadňa, lyžiarsky vlek a pod.)	700,00	2026-2032	mesto, partneri
Aktivita H 1.2.5	Výstavba a obnova drobnej turistickej infraštruktúry v katastri mesta (náučné chodníky, altánky, lavičky, informačné tabule, ...)	150,00	2026-2032	mesto, partneri
Aktivita H 1.2.6	Budovanie cyklistických chodníkov a ich prepájanie, vrátane budovania doplnkovej infraštruktúry	1 000,00	2026-2032	mesto, VÚC, partneri
Aktivita H 1.2.7	Podpora Mestského kultúrneho strediska, organizácie kultúrno-spoločenských podujatí, vrátane podpory fungovania kultúrno-spoločenských telies (folklór, rôzne neziskové a ochotnícke skupiny a organizácie...)	150,00	2026-2032	mesto, iné subjekty
Aktivita H 1.2.8	Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	10,00	2026-2032	mesto, partneri
Aktivita H 1.3.1	Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby, zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov samosprávy a verejnosti	10,00	2026-2032	mesto, podnikatelia
Aktivita H 2.1.1	Modernizácia miestnych ciest a chodníkov, výstavba nových ciest a chodníkov a ich prepájanie	2 000,00	2026-2032	mesto
Aktivita H 2.1.3:	Výstavba obchvatu mesta	20,00	2026-2032	SR, VÚC
Aktivita H 2.1.5:	Budovanie parkovísk a odstavných plôch na území mesta	100,00	2026-2032	mesto

Aktivita		Odhadované náklady (tis. eur)	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný
Aktivita H 2.1.10:	Budovanie nabíjacích staníc na elektromobily a pre elektrobicykle	50,00	2026-2032	mesto
Aktivita H 2.2.4:	Modernizácia a rozšírenie verejného osvetlenia	150,00	2026-2032	mesto
Aktivita S 1.1.1:	Poskytovanie podpory pri budovaní ďalších lokalít IBV na území mesta, vrátane budovania infraštruktúry	500,00	2026-2032	mesto, iné subjekty
Aktivita S 1.1.3:	Poskytovanie podpory pri budovaní ďalších lokalít HBV na území mesta, vrátane budovania infraštruktúry	500,00	2026-2032	mesto, iné subjekty
Aktivita S 1.2.2:	Podpora činnosti DHZM (materiálne zabezpečenie, vybavenie, vzdelávacie činnosti...)	30,00	2026-2032	mesto
Aktivita S 1.2.3:	Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave a aktívnych prvkov upokojovania dopravy (priechody + osvetlenie, merače rýchlosti, spomaľovače rýchlosti, montáž zvodidiel, zrkadlá, ...)	80,00	2026-2032	mesto
Aktivita S 1.3.1:	Doplnenie a obnova mestského mobiliáru	50,00	2026-2032	mesto
Aktivita S 1.3.3:	Majetkovo-právne usporiadanie pozemkov pod verejnými priestranstvami, infraštruktúrou a stavbami	300,00	2026-2032	mesto
Aktivita S 1.3.5:	Výstavba a skvalitňovanie bezbariérového prístupu do verejných budov a na verejných priestranstvách	100,00	2026-2032	mesto
Aktivita S 2.1.1:	Podpora subjektov venujúcich sa zdravotnej starostlivosti, preventívnym opatreniam a osvetovej činnosti u miestneho obyvateľstva	5,00	2026-2032	mesto, iné subjekty
Aktivita S 2.1.3:	Podpora zdravia obyvateľstva (prevencia, osveta, vzdelávanie...)	5,00	2026-2032	mesto, iné subjekty
Aktivita S 2.2.1:	Podpora uchádzačov o zamestnanie v spolupráci s UPSVaR	5,00	2026-2032	mesto, UPSVaR
Aktivita S 2.2.4:	Pokračovanie v poskytovaní existujúcich sociálnych služieb a sociálnych aktivít na území mesta	1 000,00	2026-2032	mesto
Aktivita S 2.2.5:	Podpora neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, poskytujúcich služby obyvateľom Sliača	10,00	2026-2032	mesto
Aktivita S 3.1.4:	Ďalšia modernizácia priestorov, vnútorného aj vonkajšieho vybavenia škôl	200,00	2026-2032	mesto, školy
Aktivita S 4.1.1:	Skvalitňovanie športovej a voľnočasovej infraštruktúry obnovou existujúcich a výstavbou nových prvkov a zariadení (futbalový štadión, multifunkčné ihriská, detské ihriská...)	300,00	2026-2032	mesto
Aktivita S 4.1.7:	Podpora organizácie športových podujatí, vrátane podpory fungovania športových organizácií	100,00	2026-2032	mesto

Aktivita		Odhadované náklady (tis. eur)	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný
Aktivita E 1.1.1:	Skvalitnenie systému zberu odpadov (digitalizácia, SMART riešenia, zavedenie motivačného systému poplatkov...), vrátane environmentálnej výchovy obyvateľstva, realizácie vzdelávacích a osvetových aktivít	20,00	2026-2032	mesto
Aktivita E 1.1.3:	Prebudovanie kontajnerových stojísk, budovanie polopodzemných kontajnerov	100,00	2026-2032	mesto
Aktivita E 1.2.1:	Realizácia sústavy protipovodňových opatrení na území mesta	100,00	2026-2032	mesto, SVP, š.p., iné subjekty
Aktivita E 1.2.2:	Realizácia vodozádržných opatrení na území mesta	300,00	2026-2032	mesto, iné subjekty
Aktivita E 1.3.1:	Výsadba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách	200,00	2026-2032	mesto
Aktivita E 1.3.2:	Revitalizácia vnútroblokov	150,00	2026-2032	mesto
Aktivita E 1.3.4:	Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí	300,00	2026-2032	mesto
Aktivita E 1.4.8:	Ostatné budovy vo vlastníctve mesta a ním zriadených/založených organizácií - zvýšenie energetickej efektívnosti budov	2 000,00	2026-2032	mesto
Aktivita E 1.4.9:	Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách, výstavba fotovoltických elektrární	200,00	2026-2032	mesto
AKTIVITY S ODHADOVANÝM ZAČIATKOM REALIZÁCIE V ROKU 2026				
Aktivita H 2.1.4:	Riešenie križovatky ulíc Letecká, ČSA a SNP	150,00	2026-2029	mesto, VÚC, SR, ODI
Aktivita H 2.1.9:	Autobus, Sliač (nákup elektrobusu, vybudovanie nabíjacej stanice pre elektrobus)	360,00	2026-2027	mesto
Aktivita H 2.2.3:	Úprava okolia vodojemu v Sampore	60,00	2026-2028	mesto
Aktivita S 1.3.4:	Obstaranie komunálnej techniky na zabezpečenie údržby verejných priestranstiev a na odpadové hospodárstvo	600,00	2026-2029	mesto
Aktivita E 1.1.2:	Moderný zberný dvor	1 000,00	2026-2027	mesto
Aktivita E 1.4.1:	Komplexná obnova budovy na ul. SNP 13, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	5 000,00	2026-2028	mesto
Aktivita E 1.4.3:	Komplexná obnova budovy Obradnej siene a rokovacej miestnosti, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1 000,00	2026-2029	mesto

	Aktivita	Odhadované náklady (tis. eur)	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný
AKTIVITY S ODHADOVANÝM ZAČIATKOM REALIZÁCIE V ROKU 2027				
Aktivita H 1.1.2:	Realizácia komplexného projektu pozemkových úprav v k.ú. Rybáre	250,00	2027-2031	mesto, Okresný úrad
Aktivita H 2.1.7:	Vybudovanie dopravného prepojenia s časťami Trebuľa a Kaskády	600,00	2027-2032	mesto
Aktivita S 1.1.2:	Výstavba mestských nájomných bytov	2 500,00	2027-2032	mesto
Aktivita S 1.2.1:	Rozšírenie a modernizácia kamerového systému (pult centrálnej ochrany, technológia, kamery...)	400,00	2027-2030	mesto
Aktivita S 2.2.3:	Zriadenie denného stacionára	20,00	2027-2028	mesto
Aktivita S 3.1.1:	Modernizácia MŠ, vrátane rozšírenia jej kapacity	600,00	2027-2029	mesto, škola
Aktivita S 3.1.2:	Modernizácia ZŠ, vrátane rozšírenia jej kapacity	1 200,00	2027-2030	mesto, škola
Aktivita S 3.1.3:	Modernizácia ZUŠ, vrátane rozšírenia jej kapacity	800,00	2027-2030	mesto, škola
Aktivita S 4.1.3:	Výstavba multifunkčného športového ihriska s vybavením na tvorbu ľadovej plochy	250,00	2027-2029	mesto
Aktivita S 4.1.4:	Modernizácia a rozšírenie detských a multifunkčných ihrísk na uliciach Gorkého, Rybárskej a Clementisovej	100,00	2027-2029	mesto
AKTIVITY S ODHADOVANÝM ZAČIATKOM REALIZÁCIE V ROKU 2028				
Aktivita H 1.2.2:	Výstavba novej prístupovej cesty do kúpeľov	500,00	2028-2030	mesto
Aktivita H 1.3.2:	Obstaranie nového územného plánu podľa nového zákona o územnom plánovaní	45,00	2028-2031	mesto
Aktivita H 2.1.2:	Výstavba mosta cez Sielnický potok	150,00	2028-2029	mesto, VÚC
Aktivita H 2.1.8:	Vybudovanie novej prístupovej cesty do časti Za traťou	200,00	2028-2029	mesto
Aktivita H 2.2.1:	Dobudovanie verejnej kanalizačnej siete na miestach, kde chýba (ul. Nová, Mlynská, Továrenská a Samporská)	700,00	2028-2032	mesto
Aktivita S 1.3.2:	Vybudovanie verejného parku na Kopaniskách	80,00	2028-2029	mesto
Aktivita S 2.1.2:	Vybudovanie Centra integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti	2 000,00	2028-2030	mesto
Aktivita S 4.1.2:	Vybudovanie multifunkčného športového areálu (plaváreň, športová hala, tenisové kurty, detský vodný svet, pumptrack, fitness, wellness, zázemie)	3 000,00	2028-2032	mesto, partneri
Aktivita E 1.3.3:	Spracovanie generelu zelene	15,00	2028-2029	mesto

Aktivita		Odhadované náklady (tis. eur)	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný
Aktivita E 1.4.2:	Komplexná obnova budovy mestského úradu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1 200,00	2028-2030	mesto
Aktivita E 1.4.7:	Zvýšenie energetickej efektívnosti budovy Kultúrneho domu - Kina Hron	700,00	2028-2030	mesto
AKTIVITY S ODHADOVANÝM ZAČIATKOM REALIZÁCIE V ROKU 2029				
Aktivita H 2.1.6:	Výstavba lávky pre peších a cyklistov cez Hron	400,00	2029-2031	mesto
Aktivita S 2.2.2:	Modernizácia a rozšírenie kapacity domova seniorov (prístavbou, nadstavbou)	1 000,00	2029-2031	mesto
Aktivita S 4.1.5:	Vybudovanie atletického oválu a príslušnej športovej infraštruktúry v školskom areáli	600,00	2029-2031	mesto
Aktivita S 4.1.6:	Vybudovanie mestských priestorov so zázemím na organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí v exteriéri (javisko, lavičky, mobiliár...)	450,00	2029-2030	mesto
Aktivita E 1.4.4:	Komplexná obnova budovy Hasičskej zbrojnice, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	600,00	2029-2030	mesto, DHZM
Aktivita E 1.4.5:	Komplexná obnova budovy bývalej Hasičskej zbrojnice v Sampore, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	400,00	2029-2031	mesto, DHZM
Aktivita E 1.4.6:	Komplexná obnova budovy športovej haly, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1 500,00	2029-2030	mesto
AKTIVITY S ODHADOVANÝM ZAČIATKOM REALIZÁCIE V ROKU 2030				
Aktivita H 2.2.2:	Výstavba kanalizácie v Sampore	800,00	2030-2032	mesto

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní mesto jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektových zámerov si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projektové zámery uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projektové zámery bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni mesta mestský úrad prostredníctvom primátora mesta. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Mestské zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia MsZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie MsÚ a príslušné oddelenia MsÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje mestské zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Administratívne zabezpečenie realizácie tohto programu je teda nevyhnutnou podmienkou jeho plnenia. Realizácia si však bude vyžadovať pravidelnú systematickú prácu. Z tohto dôvodu sa odporúča zriadiť pri mestskom zastupiteľstve komisiu strategického rozvoja. Táto komisia by vystupovala ako poradný orgán, ktorého úlohou by bolo vypracovať a posúdiť Správu o realizácii PHSR, stav finančného čerpania prostriedkov, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR a zúčastňovať sa dôležitých stretnutí, týkajúcich sa rozvoja mesta. V prípade potreby by táto komisia mala za úlohu prehodnotiť plán na ďalšie obdobie, eventuálne doplniť úlohy a opatrenia, ktoré neboli uvedené v tomto programe a pod.

Samospráva tak bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov MsÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Mestské zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou mestského zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Mestské zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi mestom a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach mesta prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jeho volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka mesta. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä mestský rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach mestského zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať

neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov MsÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených v súbore merateľných ukazovateľov (pozri programovú časť PHSR). Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená mestským zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva mesta – či už prostredníctvom primátora mesta, hlavného kontrolóra, poslancov, zamestnancov mestského úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2026-2032		
Typ hodnotenia	**Vykonať prvýkrát**	**Dôvod vykonania / periodicita**
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2027	podľa rozhodnutia mesta a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2028	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2026-2032	na základe rozhodnutia primátora, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja mesta. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých aktivitách a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu aktivity. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých aktivít sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj mesta. Niektoré aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB...),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny – AOTP...),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet mesta).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok							Spolu (tis. €)
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	
Hospodárska	399,00	1 610,00	1 020,00	2 432,00	1 488,00	1 626,00	475,00	**9 050,00**
Sociálna	172,00	1 280,00	2 119,00	3 949,00	4 584,00	3 020,00	1 661,00	**16 785,00**
Environmentálna	216,00	2 004,00	4 452,00	1 968,00	2 419,00	3 024,00	702,00	**14 785,00**
SPOLU (tis. €)	**787,00**	**4 894,00**	**7 591,00**	**8 349,00**	**8 491,00**	**7 670,00**	**2 838,00**	**40 620,00**

Zdroj: vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania

Financovanie jednotlivých opatrení sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie mesta a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje mesta, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, Plánu obnovy, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých opatrení. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie k jednotlivým aktivitám (ak relevantné) a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	**Celkové náklady**	**Verejné zdroje**					**Súkromné zdroje**	**Iné zdroje**
		EÚ (EŠIF + Plán obnovy)	**Štát**	**VÚC**	**Mesto**	**Spolu**		
Priorita H 1: Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby								
H 1.1: Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky	345,00		280,00		65,00	345,00		
H 1.2: Inovatívna ponuka produktov cestovného ruchu, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry	2 910,00	2 252,50	305,00	25,00	287,50	2 870,00	40,00	
H 1.3: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb	55,00		40,00		15,00	55,00		
Priorita H 2: Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra								
H 2.1: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	4 030,00	3 437,00	362,00		201,00	4 000,00	30,00	
H 2.2: Zlepšenie technickej vybavenosti mesta	1 710,00		1 500,00		210,00	1 710,00		
Priorita S 1: Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou								
S 1.1: Zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania	3 500,00		2 500,00		300,00	2 800,00	700,00	
S 1.2: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality	510,00	200,00	180,00		130,00	510,00		
S 1.3: Skvalitnenie verejných priestorov a občianskej vybavenosti	1 130,00	550,00	300,00		280,00	1 130,00		
Priorita S 2: Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť								
S 2.1: Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov	2 010,00	1 700,00	200,00		110,00	2 010,00		

S 2.2: Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít	2 035,00	1 800,00	200,00		35,00	2 035,00		
Priorita S 3: Moderné, inkluzívne školstvo								
S 3.1: Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej infraštruktúry	2 800,00	2 340,00	260,00		200,00	2 800,00		
Priorita S 4: Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity								
S 4.1: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času	4 800,00	2 800,00	600,00	50,00	350,00	3 800,00	1 000,00	
Priorita E 1: Kvalitné a udržateľné životné prostredie								
E 1.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov	1 120,00	900,00	100,00		100,00	1 100,00	20,00	
E 1.2: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry	400,00	340,00	40,00		20,00	400,00		
E 1.3: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity	665,00	450,00	100,00		115,00	665,00		
E 1.4: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE	12 600,00	10 710,00	1 260,00		630,00	12 600,00		
SPOLU	**40 620,00**	**27 479,50**	**8 227,00**	**75,00**	**3 048,50**	**38 830,00**	**1 790,00**	**0,00**

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Formulár 13 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	Názov dokumentu: **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Sliač na roky 2026-2032** Štruktúra dokumentu: dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanej Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanej Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja miest/obcí/VÚC, vydanej Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.
Spracovanie	Forma a obdobie spracovania: spracovanie PHSR vykonalo mesto v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný počas roku 2025. Riadiaci tím: riadiaci tím pozostával z 3 členov. Účasť verejnosti a komunikácia s ňou: verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov. Autor dokumentu: RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk Náklady na spracovanie: z rozpočtu mesta.
Prerokovanie	Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa: 11.12.2025.
Schválenie	Návrh na uznesenie zastupiteľstva: „Mestské zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Sliač na roky 2026-2032“.

Zdroj: vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)

Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja mesta a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.

IUS BBSK 2022-2027 a PHRSR Banskobystrického samosprávneho kraja 2022-2030

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001

Mesto Sliač (2019): *Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v meste Sliač*. Sliač: február 2019.

MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.

MŽP SR (2018): *Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, aktualizácia 2018.

MŽP SR (2019): *Zelenšie Slovensko. Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030.* Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, 2019.

MŽP SR (2021): *Program odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, 2021.

Program rozvoja mesta Sliač 2016-2021

Register účtovných závierok

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Taubenböck, H. Ferstl, J. Dech, S. (2017): Regions Set in Stone—Delimiting and Categorizing Regions in Europe by Settlement Patterns Derived from EO-Data.

UMR Zvolen (2023): *Integrovaná územná stratégia územia udržateľného mestského rozvoja Zvolen na obdobie 2022-2027 s výhľadom do roku 2030*. Zvolen, 2023.

UMR Zvolen (2023): *Spoločný program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja skupiny obcí na území udržateľného mestského rozvoja Zvolen na obdobie 2022-2027 s výhľadom do roku 2030*. Zvolen, 2023.

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Územný plán mesta Sliač

Územné plány zón mesta Sliač

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

Výkaz ziskov a strát mesta Sliač a súvaha mesta Sliač za roky 2022-2024

VZN č. 38/2013 o pamätihodnostiach mesta Sliač

VZN č. 3/2024 o dočasnom parkovaní v meste Sliač

Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.

Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

ZMOS (2021): *Analýza odpadového hospodárstva*. Bratislava: 2021. Dostupné na internete: https://www.zmos.sk/download_file_f.php?id=1558323

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk
datacube.statistics.sk
datacube.statistics.sk/SODB/
http://cp.atlas.sk
http://envirozataze.enviroportal.sk
http://uzemia.enviroportal.sk
https://gis.nlcsk.org/islhp/#lesnictvo
statdat.statistics.sk
www.beiss.sk
www.benediktini.sk
www.cdb.sk
www.cvtisr.sk
www.hospodarenieobci.sk
www.ives.minv.sk/heraldreg
www.kupelesliac.sk
www.maps.google.com
www.minv.sk
www.orsr.sk
www.pamiatky.sk
www.registeruz.sk
www-slnecnica-sliac.sk
www.scitanie.sk
www.statistics.sk
www.zrsr.sk
www.zssliac.edupage.org

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Sliač na roky 2026-2032 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 37: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	**Platnosť dokumentu**	**Úroveň dokumentu**	**Zdroj**
Územný plán mesta Sliač	priebežne	lokálna	Mestský úrad Sliač
Povodňová dokumentácia mesta	priebežne	lokálna	Mestský úrad Sliač
Spoločný PHRSR skupiny obcí na území udržateľného mestského rozvoja Zvolen na obdobie 2022-2027 s výhľadom do roku 2030	do 2030	regionálna	Mestský úrad Sliač
IUS územia UMR Zvolen na obdobie 2022-2027 s výhľadom do roku 2030	do 2030	regionálna	Mestský úrad Sliač
IUS BBSK 2022-2027 a PHRSR Banskobystrického samosprávneho kraja 2022-2030	2022-2030	regionálna	http://bbsk.sk
Územný plán veľkého územného celku Banskobystrického kraja	priebežne	regionálna	http://bbsk.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačný program Slovensko 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 38: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	**Zdroj údajov**	**Webová stránka**
Obyvateľstvo	Mesto Sliač Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.sliac.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk www.scitanie.sk
Bývanie	Mesto Sliač Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.sliac.sk www.scitanie.sk
Hospodárstvo	Mesto Sliač Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.sliac.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Mesto Sliač Centrum vedecko-technických informácií	www.sliac.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Mesto Sliač	www.sliac.sk
Sociálna sféra	Mesto Sliač Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.sliac.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

Nakladanie s komunálnym odpadom v rokoch 2020-2024

Za ostatných 5 rokov došlo v meste Sliač k nasledovnej produkcii komunálnych odpadov a k nasledovnému nakladaniu s ním:

Tabuľka 39: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2020

Por. č.	Kód odp.	Názov odpadu	Kateg. odp.	Odpad spolu (t)	Odpad zhodnocovaný (t)			Odpad zneškodňovaný (t)		
					Materiálovo	Energeticky	Inak	Spaľovaním	Skládkovaním	Inak
1	200301	Zmesový KO	O	1 088,73					1 088,73	
2	200307	Objemný odpad	O	45,42					45,42	
3	200308	Drobný stavebný odpad	O	16,54	16,54					
4	200101	Papier a lepenka	O	88,53	88,53					
5	200102	Sklo	O	60,48	60,48					
6	200103	Kompozitné obaly	O	8,46	8,46					
7	200104	Obaly z kovu	O	7,43	7,43					
8	200123	Vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky	N	1,39	1,39					
9	200125	Jedlé oleje a tuky	O	0,15	0,15					
10	200133	Batérie a akumulátory	N	0,16	0,16					
11	200135	Vyr. elektr. a elektron. zariad. iné ako ...	N	1,12	1,12					
12	200136	Vyr. elektr. a elektron. zariad. ...	O	6,39	6,39					
13	200138	Drevo iné ako ...	O	6,96	6,96					
14	20014001	Meď, bronz, mosadz	O	0,19	0,19					
15	20014002	Hliník	O	0,16	0,16					
16	20014003	Olovo	O	0,01	0,01					
17	200201	Biologicky rozložiteľný odpad	O	696,90	696,90					
			Spolu	2 029,02	894,87	0,00	0,00	0,00	1 134,15	0,00
		Komunálne odpady v roku 2020 spolu		**2 029,02**	**Odpad zhodnocovaný spolu**		**894,87**	**Odpad zneškodňovaný spolu**		**1 134,15**

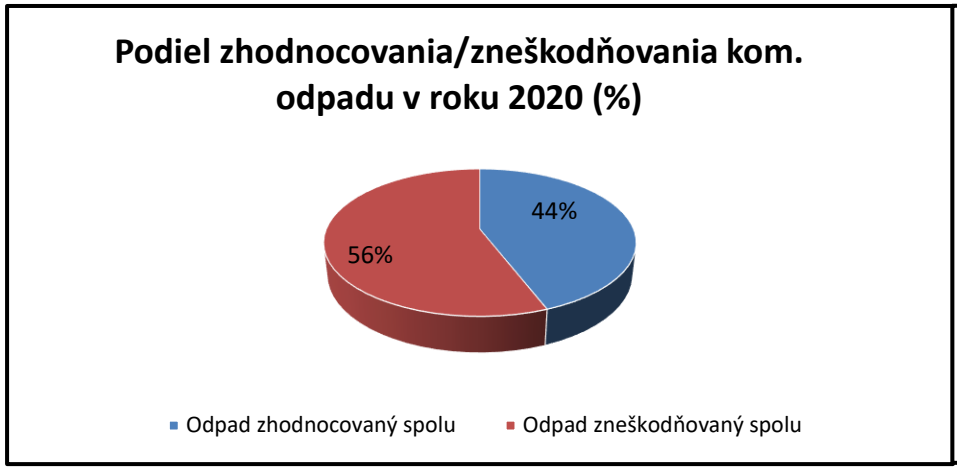

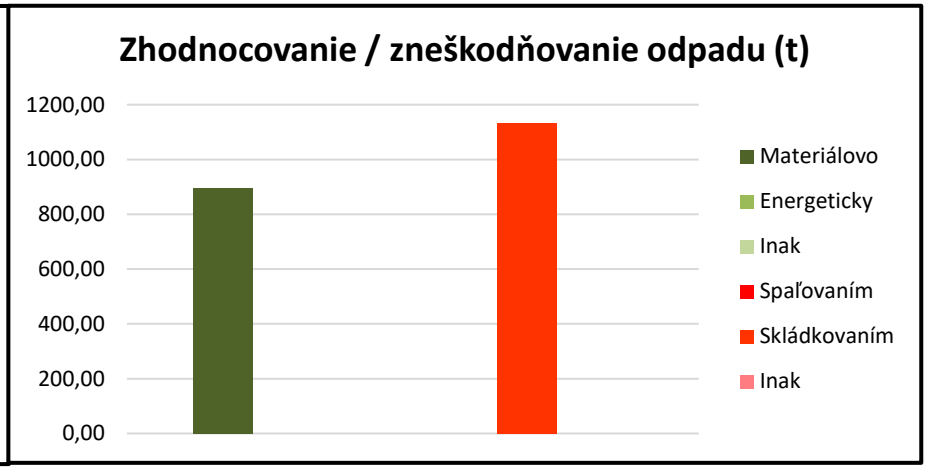

Zdroj: Zákon č. 79/2015 Z. z., Vyhláška č. 371/2015 Z. z., Ročný výkaz o komunálnom odpade z obce 2020, vlastné spracovanie

Tabuľka 40: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2021

Por. č.	Kód odp.	Názov odpadu	Kateg. odp.	Odpad spolu (t)	Odpad zhodnocovaný (t)			Odpad zneškodňovaný (t)		
					Materiálovo	Energeticky	Inak	Spaľovaním	Skládkovaním	Inak
1	200301	Zmesový KO	O	1 023,38					1 023,38	
2	200307	Objemný odpad	O	56,50					56,50	
3	200101	Papier a lepenka	O	179,40	179,40					
4	200102	Sklo	O	72,93	72,93					
5	200103	Kompozitné obaly	O	4,40	4,40					
6	200104	Obaly z kovu	O	4,36	4,36					
7	200105	Obaly obsahujúce zvyšky neb. látok alebo kontamin. ...	N	0,64					0,64	
8	200110	Šatstvo	O	6,51	6,51					
9	200113	Rozpúšťadlá	N	0,20	0,20					
10	200114	Kyseliny	N	0,01					0,01	
11	200119	Pesticídy	N	0,01					0,01	
12	200121	Žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť	N	0,01	0,01					
13	200125	Jedlé oleje a tuky	O	0,43	0,43					
14	200126	Oleje a tuky iné ako uvedené v 200125	N	0,32	0,32					
15	200127	Farby, tlač. farby, lepidlá a živice obsah. neb. látky	N	0,78					0,78	
16	200133	Batérie a akumulátory	N	0,07	0,07					
17	200139	Plasty	O	77,39	77,39					
18	200140	Kovy	O	85,75	85,75					
19	20014001	Meď, bronz, mosadz	O	1,63	1,63					
20	20014002	Hliník	O	2,61	2,61					
21	20014003	Olovo	O	0,06	0,06					
22	20014005	Železo a oceľ	O	0,27	0,27					
23	200201	Biologicky rozložiteľný odpad	O	628,02	628,02					
			Spolu	2 145,68	1 064,36	0,00	0,00	0,00	1 081,32	0,00
			Komunálne odpady v roku 2021 spolu	**2 145,68**	**Odpad zhodnocovaný spolu**		**1 064,36**	**Odpad zneškodňovaný spolu**		**1 081,32**

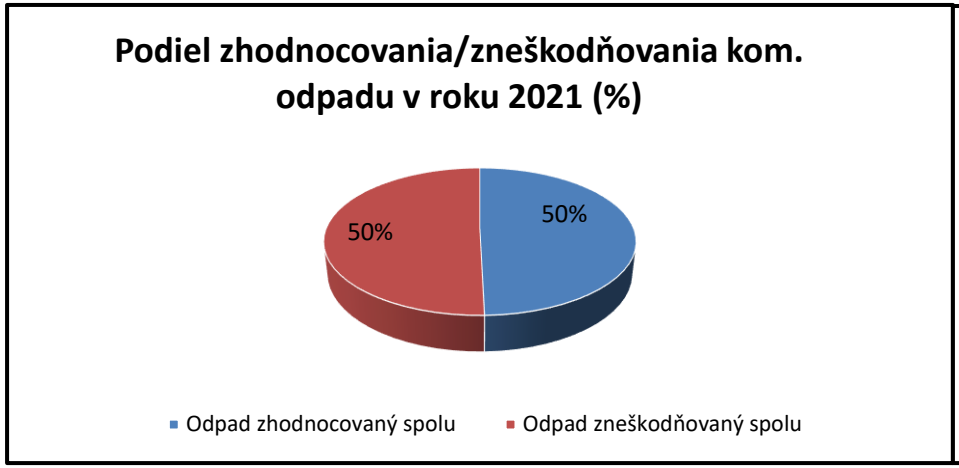

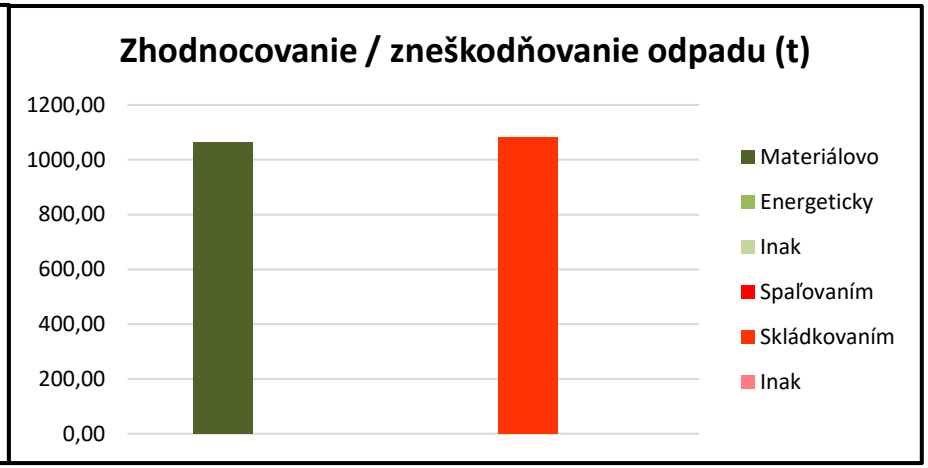

Zdroj: Zákon č. 79/2015 Z. z., Vyhláška č. 371/2015 Z. z., Ročný výkaz o komunálnom odpade z obce 2021, vlastné spracovanie

Tabuľka 41: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2022

Por. č.	Kód odp.	Názov odpadu	Kateg. odp.	Odpad spolu (t)	Odpad zhodnocovaný (t)			Odpad zneškodňovaný (t)		
					Materiálovo	Energeticky	Inak	Spaľovaním	Skládkovaním	Inak
1	200301	Zmesový KO	O	1 072,73					1 072,73	
2	200307	Objemný odpad	O	54,86					54,86	
3	200101	Papier a lepenka	O	149,16	149,16					
4	200102	Sklo	O	69,66	69,66					
5	200103	Kompozitné obaly	O	4,18	4,18					
6	200104	Obaly z kovu	O	4,18	4,18					
7	200105	Obaly obsahujúce zvyšky neb. látok alebo kontamin. ...	N	0,42					0,42	
8	200110	Šatstvo	O	7,50	7,50					
9	200113	Rozpúšťadlá	N	0,01	0,01					
10	200121	Žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť	N	0,31	0,31					
11	200123	Vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky	N	1,74	1,74					
12	200125	Jedlé oleje a tuky	O	0,23	0,23					
13	200126	Oleje a tuky iné ako uvedené v 200125	N	0,21	0,21					
14	200127	Farby, tlač. farby, lepidlá a živice obsah. neb. látky	N	0,42					0,42	
15	200133	Batérie a akumulátory	N	0,52	0,52					
16	200134	Batéria a akumulátory iné ako ...	O	0,15	0,15					
17	200135	Vyr. elektr. a elektron. zariad. iné ako ...	N	2,06	2,06					
18	200136	Vyr. elektr. a elektron. zariad. ...	O	6,35	6,35					
19	200138	Drevo iné ako ...	O	15,72	15,72					
20	200139	Plasty	O	72,52	72,52					
21	200140	Kovy	O	56,82	56,82					
22	20014001	Meď, bronz, mosadz	O	1,08	1,08					
23	20014002	Hliník	O	1,27	1,27					
24	20014003	Olovo	O	0,03	0,03					
25	20014004	Zinok	O	0,04	0,04					
26	20014005	Železo a oceľ	O	30,05	30,05					
27	20014007	Zmiešané kovy	O	0,10	0,10					

28	200201	Biologicky rozložiteľný odpad	O	618,29	618,29					
			Spolu	2 170,61	1 042,18	0,00	0,00	0,00	1 128,43	0,00
			Komunálne odpady v roku 2022 spolu	**2 170,61**	**Odpad zhodnocovaný spolu**		**1 042,18**	**Odpad zneškodňovaný spolu**		**1 128,43**

Poz.: v roku 2022 mesto vykázalo nezvyčajne vysoké množstvo vyprodukovaného drobného stavebného odpadu (2 661 t), pričom z výkazov nie je možné zistiť skutočnosť, ako sa s týmto DSO následne nakladalo. Z tohto dôvodu sme tento druh odpadu nezapočítali.

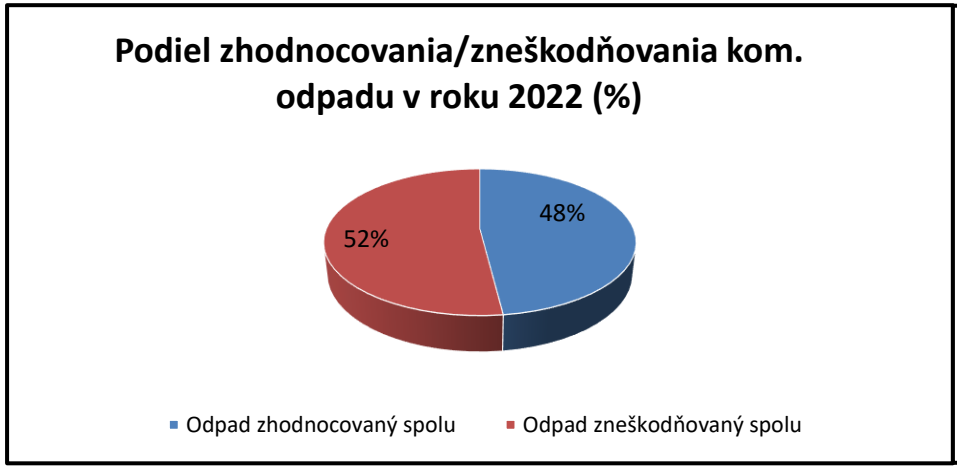

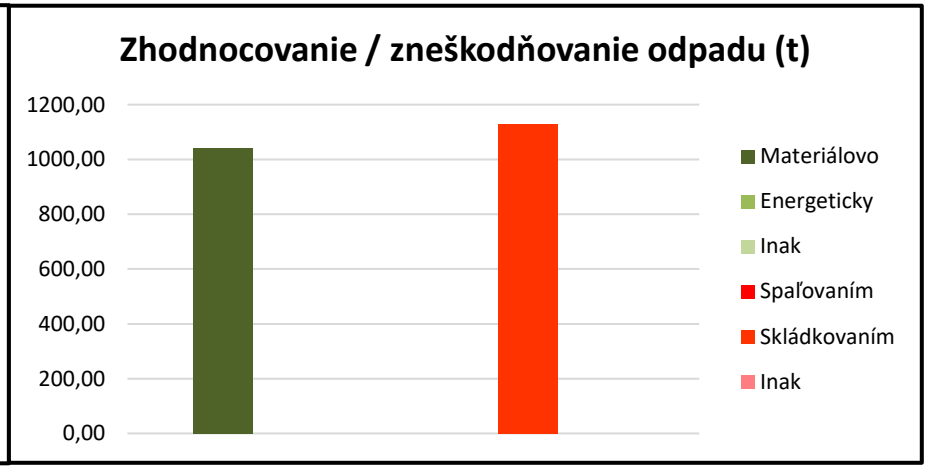

Zdroj: Zákon č. 79/2015 Z. z., Vyhláška č. 371/2015 Z. z., Ročný výkaz o komunálnom odpade z obce 2022, vlastné spracovanie

Tabuľka 42: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2023

Por. č.	Kód odp.	Názov odpadu	Kateg. odp.	Odpad spolu (t)	Odpad zhodnocovaný (t)			Odpad zneškodňovaný (t)		
					Materiálovo	Energeticky	Inak	Spaľovaním	Skládkovaním	Inak
1	200301	Zmesový KO	O	994,14					994,14	
2	200307	Objemný odpad	O	44,36					44,36	
3	200101	Papier a lepenka	O	119,40	119,40					
4	200102	Sklo	O	71,07	71,07					
5	200103	Kompozitné obaly	O	4,08	4,08					
6	200104	Obaly z kovu	O	6,69	6,69					
7	200105	Obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok alebo kontaminované. ...	N	1,10					1,10	
8	200110	Šatstvo	O	5,84	5,84					
9	200113	Rozpúšťadlá	N	0,02	0,02					
10	200114	Kyseliny	N	0,01					0,01	
11	200119	Pesticídy	N	0,01					0,01	
12	200121	Žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť	N	0,05	0,05					
13	200123	Vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky	N	1,86	1,86					
14	200125	Jedlé oleje a tuky	O	0,42	0,42					
15	200126	Oleje a tuky iné ako uvedené v 200125	N	0,34	0,34					
16	200127	Farby, tlač. farby, lepidlá a živice obsah. neb. látky	N	1,10					1,10	
17	200133	Batérie a akumulátory	N	2,02	2,02					
18	200135	Vyr. elektr. a elektron. zariad. iné ako ...	N	1,42	1,42					
19	200136	Vyr. elektr. a elektron. zariad. ...	O	7,06	7,06					
20	200138	Drevo iné ako ...	O	38,24	38,24					
21	200139	Plasty	O	70,68	70,68					
22	200140	Kovy	O	6,92	6,92					
23	20014001	Meď, bronz, mosadz	O	1,07	1,07					
24	20014002	Hliník	O	0,82	0,82					
25	20014003	Olovo	O	0,12	0,12					
26	20014005	Železo a oceľ	O	44,20	44,20					

27	200201	Biologicky rozložiteľný odpad	O	542,53	542,53					
			Spolu	1 965,57	924,85	0,00	0,00	0,00	1 040,72	0,00
Komunálne odpady v roku 2023 spolu				**1 965,57**	**Odpad zhodnocovaný spolu**		**924,85**	**Odpad zneškodňovaný spolu**		**1 040,72**

Poz.: v roku 2023 mesto vykázalo nezvyčajne vysoké množstvo vyprodukovaného drobného stavebného odpadu (2 929 t), pričom z výkazov nie je možné zistiť skutočnosť, ako sa s týmto DSO následne nakladalo. Z tohto dôvodu sme tento druh odpadu nezapočítali.

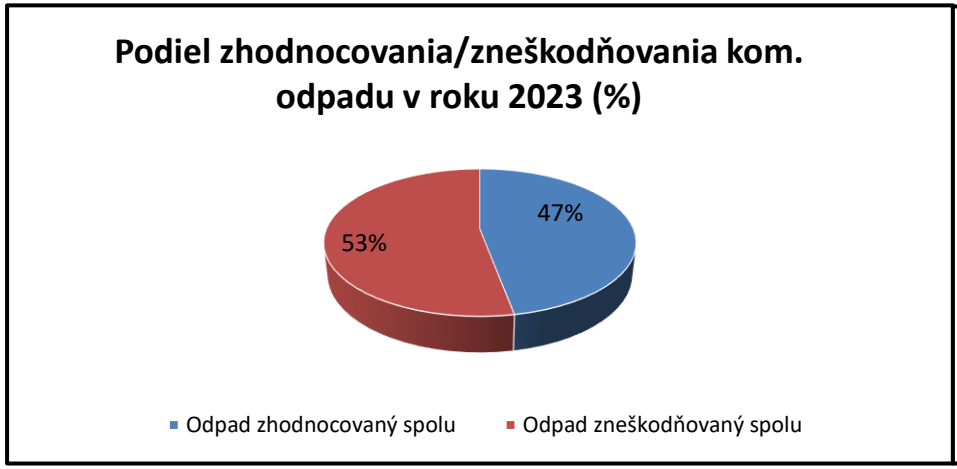

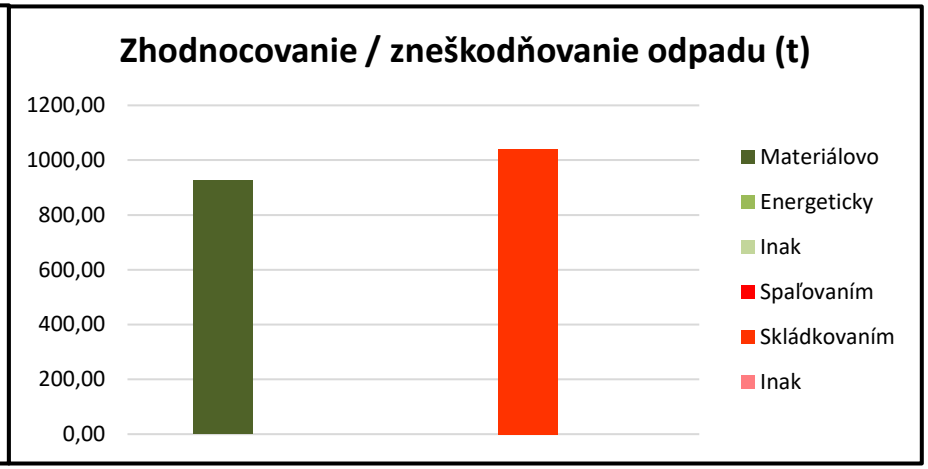

Zdroj: Zákon č. 79/2015 Z. z., Vyhláška č. 371/2015 Z. z., Ročný výkaz o komunálnom odpade z obce 2023, vlastné spracovanie

Tabuľka 43: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2024

Por. č.	Kód odp.	Názov odpadu	Kateg. odp.	Odpad spolu (t)	Odpad zhodnocovaný (t)			Odpad zneškodňovaný (t)		
					Materiálovo	Energeticky	Inak	Spaľovaním	Skládkovaním	Inak
1	200301	Zmesový KO	O	883,97					883,97	
2	200307	Objemný odpad	O	48,64					48,64	
3	200101	Papier a lepenka	O	115,39	115,39					
4	200102	Sklo	O	74,28	74,28					
5	200103	Kompozitné obaly	O	2,38	2,38					
6	200104	Obaly z kovu	O	2,10	2,10					
7	200105	Obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok alebo kontaminované. ...	N	0,69					0,69	
8	200110	Šatstvo	O	4,98	4,98					
9	200113	Rozpúšťadlá	N	0,01	0,01					
10	200121	Žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť	N	0,02	0,02					
11	200123	Vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky	N	2,47	2,47					
12	200125	Jedlé oleje a tuky	O	0,72	0,72					
13	200126	Oleje a tuky iné ako uvedené v 200125	N	0,21	0,21					
14	200127	Farby, tlač. farby, lepidlá a živice obsah. neb. látky	N	0,85					0,85	
15	200129	Detergenty obsahujúce nebezpečné látky	N	0,01					0,01	
16	200133	Batérie a akumulátory	N	1,97	1,97					
17	200135	Vyr. elektr. a elektron. zariad. iné ako ...	N	2,15	2,15					
18	200136	Vyr. elektr. a elektron. zariad. ...	O	9,34	9,34					
19	200138	Drevo iné ako ...	O	44,30	44,30					
20	200139	Plasty	O	71,28	71,28					
21	200140	Kovy	O	0,34	0,34					
22	20014001	Meď, bronz, mosadz	O	1,04	1,04					
23	20014002	Hliník	O	1,33	1,33					
24	20014003	Olovo	O	0,01	0,01					
25	20014005	Železo a oceľ	O	53,80	53,80					
26	20014007	Zmiešané kovy	O	0,63	0,63					

27	200201	Biologicky rozložiteľný odpad	O	624,20	624,20					
			Spolu	1 947,11	1 012,95	0,00	0,00	0,00	934,16	0,00
			Komunálne odpady v roku 2024 spolu	**1 947,11**	**Odpad zhodnocovaný spolu**		**1 012,95**	**Odpad zneškodňovaný spolu**		**934,16**

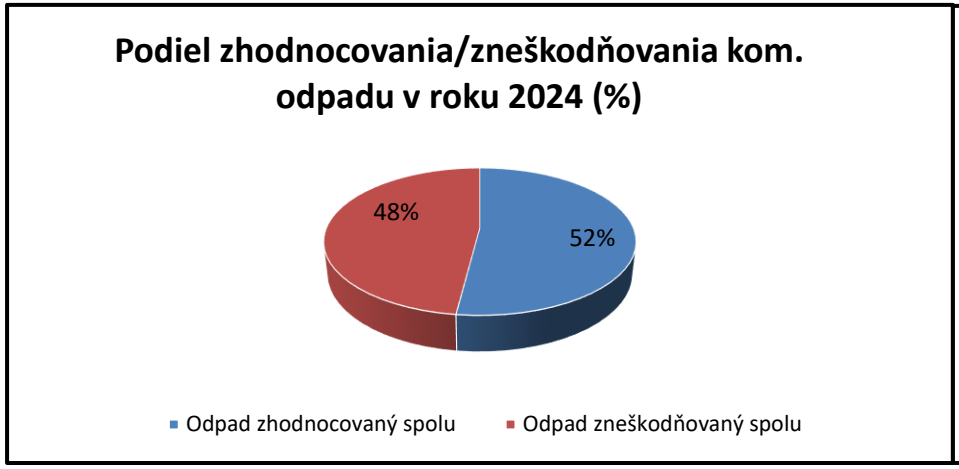

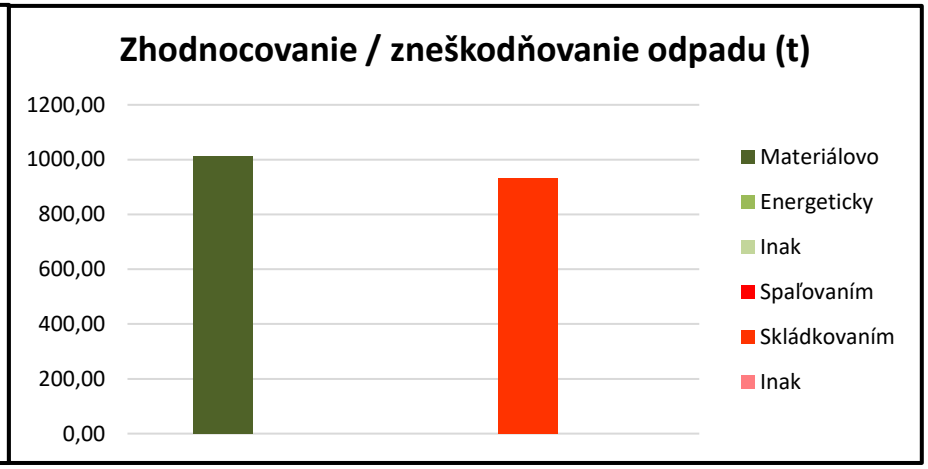

Zdroj: Zákon č. 79/2015 Z. z., Vyhláška č. 371/2015 Z. z., Ročný výkaz o komunálnom odpade z obce 2024, vlastné spracovanie